peter wahloo

kamyonet

sander yayınları cep dizisi

SANDER YAYINLARI
CEP KİTAPLARI DİZİSİ : 6

KAMYONET
(Lastbilen)
ROMAN

PETER WAHLOO

KAMYONET

ROMAN

Türkçesi :

NURAN ÜLKEN

SANDER YAYINLARI — İSTANBUL

SANDER YAYINLARI

İSTANBUL

Halâskârgazi Cad. 275-277, Osmanbey İstiklâl Cad. 178, Beyoğlu

Tel.: 48 32 09 Tel.: 44 01 34

Sipariş ve Dağıtım Yeri :

Kırağı Sokak 62/2 Osmanbey

Tel.: 40 84 75

Eserin orijinal adı :
LASTBİLEN
Bu roman ilk olarak 1962'de İsveç'te yayınlanmıştır.

Yenilik Basımevi Tel. : 27 11 53 İstanbul, Eylül 1973

BİRİNCİ BÖLÜM

1

WİLLİ MOHR, yedi Ekim günü, saat iki sularında, tam **siesta** sırasında tutuklandı.

Kasabanın en yüksek ve en eski kesimi olan Barrio Son Jofre'de, iki katlı, terkedilmiş bir evde yalnız başına oturuyordu Willi Mohr. Onu tutuklamaya gelen jandarma, küskün bakışlı, uykulu yüzlü bir adamdı. Orta yaşlıydı, gür bıyıklarına kır düşmüştü. Karabinası omuzunda, kasabanın hayli dışındaki karakoldan buraya yürüyerek gelmişti. Barrio Son Jofre'ye doğru kıvrıla büküle çıkan dar, çakıl taşlı patikanın başına geldiğinde derin bir soluk almıştı. Acelesi yoktu.

Tutuklanmasından beş dakika önce, Willi Mohr birinin eve doğru gelmekte olduğunu biliyordu. Sırtüstü yatmış, elleri başı altında, tavanı seyretmekteydi. Belli bir düşünce yoktu kafasında. Zarzor işitilir kaygan bir hışırtı duydu, kafasını o yöne çevirdi ve kapıdaki delikten içeri süzülmekte olan kediyi gördü. Delikten içeri giren güneş yerde, ince uzun, köşeli bir leke çizmekteydi. Hayvan birden güneşten gölgeye girdiğinden, gözbebekleri büyüdü, simsiyah iki yuvarlak büyük bir açlıkla gözlerinin solgun yeşilini yutuverdiler. Odaya gelmedi kedi, kapının yanında kaldı ve dikkatle eve çıkan dar yola dikti gözlerini. Çizgili tekir kuyruğu dümdüz duruyordu, yalnızca ucunu hafif hafif sallamaktaydı. Kedi çok ürkek, dikkatli ve meraklıydı.

Willi Mohr hareketsiz yatıyor, kedinin içeri girdiği delikten dışarı bakıyordu. Dinledi, ama duyabildiği, kuru dallar arasında eşelenen bir tavuğun gürültüsüyle, mutfaktaki yeni doğmuş köpek yavrularının cıyaklamaları oldu sadece.

Yarın öldürürüm onları, diye düşündü, yalnız bir tane bırakırım. Postu en güzel olanı seçerim ve onu alakoyarım. Öbürlerini öldürürüm, ama yarın.

Kedi başını hafifçe eğdi, kulağını dikti.

Willi Mohr, hazır ve tetikte bekler olmasına rağmen, gelen adam iyice yaklaşana kadar ayak seslerini duymadı, sonra da kedinin girdiği delikten bir adamın bacağını gördü, bütün bir bacak da değil, kahverengi bağcıklı tek bir postal ve yeşil atkılı bir tozluk.

Jandarma kapıya hafifçe vurdu, elindeki kalem ya da ağızlığın ucuyla belki de; Willi Mohr davrandı, dirseğini şilteye dayayıp seslendi: «Geliyorum.»

Kedi bir karış kadar geri çekilmiş ve sinmişti, fırlayıp kaçmaya hazır, bekliyordu.

Willi Mohr elini şilteyle taş zemin arasına soktu, silâhını ve defterini çıkardı. Mutfağa gitti, taş sıranın altına uzandı, köpeğin ıslak sıcaklığını duydu elinde. Silâhla defteri samanların altına, duvarın köşesine doğru sakladı ve kancık, kocaman ıslak ve güven dolu diliyle yalayıverdi elini.

Doğruldu, köpeğin salyasını pantalonuna sildi. Sonra gitti, kapıyı açtı.

Jandarma, güneşin alnında durmuş, topuklarıyle parmakları üzerinde öne arkaya sallanıyor, dalgın bakışlarla evi süzüyordu. Gerçekten de berbattı evin hali.

Kapı açılınca, önce selâm duracak gibi oldu, sonra bunu daha belirsiz bir harekete dönüştürüp, «Hadi gidelim,» dedi.

Aslında cebinde tevkif müzekkeresi vardı, ama gerekmediği takdirde çıkarıp göstermeye niyetli değildi.

Willi Mohr, kapıya asılı hasır şapkasına aldı ve gün ışığına çıktı. Sonra kapıyı kilitledi, anahtarı cebine koydu. Bu arada jandarma gözleriyle Willi Mohr'un pantalonunu yoklamaktaydı.

Patikaya doğru yürürlerken Willi Mohr altlarında uzanan kasabaya ilgisiz bakışlarla baktı. Bakılacak fazla bir şey yoktu aslında; düz, toprak rengi, değişik açılarda ve değişik boylarda, bir

damlar kargaşası. Üç bin kadar adam uyuklamaktaydı şu sıra o damların altında, ve çoğu, çalışmak için öğlen uykusundan hemen vazgeçerdi çalışacak bir iş olsaydı. Tekdüze görüntüyü bozan biricik şey kilisenin kulesiydi, ama o bile, yanık, boz-sarı yamaçlar içinde kolayca seçilemiyordu ilk bakışta.

Kasaba her bir yandan dağlarla çevriliydi, yanlızca doğuda, iki sarp kaya pırıltılı bir deniz parçasına açılmaktaydı. Tam on üç kilometrelik, çakıllı, kötü, bol dönemeçli bir yoldu oraya uzanan ve posta arabasının şoförü, kasabanın meydanından kıyıdaki balıkçı, köyüne kadar, kontağı kapatıp inerdi ki, bunun önemli bir kazanç olduğu düşünülürdü.

Orada, deniz kenarındaki köyde, mevsim iyice geç olmasına rağmen, bir geziye katılıp gelmiş turistler vardı belki. Plajdaki şemsiyeler altında oturup Pepsi-kolalarını yudumlayan, ahlâk kurallarına boşveren uzun bacaklı, bikinili, İngiliz, Alman, İskandinav daktilo kızlar.

Gecelerini birinin, kimseyi bulamazlarsa postacının, yatağında geçirirler, inleyerek teslim ederler kendilerini ve sabahları omuz başlarıyle baldırları çürük içindedir. Diye düşündü Willi Mohr.

Hayli zamandır oraya gitmemişti.

Avenida Generalissimo Franco boyunca yürüdüler. Kocakarıların kapı önlerinde bıraktıkları birkaç hasır iskemleyle, duvar diplerindeki gölgede uyuklayan üç beş kedi dışında ıssızdı cadde. Ne düzgün ne de fazla genişti, ancak sathı düz sayılırdı ve parke taşı döşeliydi. Üçyüz yıl önceden kalma olabilirdi pekâlâ. oysa yeniydi ve bir gezisi sırasında buraya da uğraması beklenen **Caudillo'nun** şerefine yapılmıştı. Sonunda general gelmemişti ama yolun yapımında çalıştırılan Asturias'lılardan birkaçı daha yol bitmeden açlıktan ve yorgunluktan öbür dünyayı boylamıştı.

Barrio Son Jofre'deki evden çıkalıberi tek bir kelime konuşmamışlardı. Willi Mohr'u tutuklayan jandarma, tutuklu adamla arasındaki ilişkiyi belirtmek ister gibi, ama bu durumu fazla da abartmadan onun solunda ve biraz gerisinde yürüyordu.

Meydanın boydanboya geçtiler. Köyün tulumbasının gölgesinde bir eşek arabası duruyordu. Araba, domuzlara yem olarak verilen otlarla yüklüydü. Başka bir şey yoktu domuzlara verilebilecek. Yüksek tekerleklerin altında yaşlı bir adam, solmuş ve

lime lime olmuş hasır şapkasını gözleri üzerine çekmiş, uyukluyordu. İskeleti çıkmış eşek de uyukluyordu, başı öne sarkmış, sırtındaki yaralara bulut gibi at sinekleri üşüşmüştü.

Cafe Central'in tentesi altındaki bambu koltuklarla masalar boştu, kahvenin kapıları yarı açıktı; tam kapalı değiliz, demekti bu.

Willi Mohr birden susamış olduğunu farketti ve jandarmanın da susamış olabileceğini düşündü. Üstelik burası, hâlâ veresiye alış veriş edebildiği bir yerdi. Masalara doğru bir işaret yaptı ve pek de iyi olmayan İspanyolcasıyle, «Bir kadeh içer misin benimle?» diye sordu jandarmaya.

Jandarma işaret parmağını olmaz der gibi salladı, ama adamın üstelemeye niyeti olmadığını farkedince vazgeçti, omuz silkip tentenin altındaki masalardan birine gitti oturdu. Karabinasına masaya yasladı, siyah parlak kepini çıkardı, mermer masanın üzerine koydu. Willi Mohr ellerini çırptı. Buruşuk yüzlü, üzerinde dulluk giysiler ve kara bir şal olan yaşlı **abuela,** hemen seyirtti sinekliği takırdatarak. Önce Willi Mohr'a, sonra jandarmaya baktı, şaşkın, merakla ama bir şey söylemedi. Vermut'la soda getirdi. İçkiyi Willi Mohr koydu bardaklara, önce jandarmanın bardağına, sonra kendine. Kadehlerini kaldırdılar, ciddi bir edayla birbirlerini selâmladılar, birer yudum içip bıraktılar.

Willi Mohr bardağıyle oynadı bir süre, sonra biraz düşündü, nihayet, «Beni niye tutukladın?» diye sordu.

Jandarma elini öne doğru uzattı, özür diler gibi gülümsedi ve, «Emir,» dedi. İçkisini bir dikişte bitirdi ve sabırla öbür adamın bitirmesini beklemeye koyuldu.

Sonra gene eskisi gibi, ama bu kez, kasabadan dışarı, yeni çakıl döşeli dümdüz yol boyunca yürümeye devam ettiler. Yolun her iki yanında boz-yeşil, tozlu yapraklı bodur zeytin ağaçları vardı.

Jandarma karakolu, kasabanın son evlerinden hemen hemen bir kilometre kadar uzaktaydı. İddiasız, tek katlı, uzun, üç dört küçücük penceresi olan taş bir yapı. Girişin hemen yanında, sarılı kırmızılı bir bayrak tembel tembel kıpırdanıyor; altında bir jandarma, bisikletinin jantını çıkarmış, pas rengi bir suya batırıyordu. Ters kaldırılmış, ön tekerleği çıkarılmış bisikleti, yanıbaşında duruyordu.

Avlunun gölgesi, birdenbire güneşten giren birinin çevresindekileri ayırt etmekte güçlük çekeceği kadar koyuydu. Jandarma bir kapıya vurdu, sonra Willi Mohr'un içerisini göremeyeceği kadar araladı. İçerideki adam hızlı hızlı, kesin bir sesle ve buralı olmadığı anlaşılan bir lehçeyle bir şeyler söyledi. Jandarma kapıyı kapadı, sonra yürü der gibi hafifçe dürttü Willi Mohr'u. Koridorun sonuna geldiklerinde jandarma bir başka kapıyı açtı. Üç basamakla inilen uzun, taş döşeli bir başka koridora açılıyordu kapı. Zayıf elektrik ışığında, sağlı sollu, küçük, demir parmaklıklı odacıkları gördü Willi Mohr. Jandarma en sondaki odaya gitti, kapıyı açtı ve Willi Mohr'u içeri itti. Sonra kapı kapandı ve anahtar kilidin içinde döndü. Hücre hayli küçüktü, üç metrekare ancak vardı; duvarlar beyaz badanalıydı; içeride duvara tesbit edilmiş tahta bir kerevetle, madeni bir kovadan başka bir şey yoktu. Tavandaki küçük, dörtköşe, yarı-saydam, kalın camdan içeri biraz ışık sızmaktaydı. Willi Mohr kapıdan duvara kadar olan mesafeyi üç adımda aldı; sonra geri döndü, gene üç adım. Sonra başını duvara dayadı ve düşündü.

Birkaç dakika sonra koridorda ayak sesleri duyuldu, anahtar kilitte döndü, kapı açıldı. Onu tutuklayan jandarmaydı gelen, elinde bir testi suyla, eski, boz renkli bir battaniye vardı. Battaniyeyi kerevetin üzerine, testiyi yere, kovanın yanına koydu. Gözlerini tutuklu adama çevirdi: «Bir az kestirmeye bak,» dedi.

Ve gitti.

Willi Mohr, battaniyenin, testinin ve verilen salığın, meydanda içtikleri içkinin karşılığı, ve fazladan, herkese gösterilmeyen bir ilgi olduğunu anlamıştı.

Üstünü başını aramadıklarına göre, hiç olmazsa sigara içebilirdi. Kemeri de belindeydi hâlâ, istese kendini asabilirdi.

«Kemeri takabilecek bir çengel olsaydı,» dedi yüksek sesle ve belli belirsiz gülümseyerek.

Bu kendi kendine konuşma alışkanlığını son zamanlarda edinmişti. Bazen kediyle, ya da köpekle konuştuğu da oluyordu, ama genellikle kediyle. Daha akıllı, daha düşünceli bir görünüşü vardı kedinin.

Ceplerini karıştırdı, sigarasını buldu ama kibriti yoktu. Kalktı, kapıyı yumrukladı. Ses seda çıkmadı. Herhalde aldırmadıklarından değil, kimse duymadığından gelmemiş olmalıydılar.

Bir süre sonra, sigaradan vazgeçti, kerevete uzandı, battaniyeyi katlayıp başının altına koydu. Etraf sessizdi. Çıt çıkmıyordu binada. Uykuya dalmadan önce saatine baktı. Üçe beş vardı.

Willi Mohr gözlerini açtığında etraf karanlıktı. Taş duvarların kaba, nemli soğuğunu bütün bedeninde duyuyordu. Üşüdüğü için uyandığını anladı. Bu mevsimde gündüzleri hava sıcak oluyordu ama geceler alabildiğine soğuktu.

Kerevetin üzerinde sırtüstü yatıyordu, omuzları ve ensesi tutulmuştu. Dirseği üzerinde zorlukla doğruldu, kolundaki saati görmek için fosforlu rakamlara bir süre, çok yakından bakması gerekti. Saat ondu. Yedi saat olmuştu buraya geleli ve kimsenin aldırdığı yoktu anlaşılan. Bir ölüm sessizliği içindeydi hücre, tavandaki camı bile göremiyordu.

Ağzı açık uyumuş olmalıydı, çünkü dili kuru ve kaskatıydı, ağzının içi ve boğazı ağrıyordu. Kerevetin üzerine oturup, el yordamıyle yerdeki testiyi ararken baldırlarına bir sancı girdi, yüksek sesle inledi, ayaklarını öne doğlu uzatıp, uyuşmuş kaslarını yavaş yavaş oynattı.

Testiyi buldu, su içti biraz. Sonra ayağa kalktı, kaskatı bacakları üzerinde yürüyerek, kapıya gitti, yumruklamaya başladı. Elleri acıyıncaya kadar yumrukladı kapıyı. Gelen giden olmadı gene.

Tutulmuş bedenini silkeledi Willi Mohr, gitti kerevete oturdu. Bacaklarını altına topladı sonra, sırtını duvara dayayıp köşeye büzüldü. Battaniyeyi sırtına almıştı. Şu anda ne düşünmesi gerektiğini bilmediğini düşündü bir süre.

Daha sonraki saatler boyunca, kapıyı üç kez yumrukladı Willi Mohr, ama aldırmazlıkla, ne bir istek duyuyor, ne bir ne de haksızlığa uğramış olduğunu düşünüyordu. Ara sıra toprak testiden su içiyordu. Her on dakikada bir, bir yeri sızlamaya başladığından, oturuş biçimini değiştirmekteydi. İkide bir saatine bakmamak için oyalanacak bir şeyler arandı ama bulamadı. Beklemekte olduğunun bilinciydeydi, fazlasıyla, ve zaman, dayanılamayacak kadar yavaş geçmekteydi.

«Zor olacak bu,» dedi, «Mahpuslukla ilgili bir düzen kurmamışsın kendine.»

Köşesinde uyuklamış kalmış olmalıydı, çünkü, birden uyardığını, oysa bir an önce uyanık olmadığını farketti. Hücre ka-

ranlık değildi artık, tavandaki camın ardından bir elektrik ampülünün zayıf sarı ışığı içeri süzülmekteydi. Dışarıda konuşmalar ve ayak sesleri duyuluyordu. Birisi, kapının üzerindeki gözetleme deliğin kapağını kaldırdı ve içeri, ona baktı. Anahtar kilitte döndü ve daha önce görmediği ufak tefek bir jandarma kapıyı açtı. Uzun boylu, kol ağızları sırmalı yeşil bir üniforma giymiş bir subay duruyordu eşikte. Kararsız ve bir şey sormak ister gibi kerevetin üzerindeki adama baktı, jandarmaya bir şeyler söyledi, o da cevap verdi. Aralarında Katalan lehçesiyle konuşuyorlardı.

Sonra dudaklarında zorlama bir gülümsemeyle odaya girdi.

«Daha fazla beklemeniz gerekmeyecek,» dedi

Biraz durakladı, terbiyeli bir sesle ekledi : «Umudederim, fazla rahatsız olmamışsınızdır.»

Yerdeki kovayı ve kirli battaniyeyi kızgın bakışlarla süzdü, birden döndü ve hücreden çıktı. Jandarma kapıyı kitledi.

On dakika sonra ufak tefek jandarma tekrar göründü ve «Gel,» dedi Willi Mohr'a.

Koridorun sonundaki basamakları çıkarken. «Şimdi ne olacak?» diye sordu Willi Mohr.

«Komiser yardımcısı Çavuş Tornilla sorguya çekecek seni.»

«Biraz önce gelen adam mı?»

«Hayır, o Komiser Teğmen Pujol'du.»

Jandarma, on saat önce öbür jandarmanın aralayıp içerdeki adamla konuştuğu kapıyı vurdu, sonra açtı ve bir kenara çekildi. Willi Mohr omuzlarını silkip içeri girdi. Kapı ardından kapandı.

2

Oda, hücre kadar küçük değildi, ama pek büyük de değildi. Dört parça eşya vardı içeride: küçük bir yazı masası, bir dosya dolabı, kara bir koltuk iki kişilik, tahta bir sıra. Ama gene de tıkabasa eşya doluymuş gibiydi. Penceresi yoktu; yazı masa-

sının arkasındaki duvarda, ağır kara bir çerçeve içinde **Caudillo**'nun bir fotoğrafı asılıydı. Portrenin altında, tavandaki yeşil fânusun içindeki elektrik ampülünün çizdiği tam yuvarlağın aydınlığında, bir adam oturmuş bir şeyler yazıyordu.

Willi Mohr odaya girer girmez, adam elindeki kalemi bıraktı, ayağa kalktı.

Özenli bir selâm verdi, elini ileri uzattı ve gülümseyerek, «Benim adım José Tornilla,» dedi. «Tanıştığımıza memnun oldum. Sizi beklettik bir hayli, özür dilerim.»

Saydam mavi gözlerle baktı Willi Mohr adama, sonra kendisine uzatılan eli mekanik bir hareketle sıktı.

Demek buydu Çavuş Tornilla, demek buydu kapı ardından duyduğu peltek sesin sahibi, on saat beklettikten sonra onu sorguya çekecek olan adam. Orta boylu, biraz tıknaz, kahverengi gözler, bıyık, sırmalı kasket, beyaz gömlek, göğsünde çaprazlama bir kayış, sinekkaydı traş, beyaz dişler, bakımlı eller, taralı saçları. Kusursuz, tam askerî talimatname kitaplarındaki gibi. Züppe. Kendini beğenmiş palavracı.

Diye düşündü Willi Mohr.

Çavuş Tornilla yazı masasının önüne geçti, tahta sırayı çekip, masaya yaklaştırdı biraz. Daha da fazla gülümsüyordu şimdi, abartılmış bir nezaketle sırayı işaret etti.

«Bu,» dedi şakacı bir sesle, «suçlu sandalyesi.»

Telâffuzu çok temizdi.

Karşılıklı oturdular. Koltuktaki adam gülümsemeye devam etti. Dirseklerini masaya dayamıştı, yavaş yavaş, önce parmak uçlarını birbirine değdirdi, ardından ellerini kavuşturdu. Çok önemli bir şey düşünmüş gibi sonra, birden ayırdı ellerini, manyetolu telefonun arkalarında bir yerden bir paket sigara bulup çıkardı ve karşısındaki adama ikram etti. **Bisonte**, Amerikan tipi İspanyol tekel sigaraları.

Çok fena sayılmaz, ama olmayacak kadar pahalı. Züppe sigarası, diye düşündü Willi Mohr.

Bir tane aldı, daha dudaklarına götürecek kadar zaman geçmeden, masanın öbür tarafındaki adam, öne doğru eğilip çakmak uzattı.

Willi Mohr bir nefes aldı sigaradan. Boğazı yandı.

Çavuş Tornilla elindeki çakmakla oynuyordu, sevimli bir tavırla, «Avusturya malı. Kaçak eşya, poliste bile...» dedi.

Yerine koydu çakmağı, tekrar ellerini kavuşturdu ve gülümsedi. Will Mohr, bütün bu zaman boyunca, gözlerini, bir an olsun, kendisinden ayırmadığını farketti birden.

Çavuş Tornilla gülümsemeye devam etti. En az otuz saniye tam bir sessizlik oldu odada. Sonra, ardıarkası kesilmeyen bir sözcükler dizisi dökülmeye başladı ağzından, yavaş sesle, duygulu ve çok daha belirgin bir pelteklikle konuşuyordu Çavuş Tornilla.

«**Verstehe kein Wort,**» dedi Willi Mohr.

Doğruydu. Gerçekten tek bir kelime anlamamıştı söylenilenlerden.

«Özür dilerim,» dedi Çavuş Tornilla, «Yabancı olduğunuzu unuttum.»

Önündeki deri çerçeveli resmi misafirine doğru çevirdi. Elinde bir yelpaze tutan, süslü püslü bir şala sarınmış şişman bir kadın, gemici kıyafetinde iki erkek çocuk.

«Ailem», dedi gururla. «Karım ve oğullarım. Şimdi biri onbir, öbürü dokuz yaşında. İkisi de savaştan sonra doğdular...» Bir süre sonra, sağ elinin işaret parmağını, sorulmamış olan bir soruyu cevaplandırmak ister gibi havaya kaldırdı.

«Yok, burda değil. Huelva'da. Karımın ve benim ailelerimiz Huelva'lıdır. Ama resimler ne burada, ne de Huelva'da çekildi. Badajoz'daydık. Görev, malûm. Sık sık yer değiştirmek zorunda kalıyor insan. Büyük oğlum yedi yaşındayken çekildi resimler. İlk kez kiliseye gittiklerinde. Juan'la Antonio.»

Fotoğrafları işaret etti, önce birini, sonra öbürünü, ve ezberlemesi gereken bir ders gibi tekrarladı.

«Juan.... Antonio.... Şimdi burada okula gidiyorlar. Büyüdüklerinde belki daha büyük bir yere tayin edilmiş oluruz, daha iyi okulları olan bir yere.»

Bir **Bisonte** daha ikram etti, yaktı ve konuşmaya başladı yeniden.

Willi Mohr, masanın ardındaki bu adama karşı koyamayacağını düşündü; ne akıp giden sözlerine, ne de bir an üzerinden ayrılmayan gözlerine. Yorgundu, kirliydi, rahatsızdı, çok uzun

süredir yıkanmamış olduğunu, terebantin ve boyadan kaskatı kesilmiş pantalonunu, terden kokuşmuş soluk kahverengi gömleğini, darmadağın, pis saçlarını düşünmek acı veriyordu neredeyse. Ve ince uzun bedenine rağmen, üniformalı adam ayağa kalksa onun yanında kendisini küçük hissedeceğini düşündü.

Acıkmıştı da iyice.

«...burada her zaman herkesin vakti boldur. Bir deyiş vardır, gemi beklemek diye. İlk duyuşta sarıldığından çok daha anlamlı bir sözdür bu. Limana inersiniz, ve beklersiniz. Sonunda bir gemi gelir muhakkak, sonra da gider, ve siz beklemeye devam edersiniz. Soran olursa ne beklediğinizi, hâlâ gemiyi bekliyorsunuzdur; belki bir sonraki, belki de başka bir gemiyi. Bazıları limana bile inmez, ama gene de bekliyorlardır, gemiyi ya da başka bir şeyi. Yabancılar için başlangıçta zordur bu, ama zamanla beklemeye alışır insan. Bazen bazı durumlarda büyük yararı olur.»

Sessizlik. Çavuş Tornilla gülümsemiyordu artık.

«Böyledir işte. Burada ve ülkemizin bir çok yerinde. Bura insanları iyi, basit insanlardır. Hiç bir şey istemezler, sükûnet ve düzen içinde ekmek paralarını kazanmakla ilgilidirler sadece. Belki fakirdi çoğu, ama mutludurlar ya da başlarından geçen tadsız ve sıkıntılı olayları unuttuklarında mutlu olacaktırlar. Doğru olanı öğrenecekler zamanla. Bu yoldalar zaten. Onlar için gerekli olan sağlam bir inanç, düzenli bir yaşayış ve hayatta kalabilecekleri kadar iş. Yalnızca yaşamaktır dilekleri, insanların çoğu gibi. İhtiyaçları karşılanmıştır ya da karşılanmak üzeredir. Diğer bütün etkiler, yabancıların etkileri, onlara zarardan başka bir şey getirmemiştir. Bir zamanlar bu insanlar, liderleri, daha doğrusu caniler tarafından felâkete sürüklendiler. Hepsi canî değildi, doğru; bazısı düpedüz budalaydı sadece. Sorumluluk yüklenebilecek insanlar değillerdi, yapabildikleri tek şey, ölmekti. Ölmek için cesaret gerekmez, oysa sorumluluk yüklenmek yürek ister. Tanrı'ya şükür, o zamanlar yürekli insanlar da vardı.»

Sessizlik.

Sigara.

Gülümseyiş.

Çakmak ve mavi alevi.

Willi Mohr birden bir şey keşfetti. Adamın anlattıkların hepsini, başında söyledikleri dışında, kelimesi kelimesine anlamıştı. Anladı neden anladığını. Çavuş Tornilla bir değil iki dille konuşuyordu. Gündelik İspanyolca'nın arasında sık sık Almanca deyimler kullanmıştı. Dil açısından kaba yada çirkin olarak nitelenebilirdi bu, ama söylemek istediğini karşısındakinin anlayabileceği hale getirmeyi başarmıştı.

«Almanca biliyorsunuz.»

«Evet, biraz. Nerede mi öğrendim?. Rusya'da. Savaş sırasında. **Divison Azul.** Mavi Tümen. Vitebsk cebi... Kuşatma... hepsi. Çok yararlandım, bir çok bakımdan.»

Gülümsedi.

«Almancayı orada öğrendim. Almanca olarak bir tartışmaya bile girebilirim, sanırım. Ama İspanya'da böyle bir şey yapmamın gereği yok ki. Sizin için mi? Yok, hayır, o zaman bizim dilimizi, İspanyolca'yı Kastilya dilini öğrenmezseniz, herkes sizinle başka bir dil konuşursa. Bura insanları çok kötü konuşurlar, bir lehçe, karışık bir dil, yozlaşmış.»

Ellerini birbirine bastırdı, neredeyse gülüyordu artık.

Nedir bu, dil dersi mi diye düşündü Willi Mohr. Direkt metod. Sonra, yüksek sesle sordu: «Neden beni buraya getirttiniz?»

«Pasaportunuzu verin.»

Willi Mohr pantalonunun arka cebinden pasaportunu çıkardı. Nemden eğri büğrü olmuştu. Masanın ardındaki adam pasaportun yapraklarını büyük bir dikkatle çevirip inceledi. Sonra, özür diler gibi gülümsedi.

«Bu kasabada oturuyorsunuz, benim bölgemde. Buradaki tek yabancı sizsiniz. Bölgemdeki insanları tanımak istiyorum. Tam neresi oturduğunuz yer?»

«Barrio Son Jofre.»

«Barrio Son Jofre, evet Barrio Son Jofre'de oturuyorsunuz demek. Buralılar kendi adlarını bile doğru dürüst söylemeyi bilmezler.»

Yerin adını, iki kez daha, temiz bir telâffuzla tekrarladı.

Dil dersi, şüphe yok, diye düşündü Willi Mohr inatla.

Gülümsemeye devam etti Çavuş Tornilla.

«Yalnız bir iki önemsiz nokta var,» dedi. «Polis kaydı yaptırmak gibi. Burada oturduğunuza göre, her üç ayda bir Genel Valilik vizenizi uzatsa da, buradaki polis korakoluna bildirmeniz gerekirdi durumunuzu. Bunu yapmayı ihmal etmizsiniz. Paranız da yok. Bir çok yere borçlanmışsınız.»

Sessizlik.

«Evet, biliyorum, bu bir suç değil. Ama daha önceleri bir yerden muntazaman para alıyordunuz. Önceleri farklıydı bazı şeyler. Paraya gelince, ülkeye girerken beraberinizde getirmediniz. Hiç olmazsa, deklare etmediniz.»

Sessizlik «Hayır, dışardan da gönderilmedi o para size. Mektupla, kanun dışı olarak da gönderilmedi. Mektup almadınız zaten, hiç olmazsa içinde para olan bir mektup. Yabancı para da yoktu üzerinizde. Hiç bozdurmadınız.»

Sessizlik.

«Hayır, kanun dışı bir yoldan da yabancı para bozdurmadınız. İspanyol parası aldınız. Ve mektupla değil.»

Willi Mohr şakaklarına doğru yükselen sıcaklığı duydu. Ama dış görünüşü sakindi, inatçı ve ifadesiz bir sakinlik. Gaddarlığa sığınmıştı, o gelip geçmiş en büyük savunu biçimine. Hiç bir şey söylemedi.

«İşte böyle. İnsan oturup düşünüyor ister istemez. İşi bu insanın, ezeli ve ebedi işi. İnsan oturup düşünüyor, iki diyor, iki daha, dört eder.»

Sigara paketini uzattı, çakmağı çaktı.

«Umudederim yakında para alırsınız gene,» dedi dost bir tavırla. «Yabancı bir ülkede parasız kalmak zordur. Eğer iyice kötülerse durumunuz, buraya gelebilirsiniz. Belki bir şeyler düşünebiliriz sizin için.»

Willi Mohr bir şey daha keşfetti. Karşısındaki adam sigara içmiyordu. Oysa, daha başlangıcından beri masanın üzerindeki kül tablasında izmaritler vardı. Kendisinden önce bir başkası vardı demek odada, sigara içen birisi. Ama aptalca bir mantıktı yürüttüğü, yorgunluktan olmalıydı. Elbette ondan önce bir başkası olacaktı odada.

Çok uzun bir süre sessiz kaldı oda.

Çavuş Tornilla pasaportun yapraklarını karıştırıyordu ama aklı başka bir yerde gibiydi.

«Savaşta nerede görev aldınız?»
«Asker olacak yaşta değildim daha.»
«Tabii, doğru, çok gençtiniz.»
«O kadar da değil.»
«Doğru, o kadar da değil. Savaş bittiğinde onsekiz yaşındaydınız. Yaşıtlarınızın çoğu ölmüştü.»
«Ona da yetişemedim.»
«Savaş bittiğinde neredeydiniz?»
«Flensburg'da.»
«Ya ondan önce?»
«Gotenhafen'de.»
«Talim için mi?»
«Evet.»
«Ne talimi?»
«Denizaltı.»
«Gotenhafen'de, öyle mi?»
«Evet.»
«Gdynia'ydı değil mi adı?»
«Evet.»
«Hiç sefer emri gelmedi mi?»
«Hayır.»
«Peki, savaştan sonra?»
«Eve döndüm.»
«Nereye?»
«Dornburg'a.»
«Almanya'nın hangi bölgesine düşer bu?»
«Thüringen.»
«Sınırın öbür tarafında yani?»
Soru altüst etti birden Willi Mohr'u. Cevap vermedi.
«Ramon Alemany'yi son ne zaman gördünüz?»
«Biraz su içebilir miyim?»
«Şimdi değil. Ramon Alemany'yi son ne zaman gördünüz?»
«Dört ay önce.»
«Şimdi nerede?»
«Bilmiyorum.»
«Onu en son nerede gördünüz?»
«Bir Fransız limanında.»
«Adı?»

«Ajaccio.»

«Doğru. Korsika'da Ajaccio limanı. Daha sonra? Görmediniz mi hiç?»

«Hayır.»

«Kardeşinin adı neydi Ramon'un?»

«Santiago.»

«Santiago'yla en son ne zaman konuştunuz?»

«Bilmem. Yazın belki.»

«Üç gün önce görüşmediniz mi Santiago'yla?»

«Gördüm, evet.»

«Biraz açıklar mısınız lütfen?»

«Gördüm ama konuşmadık birbirimizle.»

«Nerede görüştünüz?»

«Burada.»

«Nerede burada? Karakolda mı?»

«Evde.»

«Barrio Son Jofre'deki evde mi?»

«Evet.»

«Tekrarlayın. Onunla Barrio Son Jofre'deki evde görüştüm.»

«Onunla Barrio Son Jofre'deki evde görüştüm.»

«Güzel. İspanyolcanız gittikçe düzeliyor. Siz mi istemiştiniz Santiago Alemany'nın gelip sizi görmesini?»

«Hayır.»

«Niye geldi öyleyse?»

«Bilmem.»

«Özellikle sizi görmeye mi geldi?»

«Kasabaya balık götürüyordu. Geçerken uğradı.»

«Doğru. Kasabaya balık götürmekteydi. Ne konuştunuz?»

«Hiç bir şey.»

«Bir saat boyunca?»

«Ne kadar kaldığını hatırlamıyorum.»

«Ne konuştunuz?»

«Hiç bir şey.»

«Bir saat boyunca birbirinize tek bir söz etmediniz mi?»

«Belki bir ya da iki söz.»

«Para verdi değil mi size?»

Willi Mohr cevap vermedi bu soruya.

«Thüringen'de Dornburg. Rus kesiminde değil mi?»

«Evet.»
«Ne kadar oturdunuz orada?»
«1951'e kadar.»
«Kaç yıl?»
«Altı.»
«Niye ayrıldınız?»
«Sevmediğim için.»
«Batı Almanya'da ne kadar kaldınız?»
«İki buçuk yıl.»
«Sonra oradan da ayrıldınız.»
«Evet.»
«Niye?»
«Sevmediğim için.»
«Batı Almanya'dan bıkınca da buraya geldiniz.»
«Evet.»
«Burayı seviyor musunuz?»

Willi Mohr ağzını açtı ama cevap vermedi. Evet de diyebilirdi, hayır da, ama bir seçim yapamadı bir türlü. Çavuş Tornilla, bu kez de, karşısındakini yenik düşüren bir soru bulduğunu anlar anlamaz konuyu değiştirdi.

«Eskiden de Barrio Son Jofre'de oturmuştunuz değil mi, Danimarkalı arkadaşlarınız daha buradayken?»
«Norveçli.»
«Doğru. Demek Barrio Son Jofre'de oturdunuz Norveçli arkadaşlarınız buradayken?»
«Evet.»
«Ne kadar beraber kaldınız?»
«Üç ay.»
«Belki de dört.»
«Olabilir.»

«Norveçli arkadaşlarınız daha buradayken ve siz onlarla beraberken de Alemany kardeşlerle görüşürdünüz değil mi?»
«Evet.»
«Beşiniz bir arada, büyük bir aile gibi.»
«Bazen.»
«Öyleyse Santiago Alemany'yi uzun süredir tanıyorsunuz.»
«Evet.»

«Antonio Milan'ı da tanıyorsunuz o halde, Antonio Rojo diye de bilinir.»

«Hayır.»

«Adını da duymadınız mı?»

«Hayır.»

«Ama Santiago Alemany'yi tanıyorsunuz?»

«Evet.»

«Sever misiniz Santiago Alemany'yi?»

İyi bir yerden yakalamıştı gene Çavuş Tornilla. Hemen konuyu değiştirdi.

«Anneniz babanız hayattalar mı?»

«Annem hayatta.»

«Nerede oturur?»

«Dornburg'da.»

«Doğru. Dornburg'da. Rus kesiminde.»

«Evet.»

«Rus kesiminde otururken Komünist partisine kayıtlı mıydınız?»

«Hayır.»

«Yalnızca son yıllarda, öyle mi?»

«Hayır.»

«Hayat zor muydu orada?»

«Hayır.»

«Ama gene de ayrıldınız.»

«Sevmiyordum.»

«Şimdi resim yapıyorsunuz. İyi resim yaptığınızı söylüyorlar.»

«Teşekkür ederim.»

«Almanya'da geçiminizi resim yaparak mı sağlardınız?»

«Hayır.»

«Oradayken de resim yapardınız ama?»

«Hayır.»

«Demek ki buraya geldikten sonra başladınız.»

«Evet.»

«Norveçli arkadaşlarınızın halen hayatta olduklarını düşünüyor musunuz?»

«Hayır.»

«Ramon Alemany İspanya'da mı şimdi?»

«Hayır.»

«Nerden biliyorsunuz olmadığını?»

Cevap vermedi Willi Mohr. Oda, eşyalar, karşısındaki adam, bir an, gözlerin önünde ileri geri sallanır gibi oldu. Tornilla iki soru daha sordu.

«Üzerinizdeki gömlek. Sizin mi?»

«Evet.»

«Yorgun musunuz?»

«Evet.»

Çavuş Tornilla soruları sorduğu sürece, gözlerini ona dikmiş, ellerini parmak uçları birbirine değecek gibi bitiştirmiş, masanın ardında, kımıldamadan oturmuştu. Şimdi elini iskemlesinin arkasına uzatmış, yerden ve bir testi su alıyordu. Ayağa kalktı, öte yanına geçti masanın. Hiç bir şeyden etkilenmemiş gibiydi, başlangıçtaki kadar itinalı, pürüzsüz. Dostça, şefkatli bir gülümseme belirmişti yine yüzünde.

«Sizi yorduk, dedi, ama unutmayın ki çok daha yorulmanız da mümkün. İçin biraz.»

Willi Mohr, büyük yudumlarla ve uzun uzun su içti kendisine uzatılan testiden. Sonra bir sigara ve çakmak uzatıldı Willi Mohr'a. Öbür adam gitti portrenin altındaki yerini aldı yeniden.

«Çok mutlu bir görünüşünüz yok. Ama belki de böylesi daha iyi sizin için. **Vanguardia**'da bir makale okumuştum, gerçek sanatın zor, hattâ dayanılmaz koşullar altında yaratıldığını yazıyordu. Yoksa, burada kolayca mutlu olablir insan. Çevrenizdekilere bir bakın. Yoksuldurlar, ama çoğu mutludur. Yüzlerine dikkat edin. Basit işçiler, köylülerdir hepsi ama mutludurlar, aileleri, inançları hayatta olma mucizesi ve ailelerine bir yeni kuşak ekleyebilmeleri mutlu olmaları için yeterlidir. Ama mutlu olmamak da kolaydır burada, başını belâya sarmak da kolaydır. İsterse insan, tabii. Arayan herkes, mutsuzluğu kolayca bulabilir. Aslında kendi halinde, iyi bir kasabadır burası, tanırsanız eğer, ve insanları da, birkaçı dışında, iyi insanlardır. Bu istisnalar ortadan kaldırıldığında her şeyiyle mükemmel olacak. Büyük bir risktir aslında istisnaları ortadan kaldırmak.»

Willi Mohr bir şey daha keşfetti. Başının önüne düşmesini,

uyuklamaya başlamasını engellemek için, gözlerini kaldırmıştı, ve şimdi farkediyordu ki portredeki generalle, koltukta oturan adam çok benziyorlardı birbirlerine. Eski bir fotoğraftı bu, çekildiğinde kırk yaşlarında olmalıydı **Caudillo;** Çavuş Tornilla da kırk yaşlarındaydı şimdi. Rütbe işaretler dışında aynı üniforma, aynı bıyıklar, aynı omuz kayışı, ve aynı açıda yana kaydırılmış kasket. Yoksa bu yüzden mi odadayken bile şapkasını çıkartmıyor? O kadar uzun süre baktı ki Willi Mohr portreye, görüntü bulanmaya başladı gözlerinin önünde. Bütün bu süre boyunca, sonu gelmeyen bir sözcükler dizisi sızmaktaydı beyninden içeri. Birden, oturmuş, portreyi dinler buldu kendini, ağzı oynuyordu. Başını salladı, bu görüntüden kurtulmak ister gibi ve gözlerini, karşısında oturan canlı yüze çevirip orada sabit tutmaya çalıştı.

«...1936'dan 1945'e kadar, dokuz yıl, askerlik yaptım, kısacası. Bütün savaş boyunca hemen hemen, kesintisiz. Her şey bir yana, insan korkmasını öğreniyor ve beraberinde korkuyu denetlemesini. Kim ne derse desin, bir amacı olanlar için, tümüyle mutsuz yıllar sayılmazdı bunlar. İnsana düşmanlarını, gerek kendi, gerekse ülkesinin düşmanlarını, yoketmeyi öğreten yıllardı; tabii, o düşmanlarla gelecekte beraber yaşamak istemeyenler için. Yoketmenin yolları çeşitlidir. '38 Nisan'ında Noguera Pallaresa saldırısında Navarre ordusuyladım. Bilir misiniz Noguera Pallasera saldırsını? Yok, hayır, nereden bileceksiniz. Bir sigara, dostum?»

Willi Mohr sigarayı alırken, tedirginlikle kıpırdandı. Çakmağı uzatan elde hiç bir titreklik belirtisi yoktu.

«Noguera Pallaresa, Segre'nin kollarından biridir. Segre, belki de bildiğiniz gibi, Aragonya ile Katalonya arasındaki sınırı çizen ırmaktır. Barselona'nın tam batısında, Segre boyunda, Katalonya'nın en büyük kenti olan Lerida vardır. Lerida'nın kuzeyinde Balaguer adında, ve daha da kuzeyde, Noguera Pallaresa boyunda, Tremp adında iki kasaba vardır. Barselona'ya ve kuzey Katalonya'nın hemen her yerine içecek su ve elektrik Tremp'ten sağlanır. O zamanlar Katalonyalılar'a bizim gibi düşünmek çok zor geliyordu. Bazıları daha hâlâ da öğrenememiştir. Askerlerimizin çoğu Faslı'ydı. Faslılar ilk saldırıda Lerida'yı ele geçirdiler. Katalonya'ya doğru ilerleyeceğimizi sanıyor-

duk. Katalonyalılar bekliyorlardı, herkes bunu bekliyordu. Ama General Solchaga kuzeye doğru yön değiştirdi, Balaguer'i ele geçirdik ve kızılların hemen hiç bir birliği bulunmayan Noguera Pallaresa boyunca ilerlemeye koyulduk. Dört gün sonra, fırtına gibi girdik Tremp'e. Katalonyalılar'ın birkaç zayıf birlik dışında fazla adamı yoktu orada, ama panikledi̇ler gene de, hemen hemen hepsi. O gün çok ölen oldu. Dağlarda vuruşuyorduk ve daha kıştı -iyi bir eksersizdi aslında Rusya için. Su rezervuarlarını ve elektrik üretim merkezlerini gördüğümüzde, bir milyon işçinin işsiz ve bir buçuk milyon evin elektriksiz kalabileceğini anladık hemen. Büyük şehirdir Barselona. İndirdik beline darbeyi, tabii aslında Katalonyalılar'ın beline indirilmiş bir darbeydi bu. Ama gene de...»

Durakladı, sırada oturan adama dikkatle baktı öğrencisinin hâlâ dersini dinlemekte olup olmadığını anlamak ister gibi.

«Ama gene de...» dedi, «Katalonya bir yıl direndi. Bazen çürüme o denli derin köklüdür ki, kurutmak mümkün olmaz. Bazen bilgisizlik o denli artar ki, öğretmenin öğrencisini öldürmesi gerekir. Her ikisinin de iyiliği için. Ramon Alemany'yi son ne zaman görmüştünüz?»

«Bey ay önce.»

«Tam beş ay ve onaltı gün önce. Sorgunuzda böyle söylemiştiniz. Tutanak önümde.»

Önündeki dosyaya vurdu elinin sırtıyla.

«Kasabanın yoksul bir kesiminde oturuyorsunuz,» dedi ilgiyle. «Barrio Son Jofre. Bense daha iyi bir mahallede, kilisesin civarında, bulvarda. Gerçekten güzel bir ev, eski ama sağlam bir yapı, arkada bahçesi ve bol bol odaları var. Çocuklar için çok önemli bu.»

Gene sorgu başlayacak, diye düşündü Willi Mohr, bezgin ve umutsuz.

Çavuş Tornilla ayağa kalktı, gülümsedi, elini uzattı.

«Sevindirici bir görüşme oldu bu. Belki bir zaman gelir, resimlerinize bakarım. Tekrar, karşılaşacağız, eminim.»

Willi Mohr ayağa kalkarken sendeledi. Terden sırılsıklamdı bedeni, gözlerinin önündeki herşey bulanıktı. Oysa öbür adam, koltuğundan ilk kalktığı anda, o binlerce yıl önceki andaki gibiydi tıpkı, zaman hiç geçmemişti sanki.

«Tek bir şey yalnız. Pasaportunuz şimdilik bende kalacak. Bir yere gitmek isterseniz, belki buraya uğrarsınız önce. İstediğiniz zaman gelebilirsiniz. Bunlar sıkıcı formaliteler, biliyorum, ama...»

Özür dilercesine omuzlarını kaldırdı. Gülümseyerek.

Sonra kapıya yürüdü, açtı ve nazikâne bekledi.

Willi Mohr, biraz önce içinde bulunduğu odadan daha aydınlık olan taşlıkta durdu bir süre.

Dışarda güneş pırıl pırıldı.

Uzun boylu subay taşlığa girdi. Yeni uykudan kalkmış ve traş olmuş bir hali vardı, ama alnı ter damlacıklarıyla dolmuştu bile. Willi Mohr'u görünce, durdu ve tereddütle, «Özür dileriz. Bir yanlışlık değil mi?» dedi.

Sorgu odasının kapısını açtı ve içeri girdi. Kapıyı kapamadan önce, son bir kez gördü Willi Mohr Çavuş Tornilla'yı.

Masa başında oturmuş, bir şeyler yazıyordu. İşaret parmağıyle orta parmağı arasındaydı çakmak, yüzü ciddi ve sertti.

Willi Mohr sendeleyerek gün ışığına çıktı.

3

ÇAVUŞ Tornila üstüyle konuşmaktaydı. Her biri üçer cümle söyledi.

«Eee?» dedi Teğmen Pujol.

«Birisi para veriyor ona.»

«Ne, yani sence?»

«Daha birşey yapmamışsa da, yapacak.»

«Ya yanılıyorsan?»

«Hiç sanmam.»

4

KASABAYI boylu boyunca geçti Willi Mohr, sırtında soluk göm-

leği, boya içinde haki pantalonu, ayağında sandallar, ince uzun bir gölge. Hasır şapkası güneş yanığı yüzüne koyu bir gölge düşürüyordu. Yorgundu ama bedenen tükenmiş değildi daha. Çok yavaş yürüyordu, gene de, hafif ve kararlı adımlarla.

Avenida Generalissimo Franco'da dağlardaki yol yapımında çalışan işçilere rastladı. İnanılmayacak kadar az bir ücret karşılığı, nöbetçilerin denetimi altında, hemen hiç makine kullanılmaksızın yürütülen ve çok yavaş ilerleyen yol yapımında çalışan ağır işçilerdi bunlar. İşe gidiyorlardı. Hepsi suskun, hepsi boş gözlerini ileriye dikmiş. Ellerinde sepetler, sepetlerin içinde bir testi su, ve bir kaç ekmek parçası belki de. Biraz sonra aynı sepetleri işte kullanacaklardı.

Yüzlerine bir bakın. Basit işçilerdir bunlar ama mutlu, inançlı oldukları için, hayatta kalmanın bir mucize olduğunu bildikleri için mutlu...

Yalan söylüyor, diye düşündü Willi Mohr.

Sonra Çavuş Tornilla'nın başka bir sözü geldi aklına Willi Mohr'un, gömleğiyle ilgili bir söz.

Onbeş yıllık bir «Hitler Gençliği» üniformasından kalma, solmuş yıpranmış ve bütün rütbeleri sökülmüş bir gömleği tanımak için çok dikkatli bir gözlemci olması gerekirdi insanın.

Willi Mohr, bütün soruları büyük bir doğrulukla cevaplandırdığını farketti birden. Üç gün önceki olayla ilgili olanları bile. Santiago Alemany akşamüstü beş sularında gelmiş, bir süre kalmıştı ama konuşmamışlardı hiç. Balık taşıdığı, üstü kapalı kamyonu kapının önünde bırakmış, eve girmiş ve etrafa bakınmıştı. Özellikle mutfağı taramıştı gözleriyle. Sonra üst kata çıkan merdivenin basamaklarından birine oturup kediyle oynamıştı. Bir kaç kez ağzını açmıştı bir şey söylemek üzere, ama sonra vazgeçmişti herhalde. Gittiğinde, basamağın kenarında üç tane, pis, yüz pesetalık banknot duruyordu. Bütün bu süre boyunca Willi Mohr, sephasının önünde oturakalmıştı. Bir ev ve birkaç kaktüsten ibaretti boyadığı. Santiago, merhaba ve eyvallah demişti, arada birkaç kelime daha söylemişti belki, ama Willi Mohr iki kez baş sallamıştı, o kadar. İki gün paraya elini sürmedi, sonra aldı cebine koydu, gitti **tienda'**ya olan borcunu ödedi.

5

KARAKOLDAN çıktıktan elli dakika sonra Barrio Son Jofre'deki evin girişindeydi Willi Mohr. Kapıyı açınca, kedi koştu geldi, ayaklarına sürtündü, ardından kancık fırladı yerinden. Sızıldanıp, yaltaklandı, kuyruk salladı bir süre. Aç ve susamış olmalıydı, tıpkı Willi Mohr gibi.

İki katlıydı Barrio Son Jofre'deki ev, mutfaktan başka üç odası vardı. Alt kattaki büyük odadan, taş bir merdivenle üst kata çıkılıyordu. Üst kattaki odalardan büyüğü iyi durumdaydı, ama küçüğü hemen hemen oturulamaz haldeydi. Zemin yer yer kırılmış, hattâ bir parçası kopup mutfağa düşmüştü. Evdeki bütün eşya üst kattaki kahverengi, ahşap, kocaman karyolayla alt kattaki hasır koltuktan ibaretti. Alt katta bir de şilte vardı, sonra bir battaniye ve yirmi kadar resim. Çoğu yerdeydi resimlerin ama birkaçı raptiyeyle duvarlarla tutturulmuştu. Koltuğun yanıbaşında bir gaz lâmbası, bir köşedeki çuval bezleri üzerinde ise bir kaç giyecekle, ıvır zıvır şahsi eşyası duruyordu Willi Mohr'un. Alt katta yerler dikkatle süpürülmüştü. Oysa uzun süredir kimselerin yaşamadığı üst katta her yer boz renkli bir toz tabakasıyla örtülüydü.

Toprak bir çanağa biraz su döktü Willi Mohr kancık için, içine bir kaç lokma ekmek attı. Sonra elini enciklerin arasına sokup silâhıyle defterini aldı. Odaya doğru yürürken elindeki silâhı tarttı: Ağır ve nemliydi. Odanın orta yerinde durdu ve kendi kendine söylendi. «Peki ama, ne allahın cezasıydı öğrenmek istediği?»

Bir süre sonra ekledi. «Gene çağırtacak beni ortaya ve o çağırtmadan önce öbürünü de öldürmeliyim.»

Defterinin yapraklarını çevirdi yavaş yavaş. Bir yıl önce başlıyordu kayıtlar. İlk sayfadaki tarih 13 Temmuz'du. Hugo gittikten bir gün sonrası. İlk günlerde, her gün bir kaç sayfa not tutmuştu, ama zamanla notlar kısalıyor ve 4 Eylül'den sonra da tamamen yokoluyordu. Daha sonraki sayfalarda birkaç karalama, ya da para hesabı yapılmıştı. Sonra, bir not daha. Kararlı ve okunaklı bir elyazısı.

16 Aralık. Saat. 8. Dün bütün akşamüstü ve gece limanda bekledim, geri gelmediler. Eve döndüğümde saat sabahın ikisiydi.

Bu tarihten sonra sir sürü not daha vardı ve artık defter hemen hemen dolmuştu.

Alt dudağını ısırdı, başını salladı Willi Mohr.

Sonra defteriyle silâhını, şiltenin altındaki her zamanki yerlerine koydu; üstündekileri çıkardı; sırtüstü, elleri başı altında, çıplak uzandı şiltenin üzerine.

Düşündü: Yarın öldürürüm köpek yavrularını. Postu en güzel olanı ayırır, alakoyarım. Öbürlerini öldürürüm.

Uykuya dalmadan önce, kamyoneti düşünüyordu, bir de Jacinto'nun meyhanesinde kafa çeken İskandinavları. Aradan ondört ay geçmişti.

İKİNCİ BÖLÜM

1

KAMYONET, onarılıp yeniden işler hale getirilmiş 31 model bir Fiat'tı. Çamurlukları yoktu, körüğü yoktu, şöför mahali ve arkası sökülmüş, yerlerine park kanapelerine benzer, iki tahta sıra yerleştirilmişti. Aracı hafifletmek ve kötü yollarda insan taşımaya daha elverişli hale getirmek için yapılmış, bilinçli değişikliklerdi bütün bunlar.

Arabanın bir de tarihçesi vardı. İç savaş sırasında, General Bergonzoli'nin ilk kara gömlekli tümeniyle girmişti İspanya'ya; sonra da, 1937 Mart'nda, Brihuega'daki çarpışmada, militan işçilerin eline geçmişti. Ama artık bütün bunları bilen kalmadığından, kamyonetin tarihî bir değer taşıdığından haberi yoktu kimsenin.

Dan Petersen, Santa Margarita'da, inşaatçı bir tanıdığından almıştı onu, ve yirmi beş yıllık olduğu düşünülürse, gerçekten de iyi işleyen bir arabaydı.

Yol, yamaç boyunca döne döne aşağı iniyordu ve aşağıda, körfezin öbür yanında, balıkçı köyünün birbiri üzerine yığılmış evleri seçiliyordu. Denizin üstü düz, mavi ve güneşliydi, mendireğin civarında denize giren üç beş kişi vardı. Mendirek boyunca birkaç beyaz yat demirliydi, rıhtımda da, ağları direklerden matem örtüleri gibi sarkan, yarım düzine kirli sarı trol teknesi yatıyordu. Aradaki mesafeye rağmen, rıhtımda durup balıkçı teknelerini izleyen ince elbiseli turistleri ayırdedebiliyordu insan.

Ağustos başıydı, çok sıcaktı hava. Kamyonet, hızla yokuş

aşağı inmekteydi. Kontak kapalıydı, duyulan tek ses, frenin mekanik gıcırtısıyla, arada, arabanın altına vuran taşlardı. Yol dardı, kötüydü ama, yerleşme merkezinin en uzağındaki, tek tük evlere uzanan bir yoldu bu sonunda.

Üç kişi vardı kamyonette. Arabayı kullanan Dan Pedersen ve yanında karısı Siglinde. Willi Mohr arkadaki sırada oturuyordu. Kaldırdıkları toz bulutundan sakınmak istercesine hasır şapkasını altına indirmişti. Sık sık, araba keskin dönemeçleri alırken hem kolları hem de bacaklarıyle karoseriyi kavrıyordu, düşmemek için.

Kızın narin, güneş yanığı ensesenie dikmişti gözlerini. Arada, rüzgâr saçlarını uçurduğu zaman, ense kökündeki bir sıra ter dizisini de görmekteydi. Saçların köklerinin daha koyu renk olduğunu farketmişti. Saçının rengini açmış demek, neden acaba diye düşündü Willi Mohr.

«Bu kadar hızlı sürmesen,» dedi Siglinde, «Boğulacağım tozdan.»

Dan cevap vermedi. Düşünüyordu: İskandinavlar parayı aldılar, şimdi Jacinto'nun meyhanesinde kafa çekiyorlardır. Bana iki bin peseta borçlu olduklarını da unutuverdiler hemen. İki aydır kira ödemedim, yemek yiyecek param bile kalmadı. Ama unuttukları bir şey daha var, burası küçük bir yerdir ve her şeyin haberi alınır çabucak. Bir güzel ödeteceğim onlara borçlarını. Allah vere de Santiago'yla Ramon'u bulabilsem, kavga çıkacağından hiç şüphem yok, bu Alman da pek bir işe yarayacağa benzemez. Bildiği bir şey var, o da Siglinde güneşlenirken gözlerini dikip bakmak kıza; hoş, ben de olsam öyle yapardım ya, saçından tırnağına her bir yanını tanımamış olsaydım.

Dan Pedersen gerçekten de İskandinavlar deyimini kullanıyordu, biraz da nefretle karışık üstelik. Kendinin de onlardan olduğunu unutmaktaydı besbelli.

Yılın bu zamanında limanda birkaç yüz yabancı olurdu, on. onbeşi yazı geçirmek üzere yerleşmiş, çeşitli milletlerden, çoğu yazar ya da ressam, hiç olmazsa öyle olduklarını sanan ve çoğu İsveçli ya da Finlandiyalı. Aralarından küçük bir azınlığın hemen hiç bir zaman parası olmazdı. İskandinav'dı bunlar çoğunluk. İçkiye çok düşkündüler.

Siglinde düşündü: Başımız belâya girecek, biliyorum, çünkü Dan'ı biliyorum, Allah vere de Santiago'ya ya da Ramon'a rastlasak yolda, bu Alman'dan bir hayır geleceği yok, iyi kalpli ama, ney yarar, resim de yapmasını bilmiyor zavallı. Dan da bunu nerden başımıza sardı bilmem. Bizimle oturacağına göre, artık çıplak güneşlenmek imkânsız.

Genç, kuzeyliler için sıradan, sağlam, güçlü, güzel sayılabilecek bir kadındı Siglinde. Üzerinde külot, sutyen, askılı, açık mavi bir elbise, ayaklarında atkılı, toz içinde sandallar vardı. Saçları sarı, gözleri griydi ve gerçek bir sarışının yanamayacağı kadar yanmıştı güneşten.

Arka sırada oturan adam soğuk bakışlarını, Siglinde'in çıplak omuzbaşlarına dikmiş, sessiz bir konuşma sürdürmekteydi kendi kendiyle.

Ne işim var benim bu insanlarla? Onlara karşı, en az onların bana karşı oldukları kadar ilgisizim. Ama Hugo çekip gidince başka ne yapabilirdim? Ne oturacak yerim vardı, ne de tek bir kelime İspanyolcam. Pansiyonda kalamazdım, param yetmezdi. Hem buraya bir yıllığına, resim yapmaya geldim ben. Yaparım dedim, yapacağım. Anlamsız da olsa. Zaten, hiç anlamadım Hugo gibilerinin bu ülkede, böyle bir yerde ne bulduklarını. Evet, sıcak ama hepsi o kadar, şimdi de bu insanlar kendi meseleleriyle ilgili bir kavgada onlara yardım etmemi bekliyorlar, eh, herhalde mecburum da, bir haftadır beraber yaşadığımıza göre. Niye kavga edecekler bilmiyorum, ama farkeder mi sanki?

Körfezi, yumuşak bir dönemeçle çevreleyen ve köyle rıhtım boyundaki evlerle deniz fenerini birleştiren düzgün sahil yoluna inmişlerdi artık. Dan motörü çalıştırdı, araba onu uyarmak ister gibi bir sarsıldıktan sonra yola düzüldü. Körfezin çevresindeki yol boyunca dikkatsizce ve hızla sürdü Dan arabayı.

İki gece önce, birkaç balıkçı teknesinin ağına deniz kaplumbağaları takılmış, yırtılmış ağları boylu boyunca sermişlerdi köyün dışında. Otuz metre kadar vardı ağlar, yolun yarısını kaplamıştı ve her üç metrede bir, bir kadın ya da erkek oturmuş, açılan delikleri onarmaktaydı.

Üçüncü merametçinin önüne geldiklerinde, Dan Pedersen frene bastı ve durdu.

«Merhaba,» dedi.

Arabanın gölgesi üzerine düşünce, Santiago Alemany başını kaldırdı ve alnına inen hasır şapkasını iki parmağıyla itti. Güneşten kavrulan mıcırın üzerinde bacaklarını yaymış oturuyordu. Ayak parmaklarından birini ağa geçirmişti, örerken gergin dursun diye.

«Hayrola.»

«İskandinavlar parayı almışlar, Jacinto'nun meyhanesinde kafa çekiyorlar.»

«Duydum. Burada insan, oturduğu yerden her şeyi öğreniyor.»

«Geliyor musun bizimle?»

Santiago dikkatle ağdan sıyrıldı, ayağa kalktı. Hesaplı bir rahatlık içinde hareket etmekteydi; bu tavrı, iri, çıplak ayaklarına, kirli iş tulumuna, rengi belirsiz, soluk gömleğine rağmen, bir ihtişam veriyordu ona.

Yirmi yedi yaşındaydı, yani kamyonettekilerle aynı yaşlarda. Duru elâ gözleri, geniş bir alnı vardı, saçları çok koyu renk değildi.

Yapılı çocuk, diye düşündü, her zaman böyle şeylere fazlasıyle dikkat eden Siglinde.

«Beklenmedik kaza,» dedi Santiago, eliyle ağı işaret ederek, «Bugün bitmesi şart, en geç yarın.»

Güldü, cebinden bir paket buruşuk **Ideales** çıkardı ve kamyonettekilere ikram etti. Herkes bir sigara aldı, Willi Mohr'dan başka. Bu sert, kokulu sigaraya daha alışamamıştı. Ayrıca, neden söz ettiklerini anlamaması, onu kopuk, duygusuz bir hareketsizliğe itiyordu ister istemez.

Santiago, kamyonete tırmandı, Willi Mohr'un yanına oturdu.

«Kardeşimi de alalım,» dedi «Böyle durumlarda işe yarar.»

Kamyonet hareket ettiğinde, en yakındaki merametçi döndü ve elindeki işi bırakmadan arkalarından seslendi:

«Santiago gene aldı başını gidiyor yabancılarla... her zamanki gibi.»

Ramon Alemany en sondaydı, öne eğilmiş, ağ örmeğe vermişti bütün dikkatini. Aynı aileden oldukları ilk bakışta anlaşılıyordu, ama birbirinden çok farklıydı iki kardeş. Kamyoneti

görür görmez, ağlardan sıyrıldı Ramon, fırlatıp attı elindekileri. Kısa boylu, sağlam yapılıydı, pırıl pırıl gözleri vardı. Hemen ayağa kalktı. Göbeğinin üstünden aceleyle düğümlendiği gömleğinin aralığından kıllı, terli göğsü, kocaman, koyu renk meme uçları görülüyordu.

Bindi, arkaya oturdu, aşırı bir sevinç gösterisi içinde herkesin teker teker elini sıktı.

Kardeşler aralarında Katalan lehçesiyle birşeyler konuştular, sonra güldüler.

Dan Pedersen arabayı sürmeye devam etti.

Siglinde döndü, arkadaki üç erkeğe gülümsedi.

Willi Mohr hiç bir şey anlamamıştı. Hepsine karşı olağanüstü bir ilgisizlik duyuyordu.

2

RIHTIMDAKİ evler yığını, bütün yaz boyu her gün olduğu gibi, bugün de, güneşin altında, mayışmış yatıyordu. Geniş ve düzgün kordon boyunda, birbirine yaslanmış beyaz evler arasından, içerilere doğru uzanan gölgeli, dar yollar görünüyordu. Rıhtım boyundaki kahvelerden bazıları, günün gereklerine uymak çabası içinde renkli şemsiyeler koymuşlardı masaların üstlerine. Meyhane sahiplerinden biri beyaz bir garson ceketi bile edinmişti. Rıhtımda bir sürü yabancı vardı, kimi kahvelerin masalarında oturan, kimi sahil boyu amaçsız dolanıp, sandallara, olta mantarlarına bağlanıp livara bırakılmış kaplumbağalara bakan. Gölgeli aralıklarda, çıplak çocuklar ve kara domuzların arasında, güneşten kıpkırmızı yanmış, şortlu, rengârenk gömlekli turistler dolaşıyordu. Balık dönüşü avın boşaltıldığı sundurmanın altında boş bakışlarını sahildeki kalabalığa dikmiş iki jandarma duruyordu. Bir papaz, geniş, yassı şapkasıyle, duvar diplerinden âdeta uçarak geçti gitti. Uzun kara etekleri bacaklarına dolanıyordu, ve çevresindeki felâketi görmemek için olacak, gözlerini hiç ayırmıyordu yerden.

Turizme sıvanmıştı **puerto**. Döviz ihtiyacının olağanüstü

yüksek olması, ülkeye yabancıların girmesiyle ilgili sıkı yasakları gevşetmek zorunda bırakmıştı sorumluları. Burada da, kıyı boyundaki yüzlerce küçük köyde olduğu gibi, biçimler, bir değişim süreci içine girmiş gibiydiler. Sokaklarda gömleksiz dolaşmanın, şort, bikini ya da askılı elbise giymenin, olur olmaz yerde öpüşmenin ya da **Caudillo**'ya ve onun yüce ülkesine hakaret etmenin yasak olduğu konusunda teksir edilmiş bildiriler yollanmıyordu artık turistlere. Yabancılara iyi davranmak gerekiyordu, çünkü onlar devlete para sağlamaktaydılar. Yoksulluk ve cehaletle savaşmak için gerekli olan parayı. Yakında jandarmalar, eskiden kalma karabinaları yerine, otomatik silâhlarla donatılacaktı.

Yabancılar sayesinde cepleri para gören bir kaç şahıs da oluyordu bu arada. Bunlar, önceden kendine bir iş kurmuş ve durumları zaten pek kötü olmayanlardı. Sıradan insanlar her zamanki kadar yoksuldular; olsa olsa, durumlarının biraz daha bilincine varmışlardı.

Ve işte meselenin püf noktası da buydu.

Polis gücü artırılmıştı ama, öte yandan, polis etrafta olup bitenleri izlemekten başka bir işe yaramaz hale gelmişti. Papazlar gibi onlar da sessizce çalışmayı tercih ediyor ve çoğu kez sabırla kışın gelmesini bekliyorlardı.

Gizli Polis ekipleri, yaz ayları boyunca, çok ender, o da ancak geceleri ortaya çıkarlardı.

Birkaç kişinin - çoğu daha Doğruluk adına savaş veremeyecek kadar sorumsuz gençlerdi bunlar - alçakgönüllüğü, doğruyu, erdemi ve bozulmamışlıklarını; başka hayat biçimleri, başka ülküler adına harcayıverdikleri oluyordu arada.

Bu gençlerin isimleri gerek dünyevi gerekse uhrevi güçler tarafından dikkatle deftere geçiriliyor; ancak, bu doğal hesaplaşmadan, sağ kurtuluyorlardı genellikle. Asıl içine düştükleri güç durum başkaydı: Yetiştirilme biçimleriyle, tam adlandıramadıkları, güneş çarpmış İskandinavlarla, yarı çıplak Alman kızların anlattıklarından bölük börçük kurdukları düşlerin dünyası arasındaki zorlu çatışmaydı asıl meseleleri.

Eylül'de, turistler evlerine döndüklerinde, Komünist avı yeniden başlardı.

Bir yandan da ruhları kurtarma savaşı, tabii.

Dağlardaki kasabada merkez kumandanlığında saptanan karmaşık bir döner sistem uyarınca, yaz sonunda jandarma teşkilâtı yer değiştirirdi.

Onüç kilometreydi, dağlardaki kasabayla kıyıdaki köyün arası. Rıhtımda durup, başını yukarılara kaldırdığında insan, dağın boz sarısı arasında kasabanın zar zor seçilir gölgesini görebilirdi.

Dağlardaki kasabada, kıyıdaki köyde olup bitenleri, oraya gitmeden bilenler vardı.

Deniz kıyısındaki köyden, savaş sırasında köprübaşını tutmuş bir düşman gibi ayrı tutuyorlardı kendilerini. Demir bir cendereyle ablukaya alınmıştı köy, ama yabancılar arasında bütün bu ayrıntıların farkında olanlar çok azdı.

Puerto'dan dağlardaki kasabaya tek bir yol uzanıyordu.

3

DAN Pedersen yan sokaklardan birine saptı, sarp yokuşu alması için arabayı sonuna kadar gazladı. Durmaksızın korna çalıyordu; çocuklar, domuzlar ve kediler yolun kenarlarına kaçıştılar. Başıboş gezinen turistlerden bazıları sırtlarını evlerin duvarlarına yaslanıp iyice yol verdiler onlara mavi gözleri hayretten yuvarlak. Jacinto'nun meyhanesinin önünde durdu kamyonet.

Köyün en yüksek noktasında, kilisenin hemen yakınındaydı Jacinto'nun meyhanesi. Dışardan umumi bir yer olduğunu anlamak pek mümkün değildi. Kapının önünde masalar yoktu, yalnızca **abuele**'nin ve **abuela**'nın hasır koltukları bir de beyaz badanalı duvarda zar zor okunan açık mavi harflerle yazılı JACİNTO, o kadar. Kapısının önünde dizilmiş şişe mantarlardan bir sineklik asılıydı.

Önceleri köylülerin buluşma yeriydi bu meyhane, ama yazı

geçirmeye gelen yabancılar gün geçtikçe daha fazla görünür olmaya başlamışlardı Jacinto'da.

Siglinde kamyonette kalmıştı; bacak bacak üzerine atmış, bir dirseği dizine dayalı, elini çenesinin altına koymuştu. Onlarla içeri girmek istememişti; korktuğundan değil, canı çekmemişti. İçeriden gelen seslere bakılırsa, İsveçliler'le Finlandiyalılar bir hayli zamandır içiyor olmalaydılar. Şarkı söylüyorlardı.

Sineklik, içeri en son giren Willi Mohr'un ardından sallanarak eski yerine geldiğinde şarkı sesi kesilmişti.

Siglinde duyduğu seslerden olup biteni çıkarmaya çalışıyordu. Sonra omuz silkip, bana ne der gibilerden başını salladı.

İçeride, kavganın patlak vermesi için çok zaman gerekmemişti.

Dan Pedersen'e en çok borcu olan İsveçli bir ressamdı. Uzun boylu, esmer ve yakışıklıydı ama dayak yemekten çok korkuyordu. Kendisinin kadın tavlama konusunda çok becerikli olduğunu düşünürdü; en büyük korkusu, elindeki tek kozun, güzel yüzünün birinin yumruklarına kurban gitmesiydi. Ayrıca aptaldı da, korkaklığını kibirliliği ardında saklayabildiği sanırdı.

İsveçli, kapının kenarındaki bir masada, ufak tefek, sakallı ve onun gibi ressamlık iddiasında ve Finlandiyalı olduğu üzerinden akan bir adamla oturuyordu. Bir başka Finli ressam, kendi ülkesinde hayli ünlü bir ressam, tezgâhta, kendi başına, ayakta duruyordu, sarhoş ve yumuşak başlı. Ayakları çıplaktı, mavi-beyaz spor bir takım elbise vardı üzerinde. İkisi kız, daha dört İskandinav vardı meyhanede. Jacinto, tezgâhın arkasındaydı. Görünüşüne bakılırsa hayatından memnun olmalıydı; ünlü Finlandiyalı'yla karşılıklı kadeh kaldırmaktaydılar. Ufak tefek, kırmızı yanaklı, kirli bir şala bürünmüş olan **abuela** kapının yakınındaki masaya bir şişe şampanya daha getirdi.

Kan tepesine sıçradı Dan Pedersen'in şampanyayı görünce. Aslında en ucuz cinstendi, şişesi oniki peseta, ama gene de beraberinde hakedilmemiş ve uygunsuz bir lüks havası taşıyordu. Kendini tutamayıp birşeyler söyledi ve bu lâfın üzerine pis pis sırıtınca İsveçli, adamı omuzundan kavrayıverdi Dan. Ufak tefek Finlandiyalı ayağa kalktı, vargücüyle ense köküne bir yumruk indirdi ve Dan İsveçli'nin uzattığı bacağı üzerine boylu

boyunca, serildi. Düşerken Jacinto'nun kapıdan dışarı seyirttiğini ve abuela'nın yardım isteyen çığlıklarını duydu. Sonra başı masanın demir bacağına çarptı ve bir süre oyun dışı kaldı bu yüzden.

İsveçli, Dan'ı ayağa kaldırma çabalarının boşuna olduğunu anlayınca kalktı, kapıya yürüdü. Willi Mohr yolunun üzerindeydi, İsveçli'ye vurması gerektiğini düşündü. Ama adamın korkmuş halini görünce bir an durakladı. Başından beri iyi vaziyet alamamış olan Ramon, öne atıldı, Willi Mohr'u eliyle kenara itti ve indirdiği iki yumrukla İsveçli'yi yere serdi. Sonra bir de tekme attı boşuna. Bu arada Santiago Finlandiyalı'yı arkasından kıskavrak yakalamıştı. Ramon yaklaştı, yumrukları sıkılı. İki büklüm olmuş debelenen ama kolları Santiago tarafından kıskıvrak tutulmuş olan Finli, onun göğsüne iki tekme atmayı başardı. Ramon sendeledi, düşecek gibi oldu bir an. Öbür iki İskandinav Santiago'yu arkadan çekiştirmeye başladılar, amatördü her ikisi de, ama gene de Santiago Finli'yi koyvermek zorunda kaldı.

Birden sessizlik çöktü meyhaneye. Willi Mohr iki saniye öncesine kadar gördüklerinin aslında önemsiz bir oyun olduğunu, işin asıl bundan sonra ciddileşeceğini anladı.

Ramon'la Finli karşı karşıya küçük bir daire çizerek, birbirlerinin çevresinde dönelmekteydiler. İkisi de hafif çömelmişti, havaya kalkmış kolları bir makinenin kıskaçlarını andırıyordu. Yüzlerinin derisi iyice gerilmişti.

Birbirlerini öldürebilirler pekâlâ, hem de sebepsiz yere, diye düşündü Willi Mohr hayretle.

Sineklik hışırdadı, yeşil üniformalı iki jandarma girdi içeri. Birisi karabinasının dipçiğiyle Ramon'un ense köküne vurdu. Ramon yere düştü, iki eliyle başını tutarak taş zemin üzerinde kıvranmaya başladı. Sonra yan döndü, hareketsiz kaldı. Tostoparlak olmuştu, kollarını ve bacaklarını ölmekte olan bir hayvanınkiler gibi titreme almıştı.

Öbür Jandarma karabinasını kaldırmış tam Finli'ye vurmak üzereydi ki, yabancı olduğunu farketti, durdu, silâhını indirdi, namluyu Finli'nin göğsüne doğrultmakla yetindi. Finli nefretle baktı silâha, sonra doğruldu, vücudu gevşedi.

«Bildiğim bir şey varsa, kuzey her zaman kuzeydir,» dedi tezgâhtaki arabulucu bir spor gösterisinde kazanılan başarıyı kutlar gibi kadeh kaldırarak.

Jacinto'nun meyhanesinde asayiş bir kez daha sağlanmıştı.

Dan Pedersen ayağa kalktı. Yanağı çizilmiş, kanıyordu.

Uzun boylu İsveçli oturmuş kalmıştı, iki eliyle karnını tutarak inliyordu.

Ramon upuzun serilmişti yere, baygındı. Kardeşi yanıbaşına diz çökmüş, başını taş zeminden yüksekte, avuçlarının içinde tutuyordu.

Kavga bitmişti. Zaten topu topu iki, en çok üç dakika sürmüştü.

Ve Dan Pedersen parasını alamamıştı.

4

İKİ saat sonra Dan Pedersen, Willi Mohr ve Santiago Alemany kilisenin hemen arkasındaki jandarma **cuartel**'inde beyaz badanalı bir duvara yaslanmış ayakta duruyorlardı. Bir yandan sigara içiyor, bir yandan da o sıra **puerto**'nun en yüksek rütbeli polis görevlisi durumunda olan onbaşıya bakıyorlardı aldırmazlıkla, Odada bir ahşap tezgâh, bir de hasır koltuk vardı. Koltukta genellikle nöbetçi jandarma oturur yada uyuklardı, gömleğinin ilk birkaç düğmesini çözüp karabinasını bacakları arasına sıkıştırdıktan sonra. Siglinde Pedersen oturmaktaydı şimdi koltukta. Güneş yanığı bacakları kavuşturmuş eteğini dikkate çekiştirip dizlerini örtmüştü. Ayağındaki sandalları çıkarmıştı, çıplak ayaklarından birini sabırsızlıkla sallamaktaydı.

Özenli bir üniforma ve siyah deri çizmeler giymiş olan **cabo**, hayli genç bir adamdı. Alnında ter taneleri vardı ve duvara yaslanmış duran adamların önünde, bir aşağı bir yukarı dolanmaktaydı. Ara sıra sıkılgan bakışlarla, Siglinde'in güneş yanığı bacaklarına bir göz atıyordu.

«Artık bu son olsun,» dedi, «Dostlarımıza iyi davranmak is-

teriz ama, her şeye göz yumarız demek değildir bu. Zaten yeterince göz yumduk, sarhoşluk, sövüp saymak, hayasızlık...»

«Hayasızlık mı?» dedi Dan Pedersen yaslandığı yerden doğrularak.

«Evet bizce hayasızlık dedi **cabo** çabuk çabuk, «Sizin ülkenizde bu konudaki görüşlerin farklı olduğunu biliyorum. Olabilir. Ama bu başka şey. Durup dururken kışkırtma, hatta saldırı...»

«Kabahat bizim değildi,» dedi Dan Pedersen.

«Gene başlamayın,» dedi **cabo.** İşaret parmağını azarlar gibi Dan'a doğru sallıyordu. «Bizi bir yanlışlık yaptağımızı söylemeye kalkışmayın. İşimizi biliriz biz. Jacinto'nun ifadesini aldık, **abuela**'nın, hattâ o sarhoşların ifadelerini aldık. Mesele apaçık ortada. Siz başladınız. Soruşturmanın gerektiği gibi yürütülmediğini de söylemeye kalkışmayın. Biliyordum bu tavrı takınacağınızı. Ama bu sefer oradan tutturamayacaksınız. Altı adamımı görevlendirdim bu işle.»

«Benim ülkemde,» dedi Dan Pedersen, «bir polis, hadi bilemedin, bir buçuk, yeter bu boyda bir yer için. Oysa siz onbeş kişisiniz.»

«Onyedi,» dedi **cabo,** «Ayrıca yarım polis diye bir şey yoktur dünya yüzünde. Ama sözü boşuna uzatıyorsunuz. Bir an önce burayı terketmenizi istiyorum. Hemen şimdi.»

«Karım?»

«O da,» dedi **cabo,** Siglinde'e bakmadan.

«Bakabilirsiniz ona,» dedi Dan Pedersen. «Yaşayan bir insandır, ısırmaz ayrıca. Bir bakın. Biliyorum, bakmak fırsatı öyle sık sık geçmez sizin gibi, zavallı, gözü dönmüş dürzülerin eline.»

Cabo birden durdu Dan Pedersen'in önünde.

«Dikkatli olun,» dedi yavaş yavaş, «Çok dikkatli olun, ömrünüzün sonuna kadar çok küçük bir odada, dört duvar arasında kalmak istemiyorsanız. Biliyorsunuz, dilersem eğer...»

«Pekalâ, pekalâ. Ne zaman gitmemiz lâzım?»

«Hemen şimdi.»

«Nereye?»

«Nereye canınız isterse. Benim bölgem dışında dilediğiniz yere.»

«Yukardaki kasabaya mı yani?»

Cabo omuz silkti.

«Ama o zaman istersek her gün gelebiliriz buraya.»

Cabo gene omuz silkti.

«Çılgınlık bu,» dedi Dan Pedersen.

«Yirmi dört saat içinde,» dedi **cabo.** «Daha önce olursa, daha da iyi. Aksi halde dava açıp mahkemeye vermem gerekecek sizi, ama bunu yapmamayı tercih ediyorum. Hem sizin iyiliğiniz için, hem de benim.»

Hiç olmazsa doğruyu söylüyor, diye düşündü Dan Pedersen. Sonra yüksek sesle, «Ya Alman?» diye sordu.

«O kalabilir.»

«Nerede oturacak?»

«Beni ilgilendirmez.»

Cabo aldırmazlıkla Willi Mohr'a baktı, sonra duvara yaslanmış, tavanı seyreden Santiago Alemany'ye döndü.

«Senin söyleyecek bir sözün yok mu?»

«Kabahat bizde değildi. Onları ayırmaya çalıştım sadece.»

«Sen zaten hiç bir zaman hiç bir şey yapmazsın,» dedi **cabo,** kötü kötü bakarak Santiago'ya. «Hiç bir şey yapmazsın ama, her ne hikmetse, bir kavga, bir gürültü koptu mu, hep oradasındır. Babanla kardeşin gibi çalışmazsın da. Hemen her gece balığa çıkarlar, oysa sen yabancılarla meyhane meyhane dolaşıp, haftada iki posta balık taşırsın kasabaya, o kadar.»

Santiago ağzını açtı, diliyle dudaklarını ıslattı.

«Benim işim de kolay değildir,» dedi.

Bambaşka bir şey söylemek istemişti aslında.

«Kardeşin nerede?»

«Gene dudaklarını yaladı Santiago.

«Eve götürdüm,» dedi. «Biraz istirahat etmesi gerekiyordu.»

Siglinde, oturduğu yerden Santiago'nun gözlerinde beliren soğuk ve sert pırıltıyı seçebildi. Belki ondan başka farkeden de olmamıştı bunu.

«Kardeşini hapsedeceğiz. Bir hafta, belki de onbeş gün. Neyse, ona vız gelir ya.»

«Doğru, vız gelir,» dedi Santiago Alemany.

«Söylediklerimi unutmayın,» dedi **cabo**, Dan Pedersen'e dönerek, «En geç yarın, daha iyisi bu geceden. Güle güle.»

Kamyonete binerlerken, **cabo** perdenin arkasından Siglinde'e bakıyordu, kalçalarını sımsıkı saran mavi elbisesine, yürürken yerdeki tozları kaldıran çıplak ayaklarına.

«İmansızlar,» dedi kendi kendine, masasına döndü, tezgâhın üzerinde duran manyetolu telefonun ahizesini kaldırdı ve sabırsızlıkla kolu çevirdi.

Polis olarak geleceği hiç de parlak değildi **cabo**'nun. Modern görünüşlü olduğu ve yabancılarla iyi geçineceği düşünüldüğünden **puerto**'ya atanmıştı. Ülkesinin geri kalmışlığı yüzünden aşağılık kompleksi vardı, bu nedenle yabancı yöntemler uygulamak hevesindeydi. Bölgenin polis merkezindeki üstleri, her geçen gün daha güvensizlik içinde izlemekteydiler hareketlerini.

Dışarda, Dan Pedersen Willi Mohr'a döndü ve, «Burayı terketmemizi istiyorlar,» dedi. «Seni bu işe bulaştırmak bizim kabahatımız. İstersen bizimle gelebilirsin. Yukarlarda ucuza kiralayabileceğimiz bir ev biliyorum. Kasabanın güney eteklerinde. Elektrik yok, ama idare eder.»

Sonra Santiago'ya döndü. «Paran var mı? Bende metelik kalmadı,» dedi.

Santiago cebinden bir tomar pis, yıpranmış kâğıt para çıkardı.

«Ne kadar lâzım?»

«Elli yeter.»

Santiago tomardan yüz pesetalık bir banknot ayırdı.

Dan Pedersen parayı cebine koyarken Santiago'ya gülümsedi.

«Eee, ne dersin bu işe?» diye sordu Siglinde'e.

«Saçma, ama aldırdığım yok. Orada, yukarda idare ederiz.»

«Aferin sana. Karakolda sana baktım da, ne düşündüm, biliyor musun? Bu yere batası memleketin yüzüne tüküren bir gerçeksin sen.»

Durdu, yukardan aşağı süzdü karısını. «Seninle sevişmek istiyorum sonra,» dedi.

«Bakalım,» dedi Siglinde, gülümsedi.

Büyük bir iyimserlikle, onu bekleyen mutlu geleceğe bakar gibi, dağlardaki uzak bir noktaya dikmişti gözlerini.

Dan Pedersen Willi Mohr'la Almanca, Santiago'yla İspanyolca, karısıyla Norveççe konuşmuştu. Bütün olup bitenlere rağmen keyfi yerindeydi, sırtlarına dostça vurdu her birinin. Sonra kamyonete bindiler.

Çok uzun bir süredir ilk kez, Willi Mohr'un içinde bir şeyler kıpırdanır gibi oldu. Uzaktan uzağa da olsa, bundan sonra ne olacağını merak etmeye başlamıştı.

«Bende de biraz para var,» dedi,

«İyi,» dedi Siglinde, «İşler düzelene kadar senin sırtından geçinebiliriz öyleyse.»

Santiago'yu, merametçilerin yanında, körfez yolunun ortalarında bıraktılar.

«Bu gece, hava biraz serinleyince taşınırız,» dedi Dan Pedersen. «Arabanla yardıma gelir misin?»

«Tabii,» dedi Santiago Alemany ve el salladı arkalarından.

Kamyonet uzaklaştıktan sonra yere oturdu, ayak parmağına taktı ağı, gerdi ve bıraktığı yerden devam etti onarmaya.

Çevresinde oturanlara hiç bir şey söylemedi, çevresinde oturanlar da bir şey söylemediler ona.

5

PABLO CANAVES adındaki jandarma, Jacinto'nun meyhanesinde karabinasının dipçiğiyle Ramon Alemany'nin başına vurduğunda, saat üçtü.

Ramon Alemany on beş dakika kadar sonra kendine geldi. Gülüp konuşuyordu, ama yürümekte zorluk çekiyordu ve çevresindekilerden hemen hiç birini tanıyamamıştı. Ağabeyi onu eve götürdü, yatırdı, yaralarındaki pıhtılaşmış kanı temizledi, sonra da başındaki şişkinliği soğuk suyla yıkadı. Ağabeyi bunları yaparken daha, Ramon uyuyuvermişti.

Dört saat derin derin uyudu Ramon. Babası eve dönünce onu uyandırdı. Ramon Alemany şiddetli bir baş ağrısıyla uyandı. Ayrıca bulanık görünüyordu her şeyi, çizgilerin birleşmesi ve alıştığı biçimleri almaları için tekrar tekrar başını sallaması gerekti. Zeytinyağına batırılmış bir dilim ekmek yemeği denedi. ama midesi bulandı ve kustu.

Ve bundan hemen sonra iki teneke parafin taşıdı tekneye. Ağzına kadar doluydu tenekeler; ikisi en aşağı seksen kilo gelirdi. Yolda, bir kez olsun yere bırakmadı tenekeleri, kıyıdan tekneye uzatılmış kalasın üzerinden geçerken karalı, kırmızılı noktalar oynaştı gözlerinin önünde. Çok bulanık görüyordu çevresindekileri, konuşurken dili kayıyor, lâfları birbirini tutmuyordu. Babası içkili olduğuna iyice karar verip bir kaç kez elindeki halat parçasıyla vurdu ense köküne, ama hafiften.

O sıralarda Pablo Canaves'ln nöbeti bitmişti. Evliydi, köydeydi evi ve şimdi üniformasının düğmelerini çözmüş, ayağında çoraplar, mutfağında oturmaktaydı. Önündeki pirinç lapasıyla tuzlanmış iki sardalyayı yerken, karısıyle konuşuyordu bir yandan da.

«Bugün bir adamı bayılttım.»

«Kimdi?»

«Ramon Alemany.»

«Haaa..... o mu...»

6

KASABA oldukça küçüktü ama çevredeki en önemli yerleşme merkeziydi. Çok yükseklerdeydi ve doğuda, denize açılan, dar, biçimsiz vadinin dışında, her bir yanı dağlarla çevriliydi. Sarp, kayalık ama yıpranmış dağlardı bunlar, boz-sarı, taşlık yamaçları bodur çamlar ve dikenli çalılıklarla kaplı. Doğuda, denize inen vadideki teraslanmış topraklarda zeytin ve badem ağaçları vardı; bir de, tek tük, terkedilmiş çiftlik evleri. Kasabanın dışarıyla bağlantısını iki yol sağlıyordu. Bunlardan biri, aşağıya, deniz kıyısındaki köye, öbürü, güneye, yetmiş kilometre kadar içerdeki

il merkezine uzanmaktaydı. Ana yol asfaltlanmıştı ve yumuşak dönemeçlerle dağların arasındaki geçidi aşıp gitmekteydi. Bu yolu kuzeye, orada, kasabayla hiç bir bağlantısı olmayan birkaç ıssız köye doğru uzatmak için başlanılan çalışmalar on yıldır sürüp gidiyordu. Ama öyle zor şartlar altında çalışılmaktaydı ki, hemen hiç bir ilerleme kaydedilmemişti bu on yıl boyunca.

İl merkezinden denizin kıyısındaki köye gitmek isteyen herkes dağlardaki kasabadan dolaşıp gelen yolu izlemek zorunda değildi. Çünkü bir yol daha vardı, kasabanın on iki kilometre güneyinden geçen ve ilk merkezini doğrudan **puerto**'ya bağlayan. Eski ve kötü bir yoldu bu, ama zaman kazanıyordu insan, hem de bol bol denizi seyredebiliyordu yol boyunca. Çoğunluk bu yoldan işlerdi zaten. Dağlardaki kasabada üç bin kişi yaşıyordu; bunlardan beş yüzü tam anlamıyla çalışabilir nitelikte erkeklerdi. Çoğu köylü ya da toprak işçisiydi ama geçimlerini sağlamaları için yeterli değildi toprak. Yol yapımında, geçici olarak ve gündelikle çalışmaktaydılar bu yüzden. Bu iş için belirli bir kontenjan ayrılmıştı, yalnızca geçici olarak çalışmak üzere başvuranlar işe alınmaktaydı. Gündeliklerin en yükseği bile inanılmayacak kadar düşüktü.

Kasabanın biraz dışında, dağın batı yamacında, iki yüz kadar deniz piyadesini barındıran askeri bir tesis vardı. Karabinalarını acemice omuzlarında sabit tutan köylü çocuklarıydı bunlar. Dağlarda talime çıktıklarında ve atış yaptıklarında, sesleri uzaktan uzağa yankılanırdı, ama kasabaya yalnızca Cumartesi ve Pazar akşamları gelirlerdi.

Bütün bunlardan başka on meyhane, otuz beş mevcutlu bir jandarma karakolu, on iki papaz ve bir doktor vardı kasabada. Hastalık başgösterdiğinde tedavi işini, çoğu kez, rahibeler üzerlerine alır; evlerden bir içeri bir dışarı, ölüm melekleri gibi koşuşurlardı, şeytansı kokulu uzun giysilerinin altında sakladıkları şırıngalarıyla.

İşte böyle bir yerdi dağlardaki kasabı. Sessiz bir görünüşü vardı ve bir yabancı, ilk bakışta, tefekküre yatmış, kadere boyun eğmiş bir sakinliğin hüküm sürdüğünü sanabilirdi kasabada.

7

DAN Pedersen kasabanın güney girişinde, Barrio Son Jofre'de bir ev kiralamıştı. Siglinde ve Willi Mohr'la birlikte oraya taşındı. Taşıdıkları birbirini tutmak şeylerdi aslında, hatıralık ıvır zıvır, bir köpek, bir kedi, kap-kacak, daktilo makineleri, elbiseler, rafya sepetler, resim defterleri ve hattâ bir kaç kırık dökük ev eşyası. Dan'la karısı neredeyse iki yıldır bu ülkede oturmaktaydılar ve hayli döküntü biriktirmişlerdi. Willi Mohr'un eşyası ise kendi taşıyabileceği kadardı: uyku tulumu, boyaları ve dürülmüş kanaviçeler.

Bütün hepsi kamyonetle Santiago Alemany'nin balık taşıdığı arabaya yüklendi ve birlikte, kasabaya doğru onüç kilometrelik yolu tırmanmaya koyuldular. Kamyoneti Dan Pedersen kullanıyordu, Siglinde'le Willi Mohr arkada, tepeleme yığılmış eşya düşmesin diye debeleniyorlardı. Santiago Alemany, balık kamyonuyla arkalarından geliyordu çok küçük ve eski bir Ford'du bu. Herkesin keyfi yerindeydi, motör gürültüsünü bastırmak için, canı yürekten ve vargüçleriyle şarkı söylemekteydiler.

Yarı yolda durup, Fordun karbüratörü yanmasın diye su doldurmaları gerekti ve bir dakika sonra da iki jandarmayla karşılaştılar. Ama yabancı olduklarını anlar anlamaz, jandarmalar yol verdi onlara, ardlarından da el salladılar. Kasabaya girmezden hemen önce, devriye gezen iki yeşil üniformalıya daha rastladılar. Yarın kenarında, bisikletlerine yaslanmış, dinleniyorlardı.

Müstahkem bir düşkünler evi, diye düşündü Dan Pedersen ve o anda unuttu ne düşündüğünü.

Uzun süredir boş kalmıştı Barrio Son Jofre'deki ev, ama sahibi etrafı sildirip süpürtmüş, su getirmişti. Karanlıkta hiç de fena değildi görünüşü.

«İki tane oturabilir odası var, biri alt katta, biri üst katta,» dedi Dan Pedersen karısına. «Hangisini istersin?»

«Yukardakini,» dedi Siglinde, «pencerelisini.»

«Ne dersin? Nasıl buldun evi?» diye sordu Dan. Herşeye rağmen tedirgindi biraz.

«İyi olacak,» dedi Siglinde. Çok uzun süre kalmamak şartıyle, diye düşündü içinden.

Dışarda, Santiago bir parafin lâmbası yakmış Willi Mohr'la birlikte eşyayı boşaltmaktaydı.

«Önce kamyonettekileri boşaltın,» dedi Dan Pedersen, «Burada bırakırız onları. Hemen geri gidip kalanları almalıyız.»

Evin sahibi, meydandaki **Café Central'**i işletiyordu ve Dan'ın eski dostlarındandı. Bir süre için bir yatakla şilte vermeyi vaadetmişti. Yatak, balık kamyonuna sığmayacak kadar büyüktü.

On dakika sonra, eşyayı kapının önüne yığmışlardı.

«En güçlü bana yardıma gelsin,» dedi Dan Pedersen. «Yatak, kilise gibi bir şey.»

Willi Mohr kamyonete tırmandı. Ağır işe alışkındı.

«Âlâ,» dedi Dan. «Siz ikiniz de bu eşyayı içeri taşıyın biz gelene kadar.»

Bu iş bölümünde memnun kalmıştı; Santiago'yu uzun süredir tanır ve güvenirdi.

Arabayı çalıştıran kolu çevirdi Dan ve hareket ettiler. Siglinde evin dışındaydı. Etraf karanlık ve sessizdi, kamyonetin sesini tâ meydanın ortasında duranadek duydular.

Santiago eşyayı içeri taşımaya koyuldu. Alt kattaki parafin lâmbasının zayıf titrek ışığında çalışıyordu. Tekir kedi kuşkuyla duvarları koklamaktaydı.

Hemen hemen yarım saat sürdü Santiago'nun eşyayı içeri taşıması. Rahat ve dikkatli çalışmaktaydı, her şeyi Siglinde'in konulması gerektiğini düşündüğü yere koyuyordu.

En son eve giren Dan'ın daktilosu oldu. Üst kata taşıdı daktiloyu Santiago ve yavaşça yere bıraktı.

Sonra doğruldu, bir sigara yaktı. Siglinde pancurları açmış, pencerenin önünde, ayakta durmuş dışarıya bakıyordu. Aşağıdaki parafin lâmbası merdivenlere garip gölgeler yansıtıyor ve güneş kızgını dağlardan kopup gelen ılık bir esinti odaya doluyordu.

Sigarasını bitirdiğinde Santiago, tam izmariti yere atıp üzerine basacaktı ki, vazgeçti birden, iki adım attı pencereye doğru ve dışarı fırlattı izmariti. Sigara bir küme kıvılcım püskürterek aşağıdaki çakılların üzerine düştü.

Şimdi Siglinde'in tam arkasında ayakta durmaktaydı Santiago. Ayakları cıplaktı Siglinde'in ve hâlâ üzerinde askılı mavi elbisesi vardı. Sakin ve sessiz, durmaktaydı öyle.

Hiç bir şey söylemediler birbirlerine. Santiago ağzını açtı, diliyle dudaklarını ıslattı.

Dışarısı sessizdi.

Bir adım daha yaklaştı Santiago, ellerini Siglinde'in çıplak yuvarlak omuzlarına koydu.

Siglinde kımıldamadı. Çok yakındılar birbirlerine. Üzerinde temiz bir gömlekle, keten pantalon vardı Santiago'nun, onun çok yakınında olduğunu, nefesini ve belki de kalbinin atışlarını duyuyordu Siglinde. Gene de ellerinin omuzlarında kalmasına izin verdi bir an için, ne duyacağını merak ettiği için.

Ani ve kararlı bir hareketle, kızın elbisesini ve sutyeninin askılarını aşağı sıyırdı Santiago, dudaklarını ensesine, kulağının biraz altına yapıştırdı, çıplak göğüslerini avuçlarına aldı.

Hoyratça değil, ama kararsız, bir şeyler arar gibi, neredeyse ona dokunmaktan korkar gibi.

Göğüsleri yumuşak, dik ve yuvarlaktı, derisinde duyuyuyordu sertleşen meme uçları. Öylece tuttu onları avuçları içinde Santiago.

Sonra biraz kımıldattı ellerini, işaret parmaklarıyle yavaşça bastırdı meme uçlarının üzerine. Enseyle omuz başları arasındaki o yumuşak çizgiyi dikkatle ısırdı.

Siglinde nasıl olacağını anlamıştı.

Kurtuldu ondan, döndü, elinin tersiyle oldukça sert bir tokat attı yüzünün orta yerine.

Karanlıkta bir adım geriledi Santiago.

Elbisesini ve sutyeninin askılarını çabuk çabuk yukarı çekti Siglinde, ama gene de kocaman koyu renkli meme uçlarını görebildi Santiago. Güneş yanığı tenindeki neredeyse simsiyah meme uçlarını.

«Bir daha sakın böyle bir şey yapmaya kalkışma,» dedi Siglinde azariarcasına.

Çok kızmış değildi aslında. Hayatında o kadar çok kereler aynı durumda bulmuştu ki kendini, artık en etkili ses tonunun ne olduğunu iyice biliyordu.

Santiago Alemany'nin yanından geçip, merdivenlere doğru yürüdü. Bakmadı ona, ama baksa bile yüz hatlarını seçemezdi, ışık çok zayıftı.

Alt katta öte beriyi yerleştirmeye koyuldu Siglinde. Bir hayli zaman geçti Santiago aşağı inmeden önce. Kendine hâkimdi indiğinde, yüzü âdeta ifadesizdi ve Siglinde'den öte bir noktaya dikmişti bakışlarını ısrarla.

Siglinde ona baktı, belli belirsiz omuz silkti.

Aslında, «Bir de surat mı asacaksın yani?» demek geliyordu içinden, ama bunu söylemeyecek kadar tecrübeliydi. «Hadi bir sigara ver bana,» dedi onun yerine.

Bir an için, bir şaşkınlık kıvılcımı yanıp söndü Santiago'nun gözlerinde. Yüzündeki maske düşer gibi oldu.

Zavallı budalacık, diye düşündü Siglinde. İsteyen birini bulamamak cehennem azabı olmalı. Aklı başında üç beş kadın toplayıp bir kurtarma ekibi göndermekten başka çare yok buraya. Herkese gerçekleri öğretecek, bu ikiyüzlülükleri, aptallıkları, hasta düşünceleri silip süpürecek bir ekip. Aksi halde, o otuzbir çeken papazlarla rahibelerin bu kuşağı da mahvetmesi işten bile değil.

Tekrar yüzüne baktığında Santiago'nun ifadesi değişmişti bile. Gene sakin ve düşünceliydi yüzü. Yerdeki eşyaları dikkatle ayırıp yerleştirirken, diliyle dudaklarını ıslatmaktaydı.

Bir an sonra kamyonetin motörünü işlettiğini ve yokuşa sardığını duydular.

Dan Pedersen'le Willi Mohr yatağı kamyonete sokabilmek için parçalamak zorunda kalmışlardı. Şimdi de parçaları üst kata taşıyıp tekrar kurmaktaydılar yatağı. İşleri bittiğinde Siglinde bakmak için yukarı çıktı ve candan bir kahkaha koyuverdi. Meşe ağacından yapılmış çok büyük bir yataktı bu, cilâlı ve oymalı. Dört kişi rahatça uyuyabilirdi içinde ve böylesine yakacak kıtlığı çekilen bir yerde, bunca yıldır parçalanmamış olması bir mucizeydi. Herhalde, kimse cesaret edememişti baltayı alıp işe girişmeye. Siglinde sınadı yatağı, gıcırtılı, ağır başlı ve iddialı olduğunu beyan etti.

Sonra hep birlikte **Café Central'e** gidip bir şişe beyaz şarap içtiler. Büyüktü **Café Central,** eski ve bakımsızdı, hemen

hemen boş sayılırdı. Kapıya yakın bir masada iki üç jandarma oturmuş kâğıt oynuyorlardı. Salonun arka tarafında da sallantılı bir ping-pong masası vardı.

Dan Pedersen'le Santiago oynadılar bir süre. Dan daha iyi oyuncuydu, üç seti üstüste, hem de hayli farkla kazandı. Son kez, taraf değiştirirlerken, «Ramon nasıl?» diye sordu.

«Pek iyi değil. Beyin sarsıntısı gibi geliyor bana. Ama kalktı, tekneyle çıktı.»

«Gerçekten beyin sarsıntısıysa, yapmamalıydı bunu.»

«Çok sağlamdır.»

«Herşeyin bir sınırı vardır gene de.»

«Evet, vardır.»

Yarım saat sonra, dört yol ağzında ayrıldılar. Santiago her üçünün de elini sıktı teker teker.

«Devriyeler çevirecek seni,» dedi Dan.

«O kadar çok çevirdiler ki, artık onlar da bıkmıştır sanırım.»

Yol boyu tek bir kere olsun durdurmadılar Santiago'yu.

Ötekiler, Barrio Son Jofre'deki evin önündeydiler şimdi. Ayaklarının altındaki çakıl taşları ılık ve dostçaydı, dağların arasından görünen yıldız kakmalı gökyüzü bir yay çizmekteydi.

«Bugün onbaşının dediği gibi,» dedi iSglinde, «Niye herkes gibi çalışmıyor Santiago?»

«Yaptığı sadece bir yığın balığı arabaya yükleyip taşımak değil ki,» dedi Dan Pedersen. «Bir de satmak, hem de iyi fiyata satmak gerekiyor. Santiago gibi olsaydı buradaki insanlar, bu ülke bugünkü halinde olmazdı.»

«Senin yakın dostun, değil mi?» dedi Willi Mohr.

«Uzun süreden beri tanışırız. Evet, dostuz. Dostluk burada başka bir şeydir, kutsal denilebilecek kuralları vardır, önemsenen ve anlamlı olan bir şeydir. Bir süre sonra anlarsın sen de.»

«Gerçek bir dosluk, sokakta geçerken ayağına takılan cinsten değildir,» diye ekledi sonra, «aşk gibi ender rastlanır bir şeydir.»

Gıcırtılı kapıyı açtı ve yeni evlerine girdiler.

Soyunurken Willi Mohr, üst katta Dan'la Siglinde'in dolandıklarını ve aralarında konuştuklarını duyuyordu. Bir süre sonra yatak gıcırdadı ve merdivenlerdeki titrek ışık söndü.

Barbara Heinemann'ı düşündü Willi Mohr.

«İyi geceler Willi, iyi uykular,» diye seslendi Dan'la Siglinde üst kattan.

«Size de,» dedi Willi Mohr.

Karanlıkta kendi kendine gülümsedi ve düşünmeye çalıştı. Belki de, her şeye rağmen...

Yarın resim yapacaktı.

8

DAN PEDERSEN açık bir insandı, gerek fiziksel gerekse ruhsal hemen hiç bir tedirginliği yoktu. Dost olmak kolaydı onun için, çalışmak kolaydı, sevmek kolaydı. Dışa dönüktü, o anda içinden geldiği gibi davranırdı, birden aklına gelen şeylere, çevresinin üzerinde bıraktığı izlenimlere karşı alabildiğine açıktı, oynak bir zekâsı vardı, kolay kızardı, bir zaafın ya da o sıra duyduğu karamsarlığın etkisinde kalırdı. Karısı gibi onun da çocukluğu rahat geçmişti ve anlayışlı, hoşgörü sahibi bir anababası vardı. İspanya'ya gelmesinin nedeni ucuz olduğundan ve burada takma adla yazdığı çok kötü bir kitap serisini bitirme imkânı bulacağını düşündüğündendi. Bu iş için gelmeden önce bir avans almıştı. Sonra bir miktar daha avans göndermişlerdi ve şimdi tekrar yazı yazmaya başlaması gerçekten şart oluncaya kadar beklemekteydi. Profesyonel bir yazar olarak, «eli hünerli» olarak bilinen yazarlardandı. Yazdıkları, iyi olmasa da iyiymiş gibi görünen cinstendi. Aslında, nasıl yazılması gerektiğini bilirdi, ama kendisi pek ender uygulardı bildiklerini. İspanya'yı çok seviyordu, ama Norveç'i de çok severdi, savaş sırasında bile. İçkiyi de severdi, aşırı içip sarhoş olduğu pek ender de olsa. Çoğu zaman kararsızdı ama pek belli olmazdı kararsızlığı.

Siglinde de ona benzerdi bir çok bakıma, ve bazı bakımlar-

dan ondan üstündü. Çok daha uzak görüşlüydü pratik sorunlara uygun çözümler bulmakta başarılıydı, ama buna karşılık hayatın tehlikelerinin daha bilincindeydi. Kendini bildibileli, birçok şeyden korkmuştu. Nedenleri ve nitelikleri çok farklı korkulardı bunlar ve aptalca oldukları gerekçesiyle bastırmaya uğraşmıştı hep bu korkularını. İlk bakışta çekici bir yanı vardı, bir anlamda basit, sıradan bir çekicilik belki, ve insanın aklına cinsel konumda bir şeyler getiren. Aslında normal bir yapıya sahip, normal bir kızdı; ama burada, bu duyguların baskı altında çırpındığı bu hayaletler ülkesinde özel bir rolü vardı. Kendisi de farkındaydı bunun, aldırmıyordu, çünkü gene de bütün bunlar saçma geliyordu ona. **Puerto**'da röntgencilerle hayli belâya girmişti başları. Aslında utangaçtı, ve bazı şeyleri söylerken terler, kızarırdı.

Willi Mohr teknik açıdan becerikli olmasına rağmen kötü bir ressamdı. Sanatçılara özgü o «kıvılcım» dan ve «bir hedef benimsemek» kavramından yoksundu. Bu yüzden de çalışarak ve inat ederek bu açığını kapatmaya uğraşıyordu ama, bir an için olsun, bu değiş tokuşun başarılı olacağına inanmamış, böyle bir ihtimale umut bağlamamıştı. Genel olarak hiç bir şeye kendini veremezdi, kendi kişisel sorunlarının bile kendisini ilgilendirmediğini düşünürdü. Anlamsız bulurdu zaten kendi sorunlarını. Bir kapalı devre içinde dolanıp durmaktaydı yalnızca. Başından geçmiş ve ona gerçekten mutluluk ya da aşırı ıstırap vermiş tek bir olay hatırlamadığını düşünürdü. Gerek fiziksel, gerekse düşünsel konumda kusursuzluk taraflısıydı, kilitlenmiş kalmıştı bu tavrı içinde ve eğer bir şey umut edebilecek durumda olsaydı, tek umudu bir mucize olabilirdi ancak.

Bu üç insan Barrio Son Jofre'deki evde, dört ay altı gün, Ağustosun dokuzundan Aralığın onbeşine kadar birlikte oturdular.

Orada oturdukları zaman boyunca bazı olaylar oldu. Yaz, yakıcı sıcak günler, buram buram terli gecelerle dolu son bir sıcak patlamasından sonra, yavaşça geriledi. Dağlardaki yeraltı sularının yüzeye çıkıp gürül gürül aktığı ılık, yağmurlu, kısa bir güz başladı ardından. Kurumuş kuyular tekrar doldu ve her zaman inatla direnen bitkiler canlanıp güneşi beklemeye koyul-

du. Kısa bir süre sonra çıkıp onları yeniden kavuracak güneşi. Yağmurlardan sonra kış geldi, en heyecanlı, en tatlı mevsim. Kış Kasım'da başlardı buralarda. Erişilmez güzellikte, ayna gibi parlak günler birdenbire fırtınalara, felâket habercisi gökgürültülerine bırakırlardı yerlerini. Bugünden yarına havanın nasıl olacağını kestirmek hiç bir zaman mümkün olmazdı.

Barrio Salon Jofre'deki evde yaşayanlar birbrirlerinin davranış biçimlerini öğrendiler ve herbiri bu biçimlere uydurdu kendini. Kısa bir süre sonra gündelik bir yaşayış düzenleri oluştu, kendiliğinden ortaya çıkan ve üzerinde tartışılması gerekmeyen. Dan Pedersen, sonunda, yeni bir avans alabilmek için çalışmaya karar verdi. Merdivenin ikinci basamağına oturur orada yazardı. Daktilosunu önündeki iskemleye koyardı, açık kapıdan giren ışık kâğıdının üzerine düşerdi. Kedinin yazılı kâğıtları üzerinde kıvrılıp uyumakta ısrar etmesine ve Siglinde'in her üst kata çıkmak isteyişinde kenara çekilip yol vermesi gerekmesine rağmen yerinden memnundu. Siglinde yanından geçerken elini uzatır çıplak bacağını okşardı karısının.

Willi Mohr ordan burdan çivi, çekiç, tahta buldu ve kendine bir sehpa yaptı. Sonra da kapının kenarına, merdivenden iki metre kadar uzağa yerleştirdi sehpasını ve resim yapmaya başladı. Bir resmi bir haftada bitiriyordu, sonra da sehpanın kontrplâk levhasına raptiyelerle tutturduğu kanavayı oradan çıkarıp duvara raptiyeliyordu. Tek bir kere olsun dönüp bakmazdı duvara astığı resimlerine.

Arasıra Dan resimlere bakar, «Daha rahat çalışmalısın, Willi,» derdi, sesinde eleştirici bir tonla, «Teknik açıdan kusursuz ama bir şey demiyor. Duygusuz, daha da kötüsü, bir yorum taşımıyor.»

Yazılı kâğıtlarına vururdu elindeki pipoyla.

«Bunlar hiç olmazsa gerçekten yanlış ve iğrenç,» derdi, «hem ben niye yaptığımı biliyorum bu işi.»

İçini çeker, bir cümle daha yazardı.

Acı acı gülümserdi Willi Mohr ve fırçasıyle noktalamaya devam ederdi önündeki resmi.

Bazen Siglinde resim defterini çıkarır, kapı önündeki basamaklara oturup kediyi çizerdi. Çabuk, zarif, kaba basitleme-

lerle yapardı bunu. Dan iyi olduğunu söylediğinde, ona inanmazdı Siglinde, oysa doğruydu söylenen. Yetenekliydi, ama bir kedinin resmini yapmayı hiç bir zaman anlamlı bir iş olarak görmemişti.

«Anlamı olmayan bir şey asla iyi olamaz», derdi.

Diğer zamanlarda ev işiyle uğraşırdı ki, bu da her gün yapılması gereken işlerin ağır yükünü üzerine almak demekti. Yemeği, açık havada yaktıkları ateşte pişirmesi gerekiyordu ve bunu çok iyi başarmaktaydı Siglinde. Herhalde onun sayesinde Barrio Son Jofre'deki ev, içine düştüğü korkunç çöküntünün orta yerinde, yeniden tomurcuklanıvermişti böyle.

Onlardan önceki kiracılar, evlerinden alınıp, yol yapımında çalışmaya getirilen Asturias'lı bir grup işçi, onlarinkiyle kıyaslanamayacak bir hayat sürdürmüşlerdi burada hiç şüphesiz. Duydukları umutsuzluk ve nefret, duvardaki yazılardan okunuyordu.

Alış verişi de Siglinde yapıyordu.

Willi Mohr suyu taşırdı.

Dan Pedersen yakacak çalı çırpı toplardı.

Bu, işbölümü kimse tarafından planlanmış değildi. Kendiliğinden ortaya çıkmıştı o da.

Dan Pedersen'in beklediği telif hakkı gelmedi ve görünüşe göre daha bir süre geleceği de yoktu. Willi Mohr'un parasını harcıyorlardı. Durum fena değildi şimdilik. Parası, uyku tulumunun dibinde sakladığı portföydeydi. Portföyün yanında dikkatle bir beze sarılmış, 9 mm'lik, ordu modeli bir Walther tabanca dururdu.

Mum ve parafin lâmbasının dışında aydınlatma imkânları olmadığından, çalışma saatlerini gün ışığı tayin etmekteydi. Gün batımında, meydandaki meyhaneye gider, bir şeyler içerlerdi. Arasıra ping-pong oynarlardı, ama hep Dan kazanırdı. Willi Mohr çoğu kez Siglinde'e de yenilirdi ki, bu, nedense canını sıkardı biraz.

Bir seferinde, uykuya dalmazdan hemen önce, duyduğu bu sıkıntının sağlıklı bir işaret olduğuna karar vermişti Willi Mohr.

Barrio Son Jofre'deki evde yaşayanların gündelik bir düzeni vardı evet ,ama bu düzenin esiri olmamaya dikkat ediyor-

lardı. Haftada bir yada iki kez eski kamyoneti çalıştırıp puerto'ya iniyorlar, hava iyi olduğu günler kayalıklarda ya da rıhtımdaki dalgakıranın üzerinde güneşleniyor, tuzlu yeşil sularda yüzüyorlardı. Arasıra, Jacinto'nun meyhanesinde ya da başka bir yerde geceye kadar kaldıkları da oluyordu. O günler, Santiago'yla ya da Ramon'la, çoğu kez ikisiyle birlikte olurlardı.

Alemany kardeşlerden biri sık sık kasabaya gelirdi ve onlara da uğrar, balık getirirdi. Siglinde balıkları pişirir; oturur birlikte yerlerdi sonra da.

Willi Mohr diğerleriyle üç kere balığa çıkmıştı. Santiago'yla Ramon'un, geceleri kalamar avlamaya çıkarken kullandıkları bir motörlü tekneleri vardı. Büyük, sağlam ve gezinti için elverişli bir tekneydi bu.

Bu üç seferden birinde, oldukça uzaklardaki bir adacıklar kümesine gittiler, orada, sarp kayalıklar arasında, olta sallandırıp balık tuttular. Issızdı bu kayalık adacıklar, kimse yaşamıyordu üzerlerinde, ama sayısız gizli koylarla doluydu her bir yanı.

Denize de girmişlerdi orada ve Ramon Alemany Dan Pedersen'e dönmüş, gülerek, «Karın çok güzel,» demişti.

Siglinde iki adım uzakta duruyordu onlardan, mavi mayosundan sular damlıyordu. Sağlıklı, sağlam ve mutlu bir görünüşü vardı.

Dan Pedersen şakacı bir tavırla bir tokat şaplattı karısının kalçasına, «Kim? Siglinde mi?» dedi, «Yok, kalçaları fazla geniştir.»

Santiago teknede oturmuş onları seyrediyordu. Gülmedi bu söze.

Willi Mohr bu küçük olaycığı farketmişti ve beyninin bir köşesine yerleştirdi öylece.

Birkaç küçük balık, bir de daha büyük, mavi, yassı bir balık tuttu o gün, ama bu geziden fazla hoşlanmamıştı.

Bir daha sefere onlara gitmem, diye düşündü kendi kendine.

9

Ekim sonunda ünlü bir Faşist geldi puerto'ya. Parlamento üyesiydi, askerdi aynı zamanda ve ülkenin bilinmedik, saf ve sevimli köşelerini gezmeye pek meraklı olan karısının zoruyla gelmişti buraya da. İl merkezinden çok zengin bir banka müdürüyle beraber gelip üç gün kaldılar. Banka müdürü uzun bir süre önce deniz fenerinin civarında kendisine bir yazlık ev yaptırmış, dayayıp döşemiş, bir de hizmetkâr kadrosu yerleştirmişti buraya; ama çok ender gelirdi.

Beraberlerinde, generalin yirmi yaşlarında kızı ile Portekiz Elçiliğinde hayli yüksek bir memur olan müstakbel damadı da vardı. İl merkezinden buraya kocaman, bej renkli bir Amerikan arabasiyle gelmişlerdi, arkalarındaki römorkta da küçük maun bir sürat teknesi vardı. Pırıl pırıl, en son model ve ancak el altından satın alınabilecek cinstendi motörü.

Kız Madrid Üniversitesi'nde ekonomi okuyordu ve birtakım özgürlükler kazanmış sayıca pek az olan o İspanyol kadınlarından biriydi. Beyaz bir pantalon, kırmızı bir kazak, boyunu biraz olsun daha uzun gösteren mantarlı Fransız ayakkabılarıyle dolaşıyordu.

Kızla Portekizli nişanlısı teknenin suya indirilmesini istediler, sonra da motörü çalıştırıp yumuşak bir kavis çizerek uzaklaştılar rıhtımdan. Dağların ardında hava hayli rüzgârlıydı, ama körfezde yeşil ve durgundu su. Deniz fenerinden bir mil kadar uzaklaştıktan sonra, motörü yavaşlattılar, birbirlerine yaklaştılar. Kız sütyenini çözdü, pantalonun fermuarını açtı ve Parlamento üyesinin, bir dürbünü olsa da görseydi, hayli şaşkınlık ve kuşkuyla karşılayacağı bir faaliyete giriştiler.

Üç dakika sonra motör suya düştü. Yerine iyi vidalanmamış ve sarsıntıdan daha da gevşeyip, düşmüştü anlaşılan. Suyun içine düşerken cızırdamış sonra da doğruca dibe gitmiş, orada, oniki metre kadar derinde, iki kayanın arasına sıkışıp kalmıştı. Suyun içinde bir çift mürekkep balığı dehşetle kaçışmıştı, biri o yana biri bu yana.

Kız o anda bütün ilgisini kaybetti, genç adamın elini tutup dışarı çıkarttı ve fermuarını çekti hemen. Jandarma motörü yarım saat kadar kısa bir süre içinde tekneyi kıyıya çektiyse de, anlaşılan, motör kolayca vazgeçilemeyecek bir oyuncaktı. Jandarma motörü yeniden denize açıldı.

Parlak çizmeli genç onbaşı, elinde altı camdan bir kutu dikkatle denizin dibine bakmaktaydı. Adamlarından birine ucu düğümlü bir halat sarkıtmasını söyledi, ama aynı anda bunun boşuna bir çaba olacağını farketti. Sonra derinliği ölçüp başını salladı sıkıntı içinde. Jandarma motörü geri döndüğünde Parlamento üyesinin kızı, iskelenin üzerinde onları bekliyordu. Soğuk ve meydan okuyan bakışlarla onbaşıyı süzdü.

Cabo il merkezinden bir dalgıç ya da kurbağa adam getirmenin ne kadar zaman alacağını çok iyi biliyordu, dudaklarındaki gülümseme de çok inandırıcı değildi ayrıca. Otuz saniye sonra, aklına Ramon geldi.

Siesta saatiydi ve Alemany kardeşler, mutfağın arkasındaki odada uyumaktaydılar **cabo** içeri girdiğinde. **Cabo** Ramon'u sarsarak uyandırdı. «General Moscardo'nun kızı girişteki kayalıklarda motörünü suya düşürdü. Çıkartabilir misin?»

«Tabbi çıkartırım,» dedi Ramon uykulu uykulu. «Taşla dalarım.»

Santiago da uyanmıştı. Kalktı oturdu yatağın içinde.

«Ne kadar derinde?» dedi Santiago.

«Yedi, yedi buçuk metre kadar. Hemen çıkartılması gerek.»

«Bedavasına değildir allah vere.»

«Hayır,» dedi **cabo**. «General muhakkak bir şeyler verir.»

«Ya meyhanedeki kavga?» dedi Santiago.

«Unuturuz onu,» dedi **cabo** tavana bakarak, «Hele motörü çıkarın bir.»

«Söz mü?»

«Söz, elbette.»

Santiago kapıya gitti, içeri seslendi. «Francisca, buraya gel.»

Kızkardeşi içeri girdi. Yirmi dört yaşında, utangaç bir baki-

reydi, daha şimdiden iyice yağ başlamış bedeninde dirilikten eser kalmamıştı. Santiago kızdardeşini her görüşünde içinde bir nefret uyanırdı. Onu asla everemeyeceklerinden emindi.

«Cabo'nun söylediğini duymanı istiyorum,» dedi. «Ramon'un meyhanede çıkan kavgadan ötürü cezalandırılmayacağını söylüyor. Batık bir motörü çıkarmaya dalarsa, masum olduğu anlaşılacakmış. Böyle demedin mi?»

«Evet, belki öyle söyledim,» dedi **cabo** acı acı.

Sonra Ramon'a dönüp sinirli bir sesle, «Çabuk ol. Acele iş bu,» dedi.

Ramon, yattığı yerden kımıldamadan, ağabeyine baktı.

«Gideyim mi?»

«Evet. Kalk hadi, beraber gidiyoruz.»

«Senin gelmen gerekli değil,» dedi **cabo** Santiago'ya.

«Engelleyebilirsen gelmemi, hiç durma.»

Hem Madrid'li kız, hem de Portekizli genç onlarla birlikte jandarma motörüne bindiler. Artık gezilerinin biraz maceralı olmaya başladığını düşünüyorlardı. Her şeye rağmen, belki de o kadar aptalca bir şey değildi motörü denize düşürmüş olmaları.

Ramon üzerindekileri çıkarırken, «Bak ne kadar bodur ve tıknaz ama sağlam bir yapı, ne kadar da kıllı,» dedi Parlamento üyesinin kızı.

Santiago duymamazlıktan geldi bunu. Elinde dibi cam kutu, denizin dibini incelemekteydi.

«Yedi metreymiş,» dedi dişleri arasından. «Boş ver, Ramon.»

«Oniki metre,» dedi Madrid'li kız. «Ölçtüler.»

Santiago kızgınlıkla **cabo**'ya baktı.

«Geri götürün bizi.»

«Bir denerdim,» dedi Ramon suya bakarak.

«Jacinto'nun meyhanesinde olanları unutmayın,» dedi **cabo**.

Eldivenli parmaklarıyle korkuluğun demirinde trampete çalıyordu.

«Beceririm gibi geliyor bana,» dedi Ramon.

Santiago tekrar baktı camlı kutudan.

«Emin misin?»

«Evet, yaparım galiba.»

Santiago kardeşine yaklaştı ve kulağına eğildi.

«Dene, ama tehlikeye atma kendini. Baktın ki zorlanıyorsun, hemen bırak taşı elinden, yukarı çık. Anlıyor musun, hemen...»

Ramon başını salladı. Teknenin zemininde duran ağır taşı kaldırdı, kollarına aldı, korkuluğun kenarına çıktı.

«Çok ilginç,» diye fısıldadı Madrid'li kız.

Sonra yüksek sesle, «Allah vere de çıkarabilse. Benim motörüm bu, çok pahalı bir motör üstelik, diye ekledi.

«Öbürü de benim kardeşim,» dedi Santiago, kötü kötü bakarak kıza.

«Bir bakayım,» dedi, dizleri üzerine yere çöküp elini Santiago'ya uzatarak, «Verin o şeyi bana.»

Santiago cam dipli kutuyu kıza verdi. Deniz durgundu ve berrak suda, kutu olmaksızın da görebiliyordu Santiago Ramon'u. Sudaki beyaz şekil gittikçe küçüldü. Zaman durmuş gibiydi, saniyeler uzun ve keskindi.

«Galiba çıkartıyor, yok, hayır, göremiyorum,» dedi kız heyecanlı bir sesle.

Sersem, salak, diye düşündü Santiago, otuz metre de olsa derinlik, o taşla inebilir aşağı ve motör bir yere sıkışmışsa; boğuluncaya kadar uğraşır kalır orada.

Terden sırılsıklam olmuştu bütün vücudu.

«Yok, böyle olmaz,» dedi Portekizli.

«Ah çıkıyor, çıkıyor!» diye bağırdı kız. «Harikulâde!»

Santiago sudaki kardeşini gördü. Belirsiz beyaz şekil yavaş yavaş büyüyordu, dayanılamayacak kadar yavaş.

Beceremeyecek, diye düşündü Santiago. Eğer Ramon'a birşey olursa denize dökerim, hepsini.

«Hadi, hadi yavrum, ha gayret,» dedi Madridli kız.

Ramon'un siyah kafası görünüverdi suyun üzerinde ve aynı anda Santiago kardeşinin koluna yapıştı.

Bir jandarma, motörü yakaladı kenarından ve cabo da üniformasının sağ kolunu omuzuna kadar ıslatarak bu olaydaki rolünü açıkça belirtti.

«Ah, ne iyi, ne iyi!» diye el çırptı kız.

Ramon vargücüyle kollarını sallayıp çırpınmaktaydı, ağır ve kesik kesikti solukları. Portekizli onun yukarı çekilmesine ve teknenin zeminine boydan boya uzanmasına yardım etti. Santiago kardeşinin yanına diz çöktü ve feneri dönünceye kadar, yanında kaldı.

«Çok ilginç,» dedi kız yavaşça nişanlısına. «Dikkat ettin mi, tıpkı bir hayvan gibi, tek bir düşünce vardı kafasında...»

Geriye döndüklerinde Ramon ayağa kalkacak kadar toparlanmıştı. Yüzü hâlâ çok solgundu, nefesleri düzensizdi ve Santiago'nun yardım etmesi gerekti iskeleye çıkarken.

Oyun bitmişti. Kızın gözlerindeki parıltı söndü.

«Bozuk para var mı üzerinde?» diye sordu nişanlısına.

Adam ceplerini karıştırdı, bir avuç madenî para ve bir kaç ufak banknot çıkardı. İleri doğru uzattı avucundakileri neredeyse utanmış gibi Santiago kararsız ve tedirgin aldı uzatılanları.

«Eh, güle güle,» dedi General'in kızı.

Bir an Ramon'un önünde durdu, yukarıdan aşağı süzdü onu, gülümsedi. Her anlama çekebilecek bir gülümsemeydi bu.

«Yürü, gidelim,» dedi Santiago.

Elini kardeşinin beline doladı ve balık kamyonuna doğru yürüdüler.

«Nasılsın?»

«Başım ağrıyor gene. Kaç para verdiler?»

«Bilmem. Bir, iki yüz kadar herhalde.»

«Fena değil. Gizli işlerimizden kazandığımız paradan daha çok.»

«Eh... ama yalnız para için yapmıyoruz o işleri.»

«Yok, hayır, orası öyle. Ama kız nasıldı, kız! Bir güzel düzülecek cinsten. Düşün bir, o pantalonu çekip yırtacaksın, sonra... O Norveçli kadından bile daha iyiydi bu vallahi!»

«O ne biçim lâf, kardeşim,» dedi Santiago, ciddi bir sesle.

Sonra, öne eğildi, eski Ford'un kolunu çevirip motörü çalıştırdı.

10

ARALIK başında havalar değişti. Isı gittikçe arttı, rüzgâr durdu. Yaz ortasındaki kadardı sıcak, ve **puerto**'da kışı geçirmekte olan tek tük yabancılar yeniden denize girmeye başladılar. Birkaç haftadır kötü hava yüzünden limanda yatan balıkçı tekneleri yeniden denize açıldı; iyi avlarla geri dönmeye başladılar. Dağlardaki kasabada sıcak, taş duvarlara ağır ve hareketsiz yaslanıyordu. Gündüzleri sıcakta çalışmak çok zor oluyordu, geceleri de uyunmuyordu kolay kolay.

İki hafta sürdü iyi havalar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1

GÜNEŞ batınca, daha da fazla hissedilir oldu sıcak; kuru, kara ve tozlu bir maddeye dönüştü sanki; insanların üzerine, evlerin üzerine daha bir yaslandı.

Barrio Son Jofre'deki evde yaşayanlar yemeklerini yemişler, kapının önündeki basamaklarda oturuyorlardı. Sigaralarını içip, konuşmadan karanlığı seyretmekteydiler.

Çalışmamışlar, bütün günü **puerto**'da deniz kenarındaki bir kayalığın gölgesinde geçirmişlerdi. Geri döndüklerinde kendilerini daha bir dinlenmiş, daha bir diri hissetmişler, içlerinde bir çalışma isteği uyanır gibi olmuştu. Ama şimdi geçip gitmişti o istek de ve gecenin onları biraz olsun ferahlatması için bir hayli beklemeleri gerekeceğini biliyorlardı.

Siglinde rahatsızca kıpırdandı, sigarasını parmakları arasında ezdi.

«Bu sessiz ve karanlık sıcak bunaltıyor beni,» dedi. «Hadi **puerto**'ya gidelim gene, hiç olmazsa arada bir esinti çıkıyor orada. Suya yakın olduğunda daha kolay nefes alabiliyor nedense insan.»

«Bir iki saate kadar hafifler sıcak,» dedi Dan Pedersen.

«Ben de zaten o bir iki saati burada geçirmek istemiyorum. Gelmiyorsanız, yalnız giderim.»

«Korkarsın.»

«Neden?»

Gerçekten şaşırdığı belliydi sesinden.

«Kamyoneti çalıştıramazsın bir kere.»

«Benim neyi yapıp neyi yapamayacağımı sen nereden bilebilirsin ki?»

Sonunda üçü birlikte gittiler, her zamanki gibi Dan'la Siglinde önde, Willi Mohr arkadaki sırada.

Yarı yolda Dan Pedersen bir koyunu ezdi. Hayvan öldü. Sürü, keskin bir dönemeçten hemen sonra, yolun üzerine serilmiş duruyordu ve Dan kontağı kapayıp arabayı yokuş aşağı koyvermiş olduğundan, her iki taraf da gafil avlanmıştı. Dan sonuna kadar bastı freine ama bir faydası olmadı bunun. En yakındaki hayvana çarptı tampon ve ön tekerleklerin altına attı. Birkaç gün önce posta arabası aynı şekilde onbeş koyunu birden ezmişti. Çoban, beyni sulanmaya başlamış yaşlı bir adamdı. Hayvanların çıngıraklarının hemen hepsini satmıştı. Sürüyü yoldan uzak tutmayı da nedense fazla gerekli görmüyordu. Kısacası, çok önemli bir kaza sayılmazdı, ama koyun ölmüştü ve hareketsiz bacaklarında zavallı bir teslimiyet ifadesi, boylu boyunca yatmaktaydı. Çoban, kamyonetin yanına geldi, elindeki çatallı sopayı sallayarak, bağırıp çağırmaya başladı. Köpeği de tırmanıp Dan Pedersen'in bacağını dişlemeye uğraşıyordu vargücüyle. Dan küfredip bir tekme salladı hayvana.

«Tamam, tamam, yarın öderiz,» dedi sinirli bir sesle. «Sahibine gider, bedelini öderiz. Ama o zaman eti de bizimdir hayvanın.»

Çoban zar zor anlaşılan bir lehçeyle söylenmeye devam etti.

Karanlıkta iki jandarma belirdi birden, el fenerlerini kamyonete çevirdiler.

Çoban onları görür görmez susuverdi, üzerindeki çulların içine sindi kaldı. Dayak yemekten korkar gibi yumulmuş, başını öne eğmişti. Bütün vücudunu bir titreme almıştı - ama belki de yaşlılıktan sadece.

«Özür dileriz,» dedi jandarmalardan biri. «Yol üzerinde sürü gezdirmek yasaktır, ayrıca çıngırdakları olması gerekirdi.»

Öbürü çobanın yanına gitti, eliyle çenesinin altından tutup başını kaldırdı, Ağdalı bir Katalan ağzıyla bağırdı bir süre. Sonra bir tokat indirdi kulağına. Yaşlı çoban ağlamaya başladı.

Dan Pedersen'le Willi Mohr tekrar kamyonete bindiler. Jandarmalar selâm durdu.

Kamyonet yoluna devam etti.

Beş dakika sonra körfez ve puerto'nun tek tük ışıkları göründü. Denizin üzerinde kalamara çıkmış teknelerin petrol lambaları, kara sularda beyaz inci taneleri gibi yanıp sönmekteydi.

Dan Pedersen, kamyoneti boşa aldı ve rıhtımın ortasında kendiliğinden duranadek, koyverdi gitsin.

Rıhtıma bakan bir meyhanenin dışarıda duran masalarından birine oturdular. Vermut ve buzlu su ısmarladılar. Biraz daha serinceydi burası ve denizin kokusunu duyabiliyordu insan.

Oturalı beş dakika olmuştu ki, Santiago'yla Ramon çıkageldiler. El sıkıştılar herbiriyle, sonra birer hasır iskemle çekip oturdular.

Dan Pedersen içeri girdi, bir satranç takımı alıp döndü, tahtayı Santiago'yla kendi arasına yerleştirdi. Taşları dizmeye başladılar.

Willi Mohr bir yandan ötekileri seyrediyor, bir yandan da vermutunu yudumluyordu.

Ramon'un yerinde duramaz ve sıkıntılı bir hali vardı, ama biriyle göz göze geldiğinde hemen gülümsemeye çalışıyordu. Bir kaç kez alnına ve ensesine götürmüştü elini - görünmeyen bir kemendi gevşetmek ister gibi. Arada sırada Siglinde'in çıplak ayaklarına ve uzun bacaklarına takılıyordu aç bakışları.

Siglinde nedense rahat edemiyormuş gibi kıpırdanmakta, bacaklarını bir türlü yerleştirememekteydi. Bazan teker teker bakmaktaydı karşısındakilere. En uzun Dan'ın üzerinde duruyordu bakışları, yukardan aşağı vücudu boyunca geziniyor, sonra çoğu kez yüzüne ya da ellerine takılıp kalıyordu kocasının. Sinirli bir hali vardı. Belki de sıcaktan, diye düşündü kadın konusunda fazla tecrübesi olmayan Willi Mohr.

Satranç oyunu başlangıçta tadsız gitti. Dan Pedersen oyunun ortalarında birkaç atak yapmış ve üç beş taş almıştı. Bir süre sonra dikkati dağıldı; bir taş kaybetti. Sonra toparlandı ve soğukkanlı, sistematik bir oyunla ileri durumunu korumaya karar verdi.

Willi Mohr'un gözleri yavaş yavaş onun rakibine kaydı ve sonunda yalnızca Santiago'yu izler oldu.

Santiago kaybetmekte olduğunu farkındaydı, durumu kötülüyordu üstelik ama yenilgiyi kabul etmeye pek niyetli değildi. Gözlerindeki bakış gittikçe derinleşti, gittikçe kötü niyetli bir ifade aldı. Artık hiç bir yanlış hareket yapmıyordu, oysa geç kalmıştı. Her atakta iktidarsızlığa bir adım daha yaklaşmaktaydı ki, mantıkî sonuçlarından bir de buydu zaten bu sinir yıpratıcı oyunun.

Ve Dan Pedersen serbest kalan piyonuyla vezirini alana dek direndi Santiago.

Willi Mohr yenilmemek için hemen her şeyi yapabileceğini anladı onun.

«Kazandın mı?» diye sordu Ramon,

Santiago hayır anlamında başını salladı, bulutlandı hemen kardeşinin gözleri. Ama Willi Mohr'un kendisine bakmakta olduğunu farkedince gülüverdi yeniden.

«İyi oynadın bugün,» dedi Dan Pedersen âlicenaplıkla. «Biliyorum ben bir ara gevşedim ama gene de iyi oynadın. Dikkatini toplamakta biraz geciktin, o kadar.»

El sıkıştılar, Santiago gülümsedi, ama pek içten bir gülümseme değildi bu.

Dan Pedersen satranç taşlarını topladı, yerinden kalktı, takımı içeri götürdü.

Siglinde gene bacaklarını oynattı ve gözleriyle kocasını izledi.

Sessizdi **puerto.** Herkes denizden esecek serin rüzgârı beklemekteydi. Rıhtıma bakan meyhanelerin önünde birkaç kişi kalmıştı oturan. Birazdan saat bir olacaktı; müşterisi kalmamış meyhaneciler kapatmaya başlamışlardı bile dükkânlarını.

«Şimdi ne yapmalı biliyor musunuz?» dedi Dan Pedersen. «Gidip bir daha denize girmeli yatmadan önce.»

«Deniz fenerinin oradan ancak,» dedi Santiago.

«Jandarma yok mudur orada?»

«Bir, iki tane, olsa olsa. Mendirekte ve sahil boyunda devriye gezerler. Fenerin yanından kolayca görebiliriz nerede olduklarını.»

«Mayolarımız yok,» dedi Siglinde.

İtiraz etmek için söylememişti bunu, sadece haber veriyordu.

«Farkeder mi? N'olur?» dedi Dan Pedersen, «Hepimiz birbirimizi tanıyoruz. Hem üstelik etraf karanlık.»

Siglinde omuz silkti. Farketmezdi gerçekten.

2

EN son Siblinde çıktı sudan. Tembel, uzun kulaçlar atarak, geniş bir daire çizmişti yüzerken; su, vücudunun çevresinde yakamozlanmıştı.

Dan, Siglinde ve Willi Mohr deniz fenerinden en uzakta, mendireğin sonundaki kaba taşlardan girmişlerdi suya. Ramon'la Santiago mayoları olduğundan daha kıyıda yüzüyorlardı. Mayosuz denize girmek, görülürse cezalandırılan bir zevkti ve yakalanmayı göze almaya değmezdi.

Gece karanlık, kalın ve dört bir yanı sarmış bir koyuluktaydı, ama her onaltı saniyede bir deniz fenerinin ışığı bulundukları yeri taramakta, sudaki başlar seçilmekteydi. Işık, her seferinde soluk, titrek, zayıf bir aydınlık getiriyordu beraberinde, ama gene de gözün çevredeki nesneleri seçmesi için yeterli değildi bu.

Giyeceklerini mendireğin beton duvarı üzerine bırakmışlardı.

Dan Pedersen duvara tırmandı. Görülen tek şey sigarasının ateşiydi.

Willi Mohr mendireğin en ucuna gitmiş, **puerto**'nun uzak ışıklarını seyrediyordu.

Tatlı bir serinlik duyuyorlardı vücutlarındaki ıslaklık rüzgârla kurudukça.

Siglinde görünürde yoktu, yalnızca karanlık sudaki ince, açık yeşil çizgilerden kayalara doğru yüzmüş olduğu anlaşılıyordu.

Biraz sonra sudan çıkışının sesi duyuldu.

«Yardım ediver,» dedi Dan Pedersen. «Orada taşlar iğne gibi, sipsivri.»

Willi Mohr, seslerden Siglinde'in basacak bir yer aramakta olduğunu anladı, yonulu taştan merdivenleri indi, elini karanlığa uzattı.

Hemen buldu Siglinde uzatılan eli. Soğuk, ıslak ve emindi Siglinde'in eli.

Willi Mohr onu yavaş yavaş yukarı çekti ve dengesinden bulduğundan emin olanadek bırakmadı. Ayağıyla kendini öne itip, düz taşlara doğru yönelişinde bu vücudun, idmanlı bir kıvraklık duydu Willi Mohr.

Onu göremiyordu ama yanıbaşında, basamakların üzerinde olduğunu biliyordu.

Tam o anda deniz fenerinin ışığı karanlığı taradı ve bir ya da iki saniye için, kayıp giden ışıkta Siglinde'i gördü Willi Mohr.

Bacaklarını iki yana açmıştı, ayakları hafifçe içeri dönüktü, kolları iki yanına sarkmıştı, kulağına kaçan su çıksın diye başını bir yana eğmiş, kısa sarı saçları alnına yapışmıştı. Omuzlarında, göğüslerinde, kollarında, yuvarlak su tanecikleri parlıyordu. Öylesine keskin çizgiliydi ki, insan istese onları kırmadan teker teker toplayabilir, cam inciler gibi avucuna alabilirdi. Meme başları iri ve sertti, çevrelerindeki yuvarlak büzülmüş, buruş buruş olmuştu. Daha aşağılarda, su, göbeğinin tam üzerindeki girintiden ikiye ayrılıp karnından aşağı akıyor, bacakları arasındaki kıllara gidip takılıyordu. Kara, sık kıllardı bunlar, binlerce su tanesi parlıyordu üzerlerinde.

O kadar yakınındaydı ki, bütün bunları açıkça görebildi Willi Mohr ama yüzünü seçecek kadar vakti olmadı.

Bir vücudun fonksiyonel güzelliğinden etkilenmemeliyim diye düşündü. Tanışalıberi ilk kez onu güzel olarak nitelemekteydi.

Kapkaranlıktı gene etraf. Arkasında birinin derin bir soluk aldığını duydu.

Dan Pedersen hâlâ beton duvarın üzerinde oturmaktaydı. Sigarasının ateşi parlıyordu karanlıkta. Willi Mohr Siglinde'in sinirli ve aldırmaz adımlarla yanından geçip duvara yürüdüğünü duydu.

Deniz fenerinin ışığı tekrar etrafı aydınlattığında Siglinde

elbisesini giymişti bile; ıslak derisine yapışan eteklerini çekiştirmekteydi. İç çamaşırlraın giymeye gerek duymamıştı anlaşılan.

Willi Mohr üç beş adım ötede duran birini görür gibi oldu.

«Devriye bu tarafa geliyor,» dedi Santiago karanlığın içinden.

Sesi sakin ve tabiiydi.

«Evet,» dedi Siglinde, «Hadi giyinin hepiniz.»

«Hiç rahat bırakmazsın zaten adamı,» dedi Dan.

Aşağı atladı. Pantalonunu giymeye koyuldu.

«Saatlerce kalabilirim burada,» dedi Willi Mohr'a, en yakınında o olduğu için, «İyi fikirdi denize girmek.»

«Hem de çok,» dedi Willi Mohr.

Kamyoneti gidebildiği kadar sürmüş öyle bırakmışlardı. Üzerine zift döklmüş çakıllı yolun sonunda, mendireğin başladığı iri taşların yanındaki meyilde duruyordu şimdi. Taşlardan yukarı tırmanırlarken iki jandarma çıktı kamyonetin arkasından, el fenerlerini onlara doğrulttular. Siglinde'i selamlâdılar, Dan Pedersen'le Willi Mohr'a da hafifçe bir baş selâmı verdiler. Sonra Santiago'yla Ramon'u kenara çekip, ellerini havaya kaldırttılar ve üstlerini inanılmayacak kadar uzun bir süre dikkatle aradılar.

Sonunda fenerlerini söndürüp karanlıkta kayboldular.

«Ne arıyorlar?» diye sordu Dan Pedersen.

Santiago yüzünü buruşturdu, omuz silkti.

«Bilmem.»

«Ben dayanamazdım doğrusu,» dedi Dan.

3

PUERTO'dan eve doğru yavaş yavaş sürüyordu arabayı Dan. Belki de koyunları ve yaşlı çobanı düşünüyordu. Motör takırdayıp homurdanmakta, arada sırada farların ışığında yol kenarında dolanan kedilerin gözleri parlamaktaydı. Gece daha serinlememişti ama açık kamyonetin içine esen hafif rüzgâr hoş-

tu: Willi Mohr her zamanki gibi Siglinde'in arkasında oturuyordu.

Yerinde duramaz bir hali vardı Siglinde'in. Dört beş kez kollarını Dan'ın ensesine dolamış, sonra birden geri çekivermişti. Bir ara da başını omuzuna dayamıştı kocasının.

Willi Mohr daha birkaç dakika önce onu çıplak gördüğünü düşünmekten kendini alakoyamadı.

4

BARRIO Son Jofre'deki eve geldiler, Willi Mohr duvardaki çatlakta duran kocaman anahtarı aldı ve kapıyı açmaya verdi dütün dikkatini.

Siglinde birden küçücük hissediverdi kendini, gitti Dan Pedersen'in koltuğu altına sığındı, kolunu kocasının düğümlenmiş gömleğinin açıkta bıraktığı beline doladı.

Merdivenin ikinci basamağındayken durdu, parmaklarının ucuna kalkıp bir şey söyledi kocasının kulağına.

«Sevgilim, koca bebeğim, ne oldu sana böyle?» dedi Dan. Kolunu onun omuzuna doladı, elinin altındaki derinin ısındığını, nemlendiğini duydu. Göremiyordu, ama kızardığını biliyordu karısının.

5

«Hadi, al beni.»

«Diyaframını takmadın.»

«Ziyanı yok.»

Gittikçe daha yumuşak, daha derin, dostça bir beşik olmaktaydı Siglinde; Dan uzun uzun sahip oldu ona. Topuklarını kocasının bel boşluğuna dayamıştı, dizlerini alabildiğine kaldırmış, kollarını boynuna dolamıştı. Onundu Siglinde ve o anda kol-

larıyla bacaklarıyla sarıldığı kocasını hiç bir zaman koyvermek istemeyeceğini düşünmekteydi. Ama biraz sonra koyverdi; bacaklarını onun kolları hizasına kaldırdı, iki kat olup eziliverdi kocasının altında. O an geldiğinde elini dişledi haykırmamak için.

Sonra hareketsiz yattı kaldı.

Dan istese bir ya da iki saat sonra ona yeniden sahip olabilirdi, ama bunun gerekli olmadığını da biliyordu.

Bütün bu süre boyunca olanca dikkatini karısına vermediğini düşündü, canı sıkıldı biraz.

Çarşafları düzeltti, mumu üfledi, yattı.

Mutluydu Siglinde Pedersen. Sol bacağını Dan'ın beline dolamış, başı onun omuzuna dayalı, uyuyordu.

Uykuya dalmazdan hemen önce, yakında eve döneriz, diye düşünmüştü. Doğru dürüst bir apartman katında otururuz. Kendi eşyamız arasında. Çalışır, para kazanır, güzel güzel elbiseler alırız. Sonra istersek gene buraya geliriz, arasıra, denize girmeye.. Ama yakında eve döneceğiz. Eminim artık.

6

WİLLİ Mohr da uyuyordu. Üst kattakilerin neden iyi geceler diye seslenmediklerini anlamıştı: aklıyla değil, hisleriyle.

Uyumaya zorlamıştı kendini. Hünerlerinden biri de buydu. Ama bir süre sonra uyanmış ve yapmamak için çok direndiği bir şeyi yapmak zorunda kalmıştı. Aslında doğal bir şeydi bu, ama çok ender yaptığından tedirgin ediciydi.

Tekrar uyandığında hava ışımıştı. Kedi ayaklarının üzerinde uyumaktaydı - ağır ve yuvarlak bir sıcaklık. Onu uyandırmamaya dikkat ederek doğruldu, yatağın içinde oturdu.

Sokak kapısı açıldı, Siglinde içeri girdi. Yıkanmıştı, gözleri pırıl pırıl, ayakları çıplaktı; temiz, yeşil bir basma elbise vardı sırtında. Çok sessizce çıkmış olmalıydı dışarı.

«Günaydın Willi,» dedi, sesi de pırıl pırıl, ve mutfağa gitti.

Willi aldırmazlıkla resimlerine baktı, esnedi, eline pijama ceketinden içeri sokup kaşındı.

Yarım saat sonra Dan Pedersen indi merdivenlerden aşağı. Saçı başı darmadağındı. İçini çekti, üzerinde daktilonun durduğu iskemleyi kendine doğru çekti, yazdığı son sayfaya bir göz gezdirdi ve küskün bir sesle, «Hadi bakalım,» dedi, «Sıcak bastırmadan ne kadar çalışabilsek kârdır.»

Bir süre tuşları tıkırdattı, ama yarım satır bile yazmadan durdu, biraz su içti, bir **Ideales** yaktı.

«Öğleden sonra **puerto**'ya gideriz,» dedi. «İçmek istiyor bugün canım.»

Cevap vermedi Willi Mohr. Resim yapmaya koyulmuştu.

Bir süre sonra Siglinde dışarı çıktı. Alışveriş yapmaya gidiyordu.

Dan'ın yanından geçerken uzandı kocasının saçlarını karıştırdı.

Patikaya doğru emin ve canlı adımlarla yürüdü. Elindeki boş sepeti çocuksu bir neşeyle sallıyordu.

7

DAHA meydana gelmeden bir şeyler olduğunu anladı Siglinde.

Yolda deniz piyadeleri dolu iki kamyon geçmişti yanından. Askerî vasıtalar görmeye alışıktı, erlerin ona ıslık çalıp öpücük göndermelerine de alışıktı, ama bu kez kamyonun tahta sıralara çökmüşler, torbaları sırtlarında, tüfekleri dizleri üzerinde sessiz sedasız oturmaktaydılar. Birinci viteste bile dönemeçleri güçlükle alan eski arabalardı bunlar.

Avenida Generalissimo Franco'da yanında arka kapıları kırmızı haçlı, her yanı ayrı ses çıkaran hurda bir askerî cankurtaran geçti. Parke taşları üzerinde tangırdayarak ama bütün hızıyla gidiyordu, sonra barakalara giden yan sokaklardan birine saptı.

Meydanda kadınlı erkekli büyük bir kalabalık toplanmıştı. Kimi kahvelerin önünde oturmuş, kimi tulumbanın başında kü-

melenmişti. Bazıları konuşmakta, el kol hareketleriyle birşeyler anlatmaktaydı, ama çoğu susuyordu.

Siglinde biraz balık aldı. En iyisini, en ucuzunu bulmak için yavaş yavaş, seçerek yapıyordu alışverişini. Sonra fırına, oradan da biraz şarapla sebze almak için **tienda**'ya uğradı.

Epeyi zamanını aldı bu işler, çünkü alışveriş yapan olmadığı halde, dükkânlar tıklım tıklım doluydu.

İşini bitirdiğinde susadığını hissetti Siglinde ve bir sütlü kahve içmeye **Café Central**'e gitti. Masaların hemen hepsi doluydu. Tezgâhta içmeye karar verdi kahvesini. Motosikletli bir jandarma durdu kapının önünde; yüzü terli, çizmeleri tozdan bembeyazdı. Siglinde'in yanına geldi, elindeki parayı tezgâha vurdu, bir bardak şarap istedi.

Gene bir bayram, ya da **fiesta** var anlaşılan, diye düşündü Siglinde.

«Niye etraf bu kadar kalabalık bugün?» dedi fincanına espresso makinesinden kahve dolduran kahveciye.

Kahveci fincanı onun önüne sürdü, somurttu. «Madende bir kaza olmuş, diyorlar,» dedi.

«Ölen var mı?»

«Evet. Öyle diyorlar.»

«Çok mu?»

«Çokmuş söylediklerine göre. Pek çok.»

«Sadece Asturias'lılar,» dedi jandarma Siglinde'e dönüp gülümseyerek. «Sadece Asturias'lı işçiler. Buralı değil hiçbiri.»

«Niye toplanmış öyleyse bu kadar insan?»

«Yol yapımı durduruldu diye üzülüyorlar,» dedi jandarma.

Kısa bir duraklamadan sonra ekledi: «Geçici olarak... tedbir... yardım istemek gerekirse diye.»

«Gündeliklerini kaybedecekler,» dedi kahveci.

Jandarma omuzlarını silkti.

«Madenden mi geliyorsunuz?» diye sordu kahveci.

«Hayır,» dedi jandarma çabuk ve kesin.

Bardağındaki şarabı bir yudumda bitirdi, çıktı, gitti.

«Kilisede bir ikinci dua okunacakmış, öyle diyorlar,» dedi kahveci.

«Ne olmuş? Ne kazası yani?» dedi Siglinde.

«Bilmem,» dedi kahveci ellerini iki yana açarak.

Sonra bakışlarını başka bir tarafa çevirdi - bu konuşma burda bitsin der gibilerden.

Siglinde tekrar geçti meydanı boydan boya. Kalabalık yan sokaklara doğru dağılmaya başlamıştı. Uzaktan kilisenin çan sesleri duyuluyordu.

Sadece Asturias'lılar, diye düşündü Siglinde.

Madenden söz edildiğini daha önce de duymuştu. Kasabadan yirmi kilometre kadar uzakta, ana yolun batısında, Santa Margarita yönünde olduğunu biliyordu. Bir keresinde kamyonetle o taraflara doğru gittiklerinde uzaktan bir taş binalar yığını, yüksek bir yapı ve bacayı görmüştü Siglinde. Ufak tefek, üstü başı is toz içindeki Asturias'lı işçileri de görmüştü. Bir su arabasını çekerek götürüyorlardı. Sarı çakmak taşları döşeli dar bir yol, kıvrılarak uzanmaktaydı madene doğru.

Demek orada bir kaza olmuştu.

«Sadece Asturias'lılarmış!» dedi Siglinde Pedersen kendi kendine. «Ne memleket!»

Aslında olaylar şöyle cereyan etmişti :

Bir akşam önce, saat yedide madendeki işçilerin başlattığı grev geceye doğru silâhlı ayaklanmaya dönüşmüştü. Grev, iyi plânlanmış olmasına rağmen bir yerden sonra işler çatallaşmıştı. Kalay çıkartılan madende ve yanındaki eski dökümhanede iki yüz işçi çalışıyordu. Hemen hepsi Asturias'dan zorla getirtilmişti ,bunların ve çoğu sabıkalıydı. Bu, kanun dışı bir sendikaya dahil oldukları anlamına geliyordu. Bir kaçı da İç Savaş'a militan olarak katılmıştı. Diğerleri çok gençti. Bazıları daha önce politik suçlardan hüküm giymiş ve toplama kamplarında ya da Formentera'daki tuz ocaklarında uzun mahkûmiyet dönemleri geçirmişlerdi. Serbest bırakıldıklarında da, «topluma ayak uydurabilmelerini sağlamak» gerekçesiyle [illegible] sevkedilmişlerdi. İşletmedeki sıhhî tesisat mükemmel olmaktan çok uzaktı. İşçiler iç bölmeleri, pis su giderleri, su tesisatı ve ocakları olmayan tek katlı iki taş binada barındırılmaktaydı. Bu iki binada yaklaşık olarak yüz işçi vardı ve aralarından karılarını, çoluk çocuğunu da beraberlerine getirebilmiş olanlar, kendilerini ve ailelerine kontrplâktan bölmeler yapmışlardı.

Ücretler çok düşüktü. Aileleri olanlar aldıkları para ile ekmek ve kurutulmuş balıktan ibaret yiyecek masraflarını ancak

karşılarlardı. İşçilerin hareket özgürlüğü de bölgeden dışarıya çıkma yasağıyle resmen kısıtlanmıştı. Ama bir yandan yoksulluk, öte yandan vasıta olmaması bu kısıtlamanın sınırlarını maden sahasıyle çevredeki dağlara kadar indirmişti.

Madende içecek su sağlayan bir kaynak olmadığından su konusunda çok sıkıntı çekilirdi; eşek sırtında getirilen su da kirli olduğundan ve çok miktarda demir bulunduğundan, kaynatılmadan içilemezdi. Doktor yoktu madende, buna karşılık yirmi beş kişilik nöbetçi teşkilâtı durmadan devriye gezerdi.

Ayaklanma üç işçi temsilcisinin birtakım isteklerde bulunmak üzere idareye başvurmasıyla başladı. İstekler ücretlerle ve sıhhî tesisatın düzeltilmesiyle ilgiliydi. Ne var ki, konuşmalar pek bir sonuç vermemişti. Her çeşit grev belirtisinin kanun dışı olduğunu biliyorlardı ve uzun bir süre önce kaçak olarak silâh sokmaya başlamışlardı madene. Gerekirse eğer, işçilerin üçte ikisini tüfek ve karabinalarla donatabilirlerdi. Ama cephaneleri azdı ve yenik düşüp düşmemeleri o gece gelmesini bekledikleri cephaneye bağlıydı. Ana yolun daha önceden kararlaştırılmış bir noktasında, madene bağlı bir kamyon bir silâh kaçakçısından cephane yüklü sandıkları teslim alacak, grevcilere ulaştıracaktı. Kamyonda bir de nöbetçi bulunurdu şoförün yanısıra, ama bir miktar rüşvetle o da elde edilmişti ve görünüşe bakılırsa, grevin başarıya ulaşmaması için hiç bir sebep yoktu. En çok güvendikleri de çarpışmayı gün ışığında yapacak olmalarıydı. Tasarının anahatları şöyleydi: Eğer temsilciler geri çevrilirse, işçiler barakalarında kalacak, silâhlanacak ve harekât gruplarına ayrılacaklardı. İç savaşa katılmış olanlardan çoğu dinamit kullanmada hünerliydi. Bütün madeni havaya uçurmak tehdidiyle, ciddi olduklarını gösterebilecekleri kanısındaydılar.

Her şey daha başlangıçta ters gitmeye başladı. İşverenler, temsilcileri derhal tutuklatıp nöbetçilerin barakasına hapsettirdiler. Bu baraka patlayıcı maddeler deposuna giden tek yolu kontrol edecek bir noktadaydı. Cephane daha gelmemişti. Grev yöneticileri, temsilcilerin tutuklanmasına karşı işçiler arasında kendiliğinden oluşan gösterileri engelleyemediler. Gösteriyi engellemek isteyen bir mühendis taşlandı, nöbetçi çavuşu, örnek olsun diye tutuklu temsilcileri kurşuna dizdirip cesetlerini yol

üzerine attırdı. Temsilcilerin her üçünün de karıları ve çocukları vardı. Bu olay büyük bir tepki yarattı. İşçiler silâhları aralarında dağıttılar ve kaçmaya vakit bulamamış üç görevliyi vurup devirdiler.

Sabahın erken saatlerinde nöbetçi barakasını zorlayıp dinamitleri ele geçirmeyi denediler, ama cephane azlığı silâhlarını anlamsız kılıyordu. Saatler boyunca fişek ve el bombalarını getirecek kamyonu beklediler. Şafakta, barakalara ve dökümhaneye çekilip barikatları kurarak sonuna kadar kendilerini savunmaktan başka yapabilecekleri bir şey kalmamıştı.

Bütün bunlara rağmen, gene de şansları biraz yaver gitmişti. Telefon hatlarını koparmalarından biraz önce nöbetçi çavuşu bir karakola durumu kısaca bildirecek kadar zaman bulmuştu. Rapor bölge jandarma komutanlığına gönderilmiş, fakat tamamen yanlış anlaşıldığından Santa Margarita'ya havale edilmişti.

Karakoldaki cabo bir süre sonra madeni telefonla aramışsa da cevap alamamıştı. Ama telefonların sık sık bozulması alışılmış bir şey olduğundan, pek önem vermemişti buna. Gece yarısından biraz sonra bir devriye ekibi karakola gelip maden civarından silâh sesleri duyulduğunu rapor etmişti. Karakoldaki jandarma çavuşu yeniden bölge komutanlığını aramış, komutanlık da işi yeniden Santa Margarita'ya havale etmişti. Nihayet sabahın üçünde, üç jandarmaya madeni ablukaya almak emri verildi.

Devriye, acele etmeye gerek görmediğinden ancak dört buçukta hava ağırırken madene vardı. Yirmi dakika sonra hem bölge komutanlığına hem de Santa Margarita'daki karakola Asturiaslı maden işçilerin topyekûn ayaklanmış olduğu rapor edildi. Ayrıca madendeki nöbetçilerin öldürüldüğü, giriş yolunun barikatlarla kapatılmış olduğu ve işçilerin barakalarla dökümhanede mevzilenmiş olduğu bildiriliyordu.

Bölgede derhal fevkalâde hal ilân edildi. Ayaklanmanın yayılmasından korkuluyordu, on işçiden fazla işçi çalıştıranlara işçileri derhal evlerine göndermeleri bildirildi. Aynı zamanda meselenin gizli tutulması için de kesin emir verildi. Bütün telefon ve telgraf hatları resmî makamların hizmetine alındı.

Bölgedeki askerî komutan Albay Ruiz, harekâtın başına getirildi ve ayaklanmayı bastırmakla görevlendirildi.

Bölge komutanlığı elindeki bütün güvenlik mensuplarını ve deniz piyadelerinden yüzelli eri madene gönderdi. Askerler beraberlerinde makineli tüfekler ve bomba fırlatan otomatik silâhlar getirmişler, ayrıca bir kaç kilometre içerlerdeki bir tankçı birliğinden iki tank istenmişti.

İlk güvenlik birlikleri çelik putreller, tşlar ve ters çevrilmiş el arabalarından kurulu barikatla kapatılmış giriş yoluna geldiklerinde, saat daha altıya çeyrek vardı. Barikatın arkasındaki küçük grevci grubu, açılan ateşe, kısa bir süre karşı ateş açtıktan sonra gerilemişti. Yardımcı kuvvetlerin gelmesi beklenirken jandarma barikatı aşağı almaya başladı. Daha hava tam olarak aydınlanmış değildi.

Gece boyunca, işçiler patlayıcı maddeler deposunu ele geçirmek için bir ikinci kez teşebbüs etmişler ama cephane azlığından gene vazgeçmek zorunda kalmışlardı. Cephanenin gelmeyeceği, gelse bile çok geç olacağı anlaşılınca, işçiler üç gruba ayrıldılar. Çocuklarla kadınların çoğu kantin binasına götürüldü, geri kalanlar dökümhaneye ve iki barakaya dağılıp pencerelerin ve kapıların önüne taştan barikatlar yaptılar. Silâhları çoktu ama ancak birkaç yüz fişekleri kalmıştı.

Altı buçukta o kadar çok polis ve asker toplanmıştı ki madenin önüne, Albay Ruiz saldırıya geçebileceğine karar verdi. Önce, formalite icabı, bir megafonla ayaklananları teslim olmaya çağırdı. Cevap olarak tek tük silâh atışı duyuldu.

Barakaların önce biri, sonra diğeri ele geçirildi. Otomatik silâhlarla ve bomba fırlatıcılarla girişilen saldırı sonunda duvarlarında delikler açılan birinci baraka onbeş dakika içinde düştü. Cephanelerini tüketmiş olan işçiler kendilerini baltalar ve çelik sopalarla savunmaya çalıştılar, çoğu öldü.

Dökümhanede çoğu genç kırk erkek, yirmi kadar da kadın vardı. Bunlar en uzun süre dayananlar oldu, en çok cephane onlardaydı.

Otomatik silâhlarla açılan ateşe ve bombalara rağmen dökümhane ancak iki saat sonra ele geçirilebildi. Askerlerde kesin bir isteksizlik görüldüğünden saldırıyı jandarma yüklenmişti. Erlerin çoğu Basklı ya da Katalan'dı ve atışlarında isabet kaydı olağanüstü düşüktü. Jandarma akıllıca davranıp özellikle el

bombaları ve göz yaşartıcı bombalar kullandı. On dakika içinde dökümhanenin içini dayanılmaz hale getirmeyi başardılar ve grevciler teslim oldu. Binadan ellerini enselerine kenetlemiş otuz erkek ve ondört genç kadın çıktı. Bazıları yaralı, çoğu kir pas içinde, terli ve yorgundu. Ayaklanma böylece bastırıldı.

Grevcilerden otuz dört erkek ve yedi kadın ölmüştü. Adam öldürme ve ayaklanmaya teşebbüsle suçlanan daha altı erkek hemen orada kurşuna dizildiler. Geri kalanların çoğu ağır yaralıydı ve aralarından bir kaçı kısa bir süre sonra öldüler.

Birinci barakanın ele geçirilişi sırasındaki göğüs göğüse çarpışmada bir jandarma ve beş er ölmüştü. Birkaç da yaralı vardı. Ayrıca nöbetçilerden de bir ölmüş, bir diğeri ağır yaralanmıştı.

Askerî birlikler ölü Asturias'lıları gömmekle görevlendirildiler. Büyük bir çukur kazılıp, hepsi birden içine atıldıktan sonra asker harekâttan çekildi.

Çevrenin on kilometre yakınına kadar bütün yollar kapatıldı.

Çatışmaya katılan ondört kadın dökümhanenin makine odasına alındı ve jandarmalar tarafından prümüs lâmbalarıyla dağlandı.

Çığlıkları o kadar uzun sürmüş ve öylesine sinir bozucu olmuştu ki, Albay Ruiz ve kurmay heyetinin karargâh olarak kullandıkları nöbetçi barakasının camlarının kapatılması gerekti.

Gün boyunca grevciler küçük gruplar halinde çeşitli hapishanelere ve toplama kamplara sevkedildi. Cephaneyi kaçakçıdan teslim alacak işçiler bütün gece ve günün ilk yarısında ümitsizlik içinde beklemişlerdi buluşma yerinde. Ancak öğleden sonra bir devriye tarafından görülüp tutuklandılar.

Kalay madenindeki ayaklanmanın yankıları hayli uzun sürdü.

On işçi adam öldürme ve ayaklanmaya teşebbüs suçlarıyla ölüme mahküm edildi. Beşi, altı ay sonra, ölü bulundu. Diğer beşinin ölüm cezaları müebbed küreğe çevrildi. Geri kalanlar, beş ile yirmi beş yıl arası ağır hapis cezalarına çarptırıldılar.

Jandarma karakol kumandanı terfi ettirildi, maiyetindekilere madalyalar dağıtıldı.

Albay Ruiz'in rütbesi generalliğe yükseltildi.

Üç hafta içinde, jandarma kumandanlığındaki ve Santa Mar-

garita mahallî karakolundaki bütün görevliler değiştirildi, yerlerine başka başka karakollardan tecrübeli, üstün vasıflı elemanlar getirildi.

İspanyol ve Çek yapısı olan kaçak silâhların hangi yoldan elde edildiği bütün soruşturmalara rağmen öğrenilemedi. Bir şeyler bilebilecek olan grev yöneticileri, gereksiz bir işgüzarlıkla ayaklanma bastırılır bastırılmaz öldürülmüşlerdi.

Olay konusunda uzun süre hiç bir resmî açıklama yapılmamış, çok sonraları kısa bir bildiride üstünkörü değinilmişti.

Ayaklanmanın bastırıldığı gün, sabahın erken saatlerinde ilân edilen olağanüstü durum ve askerî faaliyetin artması, çevrede bir miktar tedirginlik uyandırmıştı.

8

PUERTO'ya geldiklerinde saat dört sularındaydı ve **siesta** zamanı olmasına rağmen yol, üç yerde güvenlik kuvvetlerince tutulmuştu. İlk ikisinde jandarmalar vardı ve tanıdıklarını belirten gülümsemelerle onları selâmlayıp yollarına devam etmeleri için işaret ettiler. Üçüncüsünde **Policia Armada**'nın görevlileri nöbetteydi. Yolun kenarına, bir ağacın gölgesine çekilmiş gri jipin içinde iki polis oturmaktaydı. Kamyonetin İspanyol plâkası taşıdığını görür görmez yola çıktılar ve durması için işaret ettiler, sonra çevresinde dolanıp arabayı her açıdan incelediler. Sonunda, yolcuların hepsinin yabancı olduğuna iyice kanaat getirdiklerinden yol verdiler.

«Bugün herkes delirmiş,» dedi Dan Pedersen. «Bir aynasıza daha rastlarsam bar bar bağıracağım.»

Puerto terkedilmiş gibiydi. Rıhtımda bir kaç trolcü vardı sadece, bütün kepenkler kapalıydı. Sıcağın içeri girmesini önlemek için elden gelen her şey yapılmıştı.

Kahvelerden birinin önündeki tentenin altında bir masaya oturdular. Dan Pedersen ellerini çırptı. Kahveci geldi, vermut ve soda ısmarladılar. Kahvede bir müşteri daha vardı, orta yaşlı bir yabancı. Gri bir pantalon, spor bir gömlek ve beyaz bir kep

giymişti. Gözünde güneş gözlükleri vardı. Onlardan bir kaç masa ilerde oturmuş, konyak içiyordu. Masanın üzerinde pahalı deri mahfazası içinde bir fotoğraf makinesi duruyordu.

Siglinde'le Dan aralarında çekişip duruyorlardı. Arada bir, Willi Mohr'a dönüp, konuşma dışı bırakıldığını düşünmesin diye, Almanca bir iki söz de ona ediyorlardı.

Bir süre sonra beyaz kepli adam kalktı, onlara doğru yürüdü, iki adım kala durdu ve «Konuşmalarınızdan İskandinav olduğunuzu anladım,» dedi. «Rahatsız etmezsem eğer, size katılabilir miyim? İnsan yalnız hissediyor kendini bunların arasında.»

Eliyle çevreyi işaret etti ama görünürde sözlerini kanıtlayacak tek bir İspanyol yoktu.

«Tabii, buyurun,» dedi Dan Pedersen.

Adam fotoğraf makinesini ve bardağını almaya gitti, sonra geldi oturdu. Her üçüyle teker teker el sıkıştı ve her seferinde adını tekrarladı: «Berg.»

«İsveçliyim. Malmö'den,» diye ekledi sonunda.

Siglinde'le Dan adlarını vermeyi unutmuşlar, Willi Mohr hiç bir şey anlamamıştı. Kısa bir sessizlikten sonra adam tekrar konuştu.

«Özür dilerim. Adınız...»

Hepsi adlarını söylediler ve gene bir sessizlik oldu. Adam boğazını temizledi «Acaba,» dedi, «Size içecek bir şey ısmarlayabilir miyim?»

Çaresizlikle garsonu aradı gözleri.

Dan Pedersen ellerini çırptı. Kahveci hemen seyirtti.

«Kendi memleketinizde bunu yapamazsınız, değil mi?» diye sordu adam, «Yani el çırparak garsonu çağıramazsınız.»

«Neden yapamayacakmışsınız?» dedi Siglinde.

Bu adamdan pek hoşlanmayacakmış gibi bir his vardı içinde.

Kahveci elinde bir şişeyle geri geldi, bardakları doldurdu.

«Şişeyi bırakın,» dedi adam.

Kahveci omuz silkti, hemen hemen dolu olan şişeyi masanın üzerine bıraktı.

Adam bardağını kaldırdı, «Evlerimizden bu kadar uzaktayken fazla resmiyet gereksiz geliyor bana. Adım Ivar,» dedi.

İçtiler.

«Burada mı oturuyorsunuz?» dedi adam bir süre sonra.

«Orada yukarda.»

Dan eliyle dağlardaki boz bulanık görüntüyü işaret etmişti.

«Çok güzel,» dedi adam, «Çok güzel bir memleket.»

Bir süre bu söz üzerinde düşündüler, adam tekrar doldurdu bardakları.

«Dediğim gibi, çok güzel. Turisti dolandırmıyorlar, herkes çok iyi, dost canlısı ve yardımsever.»

«Evet, iyi insanlar,» dedi Dan Pedersen, bir şeyler söylemiş olmak için.

Üçüncü bardaklarından sonra, «Dört yıl önce,» dedi adam, «kısa bir iş seyahati için gelmiştim buraya. Aslında bu seferki de iş seyahati ya. Eve uçmadan bir kaç gün tatil yapayım dedim.»

«Öyle mi,» dedi her zaman bir kaç kadehten sonra gereksiz yere kabalaşan Dan Pedersen.

«O zamana kıyasla her şey o kadar değişmiş ki,» dedi adam. «Sınırda eskisi gibi terletmiyorlar insanı ve çok daha demokratlaşmış her şey.»

«Demokrasi değil bu,» dedi Dan Pedersen. «Faşistlerin aptal turistleri kandırmak için demokrasi diye adlandırdıkları yozlaşmış bir diktatorya. Buraya hiç gelmemek en iyisi.»

«Siz neden burada oturuyorsunuz öyleyse?»

«Bizi rahat bıraktıkları ve hava da sıcak olduğu sürece, rejim hiç ilgilendirmiyor de ondan. Aslında iyi bir hayat burada sürdürülen, özellikle yabancılar ve İspanyolların büyük çoğunluğu için. İnsanlar genellikle ister demokratik bir toplumda olsun, ister diktatorya rejimi altında, hep aynı şeyleri yaparlar. Gündelik hayatın ayrıntılarında çok az fark vardır. İnsanlar yemek yer, sevişir, geceleri yorgun argın yatar uyur, sabahları daha da yorgun kalkarlar. Cumartesileri içki içer, evde oturur, radyo dinler ya da yürüyüşe çıkarlar. Siyasetle alıp veremediğimiz bir şey yok, onun için de burada oturabiliyoruz. Ama bu, rejimin yanlış olduğunu düşünmemizi engellemez gene de.»

Sigilinde memnun mesut baktı kocasının yüzüne. «Biz» deyişinden hoşlanıyordu. Seviyordu onu. Bir önceki geceyi düşündü.

«Öyleyse burada her şey yanlış, demek istiyorsunuz.»

«Evet, tastamam öyle demek istiyorum.»

Adam bardağını doldurdu, artık yanlız Dan'la ikisi içiyorlardı. Sonra, «Yanılıyorsunuz,» dedi. «Franco bu ülke için çok önemli şeyler yaptı. Onun zamanından önce herşey altüsttü. düzen yoktu, ekonomi şimdi olduğundan da daha kötüydü ve insanlar sokaklarda birbirlerini öldürüyorlardı. Franco bir kılıç darbesiyle Kördüğüm'ü kesti ve hem ülkesini, hem de insanlarını en kötü durumdan kurtardı. Düzeni sağladı. Doğru, değil mi?»

«Eğer kurtarmaktan kastınız öldürmekse, doğru.

«Şerefe,» dedi adam.

«Şerefe,» dedi Dan Pedersen.

Şişe boşalmıştı.

Santiago masalarına doğru geliyordu, siesta sonrası mahmurluğunu üzerinden atamamıştı daha.

Siglinde durumdan yararlandı.

«İşte beklediğimiz arkadaş geldi,» dedi.

Kalktılar, Malmö'lü adamla vedalaştılar.

«Canı cehenneme,» dedi Dan Pedersen karısına. «Çoğu böyle düşünüyor insanların. İyice tepem atacaktı neredeyse.»

Santiago'nun sırtını sıvazladı.

«Hadi Jacinto'nun meyhanesine gidip bir şişe şampanya açtıralım,» dedi.

Willi Mohr bir kaç metre geriden izliyordu onları kiliseye çıkan yokuş boyunca. Dan'a kıyasla çok daha az içmişti ama gene de olağanüstü bir hafiflik duyuyordu. Konyak iyi vuruyordu insana sıcakta. Sarhoş olmaktan hiç hoşlanmazdı, akşamın geri kalan saatlerinde fazla içmemeye karar verdi. İyimser bir ruh hali içindeydi, akşamın iyi geçeceğini düşünüyordu. Dan ve Siglinde'le arasında hoş bir bağ, bir dayanışma olduğunu düşünüyordu. Açıklayamazdı bunu, ama gene de günlerine anlam kazandıran bir şey olduğu muhakkaktı. Sık sık, şimdi ne olacak, diye merak etmeye başlamıştı ki, alışılmadık bir haldi bu doğrusu Willi Mohr için.

Dan Pedersen ortada yürüyordu; kollarını diğer ikisinin bellerine dolamıştı. Santiago'nun sırtında rengi solmuş keten bir gömlek, ayaklarında paçaları baldırlarına kadar sıvanmış ma-

vi bir pantalon vardı. Elleri pantalonunun ceplerindeydi, dimdik yüüryordu. Siglinde Dan'a iyice sokulmuştu, o da kolunu beline dolamıştı kocasının.

Yokuşun sonuna vardıklarında, Siglinde Dan'dan ayrıldı, arkasını dönüp elini uzattı.

«Hadi Willi, gelsene,» dedi. «Ne diye yalnız başına yürüyorsun öyle?»

Güldü, rengi belirsiz gözleri gri yeşil parıldadı bu gülüşle.

Meyhane karanlıktı, hiç müşteri yoktu içeride. Arka duvarın önündeki tezgâhın üzerinde eski bir espresso makinesi vardı, tezgâhın arkasındaki raflara bardaklar dizilmişti, bir de radyo. Tam orta yerde boruları kıvrıla büküle duvardaki baca çıkıntısına uzanan kocaman demir bir soba duruyordu. Bir köşede kuyu vardı, üzerinde de ipe bağlı kovası. Tavan yağ ve isten kapkara olmuştu, ama duvarlar rengarenk filim ve boğa güreşi afişleriyle doluydu. **Abuela** sobanın yakınında bir hasır iskemleye oturmuş, örgü örüyordu; kedi dizlerinin üzerine kıvrılmış uyuyordu. Jacinto tezgâhın arkasında bir taburenin üzerinde uyuklamaktaydı, önünde bir spor gazetesi açık duruyordu. Santa Margarita'da jandarmalık yapardı eskiden Jacinto. Evlenip de bu meyhaneye sahip olunca istifa etmişti. Daha gösterişli bir hale getirmeye, modernleştirmeye hiç özenmiyordu meyhaneyi, iyi de kazanıyordu; özellikle bol bol veresiye ağırladığı yabancılardan. Borçlarını ödemeyenlerden kaybettiğini de, özel davetler sonunda hesapları şişirerek kapatıyordu. Bu paraya ihtiyacı vardı, hem kendi ailesini, hem de karısının ailesini geçindirmek zorundaydı ve karısı bir an olsun buranın kendi malı olduğunu unutturmamıştı ona.

Müşteriler içeri girer girmez Jacinto uykulu gözlerle doğruldu, pis bir bezle tezgâhı silmeye koyuldu.

«Şampanya,» dedi Dan Pedersen, «Kendine de bir bardak alıp gel.»

Jacinto taburede kalktı, en ucuzundan iki şişe şampanya aldı raftan, sonra gitti onlarla masaya oturdu.

«Beş bardak,» dedi **abuela**'ya yanından geçerken.

Yaşlı kadın örgüsünü bıraktı, kediyi indirdi dizinden.

Jacinto şişeyi açarken bütün hünerini göstererek mantarı

patlattı. Bardaklarını kaldırıp içtiler.

Jacinto'nun meyhanesinde altıda başlanırdı içilmeye ve dokuz saat kadar hemen hiç durmaksızın devam edilirdi.

Herkes birden konuşuyordu, gürültülüydü meyhane. Başkaları da gelip onlara katıldı. Bazıları bir süre oturuyor, sonra ortadan kayboluyorlardı. Birisi beraberinde gitarını getirmişti, çalmaya başladı. O, bir de genç İngiliz'le kızıl saçlı karısı sonuna kadar kalanlardandı. Ara sıra devriye gezen iki jandarma gelip tezgâha dayıyorlardı karabinalarını. İkram edilen konyağı içiyor, beyaz dişlerini göstererek gülüyor, sonra gene dışarı, geceye çıkıyorlardı. Birkaç dil birden konuşuluyordu meyhanede ve arada bir Jacinto tezgâhın arkasına geçip hesap pusulaları karalıyordu. Üç ay kadar önceki döğüşte dikkati üzerine çekmiş olan Finli ressam geldi bir ara, birlikte bir kaç kadeh yuvarladılar. Çok çabuk içiyordu, kolayca sarhoş oldu ve yalpalayarak uzaklaştı.

Saat on sularında, Santiago Siglinde'i denize girmeye gitmek için kandırmaya uğraştı bir süre, ama Siglinde başını salladı ve gönlünü almak ister gibi koluna dokundu.

Belki de ikisinin arasında oturan Willi Mohr'dan başka farkeden olmamıştı bunu.

Dan Pedersen İngiliz'le alabildiğine ateşli bir tartışmaya girmişti kadınlar konusunda ve hemen hiç bir şeyin farkında değildi.

İçmeye devam edildi. Herkes mutlu görünüyordu.

Gece yarısından biraz önce Santiago ayağa kalktı ve aldırmaz bir tavırla «Balıkçı tekneleri birazdan döner. Ramon'u karşılamaya gelir misiniz?» dedi Siglinde'e.

«Gidelim mi?» diye sordu Siglinde Willi'ye.

Dan Pedersen İngilizle tartışmaktaydı hâlâ.

Willi Mohr da gitti onlarla.

Buğulu, dumanlı meyhaneden dışarı çıkar çıkmaz, gece anlatılmaz bir saflık, yumuşak bir karanlıkla sarıverdi onları. Hava bir hayli serinlemişti, gökyüzü dağların arasında yıldızlı bir yay çizmekteydi. Biraz yürüdükten sonra meyhanenin uğultusunu duymaz oldular, yaklaşmakta olan teknelerin motör sesleri duyulmaya başladı.

Rıhtım, tek tük ışıldayan hüzünlü sokak lâmbaları dışında karanlıktı.

Rıhtımın kenarına kadar yürüyüp oturdular. Tekneleri beklemeye koyuldular. Su kara ve düzgündü, uzaktan trolcülerin ışıkları hayal meyal seçiliyordu.

Siglinde ortada oturuyordu. Ayakkabılarını çıkartmış, yanına sıcak betonun üzerine bırakmıştı. Bir dizini bükmüş topuğunu rıhtımın kenarına dayamıştı, öbür bacağını aşağı suya doğru sallandırmıştı.

«Ne olursa olsun, yaşamak güzel şey,» dedi.

«Öyle değil mi?» diye devam etti kimse cevap vermeyince.

«Evet,» dedi Willi Mohr.

Santiago hiç bir şey demedi. Sigara içiyor, donuk bakışlarla Siglinde'in bacaklarını süzüyordu.

Willi Mohr hiç de ayık sayılmazdı ama bunun kötü bir duygu olduğunu da düşünmüyordu.

İlk tekne mendirekten içeri kıvırdı. Işıkları suda titrek uzun çizgiler olarak yansıdılar.

«İşte geliyorlar,» dedi Santiago.

Sardalyaya çıkmışlardı ve trol teknesinin kıçına bağlı iki kayığın direklerinde kocaman lâmbalar parlıyordu. Rıhtıma elli metre kadar kala birisi bir petrol lâmbası yakmış, teknenin direğine asmıştı. Güvertedeki gümüş rengi balık yığını üzerine soğuk beyaz bir ışık düştü.

«İyi bir avla dönüyorlar,» dedi Santiago.

Bir kaç dakika sonra trol teknesinin puruvası rıhtımın taş duvarına dokundu. Santiago atılan halatı yakaladı, tekneyi kıyıya bağladı. Bütün tekne pırıl pırıl sardalyalarla doluydu sanki. Ramon küpeşteye sıçradı ve orada çömelip kaldı. Üzerinde siyah yün bir kazak, ayağında mavi yırtık bir pantalon vardı. Saçı başı darmadağındı ve hem saçının hem de siyah kazağının üzerinde balık pulları parlıyordu. Güldü, rıhtıma atladı, ağabeyiyle kucaklaştı. Sonra Siglinde'in ve Willi'nin ellerini sıktı.

«Babam geliyor, gidip arabayı getireyim,» dedi.

Pedro Alemany küpeşteden rıhtıma atladı. Geniş omuzlu, tıknaz bir balıkçıydı. Dudakları ince, bakışları soğuktu. Başın-

da bir bere, sırtında siyah bir gömlek, ayağında siyah pantalon vardı. Santiago'nun önüne gelince durdu. «Dün gece niye balıkları kasabaya götürmedin?»

«Yarın sabah erkenden giderim diye düşündüm.»

«Ben sana ne zaman git dersem o zaman gidersin, canın isteyince değil.»

«Araba iyi durumda değildi dün.»

«Gene yalan söylüyorsun,» dedi Pedro Alemany soğuk bir ifadeyle. «Bu parti hemen kasabaya gidecek.»

Eliyle güvertedeki balık yığınını işaret etti. Sonra Siglinde'e baktı onaylamayan bir bakışla, döndü, köye doğru yola koyuldu.

Santiago dudaklarını ısırdı ama bir şey söylemedi. Diğerleriyle gözgöze gelmemeye çalışıyordu.

Ramon bir araba dolusu boş karton kutuyla geri döndü. Santiago teknedeki üç tayfaya bir şeyler söyledi sonra birlikte Jacinto'nun meyhanesine geri döndüler. Ramon durmadan Katalan lehçesiyle bir şeyler anlatıyordu, kolunu ağabeyinin beline dolamıştı. Santiago sözünü kesti.

«Başın nasıl?»

«Daha iyi şimdi.»

«Zavallı Santiago,» diye fısıldadı Siglinde Willi Mohr'un kulağına, «gururu kırıldı.»

Meyhanenin içinde, sigara dumanı öylesine yoğundu ki, tepeden sarkan elektrik ampülü puslu havadaki kış güneşini andırıyordu. Tekrar masaya oturdular, görünüşe göre kimse farkına varmamıştı ayrıldıklarının.

Jacinto bile yavaştan sarhoşlanmaya başlamıştı, kepenkleri açtı ve kapıyı kapadı - artık kapatmak üzere olduklarını belirtmek için. Abuela gidip yatmıştı.

İçmeye devam edildi. Şampanya bitmişti, beyaz şarap içiliyordu. Ramon bir hayli içti. Yorgundu herhalde, biraz canlanmak istiyor olmalıydı. Willi Mohr bir kadeh daha içti, iyice uyuşmaya başladığını farketti. Başka içmem, diye düşündü kendi kendine.

Kızların keyfi yerindeydi. İngiliz'in karısı önce gitar çalan adamla, sonra yalnız başına dansetti. Siglinde dansetmek için

birini arıyordu sürekli, sonunda sıra Santiago'ya geldi. Birlikte çok güzel dansediyorlardı. Dan Pedersen, Jacinto ve İngiliz gene bir şeyler tartışıyorlardı iyice yüksek perdeden.

Hava gittikçe neşelendi, ortalık iyiden iyiye karışıyordu. Herkes sarhoştu, herkes dilediğini yapmak istiyordu. Siglinde'le İngiliz kız yerlerinde duramaz olmuşlardı. Sonunda tezgâhın üzerine çıkıp kan-kan yaptılar. Gitarlı adam delicesine vuruyordu sazının tellerine.

Birden Willi Mohr'un beynindeki bulanıklık dağıldı, ayılıverdi. İrade gücümün küçük bir zaferi bu, dyie düşündü. Çevresindekileri çok belirgin çizgilerle görmeye, herşeye dışardan bakmaya başlamıştı.

Gitarlı adam ufak tefekti, ter içinde kalmış, gömleği belinden dışarı uğramış, deli gibi çalıyor, ayaklarıyla tempo tutuyordu.

İngilizin yüzü gerilmiş, sesi yavaşlayıp kesinliğini yitirmeye başlamıştı.

Dan Pedersen durmaksızın içiyor ve konuşuyordu.

Oldukça yorucu bir gün geçirmiş, üstelik her akşama kıyasla hayli fazla içmiş olan Jacinto'nun hayatından memnun bir hali vardı.

Kızlar tezgâhın üzerinde gülüp çığrışıyor, uygun adım bacak sallayabilmek için debeleniyorlardı. İngiliz kız müziğin ve şampanyanın etkisiyle kendinden geçmiş, darmadağın kızıl saçları alnına yapışmıştı. Sarhoştu ikisi de, ama görünüşleri bayağı değildi. Mutluydular, o kadar.

Santiago iskemlesinde dimdik oturmuş gözlerini tezgâha dikmişti, arada bir dudaklarını yalıyordu.

Ramon ağzı açık, öne eğilmiş, kızlara bakıyordu; öylesine saf öylesine acemi bir hali vardı ki, nerdeyse dokunaklıydı görünüşü.

İngiliz kız daha yakındaydı ve muhakkak ki bacakları çok daha güzeldi. Ama her ikisinin de gözü Siglinde'deydi. Tabii yanılmış da olabilirdi Willi Mohr.

Sahne aniden değişiverdi. Siglinde yorulup yere atladı. Masaya yürüdü, alnındaki teri elinin tersiyle silip oturdu. Hemen sonra İngiliz sendeleyerek ayağa kalktı, karısını tezgâhtan in-

dirdi, aldı çıktı gitti.

«Nerde benim arkadaşım, Santiago nerde?» dedi Dan Pedersen birdenbire, o anda uzun bir yolculuktan dönmüş gibi.

Ayağa kalktı ve kadehini Santiago'nun şerefine kaldırdı.

«Uzun zamandır tanışıyorsunuz, değil mi?» dedi Jacinto esneyerek.

«Santiago,» diye açıkladı Dan Pedersen, «benim hayattaki en iyi arkadaşlarımdan biridir. Santiago'yla birlikte çok güzel günler geçirdik, çok işler yaptık. Ona güvenim sonsuzdur. Şerefe.»

Karşıkarşıya geçtiler, ayakta durup kadeh kaldırdılar. Bir sadakat beyanını alaya alan bir komedi oynanıyordu sanki.

«Dostluklarının şerefine,» dedi Ramon.

Dan Pedersen bir adım atıp Santiago'yu kucakladı, ama Santiago kımıldamadı, kolları iki yanında sarkık kalmıştı.

Belki bir saniye bile sürmeyen kısa bir süre için Willi Mohr gözgöze geldi, Santiago'yla. Bakışında, dertli, acı çeker gibi dokunaklı bir şeyler vardı ve bir an sonra kendini Dan'ın kollarından kurtardı.

«Çarşamba günü kalamar avı bitiyor,» dedi sözü değiştirmek ister gibi, «O zaman tekneyle çıkarız.»

«Evet, evet,» dedi Dan Pedersen, «Muhakkak çıkmalıyız.»

Yirmi dakika sonra dağılmışlardı. Dan çok sarhoştu ve yokuş aşağı inerlerken Siglinde'e yaslanmıştı.

«Sen ve dostlukların,» dedi Siglinde, koluyla daha sıkı kavrayarak kocasına, «En İspanyolundan da daha İspanyolsun.»

Dan Pedersen kamyonete biner binmez sızdı.

Siglinde'in ayağı tökezledi, sendeledi, Willi Mohr kolundan tutup doğrulttu onu.

«Ne geceydi!» dedi Siglinde, «Fena bir şey yaptım mı?»

«Hayır, katiyen.»

«Bazen böyle olurum işte.»

Willi Mohr direksiyona geçti, oldukça sarhoştu, farların ışığında yolu seçebilmek için arada bir başını sallıyordu, gözlerindeki bulanıklığı dağıtmak istercesine. Yolda hiç devriyeye rastlamadı, ama çevreyi o kadar iyi tanıyordu ki, orada olduklarını biliyordu.

9

SİGLİNDE PEDERSEN uyandığında açık pencerelerden giren gün ışığı odayı doldurmuştu. Hava çok sıcaktı, ama güneş soigun ve pusluydu.

Kocasıyle sırt sırta yatıyordu yatakta, bir eli çenesinde, diğeri dizlerinin üzerindeydi. Hep böyle uyurdu. Ama şimdi uyanmış, gözlerini açmış, kocasının düzgün soluklarını ve dışardan gelen sesleri dinliyordu: Çakıl taşları arasındaki kuru otlarda eşlenen tavukları, yoldan geçen motosikletin sesini, uzaklarda anıran bir eşeği. Bir an için yeni bir güne uyanmanın mutluluğu ve güveni doldurdu içini.

Siglinde sırtüstü döndü, ılık çıplak vücudu boyunca gerindi. Elleri kalçalarında, belinde göğüslerinde dolaştı, esneyerek başını yastığa gömdü. Öylece kaldı bir süre. Sonra dirseğine dayanarak doğruldu, kocasının üzerinden başucundaki taburede duran saate uzandı.

Saat yedi buçuğu gösteriyordu. Aralık ayının onbeşiydi.

Kendini çarşaflardan kurtardı, dikkatle Dan'ın üzerinden yere indi. Öyle derin ve rahat uyuyordu ki kocası, dayanamadı kulağından hafifçe öpüverdi.

Birden aklına bir şey geldi, yatağın yanında ayakta kaldı bir süre, göğüslerini çimdikledi acımaya başlamışlar mı diye. Hiç bir şey duymadı. İskemlenin üzerinde duran çantasını alıp karıştırdı. Cep defterini buldu, sayfalarını çabuk çabuk çevirerek tarihlere baktı. Bir yandan da kafasında günleri hesaplıyordu. Hesabı doğruysa, ayın onaltısında aybaşı olması gerekiyordu, oysa görünürde hiç de öyle bir belirti yoktu. Tek başına anlam taşımazdı belki bu, ama bir şeyler sezinler gibi oluyordu zaten bir zamandır.

Siglinde Pedersen kocasına baktı ve gülümsedi.

Yatağın ayakucundan sabahlığı aldı, pencereye doğru yürürken sırtına geçirdi. Güneş ışınları soluk ve tozluydu, boz renkli bir pus kaplamıştı gökyüzünü. Pencerenin altında kasaba alabildiğine sarı ve cansız uzanıyordu. Doğuda görüş mesafesi o kadar kısaydı ki, deniz bile seçilemiyordu.

Çıplak ayak merdivenlerden inip yavaşça ön üapıdan çıktı. Willi Mohr sırtüstü uyuyordu; ağzı açık, elleri başının altındaydı.

Siglinde helâdan döndüğünde yan yatmıştı Willi Mohr ama hâlâ uykuda gibiydi.

Mutfağa girdi Siglinde, kapıyı kapadı ve çabucak soğuk suyla baştan aşağı yıkandı. O mutfaktayken ev ahalisinin geri kalanları da uyandılar. Köpek koşarak geldi, ayakları arasında dolanıp yaltaklanmaya başladı. Dan'ın Willi'ye seslendiğini duydu.

Mutfaktan çıktığında Willi şiltenin üzerinde dertop olmuş, sigara içiyordu. Onu görünce sırıttı, sırtında Dan'ın sabahlığıyla gülünç bir hali vardı gerçekten de Siglinde'in.

«Bugün balığa çıkıyoruz,» dedi Siglinde. «Fikrini değiştirdin mi?»

«Yok, hayır, ama sizinle **puerto**'ya kadar gelirim. Siz denizdeyken biraz dolanır, birşeyler karalarım belki de, diye düşündüm.»

«Haklısın aslında, pek parlak gelmiyor bana da doğrusu bugün balığa çıkmak.»

Üst katta Dan Pedersen hâlâ yataktaydı. Sabahlığını çıkartıp odanın içinde dolanan Siglinde'e baktı.

«Ne bakıyorsun hiç görmemiş gibi beni?»

Külotunu giydi, sütyenini taktı, sonra bir süre ne giyeceğini düşünerek durdu.

«İyi giyin,» dedi Dan, «Açık deniz burası gibi sıcak olmaz.»

«Tuhaf bir sıcak bugünkü.»

Biraz daha düşündü. Sonra şortunu ve yanık teniyle iyi gideceğini düşündüğü beyaz temiz bir bluz çıkardı. Giyinip sandallarının bağlarını da bileklerine doladıktan sonra birden doğru dürüst bir aynaları olmadığına kızdı.

«Pantalonumla dik yakalı kazağımı da alırım yanıma, ne dersin?»

«İyi olur,» dedi Dan kayıtsızca.

Siglinde yeşil kenarlı hasır şapkasını giydi. Mutfaktan bir file aldı. **Tienda**'ya gitmeden önce Willi Mohr'dan yüz peseta istedi ve mutfak kapısının yanındaki duvarda ev hesaplarını tuttuğu yere dikatle işaretledi bunu da.

Tienda karanlık, nemli ve çok pisti. Bir duvar boyunca fasulye, şeker ve kurutulmuş yeşil biber çuvalları duruyordu. Öbür duvara musluklu şarap fıçıları yaslanmıştı; üzerlerinde galvanize tenekeden ölçekler vardı. Tavandan sosis, salam kangalları, toprak çanaklar, koyun butları, kolları sallanmaktaydı, **Tienda'nın** sahibi kadın, ard ayakları üzerine kalkıp şeker çuvalını eşeleyen köpeği kovaladı, sonra bir kesekâğıdından on tane sandviç ekmeği çıkardı.

«Geziye mi çıkıyorsunuz?»

«Balığa gideceğiz.»

«Denize çıkmak için iyi bir gün seçmemişsiniz,» dedi kadın hüzünlü bir sesle, «Evde kalsanız daha iyi ederdiniz.»

On ekmekten başka iki litre ucuz kırmızı şarap, bir parça peynir, birkaç dilim de dumanlanmış salam aldı Siglinde. Yalnızca yolluk yapacaklarını satın alıyordu, çünkü akşama balık yiyeceklerdi; evde de balıkları kızartmak için yeterli zeytinyağı vardı.

Barrio Son Jofre'ye doğru yokuşu çıkarken birkaç kez gökyüzüne baktı. Garip bir huzursuzluk duyuyordu ama nedenini bulup çıkaramıyordu bir türlü.

Dan'la Willi kalkmışlar, yatakları yapıp yeri süpürmüşlerdi onun yokluğunda. Siglinde basamaklara oturdu, sandviç ekmeklerini ikiye yarıp içlerine salam ve peynir koydu. Sonra yiyecekleri bir torbaya yerleştirdi. Üstüne de pantalonuyla kazağını koydu.

Willi Mohr resim kâğıtlarını dürdü, kalem kutusunu, suluboyalarını aldı, hepsini bir kayışla bağladı omuzuna asmak üzere.

Tam çıkarlarken Siglinde parafinin hemen hemen bitmekte olduğunu farketti. Tenekeyi kapının hemen kenarına bıraktı. «Hatırlatmayı unutmayın, ben unutursam şayet,» dedi.

Willi Mohr kapıyı kilitledi, anahtarı duvardaki çatlağa soku.

Kamyonete bindiklerinde Siglinde köpeği dışarda bıraktıklarını farketti, kapının kenarında yerleri kokluyordu.

«Perrita'yı da alalım mı?» dedi.

«Tekneye mi?» diye sordu Dan.

Biraz canı sıkılmış gibiydi sesi.

«Willi resim yaparken yanında kalır, o da fazla yanlız hissetmez kendini böylece.»

Willi Mohr sırıttı. Son zamanlarda hemen hiç yalnızlık hissetmiyordu. Atladı, köpeği kucaklayıp kamyonete koydu. Sonra kendisi de bindi, Siglinde'in arkasına oturdu.

Barrio Son Jofre'deki evden ayrıldılar.

Kamyonet oldukça emniyetli bir hızla yokuş aşağı inmekteydi. Siglinde şapkasını geriye itti, parlak, beyaz, puslu gökyüzüne baktı. Işık gözlerini acıtacak kadar kuvvetliydi ve beyaz bulutlar zararsız görüşlü olmalarına rağmen ürküttü onu. Birden gök yarılacak ve başlarına felâket yağacakmış gibi geldi nedense. Gözlerini aşağı indirdi ve küçük yeşil kertenkeleyi gördü. Kamyonetin dev gölgesi üzerine düşünce hayvan dehşete kapılıp taşların ardına attı kendini.

İnsan neden korkar ve neden bugün, diye düşündü. Ve kimse de farkına varmaz, yalnız Dan, o da bazen. Ama o da benim birtakım şeyleri uydurduğumu, saçma sapan düşüncelerim olduğunu bilir, hem zaten bugün korktuğum gibi en azından yüz kere korktuğum oldu hayatta, ardından da bir şey çıkmadı.

Kolunu Dan'ın sırtına koydu, bir güvenlik arar gibi. Bir yandan, asıl felâket insanın benim kadar aptal olması, diyordu kendi kendine.

Koyunlar geçen sefer karşılaştıkları yerde karşılarına çıktılar gene. Ama bu kez virajda değildiler ve Dan'ın onları vaktinde görüp frene basacak kadar zamanı oldu.

Sessizce oturup yaşlı çobanın hayvanları yoldan uzaklaştırmak için oradan oraya koşuşunu seyrettiler. Üzerindeki pılı pırtı bir o yana bir bu yana uçuşuyor, eski komedi filmlerindeki aktörler gibi debelenip duruyordu. Bir kez olsun, dönüp bakmaya cesaret edememişti kamyonetlilere.

«İsrail Kavminin Mısır'dan Ayrılışı, yöneten Mack Sennett,» dedi Dan ve tozlu yola tükürdü.

Sonunda çoban köpeği sürüyü yol kenarına toplamayı başardı. Yaşlı adam elinde şapkası selâm durdu kamyonet yanından geçerken. Baştan aşağı titriyordu.

Siglinde'in canı sıkılmıştı. Arabadan inip, adamın sırtını sıvazlamak, para ya da herhangi bir şey vermek geldi içinden.

Rıhtıma indiklerinde Ramon'la Santiago tekneye binmişler-

di bile. Yem ve olta almışlar, benzin doldurmuşlardı depoya. İkisinin de ayakları çıplaktı, mavi pantalonlar ve siyah yün kazaklar giymişlerdi. Ramon başını kaldırıp beyaz dişlerini göstererek güldü. Traşı uzamıştı, siyah dağınık saçları bir bulut gibi sarmıştı başını. Santiago hiç bir şey söylemedi, elini sallamak üzere kolunu kaldırmadan önce saatine baktı.

Dan Pedersen tekneye atladı, Siglinde elbise, şarap ve yiyeceklerin bulunduğu torbayı ona uzattı. Santiago'yla Dan nevaleyi baş altında yerleştirdiler. Siglinde, kimsenin ona yardım etmesine vakit kalmadan birden tekneye atladı.

Santiago dümene geçti, tekneyi tornistan etti, motörü çalıştırdı, Willi'nin tekneye binmesi için bekledi.

«O gelmiyor,» dedi Dan Pedersen.

Willi Mohr söyleneni anlamıştı, başını salladı.

Santiago, karmakarışık bir bakış fırlattı Willi'ye.

«Yaa, gelmiyor mu?» dedi ve tekneyi iterek rıhtımdan uzaklaştırdı.

Ramon volanı çevirdi, motör tekledi.

«Hava nasıl?» diye sordu Siglinde.

«İdare eder,» dedi Santiago ona bakmadan.

Motörü çalıştırdı Ramon, Dan Pedersen dümene geçti.

Willi Mohr, bir kayışla bağladığı resim malzemesini sırtına vurmuş, rıhtımda duruyordu. Sağ elinin işaret parmağını kaldırdı, uğurladı onları.

Teknedekiler el salladılar.

Tekne oldukça yüksek bir dalgayı aşıp fenere doğru yollandı. Siglinde kıç tarafta çökmüş oturuyor, o günkü garip ışıkta gittikçe küçülen, belirsizleşen evlere bakıyordu. Vadiyi puslu güneş ışınları kaplamıştı, daha uzaklardaki dağların arasındaki geçide ilk bulutlar inmeye başlamıştı. Hava hâlâ sıcak ve bunaltıcıydı, açık denizde biraz esinti olsa bari, diye düşündü Siglinde.

Motör güven verici bir tekdüzelikle tıkırdamaktaydı, tekne çırpıntılı sularda ine çıka ilerliyordu. Kalamara çıkan teknelerden biriydi bu ve filodan başka bir tekne değil de bunu seçip almalarının özel bir nedeni yoktu. Ama ara sıra biner, girintili çıkıntılı kayalıklar, koylar boyunca gezerlerdi. Deniz fenerinin burnunu kıvrıldılar ve bir hafta kadar önce denize girdikleri ye-

re geldiler. Siglinde'nin denizin o geceki ışıldayışı, karanlık sessizliği ve bir an için solgun ışıkta ıslak ve çıplak, kendi savunusuz duruşu geldi aklına. Titredi, nedenini anlamadan.

Dan Pedersen yekeyi kendine doğru çekti ve tekne körfezin ağzına yöneldi. Her iki kıyıdaki sarp yamaçlar birkaç bodur çam ve çalılıklarla kaplıydı.

Ramon baş tarafta çömelmiş, güneşe bakıyordu. Kıllı, kaslı baldırlarına, meşin gibi olmuş topuklarına baktı Siglinde. Sağ topuğunun altında iri bir katran lekesi vardı. Ara sıra arkasını dönüp, dilini beyaz dişleri üzerinde gezdirerek gülüyordu öbürlerine.

Santiago teknenin sintinesinde bağdaş kurmuş, dikkatle ve sistemli bir şekilde saydam kalamaraları dört köşe parçalara bölmekteydi. Her oltada sekiz iğne vardı ve hepsine yem takmak hayli zaman alıyordu. Bir kez olsun başını kaldırıp bakmamıştı. Elindeki uzun, keskin bıçak güneş ışığında soğuk sağuk parlıyordu.

En yakındaki burnu döndüler ve doğudan çıkan esintiye birlikte uzun, düzgün dalgalar eşit aralıklarla tekneye vurmaya başladı. Her dalgayla teknenin başı kalkıyor, üzerlerinden tuzlu bir su serpintisi geçiyordu. Siglinde kollarının ve bacaklarının ürperdiğini hissetti, tüyleri diken diken olmuştu. Teknenin sintinesine uzanmayı geçirdi aklından ama nedense kocasının mümkün olduğu kadar yakınında olmak istiyordu, onun içinde yerinden kıpırdamadı. Dönüp kıyıya baktığında yamacın üzerinde, en uzaklardaki tepede bir jandarma gördü. Karabinasını sırtına çaprazlama asmış, bisikletine yaslanmıştı. Uzun süre gözlerini ayırmadı Siglinde jandarmadan ve siyah bir nokta haline gelene kadar baktı ona. Gerçekten oraya kadar bisikletle gelmiş olabilir mi diye düşündü.

Açık denize doğru yol aldıkça, dalgalar büyümekteydi ama hâlâ yumuşaktılar, tatlı tatlı sallıyorlardı tekneyi. Deniz uzun, düzgün okşayışlarla onları karşılamaktaydı, adacıklar artık iyice seçiliyordu. Karmaşık, donuk ufukta, düzensiz bir karaltı yığını. Bir saat kadar yolları vardı daha.

Santiago eskisi gibi bağdaş kurmuş oturmaktaydı. Hâlâ iğnelerle uğraşıyordu, başını bir kez olsun kaldırmamıştı. Arasıra kendi kendine bir şarkı mırıldanıyor ama hiç konuşmuyordu.

Ramon baştaki yerinden ayrılmış motörün yanına çömelmişti bu kez de. Karbüratörü kurcaladı, sonra başını yana çevirerek Siglinde'in dizlerine ve bacaklarına dikti gözlerini.

Onun bakışı altında çırılçıplak hissetti kendini Siglinde, pantalonumla kazağımı giysem, diye düşündü. Bir ara üstünü değişmeye karar verir gibi oldu ama vazgeçti sonra. Pantalonu dardı, şortunun üzerine giyemezdi. Bu açık teknede soyunmayı ise hiç mi hiç canı istemiyordu.

Bir süre sonra Ramon gözlerini kaldırdı, yüzüne baktı, gülümsedi. Dan'a bağırarak birşeyler söyledi, Dan da bağırarak cevap verdi, ama Siglinde ne söylediklerini anlamadı.

Bir yunus sürüsü geçti teknenin yanından, neşeyle, oyuncu bir tavırla yeşil-mavi sularda oynaşarak. Aralarından biri o kadar yaklaştı ki tekneye elini uzatsa, parlak çelik rengi sırtını okşayabilirdi Siglinde. Tekrar adacıklara baktı. Çok daha yaklaşmışlardı. Islak sivri uçlu karalıklarında bir felâket haberi okuduğunu düşündü. Daha önceleri çok görmüştü onları, ama hiçbir zaman bu etkiyi bırakmamışlardı üzerinde.

Eğildi Siglinde, sağ elini köpüklü ılık sulara bıraktı.

Kendine gel kızım, diye düşündü. Böyle olmaz.

Sonra : Bir kaç saat balık tutacağız, üç, hadi bilemedin dört saate kalmaz evde olursun. Her geçen dakika eve biraz daha yaklaşmaktasın.

Hem: Çevrene bakarsan göreceksin. Herşey aynı, eskisi gibi, hava oldukça güzel ve aynı teknede aynı Dan'la birliktesin... Aynı Santiago'yla... aynı Ramon'la...

Aceleyle doğruldu yerinde. En yakın adacığa hemen hemen gelmişlerdi: Yüksek, kara, sivri bir kaya parçası, dimdik yükselen. Köpük köpük dalgaların yaladığı dar bir kumsalı vardı. Ramon başa geçmişti gene. Şarkı söyleyip gülümsüyordu güneşe.

Santiago oltalara yem takma işini bitirmişti. Başını çevirdi, Siglinde'in bacaklarına baktı, dudaklarını diliyle ıslatarak.

İlk adayı geçtiler ve kümenin ortalarındaki durgun suya girdiler. Koku hissedilir kadar artmıştı, Ramon karbüratörle oynadı gene; motör yavaşladı. Kıçtaki ekzostan çıkan açık mavi

dumanlar suyun üzerinde sekiyor, sonra dağılıyorlardı. Volkanik adalardı bunlar, derin yarıklar, çatlaklarla dolu.

Çoğu küçüktü ve suyla hemen hemen aynı düzeydeydiler; ama diğerleri, büyük ve yüksek olanlar, sar, alabildiğine yüksek tepeciklerel doluydu. Aralarına girdikten sonra, uzun zamandır terkedilmiş bir çöl şehrine gelmiş gibi hissediyordu kendini insan; arasıra lagünlar, dar, küçücük kumsallar çıkıyordu karşınıza.

«Her zamanki yere mi?» diye sordu Dan.

Santiago gözlerini kaldırıp ona baktı, başını salladı.

«Öğleden sonra rüzgâr çıkabilir,» dedi. «Fazla kalmasak iyi olur.»

Fazla kalmasak... Siglinde birden ferahlar gibi oldu, ama sonra korku yeniden çöreklendi içine. Belki de yaklaşmakta olan fırtınaydı bu korkusunun nedeni.

Durduğu yerde duramaz olmuştu. Parmaklarını birbirine düğümlüyor, açıyor yeniden düğümlüyordu. Bir ara Santiago'nun ona bakmakta olduğunu farketti, düzeltti parmaklarını. avuçlarını küpeşteye kenetledi. Kuru güneşin ısıttığı ılık tahtanın elyafını hissetti avucunda, ama bu da yeterince rahatlatıcı bir his değildi.

Dan buraya bir kaç kez gelmişti. Alemany kardeşler kadar iyi biliyordu adalar kümesinin girdisini çıktısını. Özellikle dar geçitleri seçiyor, hüner gösterip dümen kırarak aralarından yüksek kaya parçasına dönüktü. Birkaç dakika sonra kuzeydeki burnu döndüler ve tekne, adaların dışında, açık denizde, kıyı boyu ilerlemeye başladı. Ramon karbüratörü kapadı, Dan Pedersen yekeyi bağladı. Motörün sesi tamamen kesildiğinde Siglinde deniz kuşlarının çığlıklarını ve kıyıyı döven dalgaların sesini duyabiliyordu yalnızca.

Tekne ileri gitmez olmuştu. Kıyıdan yalnızda beş metre kadar açıkta, tatlı tatlı sallanıyordu dalgalarla. Diğerleri oraya buraya gidip geliyor, oltaları, malzemeyi aktarıyorlardı. Siglinde yerinden kımıldamamıştı.

Ada bir kilometre kadar uzundu, yüksekliği dört yüz metre kadar olmalıydı. Kıyı, neredeyse dik bir açıyla suya kavuşu-

yordu, hemen hiç bir yer yoktu ayak basılabilecek. En yüksek noktasında uzun zaman önce binbir güçlükle inşa edilmiş yıkık bir deniz feneri vardı. Daha sonraları, fenerin kötü havada hiç bir yararı olmadığı anlaşılmıştı; bulutlar alçaldığında hiç seçilmiyordu ışığı. Bir kaç fenercinin burada yavaş yavaş delirdiği söylenirdi. Sonra taş binanın yerine iki otomatik fener konulmuştu. Şimdi ise ancak balıkçılarla rejim düşmanlarını arayan polisler geliyordu adaya.

Siglinde gözlerini yukarı kaldırıldığında üzerlerine doğru sarkan kayanın karaltısını gördü. Çok yukarlarda, kayanın ardından, mancınıkla atılmış gibi birden fırlayan büyük beyaz kuşlar uçuşuyordu. Geniş daireler çizerek uçmakta, sonra aniden kayanın ardnda kaybolmaktaydılar. Ama çığlıkları sürekli olarak duyuluyordu. Çok yukarlarda bile gökyüzü gümüş renkli bir pusla örtülüydü.

Dan iyi niyetle omuzuna vurdu ve elinde tuttuğu sekiz iğneli oltayı alması için işaret etti. Sol eliyle mekanik olarak aldı Siglinde oltayı. Dan misinanın sarılı olduğu tahtayı da verdi ona.

«Çok dalgın bir halin var,» dedi biraz sinirli bir sesle. «Ne o, iyi değil misin?»

Siglinde gülümsemek için zorladı kendini.

«İyiyim sevgilim, bir şeyim yok.»

Dan onu bıraktı, baş tarafa gitti. Yürürken tekne yavaş yavaş yalpaladı.

Siglinde sessizce oturmuş, öbürlerini izliyordu. Ramon'la Santiago teknenin ortalarındaydılar. Biri bir yandan, diğeri öbür yandan oltalarını suya sarkıtmışlardı. Ramon diz çökmüş, dirseklerini küpeşteye dayamıştı. Oltayı derisi nasırlaşmış baş parmağıyla orta parmağının arasında tutuyordu. Büyük, parıltılı gözlerle Siglinde'e bakıyordu: ağzı yarı açıktı, kırmızı dudaklarının arasından dilinin ucu görünüyordu. Santiago yarı yatar durumda öbür küpeşteye yaslanmış, gözlerini kayalığa dikmişti. Siglinde oltayı silkeledi ve iğnelerle kurşunu suya salıverdi. Küçük bir ses çıkararak battılar.

Oltaya koyvermeye başladığında Santiago **puerto**'dan ayrılalıberi ilk kez ona döndü baktı ve,

«Sonuna kadar boşlayın oltayı,» dedi.

Elâ gözleri soğuk ve gerçekçiydi. Gözünü gözlerine dikip hafifçe gülümsemişti bunu söylerken.

Olta çok uzundu; Siglinde işaret parmağıyla tartıp suyun sürüyüşüyle oluşan titreşimleri dinledi bir süre. Önlerinde yükselen kayadan duvara baktı, kara, ıslak ve parlak. Sonra, dibini sabırla oyan ince, küçük, inatçı, dalgacıklara. Daha önceleri oraya gelişlerini hatırladı. Her defasında çok iyi vakit geçirmişti. Ama bugün bir şey vardı, farklı bir şey ve düşüncelerinin önünü alamıyordu nedense. Üç saate kadar evde olacağım...

Ve biraz sonra: Bir çeyrek kadar geçmiş olmalı. İki saat kırkbeş dakika sonra evde olacağım...

Saati yoktu, kaç olduğunu kestirmeye çalıştı. Uzun bir süre saniyeleri saymakla oyalandı. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, onbir, oniki, onüç, ondört, onbeş, onaltı, onyedi, onsekiz, ondokuz, yirmi, yirmibir, yirmiiki, yirmiüç, yirmidört, yirmibeş, yirmaltı, yirmiyedi, yirmisekiz, yirmidokuz, otuz, otuzbir, otuziki, otuzüç, otuzdört, otuzbeş, otuzaltı, otuzyedi, otuzsekiz, otuzdokuz, kırk, kırkbir, kırkiki, kırküç, kırkdört, kırkbeş, kırkaltı, kırkyedi, kırksekiz, kırkdokuz, elli, ellibir, elliiki, elliüç, ellidört, ellibeş, ellialtı, elliyedi, ellisekiz, ellidokuz, altmış.

Bir dakika kadar uzun hiç bir şey olamaz, diye düşündü Siglinde Pedersen.

Teknedekilerden hiçbiri bir şey söylemedi, ama balığa çıktıklarında hiç bir zaman fazla konuşmazlardı zaten.

Arasıra biri oltasını çekiyordu. Hemen her seferinde bir, iki ya da üç küçük pembe balık geliyordu oltayla yukarı. Balıkları iğnelerden çıkarıp, teknenin dibine atıyorlardı, orada bir kaç kez debeleniyor, sonra ölüyordu balıklar. Ve boş iğnelere yeniden yem takılıyordu.

Siglinde uzun süre kendi iğnesindeki kıpırtıları dinledi oltasını çekmeden önce. Çekme işlemi hayli zaman aldı, kolları dermansızdı, zorlukla çekebiliyordu oltayı. Kırmızı, keskin yüzgeçli balıklardan dört tane tutmuştu. Balıkları iğneden çıkarırken küçük kırmızı ağızlarının nasıl yırtıldığını gördü. Tekrar koyverirken oltasını, çekmek için acele etmezse, en fazla üç ya da dört kereden fazla yukarı çekmesi gerekmeyeceğini hesapladı.

Uzun bir süre sonra bir balığın daha yemi yediğini duydu oltayı tutan parmağı, ama kımıldamadı, koyu yeşil suya bakmaya devam etti. Çok yukarlarda kuşların çığlıkları duyuluyordu. Yarım saat kadar geçmiş olmalıydı oraya geleli, belki de kırkbeş dakika.

Anlam veremediği bir korku içindeydi Siglinde. Nedenini bulup çıkaramıyordu bir türlü. Aklına gelebilecek bütün oyunları denemişti tedirginliğini gidermek için. Başka başka şeyler düşünmeye uğraşıyordu.

Arada bir, öbürleri oltalarını çekip küçük kırmızı balıkları teknenin içine boşaltıyorlardı. Bir kaç düzine balık birikmişti teknenin dibinde.

Akşama balık pişiririm, diye düşündü Siglinde. Som balığı bunlar, iyi balık. Oldukça da pahalıdır. Ama hepsini kızartmam. Birkaçını saklar, yarın balık çorbası yaparım. Önce temizlerim balıkları, başlarını, içlerini kaynatırım, küçüklerden bir kaç tane de bütün atarım içine. Büyük tencereye koyarım hepsini, iki litre de su. Uzunca kaynatmalı, bol da tuz koymalı, sonra bir tülbentten geçiririm, sadece posa kalana kadar iyice ezerim. Başları kediye veririm, ama çiğ balık vermemeli kediye, barsakları kurtlanır. Biraz safran, biraz da kurutulmuş kırmızı biberle, soğan alırım, hepsini doğrayıp, biraz sarmısakla pirinç atarım içine. Evde sarmısak da var, pirinç de. Bir iki defne yaprağı da olsa iyi olurdu ama, bulunmaz belki. Gene de bir sorarım, unutmazsam. Sonra biraz kurutulmuş domates, kırmızı biber, biraz da yağ, Willi bayılıyor üzerinde yağlar yüzen çorbaya. Sonra en azından yarım saat kaynatmalı, tencerenin kapağını kapayıp. İçine de birkaç temizlenmiş som balığı koymalı, adam başına iki tane. Sonra mutfaktaki taş sıranın üzerine oturup içeriz çorbalarımızı. Bu kez çok güzel yapacağım, çünkü nasıl yapılacağını iyice öğrendim artık. Biraz baharlı olmalı, sonra...

Birden daha fazla sürdüremeyeceğini anladı Siglinde. İğnelere vuran balıklar bir hayli artmıştı ama oltayı çekmek aklına gelmiyordu.

Bunun yerine bakışlarını başka bir tarafa çevirdi. Kayalıkların ötesinde uzayıp giden açık denize baktı. Ufukta kuzeyden güneye giden büyük bir yolcu gemisinin karaltısı zarzor seçili-

yordu. Bir dakika sonra gözlerini teknedeki erkeklere çevirdi. Dan oltasını çekmekteydi tam o sırada. Ramon gözlerini ayırmamıştı üzerinden. Santiago da ona bakıyordu, ama bakışları kendisini aşıp daha ilerlerde bir noktaya dikiliydi sanki.

Siglinde ürperdi ve tekrar kaba çizgili kaya duvara baktı.

Başka bir şey düşünmeye çalıştı. Umutsuzluk içinde ve çok zor durumlarda kaldığında ender olarak düşünmeye çalıştığı bir şeye döndürdü düşüncelerini.

Dan'la tanışmadan önce birlikte yaşadığı adamı düşündü Siglinde.

O sıralar bir mimarî büroda çalışıyordu, iyi de para kazanıyordu, ama hayat tadsız tuzsuzdu. O bir reklâm şirketinde çalışıyordu, çok iyi giyinirdi, bakımlı bir adamdı, iyi yetişmişti ve herkes çok havalı olduğunu söylerdi. Daha önceleri, okuldayken tanımıştı onu, o zamanlar da öyleydi. Birbirlerine benzeyen yönleri vardı, Siglinde hoşlanırdı ondan, hiç olmazsa o zamanlar. Temiz, derli toplu, kullanışlı, modern, artistik döşenmiş, tavanından buz gibi soğuk mobiller, duvarlarından geometrik biçimler sarkan iki odalı bir apartman katında otururdu. Bir süre sonra Siglinde de artık orada yaşamaya başlamıştı, ama bir süre sonra. Haftada bir iki kez, tamamen kişilik değiştirirdi adam, birden üzerine atlar, elbiselerini parçalayarak çıkarır, ondan sonra da yere, yatağa, hattâ bazen mutfak masasının üzerine yatıverirdi. Siglinde'i. Bu çoğunlukla Cumartesi geceleri ve bir de, bazan, Çarşamba geceleri olurdu. Göğüslerini, omuz başlarını, çenesini dişlerdi. Pazartesi sabahları vücudunda kırmızı lekeler olurdu; haftanın ortasına doğru maviye dönüşür ve bir dahaki Cumartesi'ye kadar çoğu kez kalırdı bu lekeler. Her şeyi çarçabuk ve kabaca yapardı adam. Siglinde korkmaz, sadece çok utanırdı o zamanlar, fazla tecrübesi yoktu bu konuda dah o zamanlar ve ne yapması gerektiğini bilemezdi. Başlangıçta bütün bunlar hoşuna gidiyordu, ama sonraları hoşlanmaz oldu. Aradan hayli bir zaman geçtikten sonra da, aslında böyle kişilik değiştiren insanlardan nefret etmeyi öğrendiğini farketti. Ama gene de mutfakta ya da halının üzerinde geçirdiği dakikalarla ilgili bazı anıları vardı ki, aklına geldiğinde ister istemez heyecanlandığını hissediyordu.

Siglinde, önlerinde yükselen kara taş duvarı gördü yeniden Bütün tüyleri diken diken olmuştu ve çılgınca, mantık dışı bir korkuydu artık duyduğu. Uzaktan uzağa düşüncelerini yanlış bir yöne doğrulttuğunu anlar gibi oldu.

Tam o sırada büyük bir balık vurdu oltasına. Balığın çekip götürmeye uğraştığı olta alabildiğine zorlanıyordu. Ama Siglinde misinayı bir kez daha eline dolayıp sıkıca tutmakla yetindi, yukarı çekmek istemiyordu ya da aklına gelmiyordu. Uzun bir süre, Dan, «Siglinde oltan doldu,» diye sesleninceye kadar öylece durdu.

O zaman yavaş yavaş yukarı çekmeye başladı oltayı Siglinde. Gözlerini suyun derinliklerinden ayırmıyordu. Büyük balığın çırpınan pırıltıları yansıdı suda. Gittikçe yaklaştı, o kadar da büyük değildi, ama hayli iriydi gene de, kırk kırk beş santim kadar vardı boyu. Üç de küçük kırmızı balık vardı oltada. Diğer dört iğne boştu. Avını tekneye aldı, büyük balık iğneden kurtuldu Siglinde'in bacakları arasına attı kendini. Büyük, etli, yeşilli, morlu bir balıktı, yuvarlak, buz gibi gözünü gördü Siglinde. İki eliyle tutup, teknenin dibindeki taşlarla başını ezmeye çalıştı. Vuruyor ama öldüremiyordu, sonunda artık elinde tutamayacağını anladı, koyverdi. Teknenin baş tarafına doğru sürüklendi gitti balık.

Santiago, ona bakmadan, çıplak ayağını uzatıp balığının üzerine koydu, sonra bıçağını kılıfından çıkardı, boynunu kopardı. Balık o anda öldü.

Siglinde oturduğu yerden kımıldamadı, gözleri bıçaktaydı. Elleri yapış yapış ve soğuktu, kanlanmışlardı da biraz.

«İşte şans dediğin böyle olur,» dedi Dan. «Hem de bugün oltayı neredeyse tutamayacak gibi bir halin var.»

Siglinde ürperdi. Baştan aşağı bir ter boşanmıştı, kalbi alabildiğine çarpıyordu.

Ramon açıktan açığa, istek dolu bakışlarla bakıyordu ona.

Tek bir şey düşünebilir olmuştu artık, tekrar edip duruyordu. Eve sağ salim varabilmek için, eve sağ salim varabilmek için, her şeyi yaparım, eve sağ salim varabilmek için...

Santiago oltasını yukarı çekmiş misinayı tahtaya sarıyordu. Yerinden davrandı, açık denizde gezindi gözleri.

«Rüzgâr çıkıyor,» dedi. «Yavaştan yola çıksak.»

Ufukta pus koyu bir renk almış, daha yoğunlaşmıştı. Kayayı döven dalgalar biraz daha sertleşmişti. Yukarlarda kuşların çığlıkları duyuluyordu.

Siglinde gerçeğe döndü. Bir kâbustan uyanmış gibi gözlerini kırpıştırdı. Kalbi hâlâ hızlı hızlı çarpıyordu; midesiyle kalbi arasında bir yerde yumruk olmuş yatıyordu korku. Ama her şey değişmişti işte. Dönmeye hazırlanıyorlardı, hiç bir şey olmamıştı ve bir saate kadar evde olacaklardı. Elinin tersiyle alnındaki teri sildi, çapraşık bir gülümseme belirdi yüzünde, dümenin yanına oturdu.

Santiago balıkları toplayıp yassı bir sepete doldurdu. Dan'la Ramon oltalarını sarıyorlardı.

Ufuk gittikçe kararıyordu, serin bir esinti çıkmıştı kaya duvar boyunca.

Dan ayağa kalktı, Ramon'un üzerinden atlayarak geçti, dümenin yanına geldi, oturdu. Yekeyi kurtardı, yerine geçirdi.

«Nasılsın sevgilim,» dedi yanağını okşayarak karısının.

«İyiyim, inan ki iyiyim.»

Hayret ediyormuş gibi baktı ona Dan.

«Korkuyor musun?»

«Evet, biraz.»

«Ne garipsin sevgilim,» dedi Dan. «Oysa korkman için hiç bir sebep yok.»

Santiago yeniden bağdaş kurmuş, oltaları düzenliyordu.

Ramon yere çömelmiş, motörü çalıştırmaya uğraşıyordu, volanı ikinci çevirişinden sonra motör çalıştı ve tekne kaya duvar boyunca ilerlemeye başladı.

Dan Pedersen rotayı hafifçe açığa çevirdi ve adanın burnunu dönecek gibi, güneye yöneltti tekneyi. Gölgeden çıkmışlar güneşe girmişlerdi. Elini rahat ve sakin Siglinde'in bacağı üzerine koydu Dan. Yukarılara, çok yukarıya koymuştu elini, parmakları şortun kenarından içeri girecek kadar. Yeke aralarındaydı, her ikisi bir yanından tutmuşlardı.

Siglinde yavaş yavaş güvenlik duygusunun geri gelmekte olduğunu farketti. Alemany kardeşlere baktı, her ikisi de her zamanki gibiydiler. Santiago iğnelerin üzerine eğilmiş, bir yan-

dan çalışıyor, bir yandan bir türkü mırıldanıyordu. Ramon motörün yanında çömelmiş kalmıştı. Karbüratörü kurcalıyordu.

Dan yekeyi biraz daha açtı, adanın güney burnunu döndüler. Sular bir hayli kabarmıştı burada, tekne sallanmaya başladı.

Siglinde oturağın altından sigaralarını almaya uzandı. Bir saate kadar evde olacaklardı.

Tam o sırada motör tekledi. Durmadı ama zorlanıyor, kötü, düzensiz çalışıyordu.

«Ne oldu?» dedi Dan Pedersen.

Ramon motöre baktı, karbüratörü ellemedi, başını salladı bir şey değil gibllerden.

«Daha fazla gitmeden bir bakalım,» dedi Dan. «Şu koya girelim, orada dalga sürüklemez tekneyi.»

Yekeyi kendine doğru çekti, tekne dar bir kavis çizerek adaya doğru döndü. Ateşlemeden iyice kötü sesler gelmeye başlamıştı.

Adanın batı kesimi açık deniz tarafından farklıydı. Yamaçlar burada kıyıya daha yumuşak iniyor, ve taşlık küçük koylar, suları durgun kumsallar çiziyorlardı. Tam şurada, güneydeki burnun hemen ardında, rüzgâr almayan bir koy vardı, birkaç kez denize girmişlerdi oradan.

Koya girerlerken motör stop etti. Tekne, omurgası yumuşak kumlara yaslanana kadar yavaş yavaş ilerlemeye devam etti kıyıya doğru.

«Merak etmeyin, hemen tamir ederim,» dedi Dan Pedersen.

«Ne olduğunu biliyorum,» dedi Santiago, «Bujilere yağ kaçtı.»

Davrandı.

«Bırak Dan yapsın,» dedi Ramon gülerek, «Çok istiyor baksana.»

Siglinde dümenin yanında kımıldamadan oturuyordu.

Zaman durdu sanki. Her ayrıntı sivrilmiş, garip bir saydamlık kazanmış gibiydi, bir yıldırımın köreltici ışığıyla aydınlatılmışcasına.

Siglinde neden korktuğunu bilmiyordu, ama korkmakta haklıydı ve artık çok geçti.

Dan Pedersen ölmüştü, motörün üzerinde yüzü koyun boy-

dan boya kapaklanmış yatıyordu. Ramon Alemany eğilmiş, tekne-nin havuzundan dalmak için kullandıkları ağır taşlardan birini al-mış, başına indirmişti Dan'ın.

Arda kalan çeliksi bir dehşet ve gözlerinde vahşetin pırıl-tılarıydı.

Siglinde kıyıda sırtüstü yatıyordu. Santiago kollarını tutmuş-tu, Ramon şortunu ve kilotunu yırtarak çıkarırken. Balık ve panta-lonlarındaki terin kokusunu duyuyordu Siglinde. Yükseklerde, çok yükseklerde bir mancınıkla atılmış gibi birden kayanın ardından fırlayan beyaz kuşları görüyordu.

Yaşamak istiyordu, onun için dayandı.

Yarım saat sonra, öldürdüler onu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1

WİLLİ MOHR'un Hugo Spohler adında iyi bir arkadaşı vardı. 1951'de, yurda geri dönenlerin barındırıldığı, Köln dışında bir kampta tanışmışlardı. Ahşap bir barakanın aynı bölümünde, yanyana iki ranzanın üst yataklarında yatıyorlardı. Gündüzleri birlikte moloz taşır, akşamları konuşurlardı. Soğuk, gri, çamurlu bir kıştı, hemen her gün yağmur yağardı.

Willi Mohr Berlin'deki sınırı bir kaç hafta önce aşmış, İngiliz Kesimi Kumandanlığı'ndan yeni kimlik kâğıtlarını almış ve Batıya geçmişti. Annesini özlemeye başlamıştı bile, neredeyse pişman olacaktı geçtiğine.

Hugo Spohler Saksonya'nın Dresden şehrindendi ve bütün ailesini savaş sonundaki hava akınlarında ya da bunları izleyen kargaşalıkta kaybetmişti. Willi Mohr'dan dört yaş daha büyüktü ve daha okuldayken hassa bölüğüne seçilmişti. Mavi gözlü, geniş omuzluydu, hemen hemen bir seksen vardı, boyundan dolayı da, aranan şartlara gereğinden fazla uygundu, oysa görüldüğü kadar güçlü değildi bedenen.

Şimdi de mide ülserinden ve arada bir sancıyan eski bir yaradan şikâyetçiydi ve bir süre önce bir doktora sol kolunun pazusundaki SS dövmesini kazıtmıştı.

Ona göre, 1944'de Amerikalıların Normandiya çıkartması sonucu kendi birliğinin dağılmasiyle savaş bitmişti. Saydam bir

sabahtı ve çok erkenden davranmış, yüksek iki çit arasındaki dar bir patikayı çömelmiş olarak, koşarak geçmişti. Tabancası elindeydi koşarken; gerektiğinde, duruma göre, ya ateşlemeyi ya da fırlatıp atmayı hesaplıyordu. Keskin bir dönemeci alır almaz Amerikalı bir er çıkmıştı karşısına aniden, o da tabancasını avucuna koyup askere uzatmış, «Hatıra,» demişti.

Amerikalı kendisine uzatılan tabancayı şaşkınlıkla almış ve böylece Hugo Spohler o andaki biricik emeline kavuşmuş, savaş esiri olmuştu.

SS mensubu olması nedeniyle Amerika'ya götürülmüş ve ilgili makamlar onun gerçekten önemsiz bir kişi olduğuna karar verinceye kadar, hayli uzun bir süre, geri gönderilmemişti.

Yüksek çitler boyunca koştuğu o saydam, parlak sabahtan önce Hugo'nun hayli yönlü bir savaş tecrübesi olmuştu. 1940' daki büyük saldırıdan sonra Fransa'ya gitmiş, Bayonne'a sevkedilmişti. İyi bir yerdi Bayonne, çok hoşlanmıştı, ama bir sabah, onyedi yaşında bir Fransız satıcı kızla uyuyakaldığından, bir törene yetişememişti. Bir hafta sonra da Rus cephesinde bulmuştu kendini. Cephenin güney kesiminde bir yerlerde, kışları sıfırın altında, yazları sıfırın üstünde otuz derece bir iklimde ondört ay geçirmişti. 1942 sonbaharında sağ kolunun pazusuna şarapnel parçaları saplanmış ve İtalya'da bir sahra hastanesine gönderilmişti. Oldukça önemli bir yaraydı, kötü işlemişti. On saattir ardarda adam kesip biçmiş olan İtalyan doktorun gözleri kan çanağı gibi, ceketi kan içindeydi.

Hugo Spohler'in kolunu bir süre muayene ettikten sonra başını sallamış, cebinden mavi bir tebeşir çıkararak omuzunun hemen üzerinden yuvarlak bir çizgi çizmişti. Hugo doktorla tartışmak istemişti bu konuda, ama ortak bir dilleri yoktu, ayrıca İtalyan çok yorgun görünüyordu.

Doktor gittiğinde, Hugo Spohler sedyeden kalkıp çadırdan dışarı çıkmayı başarmıştı. Yolda bir levazım arabasını durdurtmuş ve cepheden biraz uzaktaki bir Alman ilk yardım noktasına gitmişti. İki hafta sonra Batı'ya giden bir hastane treninindeydi; kolu yerli yerindeydi ama verilen morfinin etkisi geçtiğinde acıdan haykırıyor, çığlıklar atıyordu.

Üç ay kadar sonra hayli toparlanmıştı ama askerlik yapa-

cak halde değildi gene de. Özel bir servise alınarak yeniden Fransa'ya, bu kez kuzey kıyısına göndermişti. Bayonne'da olduğu kadar kışkırtıcı değildi burada güneş, üstelik psikolojik iklim de hayli sertleşmişti ama bu fazla etkilemiyordu Hugo'yu.

Hugo Spohler hatırlamaya değmeyecek şeyleri unutma sanatına bihakkın vakıftı.

Savaş sırasında öldürmek zorunda kaldığı olmuş, altı ya da yedi kişi öldürmüştü, ama bundan hiç söz etmezdi. Düşünmezdi de ayrıca.

Fransız satıcı kızın göbeğini ve kirpiklerini çok iyi hatırlıyordu da, sabotaj sanlısı üç işçiyi, daha yatağın ve kızın sıcaklığını vücudunda duyduğu erken bir saatte kurşuna dizdiği sabahı hatırlamazdı.

İki arkadaşıyla birlikte bir ahırda ırzına geçtikleri Ukraynalı genç partizan kadını bütün ayrıntılarıyla anlatabilirdi de (göğüs başları çok büyüktü, bacaklarında siyah kıllar vardı ve en garibi bakire olmasıydı) ilk yardım karakolundaki dehşet sahneleriyle ya da mavi tebeşirli İtalyan doktorla ilgili hemen hiç bir anısı yoktu.

Mutlu yıllarından hatırladığı şarkılar, geçit resimleri ve bir kaç kez çok yakından görebildiği Führer'di. Ama onu barakaların ortasındaki çamurlu suya kırk kere kendini atmaya zorlayan kızıl saçlı çavuşu hatırlamıyordu.

Hugo Spohler savaştan söz ettiğinde saçma, kargaşalıklarla dolu, akıl almaz bir macera anlattığını sanırdınız.

Geçmişi unutarak, yaşadığı günü ise iyimserliğiyle alt etmişti; acıları ve zorlukları, işi romantize ederek yeniyordu. İnsanlar severdi Hugo'yu. Sıcaktı, olumluydu, sevecendi, hep ileriye dönüktü bakışları.

Willi Mohr'a karşı davranışı da çok karışık değildi.

Hiç tecrübesi olmayan birinin geçirdiği tecrübelerin izini taşıyabileceğine asla inanmazdı.

Bunalma ya da şevksizlik nedir bilmediğinden, Willi Mohr'un asık suratlı donukluğunu, her zaman saygı duyduğu gerçek dürüstlük ve mükemmel kişilik sanmıştı.

Hugo Spohler Willi Mohr'un çevresindeki boşluğu konuşarak dolduruyordu. Bayonne'da geçirdiği günleri hiç bir zaman

unutmamıştı ve kampın kurşunî, çamurlu sefaletinin orta yerinde güneşli, sıcak, Güney anılarıyla biraz olsun avunuyordu. Güney onun Vadedilmiş Belde'si olmuştu, küçük mutlu kaçamaklar ülkesi.

Willi Mohr saatlerce eli çenesinde dinlerdi onu. Yavaş yavaş kendi pasif direnişindeki güçsüzlüğü, kandırılmakta olduğunu farkediyordu.

Kamptan ilk çıkabilen Hugo Spohler olmuştu. Bir hafta sonra da Berlin'li bir kız bulup gebe bırakmıştı. Sonra kızdan iki yüz mark borç almış, bir pasaport edinmiş ve otostopla Güney'e gitmişti. Raslantı sonucu **puerto**'ya düşmüştü yolu ve bir süre kalmıştı orada.

Dört hafta sonra, beş parasız ama mutlu geri dönmüştü. Yaşadığı günler başını döndürmüştü ve ondan bundan ödünç aldığı boyalarla çok kötü dört yağlı boya resim yapmıştı. Bir süre sonra da bir kat kiralamış ve Berlinli kızla evlenmişti - Hali vakti yerinde bir memur ailesinin hayatta kalan tek ferdiydi kız ve iyi bir vücuttan, iyi yetiştirilmiş olmaktan ve bir müşterek bahis bürosundaki işinden başka özelliği yoktu.

Böylece hayatını düzenlemiş oluyordu Hugo Spohler. Yeniden Willi Mohr'a ayracak zaman bulabilecekti böylece. Onu, unutulmuş bir valizi almaya gelmiş gibi kamptan çıkarmış ve Ren nehrinin batı yakasında, Zugasse'de, bombalanmış, dökün.tü bir yapının çatı katına yerleştirmişti.

Willi'nin odasının hemen yanında, damda, büyük bir delik vardı. Yerler kırık tuğla ve yanık tahta parçalarıyle örtülüydü. Molozu dışarı atmışlar, damdaki deliği kontrplâkla örtmüşler ve bir stüdyo sahibi olmuşlardı. Hugo Spohler burada birkaç resim yapmıştı. Hiç bir yeteneği yoktu bu konuda ama parlak renkler kullanmaktan çekinmezdi ve oldukça iyi resim yaptığını düşünürdü. Bir kısmını onbeşer marka satmış ve devam etmesi için hayli teşvik edilmişti.

Willi Mohr'un penceresinden nehir görünüyordu. Sonbahardı. Islak ve sisli havada uzun mavnalar çeken römorkörler pusun ardından büyük gemilere benzerdi. Willi Mohr, bir gün Hugo'nun boyalarını almış, pencerenin kenarına oturup bir resim yapmıştı. Ağır ağır, fırçasını hafif darbelerle tuvale dokun-

durup, arada bir alt dudağını sarkıtarak ve boşanan kurşunî yağmura dikerek gözlerini.

Sonunda ortaya çıkan resim karşısında Hugo Spohler hayret ve sevinçle el çırpmış, ama Willi Mohr pek memnun kalmamıştı sonuçtan. Ne sis yeterince sise benziyordu onca, ne de römorkör romorköre.

Hugo resmi yetmişbeş marka sattı ama Willi'yi buna benzer başka resimler yapmaya ikna edemedi bir türlü. İkisinin de belirli bir işi yoktu. Arada sırada doklarda ya da bir inşaatta geçici olarak çalışıyorlardı. Willi Mohr zamanının çoğunu gıcırtılı kamp yatağına uzanarak ve sigara izmaritlerinden derleyip bir pipoya doldurduğu tütünü içerek ya da tavanı seyrederek geçiriyordu. Arasıra burada benim işim ne diye düşünürdü kendi kendine.

Karısının gebeliği sekiz ayı bulup da işi bırakması gerekince, Hugo yepyeni bir sorunla karşıkarşıya kaldı. Otuz yıllık hayatında ilk kez hem kendini hem de bir başkasını geçindirmek sorumluluğunu yüklemek zorunda kalıyordu. Artık askerlikle hiç bir ilişiği kalmamıştı. Savaş kesinlikle bitmişti. Çok uzun sürmüş gibi geliyordu ona bu savaş, dokuzyüz otuzlarda, daha o küçücük bir çocukken başlamış ve yıllar boyu sürüp gitmişti. Normandiya'da yüksek çitlerin arasından koştuğu o sabahtan sonra bile devam etmişti.

Yılbaşından hemen sonra Willi Mohr'la Hugo Spohler İngiliz giyim eşyası satan büyük bir mağazaya dekoratör olarak başvurdular. İşgal kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere açılmış bir mağazaydı bu. Aslında istenilen şartlara uyan Willi Mohr'du kuşkusuz, ama işi Hugo'ya verdiler. Bir haftalık da avans almayı becerdi ve bu başarıyı katedral civarındaki meyhanede bir kaç duble bira ile şnaps içerek kutladılar. Sonra da bir genelevе gittiler. Willi Mohr genelevi beğenmişti, çünkü yumuşak bir havası vardı, temizdi, kullanışlıydı ve hepsinden önemlisi kişisellikten uzaktı. Yeni, sarı tuğlalı iki katlı bir yapıydı, bütün kadınların bir koridor boyunca birbirine eş odaları vardı, kapılar da gerçek bir hastanede olduğu gibi numaralanmıştı. Odalar da kullanışlı ve temizdi, pastel renkli yatak örtüleri ve perdeleri vardı. Çalışanlar odanın renklerine uygun kıyafetler-

deydiler, her çeşit zevke hizmet edebilmek amacıyle, dikkatle seçilmişlerdi. Vücut ve kemik yapıları, saç renkleri çeşit çeşitti. Willi Mohr'un özellikle aradığı bir tip yoktu, ama nedenini bilmediği halde mavi gözlülerden kaçınıyordu.

Hugo Spohler genelevin insanı renklere şartladığını söylemiş, bunu kınamıştı, ama Willi Mohr Gotenhafen'dekilere kıyasla çok daha iyi olduğunu düşünmüştü.

Genelevden çıktıklarında bir litre şarap alıp Willi'nin odasına gittiler, yatağın üzerine oturup içtiler. Dışarda yağmur yağıyordu durmaksızın, kederli bir görünüşü vardı her şeyin, uzaklardan römorkörlerin düdükleri duyuluyordu. Nehir kıyısındaki sokaklar boyunca Alman mucizesi takırdayıp homurdanmaktaydı.

Bir yıl önce kampta olduğu gibi, şimdi de havadaki soğukluğu, çiğliği dağıtmak umuduyle Hugo durmadan konuşmaktaydı. Güneye yaptığı keşif gezisinden sonra, yalnızca hayal gücüne değil, elle tutulur tecrübelere sahipti artık Willi'yi inandırmak için. Ve öne sürdükleri gittikçe daha ikna edici olmaktaydı.

Willi Mohr sırtını duvara yaslamış onu dinliyordu. Bir dizini büküp, ayağını yatağın kenarına yaslamıştı, şarap bardağını dizinin üzerinde dengelemeye çalışıyordu.

«İnsanın renklerle, kelimelerle ya da seslerle kendini ifade etmesi gerek. Burada kendini ifade etmek neden mi zor? Çünkü burada anlatılacak bir şey yok da ondan. Yalnız o da değil, burada bizi duraklatan, bağlayan öyle çok şey var ki. Kendine uygun ortamda çalışabilirsem büyük bir ressam olursun sen. Belki ben bile olabilirim. Willi, bir kez olsun beni dinle...»

«Her zaman dinlerim seni,» dedi Willi Mohr ciddiyetle.

«Öyleyse denemek istemez misin?»

Willi Mohr şarabını, ucuz ve ekşi şarabını yudumladı. Sonra pencereden dışarı baktı ve başını salladı.

«Pekâlâ,» dedi, «Deneyelim bir.»

O gece kararlarını verdiler. Willi Mohr için büyük önem taşıyan, ama Hugo Spohler için hiç bir şey farkettirmeyen kararı.

Onsekiz ay durmaksızın çalışıp kazandıkları her feniki bi-

riktirdiler. İspanya'ya gidecek, bir yıl kalıp resim yapacaklardı. Zamanla, ve paraları da yeterse, Hugo ailesini de getirecekti.

«Ama, dedi, bir yandan düşünüyorum. Maria'nın ordan hoşlanacağını hiç sanmam. Gelecek yıl yeniden işe başlayacak. Kendisiyle çocuğa bakabilecek kadar para kazanması belki de daha iyi olur.»

Hugo gittiğinde, Willi soyundu, yatağa girdi. Biraz sarhoşlamıştı, çarşaflar soğuk ve nemliydi, ama beyninin derinlerinde bir yerde minicik bir umut parıltısı belirir gibi olmuştu. Hugo'nun hayalinde yarattığı, çekip yüzeye çıkardığı neşenin küçücük bir parçasını ben de duyabilecek miyim bir zaman acaba, diye düşündü.

Üç gün sonra bir iş buldu ve Zugasse'deki çatı arasından, bir daha dönmemek üzere, ayrıldı.

Ertesi yıl, Hugo'yla Willi tek bir kere olsun karşılaşmadılar. Willi üzerine üç beş satır karaladığı iki kart postal gönderdi Hugo'ya, ama hiç bir cevap almadı. Belki de Hugo'nun kesin bir adresi olmamasındandı bu.

Yaz geldiğinde Hugo üçyüz mark biriktirmişti. İspanya'ya gitti otostopla ve üç hafta denize girdi. Birkaç yeni tanıdık edinmişti ve cebinde üzerinde **Caudillo'nun** resmi olan tek bir İspanyol parası vardı döndüğünde. Hiç kimse bunu mark'a değiştirmeye yanaşmadı.

Ertesi yaz Willi Mohr Köln'e döndü. Her zamanki gibiydi, belki biraz daha zayıf, biraz daha asık suratlı ve biraz daha mavi gözlü. Üç bin beş yüz mark biriktirmişti ve resim yapmak için İspanya'ya gidecekti.

Hugo Spohler ise çok değişmişti. Parası yoktu gene ama şişmanlamıştı, sıhhati yerindeydi. Başka bir apartmana taşınmıştı. Ondört aylık bir oğlu vardı ve karısı gene gebeydi. Zen Budizmle ilgilenen insanlarla görüşüyordu, ülserini irade gücüyle tedavi edebileceğine inanmıştı. Akşamlarını ise müşterek bahislerde ona bir servet kazandıracağına inandığı karmaşık bir sistemi çözmekle geçiriyordu. Resim yapmıyordu artık, ama daha sıcak bir iklimde oturmak fikrinden vazgeçmemişti. Bir zaman...

Willi Mohr biraz aldatıldığını düşündü, ama acı bir gülümseyişle bunu zaten beklediğini kabul etti kendi kendine.

Hugo Spohler her zamanki gibi idareyi ele almıştı. İki hafta izin istedi işten ve Willi'nin biriktirdiklerinden yüz mark borç aldı.

«Otostopla gideriz,» diyordu, «En iyi yeri göstereceğim sana. İyi insanlarla tanıştıracağım, sonra da bir yıla kadar gelir alırım seni.»

Güldü, Willi Mohr'un sırtına vurdu eliyle.

«Bu yılı ikimiz için geçireceksin unutma,» dedi.

Otostopla şansları yaver gitti, sadece Pirene'lerin üzerinden sınıra kadar yürümeleri gerekti.

Fransız tarafındaki son tünelin otuz metre kadar üzerinde demir bir zincir gerilmişti ve parlak siyah şapkalı yeşil üniformalı bir jandarma dağ tarafındaki küçük kulübeden dışarı çıktı. Omuzuna bir karabina asıldıydı ve geçmelerine izin vermeden önce vizeleri olup olmadığına baktı.

«Asıl pasaport kontrolü iki üç kilometre kadar ileride,» dedi zinciri kaldırırken.

Yazın ortalarında vardılar **puerto**'ya ve Hugo Spohler ancak bir hafta kalabildi. Ayrılacağı gün mavi, bez ciltli, kalın bir defter satın alıp Willi Mohr'a verdi.

«Bu yılı ikimiz adına geçireceksin demiştim sana,» dedi. «Bütün izlenimlerini günü gününe bu deftere yazmanı istiyorum, bana mektup yazarmışsın gibi. Sonra, tekrar buluştuğumuzda, birlikte bakarız yazdıklarına. Unutma, her bakıma kendini ifade etmelisin.»

Yarım saat sonra **puerto**'dan ayrıldı. Bulduğu ilk otostop Santiago'nun balık kamyonuydu.

Willi Mohr'u gitmezden hemen önce Dan Pedersen ve karısıyle tanıştırmıştı. Üçü de Jacinto'nun meyhanesinin önünde durmuş, balık arabasının ardından bakıyorlardı.

Hugo Spohler bunu izleyen yıl boyunca Willi Mohr'dan hiç bir haber almadı, fazla da düşünmedi onu. Noel'den sonra daha iyi bir işe girdi ve bu yüzden ertesi yaz güney'e gitmeye imkân bulamadı.

2

Willi Mohr onaltı Aralık sabahı uyandığında Barrio Son Jofre'deki evde yalnızdı. Dört saat uyumuştu sadece, ama gözlerini açar açmaz uykusu dağılıvermişti. Kedi üşümüş olmalıydı, battaniyenin altına girmiş, kıvrılıp uyumuştu. Sessizdi ev, dışardan da bir ses duyulmuyordu, dağlarda uğuldayan rüzgârdan başka. Rüzgâr bir gün önce **siesta** saatinde başlamıştı. Hiç bir tekne, deniz kurdu trolcüler bile, denize çıkmamışlardı.

Battaniyenin altında uyuyan kediyi itti ve her zamanki yerinde, şiltenin sol başucunda sigarasıyle kibritinin yanında duran saatine baktı. Saat yedi buçuktu.

Kalktı Willi Mohr, pijama çeketini çıkardı, mutfağa gitti, dişlerini temizledi, yüzünü ve beline kadar vücudunu soğuk suyla yıkadı, sonra odaya dönüp giyindi. Yeniden sıcak çarşaflar arasına girip kıvrılmış kediyi kovdu, kapıyı açtı, çarşaflarla battaniyeyi iyice silkeledi. Bu arada kedi taş merdivene oturmuş, uykulu gözlerini kırpıştırıyor, bir an önce işini bitirip yatağı yapsın diye bekliyordu, niyeti yeniden kıvrılıp uyumaktı eski yerinde.

Willi Mohr günün ilk sigarasını yaktı ve üst kata çıktı. Gök, gri bir örtüyle kaplıydı, yağmur yağmıyordu ama hava ağır ve doluydu. Pusa ve alçak bulutlara rağmen, dağın yamacındaki uğuldayan çamları görebiliyordu.

Gaz bidonunu ve huniyi aldı mutfaktan, tenekede kalmış benzini kamyonetin deposuna doldurdu. Sonra elindekileri yerlerine bırakıp kapının kenarındaki çividen hasır şapkasını aldı. Tam çıkıyordu durdu, geri döndü, uyku tulumundan defterini çıkardı, merdivenin alt basamağına oturup sayfaları çevirmeye başladı.

En son kayıt üç ay öncesinin tarihini taşıyordu ve kısaydı.

«4 Eylül. 22.30. Bugün yakacak tahta topladım, denize girdim S. ve D'yle ping pong oynadım. Galiba hoşlanmaya...»

Cümleyi bitirmemişti.

Bundan sonraki sayfalarda üç ya da dört sokak, ev karalaması, bir de su dolabı döndüren eşek resmi vardı. Bir de bazı hesaplar yapılmış, sayılar yazılmıştı, ama bunların ne ol-

duklarını unutmuştu Willi Mohr.

Boş bir sayfa bulana kadar çevirdi yaprakları, dolma kaleminin kapağını çıkardı, saatine baktı ve yazdı :

«16 Aralık. Saat 8. Dün bütün öğleden sonra ve akşam **puerto**'da bekledim. Geri gelmediler. Eve döndüğümde saat sabahın ikisiydi.»

Defteri pantalonunun arka cebine koydu ve dışarı çıkıp kamyoneti işletti. Köpeği dışarda unutmuştu, almak niyetinde de değildi, ama kamyonetin arkasından bunca yol koştuğunu görünce acıdı ve durdu. Hayvanı yukarı almak için kucakladığında, bütün vücudunun titrediğini, kalbinin harcadığı güçle delicesine attığını duydu.

Puerto da sessiz ve durgundu, sanki kimse uyanmamıştı daha. Rıhtım yağan yağmurun ıslaklığıyla parlıyordu, su kirli ve durgundu.

Çafşaf gibiydi deniz, göğün boz rengi suda yansıyordu. Rıhtım boyunda bir sürü tekne vardı ama kalamara çıkan dinginin hâlâ yerinde olmadığını hemen farketti.

Rıhtım boyunda bıraktı arabayı ve köpeği kucakladı. Dağların ardından uğuldayan denizin sesini dinledi bir süre ve beton meydanı, boydan boya yavaş yavaş yürüyüp geçti. Dün on iki saat beklemişti - öğleden sonra ikiden sabahın ikisine kadar. Bir kahveden çıkıp diğerine girerek geçirmişti vaktini, ama kimse tek bir söz etmemişti ona, varlığından bile haberdar değil gibiydiler.

Tienda'dan bir küçük ekmekle biraz kırmızı reçel aldı, sonra en yakındaki kahvenin masalarından birine oturarak sütlü kahve ısmarladı. Oturduğu hasır koltuk tentenin altında olmasına rağmen nemden yapış yapıştı.

Ekmeğin yarısını köpeğe verdi, diğer yarısını yemek için kendini zorladı, hiç açlık duymuyordu.

Bir saat geçti. Willi Mohr hasır iskemlede oturmaya devam etti. Gözlerini körfeze dikmişti. Mavi ve anlamsızdı gözleri. Limanda tek bir hayat belirtisi yoktu.

Dik yokuşlardan birinden Pedro Alemany indi, rıhtıma yürüdü. Dudağının kenarında sönmüş sarı bir izmarit vardı, **Espadrilles**, siyah gömlek, siyah kazak, siyah pantalon giymişti, başında bere vardı. Uzun bir süre elleri ceplerinde rıhtımda durup denize baktı. Ufak tefek ve tıknazdı. Ayaklarını iki yanına açmış duru-

yordu. Sonra çevresine bakındı, kahvelerden birinde oturan Willi Mohr'u gördü, yavaş yavaş beton meydanı yürümeye başladı.

Telâşsız bir hareketle, kısa , tombul işaret parmağını alnına götürüp birşeyler söyledi ama öbürü anlamadı. Willi Mohr dil öğrenmekte hiç yetenekli değildi ve gündelik kelimelerden ancak bir kaç tanesini biliyordu.

Balıkçı sözlerinin anlaşılmadığını anlayınca, önce Willi Mohr'a, sonra denizee işaret etti, sonra da bir soru sorduğunu anlatmak ister gibi bir işaret yaptı.

Willi Mohr başını salladı ve Pedro Alemany bir süre susarak durdu. Sonra kollarını iki yana açıp, abartılmış bir telâffuzla, **«Probablemente Villanueva,»** dedi.

Villanueva bir kaç kilometre güneydeki balıkçı köyünün adıydı. Adacıklardan dönenler için **puerto**'ya kıyasla daha yakındı. Kötü havaya yakalanan balıkçılar çoğu kez oraya sığınırlardı.

«Telefon,» dedi Willi Mohr.

«Telefono cascado,» dedi Pedro Alemany.

Sonra ikinci kelimeyi karşısındakinin anlamadığını farkedip eliyle bir şeyin kopuşunu belirten bir işaret yaptı.

Denize döndü balıkçı, bir şey dinler gibi elini kulağına götürdü.

Willi Mohr önce onun gerçekten bir şey duyduğunu sanmıştı, ama sonra adamın açık denizde havanın çok kötü olduğunu belirtmek istediğini anladı.

«Malo, malo,» dedi Pedro Alemany başını sallayarak.

Daha fazla açıklama gerektirmiyordu kelime.

Elini cebine soktu balıkçı ve kapaklı bir saat çıkardı. Kapağını açtı. Baş parmağının tırnağıyle ikiye işaret etti. Öbür eliyle önce kıyıdaki tekneleri gösterdi, sonra koca koca dalgalar çizmeye başladı koluyla.

«A las dos,» dedi.

Willi Mohr başını salladı. Anlaşılan, eğer o zamana kadar bir haber çıkmazsa, saat ikide teknelerle aramaya çıkacaklardı.

Alemany kardeşlerin babası döndü ve uzaklaştı.

Willi Mohr arkasından baktı onun. Sonra, dar sokaklardan birine dalıp gözden kaybolunca balıkçı, ayak ayak üstüne attı ve bir sigara daha yaktı.

Masanın biraz ilerisinde üstü başı kir içinde küçük bir kız çocuğu durmuş köpeğin yemediği reçelle ekmeğe bakıyordu.

Bir jandarma geçti meydandan bisikletiyle. Üniformasının üzerine koyu yeşil bir yağmurluk giymişti. Karabinasını kayışlarla bisikletin yan tarafına bağlamıştı. Bisikletinin üzerinde geçerken bir aralık karabinanın namlusuna tam hedef oldu masada oturan adam.

Willi Mohr beş saattir ıslak hasır iskemlenin üzerinde oturuyor, **puerto**'daki hayat kıpırtılarını seyrediyordu. İki fincan kahve içmiş ve masadan tek bir kere, **escando**'ya gidip bir paket sigara almak için, ayrılmştı. Arada bir eğilip ayaklarının ucunda yatan köpeğin sırtını okşuyordu. Hayvan dönüp daha fazla ilgi dileniyor ve o zaman adam hemen elini geri çekiyordu.

Sinirli ya da heyecanlı değildi ama oturup beklemekten başka bir şey de yapamıyordu. Saat onbir buçukta yeşil posta arabası meydanın ortasında bekleyen bir grup siyahlı kadının yanına kadar gelip durdu. Kadınlar bohçalarını, sepetlerini toplayıp arabaya bindiler ve üç çeyrek saat, şoför tekrar binip motörü hareket ettirene kadar orada öylece oturup beklediler. Otobüs hareket etmeden önce şoför uzun uzun korna çaldı. Hüzünlü bir ağıt gibiydi ses. Sırtlarına koca koca çalı çırpı denkleri vurmuş bir kaç küçük kız geçti meydandan. Sonra meydan gene boş ve sessiz kaldı.

Yarım saat kadar sonra otobüs, aynı kadınlarla ve aynı bohçalarla dolu olarak geri döndü.

Saat üçten biraz önce Pedro Alemany yanında yeşil yağmurluklar giymiş üç jandarmayla rıhtıma geldi. Jandarmalar doğru gri renkli polis motörüne gidip bindiler ve teknenin havuzunu örten muşambayı dürmeye koyuldular. Bir süre sonra bisikletinin üzerinde **cabo** göründü.

Dan Pedersen, Siglinde ve Willi Mohr'un dört ay önce **puerto**'dan atılmalarından sonra polis şefi değişmişti. Yenisi daha tıknaz, kısa boylu ve eskisinden daha yaşlıydı. Bir ayağı bisikletinin pedalında, durmuş Pedro Alemany'yle konuşuyordu. Arada sırada konuşmayı kesip teknedeki adamlara bir şeyler söylüyordu bağırarak.

Willi Mohr ayağa kalktı ve rıhtımdaki küçük topluluğun yanına yürüdü. O kadar uzun süredir oturmaktaydı ki, sırtı ağrı-

yordu, eklem yerleri tutulmuştu. Önce öbürleri onu farketmemişlerdi ama biraz sonra Alemany kardeşlerin babası ona döndü, başını sallayarak «Vilanuevo... no,» dedi.

Sonra **cabo**'ya döndü, konuşmaya devam ettiler. Polis motöründeki adamlar hiç acele etmeden tekneyi hazırlıyorlardı.

Jandarmalar sonunda motörü çalıştırmayı denediklerinde benzin olmadığını farkettiler. Birisi bir teneke kutu buldu ve rıhtıma atladı, evlere doğru yürüdü. Yirmi dakika sonra geri döndü.

Harika bir kurtarma faaliyeti, diye düşündü Willi Mohr küçümseyen bir tavırla.

Jandarmalar benzini depoya doldurdular ve bir süre motörü çalıştırdılar. Sonra durdurup rıhtıma indiler, kahveye girip birer fincan kahve içtiler. Pedro Alemany hâlâ **cabo**'yla konuşmaktaydı. Willi Mohr, balıkçının ses tonunun gittikçe sinirlilik kazandığını, **cabo**'nun kaş çatıp bazan denize, bazan maiyetindekilere, bazan da tekneye işaret edip canlı canlı bir şeyler söylemekte olduğunu farketti.

Üç jandarma geri döndü, bir dizi talimat daha alıp tekneye bindiler, motörü çalıştırdılar ve tekne kıyıdan ayrıldı.

Polis teknesi geniş, sağlam, madeni bir tekneydi. Küpeştesinin kenarlarında usturmaçalar, baş tarafta da üzeri muşamba örtülü bir makineli tüfek vardı. Geniş bir kavis çizdi körfez boyunca; puslu havanın garip ışığında girdaba kapılmış dönüyor gibiydi. Rıhtımdakiler, dalgakıranın ardında kayboluncaya kadar gözleriyle izlediler tekneyi.

Willi Mohr elleri ceplerinde, öbürlerinden biraz geride, kımıldamadan duruyordu.

Cabo ona, ilk defa görüyormuş gibi, uzun bir süre baktı, sonra Pedro Alemany'ye bir şey sordu.

Balıkçı o kadar teker teker söyledi ki cevabı, Willi Mohr anladı.

«İskandinavların arkadaşı.»

«Haaa..» dedi **cabo**, «Zavallı adam, arkadaşları...»

«Benim de oğullarım», dedi Pedro Alemany.

Willi Mohr kahveye geri döndü ve aynı hasır iskemleye oturdu.

Bir fincan kahve daha içti ve hizmet eden kahvecinin kızını tarafsız bakışlarla süzdü. On altı yaşlarında olmalıydı, terütazeydi, göğüsleri yuvarlak, teni saydam, gözleri canlıydı. Ancak birkaç yılı vardı, ondan sonra, doğumlarla birlikte, yağlar, pislik ve bunalımlar başlayacaktı.

Bir rahibe yaklaştı, kepenklerin ardında kayboldu. Willi Mohr birkaç dakika sonra biraz daha şeker istemek için içeri girdiğinde, rahibe tezgâhın başında durmuş bir enjeksiyon iğnesinin ucunu kontrol ediyordu. Tezgâhın üzerinde küçük bir erkek çocuk oturmuş, koca kara gözlerini iğneye dikmişti. Rahibe daha iyi görebilmek için gaz lâmbasına yaklaştı, başlığını eliyle geri itti. Gençti, yüz hatları düzgündü, boynu kir içindeydi, alnında burnunun hemen üzerinde kocaman bir sivilce vardı. Willi Mohr'a kısa ve utangaç bir bakış fırlattı.

Willi Mohr dışarı çıkıp iskemlesine oturduğunda, içeriden çocuğun tiz çığlığı duyuldu.

Yarım saat sonra pusun ardından bir deniz motörünün sesi duyuldu. Biraz sonra da polis teknesi deniz fenerinin burnunu kıvrıldı. O kadar uzaktayken bile üç jandarmanın siluetleri seçilebiliyordu. Biri, küpeştede birşeyin üzerine eğilmişti ve Willi Mohr hayretle kalbinin sıkıştığını farketti o anda. Kalktı, suya doğru yürüdü. Tekne çok hızlı geliyordu.

Jandarmalar yalnızdılar. Islak yağmurlukları parlıyordu. Yere eğilmiş olan bir tanesi doğruldu. Tahtaları temizliyordu. Motör durdu, tekne yavaşça rıhtıma doğru kaydı. Jandarmalardan biri umutsuzluk ifade eden bir anlamda ellerini yukarı kaldırdı, sonra denizi işaret etti. Yağmurluklarının kukuletalarını çıkarmışlardı, kıç tarafta oturanın yüzü solgun ve terliydi. Hep bir ağızdan konuşuyorlar, Pedro Alemany dinliyordu. Sonra ağzının kenarındaki sarımsı, çiğnenmiş izmaritli yere tükürdü ve çabuk adımlarda rıhtımdan uzaklaştı. Jandarmalar omuz silkip karaya indiler. Aralarından biri Willi Mohr'a baktı ve başını salladı.

«Berbat,» dedi kollarıyla felâket belirten işaretler yapmaya çabalayarak.

Willi Mohr kahveye döndü.

Hasır iskemleye oturdu ve Pedro Alemany'yle adamlarının trol teknesini hazırlayışlarını seyre koyuldu. Ağları ve kutuları kıyıya çıkardılar. Motör bir süre ısıtıldıktan sonra çalıştırıldı. Ca-

bo oradaydı, mavi üniformalı, beyaz şapkalı başka bir görevlide vardı - liman reisi. İki jandarma da tekneye bindi.

Hazırlıklarda aşırı heyecan ya da panik belirtisi yoktu. Profesyonel bir sükûnet içinde iş görmekteydiler, bu insana güven sağlıyordu. Pedro Alemany baş tarafta ayakta duruyor, sağa sola direktif veriyordu. Yalnız, bir kez sırtında bir şal, kır saçlı, orta yaşlı bir kadın dikkatle tekneye yaklaştığında, sinirlerine hâkim olamamış ve bağırmıştı. Tiz ve denetlenemez bir bağrıntıydı bu, kadın hemen uzaklaşmış, evlere doğru yürümüştü. Karısı olduğunu düşündü Willi Mohr.

Yarım saatten kısa bir sürede trol teknesinin hazırlığı bitmişti ve saat beşe çeyrek vardı. Bir iki kez gidip yardım etmek gelmişti aklına Willi Mohr'un, ama bir işe yaramayacağını ve kimsenin ona aldırmadığını düşününce vazgeçmişti. Ayrıca ne söylediklerini de anlamıyordu.

O yüzden oturduğu yerde kaldı ve trol teknesi tornistanla kıyıdan ayrıldı. Cabo, liman reisi ve birikmiş olan bir kaç kişi ardından baktılar. Willi Mohr elini çenesine yasladı ve balıkçı teknesi, deniz fenerini dolanıp gözden kaybolana kadar, ardından baktı. Yağmur başlamıştı, damlacıklar, küçük, keskin uçlu iğneler gibi suyu delmekteydiler.

Willi Mohr bir süre de motörün sesini dinledi ama onu da duymaz oldu sonunda. Düşen yağmur damlalarının yumuşak sesiyle kendi kalbinin atışlarıydı artık duyabildiği. Ayağa kalktı, kamyonete yürüdü ve motörü çalıştırdı. Şoför yerine tırmandığında köpeğin ortadan kaybolmuş olduğunu farketti, ama rıhtım boyunda ancak otuz metre kadar gitmişti ki köpek ortaya çıkıverdi birden ve kamyonetin yanısıra koşmaya başladı. Onu arabaya almak için durmadı Willi Mohr.

Rıhtımın sonundaki dönemeçli yol kayalıklar boyunca yukarı doğru sarıyordu. Başlangıçta oldukça düzgün ve genişti ama gittikçe daralıyor ve bozuluyordu. Willi Mohr yazları gelenlerin yaptırmış olduğu, şimdi kapalı ve boş duran birkaç villanın yanısıra arabayı sürdü, sonra evler bitti ve yol yamacı tırmanmaya başladı. Sağ tarafında çamların arasından gri renkli denizi görebiliyordu. Yol gittikçe bozulmaktaydı. Kamyonet, sarsılıp zıplıyordu ama özellikle bu çeşit yollar düşünülerek yapıldığından ve tekerlekleri de hayli yüksek olduğundan en kötü tüm-

sekleri ya da derin çukurları koylaylıkla aşabiliyordu. Yağmur yüzüne kamçı gibi iniyordu, bir seferinde neredeyse karşıdan gelen bisikletli iki jandarmaya bindirecekti.

Birkaç dakika sonra bir örtüyle sarılı bir kadına rastladı yol boyunda. Kadın kenara çekilip yol verdi, yüzünü ondan öte çevirip. Pedro Alemany'nin karısı olduğunu anlayınca durdu Willi Mohr, arabadan aşağı atlayıp eliyle kamyoneti göstererek, «Lütfen buyrun,» dedi.

Ama kadın inatla başka taraflara bakmakta ısrar etti ve kendisine yaklaştığında taşların arasında bir adım geriledi. Birkaç saniye eli ona doğru uzanmış olarak kaldı Willi Mohr. Sonra omuzlarını silkip kamyonete döndü.

Bu arada köpek yetişmiş, soluk soluğa duruyor, kuyruk sallıyordu. Willi onu kamyonete aldı ve motörü çalıştırdı.

Tepeye vardığında rüzgâr delice esiyordu karşıdan. Şapkasını öne eğdi ve büzülerek gözlerini dikkatle yola dikti. Ama yavaşladığı halde direksiyona hâkim olmakta hayli güçlük çekiyordu. Burada düzgün kayalık dilimler üzerine sürmesi gerekiyordu arabayı. Yolun bitimini üzeri yontulmuş beyaz taşlarla gelişigüzel yere atılmış birkaç paslı boru belirlemekteydi. Yaz boyunca mıcır ve çimentodan ilkel bir şekilde doldurulmuş dönemeçler bir kaç yerde daha şimdiden çökmüştü. Yol, sarp bir uçurumda son buluyordu, üzerinde bir kaç kalastan ibaret derme çatma bir köprü vardı.

Willi Mohr arabayı durdurdu, aşağı indi, lâstiklerinin ardına birkaç taş yerleştirdi, araba rüzgâra kapılıp aşağı yuvarlanmasın diye; sonra gıcırdayıp sallanan tahta köprünün üzerine çıktı. Yüzünü kırbaçlayan yağmura ve rüzgâra karşı yokuş yukarı bir süre yürüdü köprünün üzerinde. Köpek de izledi onu ama bir yere kadar, sonra geri döndü, kamyonetin altına girip yattı.

Tepenin en yüksek noktasına gelmişti ve fırtınanın acımacız gücünü bütün benliğiyle duyuyordu. Ayakta durmak imkânsızdı, eğildi, bir taşa tutundu. Yamaç dimdik inmekteydi aşağılara. Çok aşağılarda denizin koyu yeşil dalgalarla soluklanışını görüyordu. Ama o kadar uzaktaydı ki dalgalar, inanılmayacak kadar küçük ve güçsüz görünüyorlardı. Trol teknesi bir hayli yol almıştı, güneydoğuya doğru ilerliyordu. Tekne çılgınca çalkalanmaktaydı sularda, arada bir kirli sarı boyanın bittiği yerin al-

tından yeşil boyalı dibi görülüyor, sonra yağmur ve çırpıntı arasında hiç seçilmez oluyurdu.

Willi Mohr orada bir süre kaldı. Saatine bakmadığından ne kadar kaldığını bilemiyordu. Yağmur durdu, ama ağır, tuzlu rüzgâr hâlâ küçük su tanecikleriyle dolu gibi esiyordu. Elbiseleri baştan aşağı ıslanmıştı ve görmekte güçlük çekiyordu. Bir sigara yakmaya çalıştı, kibritler ateş almadı. Kutuda tek bir kibrit çöpü kalmayınca fırlatıp attı ve ağzındaki sigara iyice ıslanıp parçalanıncaya kadar öylece kaldı.

Bir ara arkasını döndü ve kadının yirmi metre kadar ileride, şalına sarınmış, rüzgâra karşı, inatla ayakta durduğunu gördü.

Bir ya da bir buçuk saat kadar sonra trol teknesi pusun ardından yeniden görüldü - önce belli belirsiz bir leke halinde, sonra yavaş yavaş bütün çizgileriyle. Rüzgârı arkasına almıştı ve gidişteki kadar kötü sallanmıyordu. Willi Mohr bütün gücünü gözlerine topladı, balıkçı teknesinin bir şeyi çekmekte olduğunu gördü. Bir süre sonra bunun kalamar filosundan küçük dingi olduğunu rahatça seçebildi. Ayağa kalktı, belli belirsiz gerindi.

Trol teknesi yaklaştı, burnu döndü. Hemen hemen altından geçiyordu ve üzerinde bir sürü insan vardı, ama gene de kim oldukları seçilemeyecek kadar uzaktaydı. Tekne burnu döndükten sonra gözden kayboldu. Fırtınadan motörünün sesi düzensiz duyuluyordu.

Willi Mohr tekrar arkasını döndüğünde kadın gitmişti ve hemen hemen yarı yola geldiğinde yanından geçti. Başını öne eğmiş geniş adımlarla hızlı hızlı yürüyordu. Bu kez durmadı Willi Mohr.

Willi Mohr trol teknesinden önce vardı rıhtıma. Teknenin demirleme yerinden on metre kadar geride durdurdu arabayı. Aşağı inmedi. Kolları direksiyona dayalıydı. Şapkasını geriye itmişti, elbiseleri ıslaktı, tepedeki uzun bekleyişten gözleri yanıyordu. Sonra motörün sesi duyuldu - zayıf ve tükenmek üzere; sonra direğin tepesi göründü - sisler ardında birbirini kesen iki ince çizgi.

Cabo'yla liman reisi kahvelerden birinden dışarı çıktılar ve meydanı geçtiler. Rıhtımın kenarına gelince durdular ve beklediler. **Cabo** cebinden bir şey çıkarmaya uğraşıyordu, bir ara yağ-

murluğunun altından tabancası parladı.

Trol teknesi deniz fenerini kıvrıldı, hızla yaklaşıyordu, kalamar teknesi yedekteydi ve baş tarafta, ayakta duran Pedro Alemany seçiliyordu artık. Yanıbaşında Santiago duruyordu. Ayağı küpeşteye dayalıydı, eliyle İstiralyayı tutuyordu.

Demek iyice aptal yerine koydum kendimi diye düşündü Willi Mohr.

Motör durdu, tekne sessizce kaymaya devam etti suyun yüzünde. Baston rıhtıma dokunmadan önce, Santiago Alemany önce civadranın üzerine, sonra kıyıya atladı. Halatı bir boynuza bağlarken, teknenin başını da rıhtıma çarpmayacak gibi açtı. Kamyonette oturan Willi Mohr'u görmüş olması gerekirdi, oysa bir kez olsun dönüp bakmadı ondan yana.

Teknede Pedro Alemany, iki jandarma ve birkaç tayfa artık kesinlikle seçiliyordu. Öbürleri kabinde olmalılar diye düşündü Willi. Jandarmalardan bir ayağındaki kocaman çizmelerle beceriksizce atladı kıyıya ve **cabo**'ya rapor vermeye koyuldu. Tayfalardan biri kıç taraftan demiri suya attı. **Cabo** dinliyor, bir elinin işaret parmağıyle bıyığını sıvazlıyordu. Santiago alçak bir sesle liman reisine bir şeyler anlatmaktaydı.

Kabinin kapısı açıldı. Ramon'un başı ve omuzları göründü. Kısa ve çarpık bacaklarını iki yana açıp bir süre güvertede durdu ve Willi Mohr'dan öte bir yerlere baktı. Yüzünde hiç bir ifade yoktu, sol yanağında gözünün kenarından başlayıp boynuna kadar inen bir çizik görülüyordu. Çiziğin üzerindeki kan pıhtılaşmıştı.

Birkaç kiş daha geldi rıhtıma, aralarında Jacinto'nun meyhanesinde kavga ettikleri Finli de vardı.

Kabinin kapısı bir daha açılmadı.

Birisi kalamar teknesini kenara çekti. Teknenin havuzunda biraz su birikmişti, ama pek fazla değil.

Jandarma hâlâ amiriyle konuşmaktaydı. Willi Mohr tekrar tekrar **desastre** kelimesinin kullandığını duydu. Bunun kaza demek olduğunu biliyordu.

Cabo aldırmazlıkla kamyonetten yana baktı, sonra cesaretini topladı ve Willi Mohr'a doğru yürüdü. Yerinde kelimeler bulmak ister gibi bıyığını çekiştirmekteydi.

«**Catastrofe,**» dedi, «**Vuestos amigos..**»

Durdu, nikotinden sapsarı olmuş bir parmakla denizi işaret etti, sonra çabucak ıstavroz çıkardı.

Ne demek istediğinin anlaşıldığını görünce, konuşmaya devam etti, ama Willi Mohr artık söylediklerinden bir şey anlamıyordu, daha doğrusu dinlemiyordu onu.

Cabo'nun omuzunun üstünden bakıyordu ve Ramon Alemany'nin kıyıya atladığını gördü. Tekneden birisi ona yassı bir sepet uzattı. Ramon sepeti yere koyduğunda Willi Mohr içinde küçük kırmızı balıklar ve bir de büyük yeşilimsi bir balık olduğunu gördü. Ramon bir sigara yaktı, sepeti yerden aldı, Alemany kardeşler meydanı geçtiler, babaları da tam arkalarından onları izliyordu. Daha ileride, evlerin başladığı yerde, şallı kadın durmuş, sürekli ıstavroz çıkarmaktaydı. Evin önüne geldiklerinde her birini teker teker kucakladı, sonra dördü birden ara sokakta kayboldular. Ne Santiago ne de Ramon bir kez olsun dönüp bakmamışlardı kamyonetteki adama.

Willi Mohr tekrar **cabo**'ya baktı. Susmuştu, kararsız tedirgin, üzüntülü bir hali vardı. Yardım ister gibi çevresine bakındı, sonra Finliye işaret etti gelsin diye. Finli çekinerek yaklaştı kamyonete. Biraz Almanca biliyordu.

«Arkadaşlarınız boğulmuş,» dedi.

Willi Mohr başını salladı.

«Ben de çok iyi anlamıyorum,» dedi Finli özür diler gibi, «ama galiba hem kendisinin hem de, Alemin...»

«Alemany,» dedi **cabo**.

«Evet, Alemany diye bir ailenin çok üzgün olduklarını söylüyor. Kazadan dolayı.»

Willi Mohr başını salladı.

Hâlâ direksiyona yaslanmış oturuyordu.

«Ne olmuş?» dedi Willi Mohr.

Cabo bir süre konuştu, bol bol el kol hareketleriye birşeyler anlatmaya çalışıyordu.

«Dingi diyor, bote dingi demek değil mi? Dingi fırtınaya yakalanmış, bir yerde, bir adaların civarında.»

Cabo selâm verip uzaklaştı, trol teknesinin çevresindeki topluluğun yanına gitti. Finli çekingen durmaktaydı.

«Amma belâlı iş,» dedi. «Benimle gelmek ister misiniz? Evde konyak var. Yani, demek istiyorum ki...»

«Hayır, teşekkür ederim,» dedi Willi Mohr.

Doğruldu, kamyonetten aşağı atladı. Kolu çevirmeden önce :

«Dün rüzgâr saat kaçta çıktı?» diye sordu.

«Altı sularında sanırım.»

Kolu ilk çevirişte motör çalıştı. Willi Mohr bindi, pedalların üzerine yatmış olan köpeği ayağıyla itti. Finli'ye başıyla selâm verip hareket etti.

Hava yavaş yavaş kararıyordu ve Willi Mohr Barrio Son Jofre'deki eve geldiğinde karanlık basmıştı iyice. Kapıyı açtı, içeri girip lâmbayı aradı, bir süre sonra buldu, yakmaya uğraştı ama parafin bitmişti. Mutfağa gitti, bir mum aldı, yaktı, yavaş yavaş üst kata çıktı. Yukarıda açılmamış bir paket mum olduğunu biliyordu. Aşağı inmeden önce elindeki mumu yukarı kaldırıp odaya baktı bir süre. Yatağın yanındaki iskemlenin üzerinde Dan'ın müsveddeleri ve iki gece önce okumaya başladığı kitap duruyordu. Duvardaki bir çivide Siglinde'in yeşil elbisesiyle bir sütyen asılıydı; hemen altında duran bir çift papuç, sanki biraz önce ayağından çıkarılmış gibiydi. Pencerelerden birindeki ipte Dan'ın iki gömleği sallanmaktaydı. Siglinde'in bir gün önce yıkadığı gömlekler. Artık kurumuş olmalıydılar. Bir paket pamuk, Siglinde'in mavi mayosu, Dan'ın mayosu, bir tarak ve bir saç fırçası vardı pencerenin kenarında.

Willi Mohr tekrar aşağı indi. İki mum yaktı. Birini basamaklardan birine, öbürünü şiltenin başucuna, yere koydu. Mutfağa gitti, köpeğin tasına su doldurdu, sonra Siglinde'in bir gün önce kasaptan köpek için aldığı et paketinden iyice birkaç parça seçip hayvana verdi. O yerken, sırtını okşuyordu ama aklı başka yerdeydi. Sonra mumu söndürdü, taş sıranın üzerine koydu, tekrar odaya döndü.

Orta yerde öylece durup çevresine baktı.

En son yapmakta olduğu resim, iskemlenin yanında, her zaman oturup çalıştığı yerde duruyordu, hemen yanında da bir şişe terebantinle içine fırçalarını koyduğu kavanoz. Kapının kenarında Siglinde'in birkaç gün önce oraya koyduğu boş parafin teknesi vardı.

Kedi kapıdaki delikten içeri sıyrıldı, geldi, ayaklarına süründü, sonra tekrar dışarı, karanlığa çıktı.

Willi Mohr kapıya doğru yürüdü ve yerdeki parafin tenekesine var gücüyle bir tekme indirdi. Merdivenlerden aşağı yuvarlandı teneke, mumu devirdi sonra gürültüler içinde yeniden odaya geri düştü. Terebantin şişesini aldı Willi Mohr, duvara çaldı, şişe kırıldı, cam parçaları her bir yana saçıldı. Sonra odanın öbür ucuna gitti, duvardaki resimlerinden birini çekerek aldı, büyük bir güçle ikiye yırttı resmi, buruşturup attı. Ayağı yerdeki tenekeye takıldı, aldı, tekrar tekrar yere vurdu, parçaladı. İyice eğrilip bükülünce de duvardaki küçük aynaya gitti. Asık suratını, şişmiş kanlı gözlerini zarzor seçebiliyordu. Elini kaldırdı ve yumruğunu indirdi aynaya. Başucundaki mum hâlâ yanıyordu. Üzerine ayağıyle basıp söndürdü ve kendini yatağa attı.

Willi Mohr karanlıkta yüzükoyun yatıyordu. Derin derin solumakta, vücudu hıçkırıklarla sarsılmaktaydı.

3

Kalamar teknesi rıhtımın en ucunda bağlı olarak kaldı. Meraklı birkaç kişi çevresinde durmuş bakmaktaydı. Köyün demircisiyle çıraklarından biri teknenin motörünü sökmüşler, bir el arabasına koyup götürmek üzereydiler. Ramon Alemany sancak küpeştede çömelmiş donanımı topluyordu. Willi'nin yaklaştığını farketmemişti ve Willi Mohr öbür yanına geçip çömelinceye kadar da görmedi onu. Gözgöze geldiklerinde hemen başını çevirdi Ramon ve gereksiz bir çaba gösterisiyle çekiçle kanırtmaya yöneldi yeniden donanımın bir parçasını.

«Guten Tag,» dedi Willi Mohr elini ona doğru uzatarak.

Ramon kararsız ve zayıf sıktı elini, yüzünü tam döndürmemişti ama sol yanağındaki boydan boya çiziği gördü gene de Willi Mohr. Kenarları cerahatlenmiş ve kızarmıştı. Bütün yanağa sarı-yeşil antiseptik bir melhem sürülmüştü.

İkisi de başka bir şey söylemediler birbirlerine. Ramon te-

dirgin tedirgin elindekilerle oyalandı durdu. Sonra birden yerinden kalkıp hızla uzaklaştı.

Willi Mohr olduğu yerde kaldı. Tahtaları inceledi bir süre. Gözle görünür bir hasar yoktu. Sonra öbür tarafa geçip incelemesine devam etti. O tarafta da göze çarpan bir şey yoktu. Teknenin içi iki gün önce yola çıkmadan önceki sabah olduğundan farklı değildi.

Rıhtıma atladı ve yavaş yavaş yürüyerek uzaklaştı. Çevresine toplanmış olanlar bir adım çekilip adeta saygılı bir tavırla yol verdiler ama Willi Mohr hiçbirine bakmadı.

Demircinin yeri köyün tamir atelyesiydi aynı zamanda ve kasabaya giden yolun solundaydı. Ordu tarafından yapılmış ama sonra kamu hizmetine verilmiş oluklu tenekeden bir barakaydı.

Demirci Katalandı; kızıl saçları, güçlü kolları, boğa gibi bir boynu vardı. Motörü tezgâha vidalamıştı ve kapının önündeki başı öne düşmüş uykulu eşeğe nal çakmak için dışarı çıkmak üzereydi. Tezgâhının yanındaki el arabasının içine demircinin söküp beraberinde getirdiği motör kapağının parçaları duruyordu. Willi Mohr içeri girip motöre baktı. Mekaniğe aklı ererdi ve Gotenhafen'de geçirdiği yıllar boyunca küçük tekneler konusunda bir hayli şeyler öğrenmişti. Motör İspanyol yapısıydı, oldukça eskiydi ama başka ülkelerdekinden pek farklı değildi. Neden çalışmadığı ilk bakışta anlaşılıyordu.

Benzin borusu tam girişte kırılmıştı. Somunun vidası zorlanarak eğrilmişti, piston kolu bükülmüş, neredeyse kırılacak hale gelmişti.

Açık denizde gerekli yedek parça ve alet edevatı olmayan biri için gerçekten onarılmaz bir hasardı bu.

Motör kapağının tahtalarını eline aldı Willi Mohr ve teker teker motörün üzerindeki yerlerine yerleştirdi. Kapak hemen hemen tam oturdu. Üzerinde herhangi bir çizik ya da zedelenme belirtisi yoktu. Demek ki motör bozulduğunda kapağı üzerinde değildi diye düşündü Willi Mohr.

Alt dudağını biraz sarkıtarak tahtaları motörün üzerinden aldı. İşaret parmağını piston kolu üzerinde gezdirdi. Bükülmüş yerde elle hissedilir çizikler vardı. Benzin borusunun yeni kesildiği belliydi.

Tezgâhtan bir ingiliz anahtarı adlı, somunla bujileri gevşetti

söktü. Üzerlerinde ateşlemeyi düzensiz hale getirebilecek kadar yağ birikmişti. Bujileri tekrar yerlerine taktı ve ağrıyan sırtını doğrulttu, gerindi.

Demirci eşeği nallama işini bitirmişti. Tezgâhın başına döndü. Başını salladı.

«Berbat,» dedi.

Willi Mohr da başını salladı.

«Mucha agua,» dedi demirci motörü işaret ederek, «muy malo.»

Bu da doğruydu. Motör kısa süre önce su almıştı. Olmayacak kadar kirliydi. Ama adam herhalde başka bir şey söylemek istemişti.

Birbirini tutmuyor, diye düşündü Willi Mohr, barakadan çıkarken. Hiç tutmuyor. Zaman da tutmuyor. Hiç bir şey tutmuyor.

Kamyonete geri dönerken Santiago Alemany'yı gördü, adımlarını hızlandırdı. Ama hayli uzaktaydı Santiago ve Willi'yi görünce bir yan sokağa sapıp gözden kayboldu.

Bir saat sonra Willi Mohr Bario Son Jofre'deki evin kapısının önündeki basamaklara oturmuş, defterine bakıyordu. Açık sayfanın ilk satırlarına.

«17 Aralık, 20.30. Boğulmuşlar. Dün saat yedide öğrendim. Garip davranışlarda bulundum. Bir resimle parafin tenekesini yırttım, büktüm. Zaman tutmuyor.»

Dolma kaleminin kapağını çıkarttı, bir kaç cümle daha ekledi.

«Öğleden sonra ikide dönmeleri gerekiyordu. Rüzgâr altıda çıktı. Benzin borusu kırılmış kopmuş. Motör kapağı hasarsız. Ramon'un yüzünde çizik var. Ürküyorlar.»

Bir kaç dakika düşündü, ekledi.

«Belki de utanıyorlar.»

Bir süre daha orada kalıp yazdıklarına baktı. Sonra defteri kapatıp pantalonunun arka cebine koydu.

«Gene de birbirini tutmuyor,» dedi kendi kendine.

Ertesi gün Willi Mohr kamyonetle Santa Margarita'ya gitti ve kamyonetin sahibi inşaatçıyı aradı. Anlaşılan adam bir yıl önce toplu bir para karşılığı kamyoneti Dan Pedersen'e verdiğinde gözden çıkarmıştı. Kuşkulu bir tavırla başını salladı ama bildik

şikâyetlerden sonra Willi Mohr'un verdiği parayı cebine soktu. Sonra ona meydandaki kahvede bir konyak ısmarladı.

Gülerek, **«Y los amigos? Otra vez en Noruega?»** diye sordu.

Herhalde Dan'la Siglinde'in memleketlerine döndüklerini sanmıştı. Willi Mohr da onun aklını karıştırmak istemedi.

Dönüşte yağmur yağdı ve Willi Mohr sırılsıklam oldu. Dan Pedersen'in ödediğinin beş katıydı kamyonet için ödediği ama alışmıştı elinini altında olmasına, onsuz kalmak istemiyordu.

Ayrıca gerekli olacağından emindi.

O sıralar kamyoneti her gün kullandı. Kahveler açık olduğu sürece **puerto**'da kalıyor, geceleri ise Barrio Son Jofre'deki evin alt katındaki şiltenin üzerinde, elleri başının altında, önünde defteri yatıyordu. Arasıra birşeyler yazıyordu defterine. Kapı her zaman kilitliydi ve parafin lâmbasının sarı ışığı çıplak odada titrek ışık gölge oyunları oynuyordu.

Willi Mohr, son ayların bütün ayrıntılarını bellediğinden parça parça ayıklayıp, korkunç bulmacasını tamamlamaktaydı.

4

NOEL'le Yılbaşı arasında bir gün sabahın erken saatlerinde eyalet merkezinden iki konsolosluk görevlisi Dan'la Siglinde'den kalanlarla ilgilenmek üzere geldiler. Yanlarına mahallî jandarma karakolundan bir er almışlardı yolu göstermesi için. Yabancı plâkalı bir jiple geldiler.

Willi Mohr, yataktan yeni kalkmıştı, mutfakta yıkanıyordu. Hitler Gençliği günlerinden kalma, solmuş kahverengi gömleğini sırtına geçirdi ve kapı açık olduğu halde içeri girmemek nezaketini gösteren yabancıları karşılamaya gitti.

Konsolosluk görevlileri el sıkıp Amerikan sigarası ikram ettiler. Sonra üst kata çıktılar ve Willi Mohr onların etraftaki eşyayı numaralanmış karton kutulara koyup bağlamalarına, sonra da hepsini torbalara doldurmalarına yardım etti. Torbalarla

bavullar aşağı taşınıp jipe yüklendiklerinde üst kattaki odada yataktan başka bir şey kalmamıştı.

Görevlilerden biri alt kattaki odadaki eşyalara baktı ve, «Başka bir şey kaldı mı, yoksa hepsi bu mu?» diye sordu.

Almancayı çok düzgün konuşuyordu.

«Lâmba,» dedi Willi Mohr.

«Buradan başka bir yerde pek işe yarayacağını sanmam,» dedi adam kuru bir sesle. «Başka?»

«Kediyle köpek.»

«Bir de onları gönderirsek Norveç'teki akrabaları çok hoşlanırlar doğrusu. Sizin yanınızda kalmalarını istemiyorsanız, öldürülmelerini temin edebiliriz.»

«Kalsınlar,» dedi Willi Mohr.

Görevli cebinden siyah kaplı bir not defteri çıkardı, baş parmağını ağzına götürüp diliyle ıslattı, sayfaları çevirmeye başladı.

«Mülkleri üzerinde bir hak iddia ediyor musunuz?»

«Efendim?»

«Size borçları var mıydı?»

Willi Mohr, Siglinde'in mutfak girişindeki duvarda tuttuğu ev hesabına bir göz attı. Uzun uzun sütunlardaki rakkamların ve karmaşık bölme işlemlerinin altına okunaklı arkaya doğru kayan el yazısıyla «Willi'ye borcumuz 1.125 Mark,» yazmıştı Siglinde.

Willi Mohr hayır anlamında başını salladı.

«Yok, öyle mi?» dedi adam - «Oysa her bir yere borç takmışlar - Pek düzenli bir hayat sürmedikleri anlaşılıyor...»

Defterine bir şeyler karaladı.

«Eşyaları haczedilecek,» dedi elindeki kalemle kapının önündeki yığını işaret ederek, «Hani, pek bir şey de etmez ya..»

Defterini cebine yerleştirdi ve vedalaşmak üzere elini Willi Mohr'a uzattı.

«Soruşturma hâlâ devam ediyor mu?»

«Soruşturma mı? Çoktan bitti. Fazla karışık bir durum yok ki ortada. Sizce de öyle değil mi?»

Willi Mohr başka bir şey düşünüyormuş gibi başını salladı.

«Sıradan bir kaza, fazla gürültü koparmaya değmez,» dedi konsolosluk görevlisi. «Ama aşağıda, polis karakolunda bir rapor hazırlanmış gene de. Okumadınız mı?»

«Dil bilmiyorum.»

«İngilizce olarak da yazdırdık raporu, kolaylık olsun diye. Yanımda bir kopyası var galiba. Görmek isterseniz eğer...»

«İyi olur, teşekkür ederim.»

Adam jipin yanına gitti, siyah bir evrak çantası aldı. Bir tel raptiyeyle tuttturulmuş iki daktilo sayfası çıkardı içinden.

«Resmî rapor bu,» dedi. «İsterseniz sizde kalabilir, bende birkaç kopyası daha var.»

Sonra Willi'nin elini sıktı, yükleme işini bitirmek üzere olan meslektaşının yanına gitti.

Gittiler. Uzun, tehlikeli dönemeçler boyunca zorlanan jipin motör sesini uzun süre dinledi Willi Mohr.

Tekrar sessizleştiğinde etraf, elindeki kâğıdı köşede duran çuvalın, elbiselerinin, uyku tulumunun üzerine bıraktı, mutfağa gitti, gömleğini çıkarttı ve sabah tuvaletine devam etti. Sabun ve soğuk suyla vücudunu yıkadı, tuzla dişlerini temizledi. Kırılan aynanın en büyük parçasını atmamış, mutfakta bir girintinin içine yerleştirmişti. Traş olurken bir iki kez umursamaz bakışlarıyla göz göze geldi aynada ve her zamankinden hiç de farklı bir görünüşü olmadığını düşündü o sabah.

Evden ayrılmadan önce cüzdanını çıkarıp parasını saydı. En çok daha dört ay yeterdi bu para ona, o da çok dikkatli harcamak şartıyla.

Alt dudağını sarkıttı Willi Mohr, daktilo edilmiş raporu katladı, cüzdanına yerleştirdi.

Puerto'ya geldiğinde kamyoneti rıhtımda bırakıp Santiago'yla Ramon'u buluncaya kadar kahve kahve dolaştı. Jacinto'nun meyhanesindeydiler, iki balıkçıyla beraber kâğıt oynuyorlardı. Willi Mohr içeri girince Santiago başını kaldırıp ona baktı, başıyla selâm verdi ve tekrar oyuna verdi bütün dikkatini. Kardeşi, perçemleri ardından kaçamak bir bakışla baktı ama selâm veremedi bir türlü. İçerinin havası çiğ ve soğuktu. Jacinto orta yere içi kor halinde kömür dolu bir mangal koymuştu.

Willi Mohr kapıya yakın bir masaya oturdu. Alemany kardeşlerin yüzlerini daha iyi görebilmek için ve çıkıp gidecek olurlarsa onun yanından geçmek zorunda kalsınlar diye. Sütlü kahve ısmarladı, kahvaltılık küçük bir ekmek almıştı gene. Ama yemek için acelesi yoktu ayak ayak üstüne atmış, hareketsiz

oturuyordu, gözlerini kâğıt oynayanlara dikmişti. Santiago iki kez başını kaldırıp ona kaçamak bir göz atmıştı. Bunlardan birinde yüzünde zayıf, mutsuz bir gülümseme belirir gibi olmuştu. Ramon inatla gözünü kâğıtlardan ayırmamaya devam ediyordu.

Willi Mohr ekmeğini yedi, fincanı eliyle ileri itti, cüzdanından raporun kopyasını çıkarttı ve masanın üzerine önüne yaydı. Başını eline dayadı ve okumaya başladı. Rapor, kötü bir İngilizceyle yazılmıştı ve anlamak için uzunca bir süre yavaş yavaş okuması gerekti.

«Deniz kazasıyle ilgili rapor. Bu ayın onbeşinde burada vuku bulan bir deniz kazasında 1925 Avendal (?) doğumlu Daniel Olaf Pedersen ve karısı 1929 (nerede doğduğuna dair bilgi edinilememiştir) Birgit-Siglinde Wolf (?) - adında iki yabancı vatandaş hayatlarını kaybetmişlerdir. İkisi de Protestan dininden Norveç vatandaşı olup, İspanya'ya İrun sınır karakolundan 12 Ağustos 1952'de Paris'teki İspanyol konsolosluğundan alınma 63 429 ve 63 429 numaralı ve sonra Güvenlik genel komiserliğinden 738/52, 789/52, 926/52, 927/52, 181/53, 182/53, 539/53, 540/53, 897/53, 898/53, 1012/53 ve 1013/53 sıra numaralarıyle uzatılan vizelerle girmiş bulunmaktaydılar. Bu yılın dört eylülünden beri Dan Olaf Pedersen ve Birgit Siglinde Wolf (?) - Pedersen bu polis bölgesi sınırları içinde oturmamaktaydılar.

Diğer keyfiyet: Bu yılın 16 aralığında saat 14 sularında içinde dört kişi bulunan ve bir gün önce balığa çıkmış olan bir balıkçı teknesinin kaybolduğu bu karakolun baş görevlisine rapor edilmiştir. Teknenin bir gün önce saat 8.30-9.00 sularında İslotes Redondos adaları istikâmetinde seyretmekte olduğu bir devriye tarafından görülmüştür, ancak yukarıda adı geçen teknenin bu adalar kümesine gitmekte olduğunu kesin olarak söylemek mümkün değildir. Liman görevlilerine ait bir motörlü tekne, içinde görevli jandarmalar da bulunmak suretiyle bu mıntıkada arama yapmak üzere yola çıkmış, ancak hava şartlarının kötü olması nedeniyle saat 15.00'de limana dönmek mecburiyetinde kalmıştır. Saat 17.00 de 13-1698 plâka numaralı **La Virgen Dolores** adlı balıkçı teknesi arama yapmak üzere ve içinde gönüllülerle jandarmalar bulunarak Islotes Redondos'a hareket etmiş-

tir. Burada saat 18.30'da yaşayan iki kazazede bulunarak tekneye alınmış ve Dan Olaf Pedersen'le Birgit Siglinde Wolf (?) - Pedersen'in bir önceki gün akşamüstü vuku bulan bir kazada hayatlarını kaybetmiş oldukları öğrenilmiştir. Hayatlarını kaybedenlerin cesetleri bulunamamıştır.

Şoför Santiago Alemany Ventosa'nın şehadeti :

Daniel Olaf Pedersen, Birgit Siglinde Wolf (?) - Pedersen ve kardeşi ile birlikte bir önceki günün sabahı balık avlamak üzere Islotes Redondos adalar kümesine gittiklerini söylemektedir. Havanın kötülediğini farkedip bir kaç kez geri dönmeyi teklif etmişse de çeşitli nedenlerle dönüş öğleden sonraya kalmıştır. Her iki yabancı da, tanığın tekrar tekrar ısrarlarına rağmen adacıkların birinde kumsaldan denize girmekte ısrar etmişlerdir. Denize girileceği sırada Daniel Olaf Pedersen'le karısı bütün ikazlara rağmen yedekteki botu alıp onunla karaya çıkmışlar ve açık denize hâkim bir buruna kadar kürek çekerek gitmişlerdir. Orada bot büyük dalgalara yakalanarak karaya vurup parçalanmış ve Senore ve Senora Pedersen denize düşmüşlerdir. Kardeşiyle birlikte teknede kalmış olan tanık, derhal motörü çalıştırmak üzere teşebbüse geçmişse de, daha önce de tekleme yapmakta olan motörü çalıştırmakta güçlük çekmişler ve sonunda kaza mahalline vardıklarında, söz konusu iki kişi boğulmuş olduklarından bulamamışlardır. Tanık ve kardeşi kaza mahallinde bir saat kadar kalmışlar, bu arada hava daha da kötülemiş ve sonunda büyük bir dalgayla sarsılan teknenin motörü tekrar istop etmiştir. Tanık yedekteki botun dalgalarla parçalandığını, battığını ya da açık denize sürüklendiğini tahmin etmektedir. Tanık ve kardeşi sığındıkları adada muhkem bir rüzgâraltı bulmuşlardır. Yanlarında erzak ve su bulunmaktaydı. Gün boyunca motörü çalıştırmaya uğraşmışlar ama bunda muvaffak olamamışlardır. Tanık, kaza mahallinde şartların çok elverişsiz olduğunu, motör çalışmış olsa bile iki yüzücüyü kurtarmanın çok az bir ihtimalle mümkün olabileceğini söylemektedir.

Tanık ne kendisinde ne de kardeşinde saat bulunmadığından kaza saatini kesin olarak söyleyemeyeceğini belirtmekte, ancak 15 ilâ 17 arasında vuku bulmuş olması gerektiğini ifade etmektedir.

Bu şehadet tanığın sürekli olarak yanında bulunan ve aynı

biçimde kazayı gören balıkçı Ramon Alemany Ventosa'nın şehadetiyle teyid ve tekid edilmiştir.

17 Aralık 1954
Puesto de Policia no 413
Zona Oriental SFPD
(imza)

«Tek bir kelimesi doğru değil,» dedi Willi Mohr yavaş sesle kendi kendine.

Ne fazla şaşırmış ne de kızmıştı, yalnızca zaten bildiği bir şeyi tekrar karşısında görmüş gibi bir his uyanmıştı içinde. Belki hikâyenin bu kadar beceriksizlikle bir araya getirildiğine ve bu denli gerçekten uzak oluşuna şaşırmıştı, ama o kadar.

Çabucak başını kaldırıp öbür masadaki adamlara baktı. Bir saniyenin belki de onda biri kadar kısa bir süre için Ramon Alemany'yle göz göze geldi. Vahşi ve çok korkunç bir bakıştı, ama Ramon derhal kâğıtlara çevirmişti gözlerini. Öne doğru eğilmiş olmasına ve ışığın kötülüğüne rağmen, Willi Mohr Ramon'un sol yanağındaki boydan boya çiziğin beyaz izini görebiliyordu hâlâ.

Santiago şakacı bir tavırla Ramon'u dirsekledi ve bir şey söyledi. Sonra kâğıtlarını yavaş yavaş toplayıp önüne açtı. Diğer iki oyuncu yüksek sesle ve kavgacı bir tavırla itiraz etmeye başladılar, ama Santiago masanın üzerine bir kaç madenî para bırakıp kalktı. Ramon'la birlikte kapıya yürüdüler ve tam önünden geçerlerken soğuk ve sakin gözlerle Wili Mohr'un gözlerinin tâ içine baktı Santiago.

Willi Mohr onlar çıktıktan sonra üç ya da dört dakika kadar orada kaldı ve soğumuş kahvesini yudumladı. Sonra kalktı ve arkalarından gitti. Rıhtımın sonundaki salaş bir kahvede buldu onları, hemen hemen kimselerin gitmediği bir kahvede. Yabancı balıkçılara içine su katılmış şarap veren yaşlı bir adam işletirdi burayı.

Santiago'yla Ramon kirli tezgâhın başında oturmuşlar, kırmızı şarap içiyorlardı. Alçak sesle aralarında konuşuyorlardı, ama Willi Mohr'un içeri girdiğini görünce sustular.

Dillerini anlamadığımı bildikleri halde, gene de güvenemiyorlar diye düşündü Willi Mohr.

Başıyla selâm verdi ve yanlarına gitti. Santiago bir bardak daha istedi, Willi Mohr ihtiyarın bardağı getirip önüne koymasına ses çıkarmadı, ama elini sürmedi. Bir dakika sonra Santiago ona bir şey söyledi ve Willi anlamadığını belirtmek için omuzlarını kaldırdı. Ramon inatla bardağına bakıyordu. Birden bir dikişte bitirdi şarabını, kapıya doğru döndü, yürüdü gitti. Santiago bir süre daha kaldı, sonra o da kalktı ve yanındaki adama başka bir şey söylemeden ve bakmadan meyhaneden çıktı.

Willi Mohr bardağını eline aldı, kapıda durup ileride buluşup beraber yürümeye başlayan Alemany kardeşlerin arkasından baktı. Onları artık evlerine kapanmaya zorladığını biliyordu; artık onları izlemesi gerekmeyeceğini biliyordu.

Eve gideceklerdi büyük bir ihtimalle şimdi.

«Artık gündelik yaşantımız haline geldi bu,» dedi köpeğe.

Willi Mohr o gün bütün öğleden sonrayı **puerto**'da geçirdi, ama Ramon'la Santiago bir daha ortalıkta görünmediler.

Raporu yeniden okudu, yanlış ve kolayca çürütülebilir olduğuna bir kez daha karar verdi.

Şaşırdı, aklı karışmıştı, hayal kırıklığına uğramıştı, yorgundu, sanki bütün gücünü bir kapıyı zorlayıp kırmaya açmaya harcamış gibi hissediyordu kendini.

Kahve kahve dolaşıp Alemany kardeşleri aramak basit, nerdeyse mekanik bir uğraştı; artık bu uğraştan yoksun kalmıştı. Ama aynı zamanda neden bunu yaptığını kesin olarak söyleyememek de sinirine dokunuyordu.

Bir sürü küçük düşüncenin toplanarak yavaş yavaş rahatlatıcı basitlikte bir düşünceye doğru onu ilettiklerinin farkındaydı ama gene de bu düşüncenin beyninde kolayca biçimlenecek, kesinlik kazanacak güçte olup olmadığından emin değildi. Belki orada, duvarın ardında kalacak, zamanla solacak, çürüyüp gidecekti. Belki de bu düşünce delirtecekti Willi Mohr'u.

Saat on sularında eve döndü. Kamyonetin motöründen kötü sesler geliyordu. Yedek parça almak için henüz parası varken, motörü indirip bozukluğun ne olduğuna bakmaya karar verdi.

Willi Mohr, Barrio Son Jofre'deki eve dönünce sessizlik ve yalnızlık çöküverdi çevresine. O zaman, Santiago Alemany'nin hikâyesini çürütecek tek insanın kendisi olduğunu anladı. Rapo-

run çevirisi yapılmamış olsaydı hiç bir zaman okuyamazdı, o zaman da kendisinden başka herkes için inanılır olabilirdi Santiago'nun hikâyesi.

Onu hesaba katmamıştı kimse. Ne hafızasını, ne de ondan başka kimsenin bilmediği ayrıntıları kaybeden olağanüstü algılama gücünü hesaba katmışlardı.

Willi Mohr karanlıkta durmuş, kendi kendine konuşuyordu. «Nasıl oldu?» diye sordu. «Ne yaptılar? Ve neden?»

On saniye kadar nefesini tutarak bir cevap bekledi. Ama gelmedi o cevap.

Soyundu, nemli çarşafların arasına girdi. Beyni zonkluyordu, uzun süre uyuyamadı.

5

BİRDEN uyandı ve oturdu, sanki bir çığlık ya da silâh sesi sessizliği yırtmış odada çınlamaktaydı sanki.

Her şey açık seçik belliydi.

Alemany kardeşler Siglinde'le Dan'ı öldürmüşlerdi.

Neden öldürdüklerini de biliyordu tabii. Ondan iyi kim bilebilirdi?

Şimdi korkuyorlardı ve korkuları nedensiz değildi.

Onları itiraf etmeye zorlayacaktı - nasıl olursa olsun, ne zaman olursa olsun.

Sonra öldürecekti ikisini de.

Her şey çok basit görünüyordu. Bu kadar basitti işte.

O zamana dek bu denli kesin ve basit düşünmemişti hayatında.

6

WİLLİ MOHR tekrar yattı. Tamamen sakinleşmişti. Uzun bir

hastalığı atlatıktan ya da korkunç bir kararsızlıktan sonra duyulan rahatlıkla hemen uyudu.

Gece yarısıydı, oda karanlıktı.

Willi Mohr'da büyük bir değişiklik vardı ama bunu farkedecek kadar yakından tanıyan yoktu onu. Her gün **puerto**'daki kahvelerde oturan ya da ara sokaklarda dolanan, dikkati çekecek hiç bir şey yapmayan zayıf, yalnız bir yabancı.

Alemany kardeşlerle beraber olmak istemiyordu artık, onlarla birlikte görünmüyordu, ama her zaman yakınlarında bir yerde oluyordu. Bir kahveye ya da meyhaneye girdiklerinde o da orada oluyor ve çoğu kez onlar gitmeden ayrılmıyordu. Başka bir yere giderlerse biraz sonra o da oraya gidiyordu. İçki hiç içmiyordu ama bir fincan kahve ya da bir şişe maden suyunun başında saatlerce oturduğu oluyordu. Bazen çevresini inceler gibi bir hali oluyordu ama çoğu kez, mavi gözlerinde boş bir ifade, uzaklara bakar dururdu.

Karalı beyazlı sokak köpeği hep yanındaydı. Kullandığı eski elden düşme Fiat kamyoneti rıhtımda herkesin görebileceği bir yerde bırakırdı. Alış veriş ettiği dükkânlarda, her geçen gün dili biraz daha iyi öğrenmekte olduğu farkedilmekteydi.

Nisan başında özel bir yata tayfa olarak girip ülkeden ayrıldı. Daha iki ay geçmeden, Mayıs sonunda geri döndü ve Barrio Son Jofre'deki evi yeniden kiraladı.

Ondan sonra **puerto**'ya hiç inmez oldu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1

POLİSTEKİ soruşturmadan eve yorgun döndü Willi Mohr ve gün boyu uyudu. Akşamüstü sekizde uyandığında karnı acıkmıştı. Yıkanıp giyindi, bir şeyler yemeye kasabaya gitti. Genellikle yemeklerini yediği yer kilise civarında bir arka sokaktaki küçük döküntü bir lokantaydı. Sahipleri evde kalmış iki yaşlı kızdı ve müşterilerin çoğu arada bir asker karavanasından değişik bir şey yemek için oraya gelen subaylardı. Pek iştah açıcı değildi yemekler, ama ucuzdu. İki çeşit yemek vardı sadece, içinde yeşil yapraklar yüzen bir çeşit çorba, bir de pirinçle yapılmış kapkara bir gözleme. Çorba pek besleyici değildi ama pilâv koyun yağı ve halis zeytinyağından yapılmış olduğundan yemeklerin ikisini de yiyen masadan aç kalkmazdı. Haziran, Temmuz, Ağustos ayları boyunca Willi Mohr her akşam oraya gitmişti yemek yemek için, ama sonunda parası bittiğinden, **tienda**'dan veresiye aldığı ekmek ve tuzlanmış sardalyayla idare etmeye başlamıştı. Pek önemsememişti bu değişikliği. Fazla aldırmaz, ne bulursa yerdi. Ev işlerinden anlamadığından yemek pişirmek zorunda kalmadığına memnundu.

Tienda'daki hesabını ödedikten sonra, Santiago Alemany'nin dört gün önceki ziyaretinde bıraktığı paradan az bir şey kalmıştı. Onun için lokantada iki yemekten de yedi. Kirli küçük lokantada başka müşteri yoktu, yaşlı kızların ikisi birden ona hizmet edip divan durdular. Uzun süre kalmadığı halde, çevresinde

böyle dolanışları hem gülünç hem de duygulandırıcıydı.

Willi Mohr'un hiç acelesi yoktu. Tabağındaki yağı ekmek parçalarıyle sıyırdı, dişlerini uzun süre kürdanla karıştırdı, sonra da iyi geceler dileyerek ayrıldı yaşlı kızlardan. Hesabı ödeyeli bir hayli olduğundan bir köşeye iki kara gölge gibi oturmuşlar, sessizce bekliyorlardı.

Kapıdan çıkar çıkmaz dükkânı kapayıp kapıyı kitlediler.

Saat onbir olmuştu bile. Meydana gitti Willi Mohr, **Café Central**'in önündeki masalardan birine oturup kahve ısmarladı ve herkes gidip kahveci esnemeye başlayıncaya kadar oturdu odada. Sonra eve dönüp yattı.

Bu gündelik düzeniydi aşağı yukarı. Evet, arada resim yaptığı oluyordu. Ev ve kaktüsler resmine devam ediyordu ama şimdikinden başka bir şekil alacağını hiç sanmıyordu resmin. Bir yenisine başlamaksa, hiç gelmiyordu içinden.

Dört ayda bir şey yapmamıştı.

Bekliyordu.

Daha önce Santiago Alemany'nin Barrio Son Jofre'deki eve gelmesini beklemişti.

Gelmişti Santiago ve Willi Mohr hâlâ bekliyordu.

Tekrar gelmesini.

2

BUGÜN, diye düşündü Willi Mohr, bitirmeli şu işi.

Defterini kapattı, pantalonunun arka cebine koydu ve mutfağa gitti.

Elini taş sıranın altına soktu, köpek yavrularını bir bir alıp odaya taşıdı, merdivenlerin yanına düşen güneş ışığından bir lekenin üzerine yere koydu. Sonra en alt basamağa oturup baktı onlara. Üç taneydiler topu topu. Doğduklarında dört taneydiler ama biri nerdeyse doğar doğmaz ölmüş ve anaları onu ite ite sepetten çıkarıp mutfağın ortasına kadar getirip bırakmıştı. Köpek şimdi yanına gelmiş kuyruğunu sallayarak Willi Mohr'a bakıyordu. Ona güveni vardı ve Willi Mohr ne zaman elini taş

sıranın altına sokup yavrularını almak için uzansa, güvenini belirtmek için, bu eli yalardı.

Kedi merdiveninin üst basamaklarından birine oturmuş bu sahneyi, yüzünde bir şaşkınlık ve beğenmezlik ifadesiyle seyretmekteydi.

Köpek yavruları çelimsiz sesler çıkararak yerde gelişigüzel sürünmeye başladılar. Her biri kişiliğinin özelliklerini belli edecek kadar büyümüşlerdi. Gözleri açılmıştı. Aralarından birinin sesi diğerlerine kıyasla daha tizdi ve öbürlerinden daha sık bağırıyordu. İkisi beyazlı siyahlı, biri kahverengi siyahlıydı.

Kahverengilisi büyük bir ihtimalle çirkin olacaktı büyüdüğünde. Bir yanı kirli kahve öbürü beyazdı. Beyaz yanında koyu kızıl kahve bir nokta vardı.

Siyah beyazlardan biri hayli değişik görünüşlüydü. Sağ gözünün çevresinde siyah bir leke vardı; bacakları siyah, ayakları beyazdı. Fazla bağıran da buydu işte. İkinci siyah beyazlının başı ve sırtı siyahtı ve postu en çirkin olandı kuşkusuz.

Willi Mohr'a en güzel postlu hayvanı seçmek için otuz saniye elvermişti ama gene de kımıldamamış, oturduğu yerden yavruları seyre devam etmişti.

Postlarındaki beneklere dayanarak bir seçim yapmanın en doğru yol olduğundan şüphe etmeye başladı yavaş yavaş.

Bir süre sonra kalktı mutfağa gitti, bir sepet aldı eline. Sonra geri döndü ve güneşin vurduğu yerde ordan oraya gitmeye çalışan köpek yavrularını seyretmeye devam etti.

Kahverengilisini aldı, sepete koymadan önce bir süre elinde tuttu. Sıcak, küçük ve yumuşak bir canlılık duydu avucunda.

Anaları oturduğu yerden kımıldamadan Willi Mohr'a bakıyordu.

Bir kaç dakika düşündükten sonra diğer ikisini eline aldı ve iki elinde iki yavru öylece oturdu. Sonunda siyahlısını sepete, öbürünü ayaklarının dibine yere bıraktı. Hemen yüzükoyun yere attı kendini hayvan ve cırlak cırlak bağırarak debelenmeye başladı. Sağ gözünün çevresi siyah olandı bu.

Seçtiği yavruyu seyretti bir süre Willi Mohr ama gene de arada sırada sepetin içindekilere de bakıyordu. Sepettekiler birbirlerine yumulmuş, uyuyorlardı.

Birden kararını değiştirdi. Gözü siyahlı köpeği sepete koy-

du, kahverengiliyi dışarı çıkardı. Hayvan hemen uyandı ve yerde sürünmeye başladı. Bir yandan da inilti benzeri bir ses çıkarıyordu.

Anası gelip yaladı onu.

«Yok, bu iş böyle olmaz,» diye söylendi kendi kendine.

Gene değiştird iköpek yavrularını, kahverengiliyi sepete koyup gözünün çevresi siyah olanı yere bıraktı. Ama bu daha da aklını karıştırmaktan başka bir işe yaramamıştı. Başını kaşıdı ve üçüncü yavruyu da sepete koydu. Anaları kuyruğunu salladı ve aptal kahverengi gözleriyle Willi Mohr'a baktı.

«Hay Allah kahretsin,» dedi Willi Mohr.

Sepeti kendine doğru çekti, bacakları arasına kıstırdı, gözlerini kapadı ve elini sepetin içine sokup bir tanesini aldı. Kahverengiliydi aldığı.

Mutfağa gitti, yavruyu taş sıranın altındaki yerine bıraktı. Anaları arkasından gelmiş, yavrusunu gelişigüzel yalayıp kaşımaya başlamıştı.

Mutfaktan çıkmadan önce, çalı çırpı toplamaya gittiğinde yanına aldığı ip parçalarını aradı buldu, sepete, yavruların üzerine koydu, sepeti sırtına vurup dışarı çıktı.

Evin arka tarafında bir çöp yığını ve bir kaç bodur, tozlu kaktüs vardı, biraz ileride de on kadar badem ağacından ibaret teraslanmış bir araziyi çevreleyen taş bir duvar. Bahçenin öbür tarafında üzerinde cılız çamlar büyüyen dik ve kayalık dağ yükseliyordu.

Willi Mohr teraslanmış bahçeyi geçti. Ayağının altında badem kabukları ve kurumuş sarı toprak çıtırdıyor, arada sırada sepetin içinden köpek yavrularının sesleri geliyordu.

Eve kadar taşımaya değecek çalı çırpı bulabilmek için dağın hayli yukarılarına çıkması gerekiyordu ve yükseklere çıktıkça da görüş alanı genişliyordu. Arkasına döndüğünde dağlar arasındaki vadiye yayılmış uzanan dümdüz, boz-sarı kasvetli kasabayı gördü, beyaz bir çizgi gibi denize doğru kıvrılarak uzanan yolu, o uzaklardaki pırıltılı suyu ve hatta **puerto**'nun evlerini gördü. Çok uzun zamandır gitmemişti oraya.

Çam ağaçlarının sıklaştığı bir yere varıncaya kadar tırmanmaya devam etti. Burada ağaçlar, sarp bir kayanın hemen dibinde büyümeye başlamışlardı. Sepeti yere bıraktı, dinlendi biraz. Gözü-

nün çevresi siyah olan yavru durmaksızın inlemekteydi, ince ve terkedilmişlik belirten bir sesle.

Burada bol bol çalı vardı, onun için ip parçacıklarını sepetten çıkardı ve düz bir taşın üzerine koydu. Sonra sepeti kaya duvarın üç metre kadar yakınına taşıdı. Siyahı çok olan yavruyu çıkarttı, aklı başka bir şeye takılmış gibi baktı bir süre. Sonra fırlatıp kaya duvara attı hayvanı. Duvara vurduğunda patlak lâstik bir top gibi ses çıkardı hayvan, düştü ve o anda öldü.

Öbürü sürekli inlemekteydi ama eline alır almaz sustu. Bakmamaya çalıştı elinde tuttuğu sıcaklığa. Öbürü gibi küçük, yumuşak ve canlıydı bu da. Sırtüstü yatmıştı ve yarı açık avucunu tastamam dolduruyordu. Kolunu omuzu hizasına kaldırdı, elini geri çekti, ama ya elinde olmadan yeterince hızlı atmadığı ya da hayvan avucundan kaydığı için, duvarın tam önüne düştü.

Uzunca bir süre kalakaldı, gidip bakmadı bir türlü nereye düştüğüne.

Derin bir kaya yarığına düşmüştü ve Willi Mohr yanına vardığında daha yaşıyordu. Gözünün çevresi siyah olan köpek yavrusu yarığın dibinde ayakları havada sessiz yatıyordu. Pembe küçük ayakları hafifçe titriyor arada bir, burnunun ve ağzının kenarından ince bir kan sızıyordu.

Elini yarıktan içeri uzattı Willi Mohr ama yetişemedi köpek yavrusuna, parmaklarının ucu bile değmedi. Şimdi biraz daha canlanmıştı hayvanın hareketleri, uzaktan uzağa bir inilti de duyuluyordu.

Sonunda bir dal parçası buldu, yarıktan içeri soktu, hayvanı dürttü, ama taşların arasına sıkışmış olmalıydı, oynatamadı yerinden. Dalı attı, yarığı meydana getiren taşlardan birini ayağıyla zorladı, yarık daha fazla açılabilir mi diye. Dışarı doğru itilmiyordu taş, ama karşı tarafa geçip ittiğinde yarığın daraldığını gördü. Bir adım gerileyip var gücüyle taşa bastı. Uzaktan bir inilti duyar gibi oldu Willi Mohr ve hayvan ezildi. Uzunca bir süre ayağını olduğu yerde tuttu, sonra bıraktı, taş yerine geldi.

Düz taşın üzerinde duran ip parçalarını alabilecek kadar kendini toparlaması için hayli zaman gerekti Willi Mohr'a.

Sonra yavaş yavaş, kendine özgü bir düzenle topladığı çalılardan büyük bir demet yaptı. Birbirine iplerle bağladı çalıları, sırtına vurdu ve dağlardan aşağı indi.

Acelesi yoktu, yarı yolda durup bir sigara yaktı. Oturmuş sigarasını içerken Barrio Son Jofre'deki eve giden patikada elindeki bisikleti iterek giden bir jandarma gördü. Hayli uzakta olmasına rağmen adamın sırtındaki karabinayı ve yarı yolda durup şapkasını çıkararak yüzünü yelpazelediğini farketti. Eve vardığında jandarma, bisikleti barakanın duvarına dayadı ve herhalde kapıyı çalmak için olacak, gözden kayboldu.

Willi Mohr sigarasını bitirdi, çalıları gene sırtına vurup aşağı inmeye devam etti. Gözünü, jandarmanın tekrar ortaya çıkmasını beklediği noktadan ayırmıyordu. Adam görünürlerde yoktu. Bisiklet hâlâ bıraktığı yerdeydi, ama bir kaç dakika sonra hayli aşağı inmiş olduğundan bademağaçları arkasında kalan barakayı da göremez oldu.

Bahçenin çatlamış toprakları gene ayakları altında çatırdadı ve sonunda eve vardı. Kapının önünde kimse yoktu. Bisiklet de ortadan kaybolmuştu.

Willi Mohr omuz silkip içeri girdi.

Kapının hemen girişinde, yerde bir mektup vardı, kapının deliğinden içeri atmış olmalıydı jandarma. Üzerinde hiç bir şey yazılı değildi zarfın; sadece sağ köşesinde zar zor okunan bir damga vardı. Willi Mohr zarfı açtı, içinden pasaportu çıktı.

Sayfalarını çevirdi, tek bir yeni damga ya da yazıya rastlamadı. Tekrar omuz silkip pasaportu pantalonunun arka cebine, defterinin yanına koydu.

3

KASIMIN biriydi. Polisteki sorgusundan bu yana yirmi dört gün geçmiş ve Willi Mohr'a hiç bir şey olmamıştı.

Günler kısalmış, geceler soğumuştu. Son haftalar boyunca iki kez yağmur yağmıştı, ama bunun dışında her şey eskisi gibiydi.

Parası çoktan bitmişti, ona bir hayli borcu olan Hugo Spohler'e yazdığı mektup dışında para edinmek için hiç bir çaba göstermemişti. **Tienda** ve **Café Central**'den veresiye yiecek ve İçecek

alabiliyordu. Ekmek, tuzlanmış sardalya ve incir dışında hiç bir şey almadığı halde borçları yavaş yavaş büyümekteydi. Arasıra bir paket **İdeales** alıyor, çok ender sigara içiyor, izmaritlerdeki tütünleri de piposu için saklıyordu. Böylece bir paketle birkaç gün idare edebiliyordu pekâlâ. Her akşam bir fincan kahve içtiği **Café Central**'de de veresiye hesabı vardı.

Pasaportunu kapının deliğinden içeri atan jandarma dışında Barrio Son Jofre'deki eve gelen olmamıştı. Kahverengili köpek yavrusu, Willi Mohr öbürlerini öldürdükten üç gün sonra öldü ve Willi Mohr onu evin arkasındaki çöplüğe attı. Anaları gündelik gezintilerinde onun peşisıra gelmekteydi. **Tienda**'dan arasıra kemik ve kokmuş et parçaları bulabiliyordu hayvan için. Ama o da sahibi gibi çok zayıflamıştı.

Kedi ise hiç değişmemişti. Kendi başının çaresine bakıyordu ve öylesine kendine yeter bir düzeni vardı ki gidip gelişlerinin, ev ahalisinin içinde burada oturmayı gerçekten haketmiş bir tek o vardı sanki.

Willi Mohr resim yapmıyordu artık ve başka birkaç konuyla da ilgisini kaybetmişti. Yıkanıp traş olmuyordu eskisi gibi, yatağını hemen hiç düzeltmez olmuştu. Gene de su taşımak, ateş yakmak, çalı çırpı toplamak gibi ufak tefek işlerle günlerini doldurmuyordu. Hareketleri eskiye kıyasla çok daha yavaşlamıştı ama ne fazla meşgul ne de işsiz bir görünüşü vardı.

Santiago Alemany'yi bekliyordu, ama ne sabırsızlanıyor ne de bu karşılaşmayı düşündüğünde heyecanlanıp sinirleniyordu.

Santiago'nun geleceğinden emindi ve geldiğinde nasıl davranacağına daha şimdiden karar vermişti.

Derhal ateş edecekti. Böylece mesele kapanacak ve sorunun bu bölümü de halledilmiş olacaktı.

Gelecek konusunda başka bir plânı yoktu. Onu bulunduğu yere bağlayan başka bir neden de yoktu ve öldürme işlemini ertelemek anlamsız olurdu.

Bir Kasım'da Willi Mohr yataktan kalktığında saat dokuzdu. Ateşi yaktı, biraz su kaynattı, iki kaşık şekerli sıcak suya bir gün önceden kalma yarım ekmeğini katık etti. Sonra dışarı çıktı barakanın hemen önünde duran paslanmış, kullanılmaz kamyonetin arkasına geçip işedi.

Lâstikleri sönmüştü, motör çalışmıyordu. Mayıs'ta, geziden döndüğü zaman, **puerto**'dan kasabaya kadar kamyoniyle gelmiş ama su koymayı unutmuştu. Motör aşırı ısınmış ve o daha farkına varmadan içerde biriken buhar contayı fırlatıp atmıştı. Eve kadar zor gelebilmiş ondan sonra da kamyonete el sürmemişti. Parası olmadığı için değildi onarmayışı, artık gerekmeyeceğini düşünmüştü, o kadar. Şimdi tavuklar yerleşmişlerdi kamyonetin içine. Hem oturulacak yerler, hem de motör tavuk pisliğinden bembeyazdı.

Önünü ilikledi Willi Mohr ve gündelik işlerine başlamak üzere içeri girdi. Tabancasını temizleyecekti o gün, çoktan düşünüyordu bunu yapmayı.

Kapıyı kilitledi, tabancayı şiltenin altından çıkardı. Odadaki ışık yeterli değildi ama kapıdaki delikten içeri girenle idare edebilirdi.

Yere bir bez parçası yaydı, en alt basamağa oturup elindeki tabancayı özenle avucunda tarttı. Soğuk ve güven vericiydi silâh.

Önce emniyete basıp şarjörü boşaltı. Yedi mermi vardı içinde. Mermileri önüne dizdi. İçeride bir kurşun daha sıkışmış kalmıştı. Şarjörü geri çekip onu da aldı, diğerlerinin yanına, yere koydu. Sonra fişek haznesinin yayını çıkartıp iyi işleyip işlemediğine baktı. Onu da yere bıraktı. Arkadan, kurşunları eline alarak teker teker inceledi.

Yedek bir şarjörü daha vardı Willi Mohr'un. Uyku tulumunun dibinde duruyordu ama gereği olmayacağından onu yerinde bıraktı.

Mahfazalara baktı, üzerlerinde çizik ya da gözle görülür başka bir bozukluk yoktu. Sıra tabancanın kendisine geldi böylece. Namluyu çıkardı ve kapıdan içeri giren dört köşe ışıkta inceledi bir süre. Namlu yeterince yağlanmıştı. Dibini inceledi, başparmağını tetiğin üzerine koyarak denedi, yay sertti. Bunları da yerdeki vidalar, civatalar, kurşunlar ve şarjörün yanına dizdi.

Yatak çarşafları arasına kıvrılıp uyumakta olan kedi iki metalin birbirine deymesiyle çıkan bir sesten uyandı. Hemen meraklanıverdi. Bir iki gerindikten sonra başını yana eğip par-

calara ayrılmış silâha bakmaya başladı. Sonra sağ ön pençesini uzattı ve dikkatle yaya bir iki pençe attı, oturduğu yerden ileri geri yuvarlanışını seyretti yayın. Birden tekrar uzattı pençesini yaya doğru, vurdu. Yay taş zemin boyunca metalik bir ses çıkararak yuvarlandı. Kedi sindi, iki sıçrayışta yanına vardı, yaı pençeleri arasına alıp ard ayakları üzerine kalktı ve başının üstünden geri fırlattı.

Willi Mohr elleri bacakları arasına sarkmış, kıpırdamadan, yayla oynayan hayvanı seyrediyordu. Birden kedi ilgisini kaybetti, esnedi ve şiltenin üzerindeki yerine döndü. Yay odanın bir köşesine yuvarlandı, orada kaldı. Willi Mohr kalktı gitti, yayı aldı.

Yağ tenekesini çıkarttı, bir kaç yumuşak paçavra buldu uyku tulumunun içinden. Tekrar yağlamadan önce tabancanın her bir parçasını dikkatle temizledi. Sonra namlunun üzerindeki yağı silip bir kez daha ışığa tutarak inceledi.

O denli uzun baktı ki Willi Mohr namlunun mücefine, sonunda bütün boyut kavramını yitirdi. Soğuk, cilâlı, çelik bir tüneldi mücefin döne döne uzayan helezonu, uzayıp giden bir dehşet koridoru.

Sonunda, gözlerini ayırabildiğinde namludan, aslında elinde tuttuğunun bu denli hafif, sıradan, iddiasız, gerekirse gömlek cebinde taşınabilecek kadar küçük bir nesne olduğunu görünce şaşırdı iyice.

Yağ tenekesinin kapağını dikkatle kapadı ve tabancayı yeniden monte etmeye girişti. Sonunda şarjörü tabancanın dibindeki yerine yerleştirdi, birinci kurşun yerine geçti.

Kalktı, emniyet tetiğini çekti, silâhı şiltenin altındaki eski yerine koydu.

Dokuz milimetrelik 1936 yapısı bir Wallher'di tabanca. 1945 yazında Flensburg'da iki kutu konserve karşılığı almıştı Willi Mohr onu. Ve o zamandan beri geçtiği bütün sınırlardan kaçak olarak içeri sokmayı başarmıştı. Bir kez olsun ateşlememişti hayatında, ama yapısını ve nasıl çalıştığını çok iyi biliyordu.

4

KASIMIN yirmi altısında, polisteki sorgusundan elli gün sonra, Willi Mohr bütün gününü şiltenin üzerine uzanıp bekleyerek geçirdi. Açlıktan iyice zayıf düşmüştü bedeni, ama **tienda**'ya gitmek istemiyordu, yaşlı kadın acıyan bakışlarla süzüyordu onu bir süredir. Karanlık bastıktan sonra, saatini rehin verdiği **Café Central**'e gidiyordu. İyi kalpliydi kahvenin sahibi, Willi'ye her akşam bir bardak beyaz şarapla zentinyağına batırılmış iki kalın dilim ekmek veriyordu. Onları çabuk çabuk yiyip Barrio Son Jofe'deki eve dönüyordu Willi Mohr. O yokken Santiago'nun gelip onu bulamamasından korkuyordu, evden hemen hiç ayrılmaz olmuştu.

5

ARALIĞIN ilk günlerinde hava birden çok ısındı, tıpkı bir yıl önce olduğu gibi. Barrio Son Jofre'deki evde oturan adamın takvimi yoktu, bu yüzden de ayın kaçı olduğunu bilmiyordu. Bir hafta kadar önce hesabı şaşırmış, sonra da kimseye sormak gereğini duymamıştı. Güneşten anlaşılacağı kadarıyle saat oniki, yarım sularında olmalıydı.

Willi Mohr eve çıkan patikadan gelen motör sesini dinliyordu ve gelenin Santiago Alemany olduğunu biliyordu. Tabancasını şiltenin altından çıkarmış, emniyetini açmıştı.

Şiltenin yanına çömelip elinde silâhı beklerken sakindi, telâşsızdı. Tabancasının namlusunu kapıya doğrultmuştu, parmağı tetiğin üzerindeydi, ama silâhı şilteye değecek kadar alçak tutuyordu. Dışardan bakıldığında görünmemesi için tabanca, üzerine battaniyesini çekmişti. Ziyaretine gelen onu görüp de kaçmaya ya da kendini arabasının arkasına atmaya kalkmasın diye.

Hemen ateş edecekti, ama yüzde yüz isabet kaydedeceğine emin olduktan sonra.

Motör sesi gittikçe arttı. Araba yavaş yavaş yaklaşmaktaydı, çünkü patika oldukça dikti ve hayli keskin dönemeçler vardı yokuş boyunca. Kedi çoktan içeri girmiş ve kapı kenarındaki dinleme yerini almıştı. Willi Mohr onun yavaş yavaş salladığı kuyruğunun ucunu görüyordu.

Balık arabası evin önüne geldi ve açık kapının tam karşısında durdu. Santiago Alemany üzerinde mavi pantalon, sırtında solmuş çizgili bir gömlek şoför mahalinde oturuyordu. Kontağı kapattığında motör iki kez tekledi. Santiago su kaynatan radyatörün sesini dinledi bir süre. Kamyonetin arkası dikkatle istiflenmiş balık kutularıyla doluydu. Kutular kuruydu. Willi Mohr Santiago'nun kasabaya balık götürmüş ve şimdi boş olarak **puerto**'ya dönmekte olduğunu anladı böylece.

Köpek uyandı ve havlayarak dışarı koştu, arabanın çevresinde dolanıp kuyruk salladı bir süre.

Kedi ziyaretçiyi tanıdığından rahatladı, aldırmazlıkla dışarı, güneşe çıktı. Sonra birden durdu, sağ ön ayağını dişlemeye başladı büyük bir şevkle.

Santiago ağzındaki içilmiş sigarayı fırlattı attı, arabadan indi.

Eğildi, köpeğin başını okşadı, hayvan sırtüstü dönük sırnaşmaya başlayınca da, bir görevi yerine getirircesine karnını kaşıdı.

Sonra yavaş yavaş iki basamağı çıkıp odaya girdi.

Eşikte durup başıyla selâmladı Willi Mohr'u. Gözleri, büyük, darmadağın odanın duvarlarında gezinmeye başlamadan önce, karmakarışık çarşaflarla battaniyeye takıldı kaldı kısa bir süre.

Sonra hâlâ sehpada duran evle kaktüsler resmine baktı. Son gelişinden beri üzerinde pek çalışılmadığı belli oluyordu. Mutfak kapısına doğru yürüdüğünde Willi Mohr onun pantalonun üzerinde balık pulları olduğunu ve sağ arka cebinde büyük bir bıçak taşıdığını gördü.

Santiago döndü evden dışarı çıktı. Radyatörün kapağına elini dokundurdu dikkatle. Sonra sağ eliyle kolu çevirdi. Sol eli radyatör kapağının üzerindeydi. Üçüncü çevirişinde motör çalıştı. Başıyla selâmladı Will Mohr'u, arabaya bindi ve bir

süre pedallarla oynadıktan sonra gitti. Yokuşun yarısına geldiğinde kontağı kapattı ve kamyonu koyverdi yokuş aşağı.

Ana yola vardığında frenlerin gıcırtısı duyuldu ve büyük, boş sessizlikte uzun süre yankılandı bu gıcırtı.

Santiago Almany Barrio Son Jofre'deki eve gelmiş sonra da gitmişti.

Bütün bu süre boyunca Willi Mohr yerinden kıpırdamamıştı. Hâlâ şiltenin yanında çömelmiş, sağ işaret parmağı tetiğin üzerinde, sağ eli kabzayı kavramış oturuyordu. Tabancanın üzerinde battaniye vardı. Ziyaretin ne kadar sürdüğünü bilemiyordu, belki yarım saat belki iki dakika kalmıştı Santiago Barrio Son Jofre'deki evde.

Baldırları karıncalanıyordu, dizleri uyuşmuştu. Gözlerinin önünde beyaz küçük yuvarlaklar dönüp duruyorlardı. Tabancayı bıraktı elinden. Terden sırılsıklam olmuş avucunu pantalonuna sildi.

Ayağa kalktı Willi Mohr, kaskatı ve sallanarak kapının önüne gitti, basamaklara oturdu. Dirseklerini dizlerine yaslamıştı, başı elleri arasındaydı.

Basamakların hemen önünde, çakıl taşları üzerindeki büyük kara bir yağ lekesi büyümekteydi yavaş yavaş.

Patlamadı, diye düşündü.

Balık arabasının yokuşu çıktığını duyduğundan beri ilk bilinçli düşüncesiydi bu. Aradaki zaman varolmamıştı. Ama gene de bütün duyularını iradesi altına alabilmiş ve algıladıklarını düzenli bir biçimde sıralamayı başarmıştı. Şimdi en iyi hatırladığı şey, köpeğin sırtüstü yatıp kendini karnını kaşıyan adama teslim edişiydi.

Willi Mohr Santiago'nun attığı yarım sigarayı yerden aldı, cebinden piposunu çıkardı, sigaranın kâğıdını dikkatle yırtıp kuru tütünü piposuna doldurdu. Yere tek bir tütün kırıntısı dökmemişti. Bir kibrit çaktı. O kadar yumuşaktı ki kibritin yapıldığı karton, tam başının kenarından tutması gerekti çakabilmek için. Parmağı biraz yandı, tütünü aşağı doğru bastırırken biraz daha yandı. İçip bitirdiğinde, pipoyu ters çevirip basamağa vurdu, kalktı, içeri girdi.

Mutfaktan süpürgeyi aldı, yeri süpürdü. Sonra tabancanın emniyetini kapattı, hasır koltuğun üzerine koydu. Çarşafları

dışarı çıkarıp silkeledi, yatağı düzeltti. Yıkandı, traş oldu, tabancanın emniyetini açtı ve silâhı yastığının altına koydu. Elini uzatıp kolayca alınıp alınamadığını kontrol etti. Sonra tekrar basamaklara oturup Santiago'nun geri gelmesini beklemeye koyuldu.

Kuru, yoğun ve boğucu bir sıcak vardı. Ama güneş artık tepede değildi, evin gölgesi kapının önüne düşmeye başlamıştı.

Barakanın duvarında gezinen yeşil bir kertenkeleyi izlemeye koyuldu Willi Mohr. Tam bir hareketsiz içindeydi hayvan, neredeyse gerçek olamayacağını düşündü. Kertenkelelerin davranışları hakkında hiç bir şey bilmeyen birisi hayvanın dehşetten donup kalmış olduğunu ya da içi doldurulmuş olduğunu düşünebilir pekâlâ. Ama kertenkele bekliyor, alabildiğine uyanık. Kurbanı yaklaştığında tek bir yanlış yapmamak için bütün dikkatini duyularına yöneltmiş.

Diye düşündü Willi Mohr.

Kendisi de alabildiğine uyanıktı. **Puerto**'dan gelen yoldan iki kez motosiklet, bir kez de posta arabası geçti. İki, üç, belki de dört saat sonra balık kamyonunun sesini duydu yeniden. Daha dört yol ağzına gelmeden, Barrio Son Jofre'ye ayrılan patikaya sapmadan çok önce, kesin kararını vermişti Willi Mohr.

Kertenkeleye baktı, oturduğu yerde kıpırdamadan kaldı, o da bekliyordu.

Santiago Alemany üstünü değişmemişti, arabadaki boş kutular da yerli yerindeydi hâlâ, ama şoför mahallinde önceki sefer olmayan iki sepet vardı bu kez.

Kontağı kapadı, radyatörde kaynayan suyu dinledi. Sonra dışarı çıktı, köpekle olan selâmlaşma törenini aynen tekrar etti, kamyonun arkasına takılıp yukarı kadar gelmiş birkaç çocuğu kovaladı.

«İyi günler,» dedi basamaklarda oturan adama.

Willi Mohr başıyle selâm verdi.

Santiago eğildi, kamyonun altına baktı. Motörden damlayan yağ yerde daha şimdiden küçük bir birikinti yapmıştı, birinci lekeden bir metre kadar ileride.

«Bu kamyondan hayır yok artık,» dedi, «Yaramaz.»

Willi Mohr ağzını açtı, ama hiç bir şey söylemedi.

«Oluk oluk yağ akıtıyor,» dedi Santiago.

«Yeni bir motör taktır,» dedi Willi Mohr.

«Değmez. Artık sağlam hiç bir tarafı kalmadı. Frene basmaktan bile çekinir oldu. Zaten, bu çeşit motörlerden işe yarayacak gibisi bulunmuyor artık. Bulsan bile hepsi bunun kadar kötü.»

«Rektifiye ettir,» dedi Willi Mohr.

Yavaş yavaş kelime bulmakta zorluk çekiyor gibi konuşuyordu.

«Seni son gördüğümden beri İspanyolca öğrenmişsin,» dedi Santiago.

«Biraz.»

«Yok, yok, bir hayli.»

Santiago döndü. şoför mahallindeki sepetleri aldı.

«Balık,» dedi. «Som, kalmar, biraz da böcek. Bilmem sever misin?»

Sesi kararsız gibiydi, durmaksızın dudaklarını ıslatıyordu diliyle.

Willi Mohr aldırmazlıkla baktı balıklara ve düşündü. Benim hayır dememi bekliyor, sonra ne olacağını da biliyor pekâlâ. Aslında istediğinden gelmiyor buraya, mecbur gelmeye, öğrenmek zorunda. Hayır dersem ya da başımı sallarsam hayır anlamına, sepetleri yere bırakıp gidecek, böylece öncekine kıyasla biraz daha bir şeyler öğrenmiş olacak. Tabii, öldürmezsem onu bu arada. Bırakacağım gitsin mutfağa, sonra tabancayı alır öldürürüm onu.

Çok açık seçikti düşünceleri.

«Severim,» dedi Willi Mohr.

Santiago sepetleri aldı, evden içeri girdi.

Willi Mohr bir süre sonra peşisıra geldiğinde Santiago ocağın önünde diz çökmüş çalı çırpıyı yerleştiriyordu. Sepetleri boşaltmış, balıkları taş sıranın üzerine düzenli bir biçimde dizmişti. İki somun ekmek, zeytinyağı, biraz tuz, şarap, bir şişe beyaz, bir şişe kırmızı şarap. Beş paket **İdeales.** Kibrit. Köpek için kemik. Gaz. Büyük bir kavun.

Willi Mohr yirmi dört saattir hiç bir şey yememiş olduğu halde, açlık duymuyordu.

Santiago köpeğe bir iki kemik verdi, hayvan derhal kemir-

meye başladı önüne atılanları. Santiago toprak çanağa biraz su koyup bacaklarının arasına sıkıştırarak otururdu. Bıçağını çıkarıp balıkları temizlemeye koyuldu. Başları, barsakları, kuyrukları yanına serdiği gri bir kâğıda koyuyordu. Kedi çoktan yanına gelmiş mırıldanarak yiyor, arka dişleriyle daha iyi çiğneyebilmek için başını yana eğiyordu.

Willi Mohr kapıya yaslanıp onu seyretti bir süre. Santiago'nun yüzü sakin ve kararlıydı. Bütün dikkatini önündeki işe vermişti, arada bir, dili dudaklarının üzerinde geziniyordu, o kadar. Bir süre sonra Willi Mohr'un gözleri adamın ellerine kaydı ve orada kaldı. Küçük kırmızı balıkları ve geniş bıçağı büyük bir ustalıkla evirip çeviriyordu bu eller.

Büyük ve güneş yanığı olmalarına rağmen işçi elleri değildi bunlar. Parmakları uzun, geniş tırnaklı ve bakımlıydılar. Bileklerinde ve ellerinin tersinde kara kıllar vardı. Kıvrak ve seri hareket eden parmaklarının arasından ince, sulu, soluk renkli bir kan akmaktaydı.

Elleri sorunu halletmeye elverdi.

Willi Mohr odaya gitti, eğildi, yastığının altından tabancayı aldı. Kabzası daha sağlam tutulabilsin diye pürtüklüydü ve eli değdiğinde, soğuk parlak çelik tüneli, bu tünelin içinde döne döne ilerleyecek, dayanılmaz bir güçle ileri itilecek kurşunu, düşündü Willi Mohr.

Durdu, mutfaktan gelen seslere kulak verdi bir süre. Elini yastığın altından çekti. Kendi eline baktı. Bir işçi eline benzemiyordu artık, güneş yanığı ve hayli büyük olmasına rağmen. Parmakları uzundu, geniş tırnakları dibinden kesilmişti. Bileklerinde tek tük sarı tüyler vardı.

Omuzlarını silkip mutfak kapısına geri döndü.

Santiago balıklar temizlemiş, neredeyse bir yıldır kullanılmamış ve hayli tozlanmış olan tavayı temizlemeye çalışıyordu.

Santiago kendi kendine söylenip, demir tavayı elindeki kese kâğıdıyla ovaladı bir süre. Temiz olup olmadığına baktı, içine yağı koydu, kızdırdı, tuza buladığı balıkları teker teker tavaya dizdi. Sonra ateşin üzerine biraz gaz döktü ve kibriti çaktı. Turuncu bir alev yükseliverdi hemen.

Pişen balıkları yıkayıp duruladığı toprak bir çanağa alıyordu.

Bütün bu süre boyunca Willi Mohr kapıya dayanıp onu izledi. Hâlâ açlık duymuyordu.

Santiago pişirme işini bitirdi. Çanağı iki taş sıra arasına, yere koydu. Bıçağını pantalonuna silerek temizledi, sonra somunları göğsüne dayayıp kalın ekmek dilimleri kesmeye koyuldu.

İki eski teneke maşrapa da çıkarmış bunlara şarap doldurmuştu.

«Hadi yiyelim,» dedi.

Karşı karşıya oturdular. Toprak çanak ortalarındaydı.

Santiago birkaç kez Willi Mohr'a bir şeyler sorar gibi, kararsız ve ürkek baktı.

Sonra elindeki teneke maşrapayı kaldırıp, başıyla, bir işaret yaptı.

Willi Mohr bir tepki göstermedi. Santiago bir yudum şarap alıp, maşrabayı yere bıraktı. O da hiç bir şey söylemedi.

Bir ya da iki dakika kadar sonra, bir balık aldı yemeğe koyuldu. Elleriyle yiyor, arada bir karşısında adama bakıyordu.

Gözleri eskisi gibi değil, diye düşündü Willi Mohr. Soğuk ve emin bakmıyor artık.

Santiago üçüncü balığını bitirdiğinde Willi Mohr uzadı ve bir som balığı aldı çanaktan.

Uzun bir süre baktı elindeki balığa, hâlâ karar verememiş gibi.

«İyi balık,» dedi.

«Evet, çok iyi. Balığın en iyi mevsimidir şimdi, ama yakalaması zor. Hava genellikle çok kötü oluyor. Şu son birkaç gün hariç. Tekneler hemen hiç boş dönmedi. Dün gece yılın en iyi avıydı. İyi iş yaptık»

Willi Mohr elindeki balığı ısırdı. Ve ilk lokmadan sonra, öyle bir açlık duymaya başladı ki, bütünüyle ağzına alıp daha yutmadan bir ikincisine atlamamak için kendisini zor tuttu.

«Çok para,» dedi Santiago, işaret parmağını başparmağına sürterek, «Pek çok.»

Willi Mohr bir lokma ekmek koparıp ağzına attı, büyük bir yudum şarapla midesine gönderdi lokmayı.

«Çok para,» diye tekrarladı Santiago.

«Çok da ihtiyacımız vardı,» diye ekledi.

Bir balık daha. Yavaş yavaş, dikkatle yiyordu Willi Mohr.

«Bu gece de çıksalardı, daha da çok kazanırdık,» dedi Santiago.

«Çıkmıyorlar mı?» diye sordu Willi Mohr.

Santiago omuzlarını silkti.

«Sanmam,» dedi. «İyi bir avdan sonra ertesi gece hemen hiç çıkmazlar. O gece bir aylık para kazanacaklarını bilseler bile. Bir aydır balık tutamadıklarını, bir gün içinde havanın gene bozabileceğini hemen unuturlar. Ondan sonra da belki bir ay sürer fırtınalar. Belki de iki ay.»

«Garip,» dedi Willi Mohr.

«Böyledirler işte. Hepsi. Babam da. Umutsuz. Adam olmazlar. İşler kesat gittiğinde, günlerce haftalarca denizde kalırlar, bir şeyler bulabilmek, yakıt parasını çıkartabilecek kadar balık tutmak umuduyla. Papazların kaçınılmazın karşısında duyulan alçakgönüllülük dedikleri bu işte. Çalışmak dedikleri bu.»

Willi Mohr yemek yiyordu.

Son sözü anlayamamıştı, gözlerini elindeki balıktan kaldırıp başını salladı.

Santiago sağ işaret parmağını havaya kaldırıp anlatmaya çalıştı.

«Bu kamyonu ben ele geçirmeden önce,» dedi, «orada oturup kasabadan bir alıcının gelmesini beklerlerdi, alıcılar da tabii canları istediği zaman gelirler ve canları istediği fiyata satın alırlardı balıkları. Bazen hiç gelmedikleri de olurdu. O zaman, tuzlanamayacak cinsten balıkları kaldırıp denize atmaktan başka bir çare kalmazdı tabii. Çalışmak diye buna diyorlar. Benim yaptığım çalışmak değil. Anlıyor musun?»

Willi Mohr başını salladı. Bir tuhaf hissediyordu kendini. Belki de bunca açlıktan sonra, önündeki zengin yemek karşısında midesi isyan etmekteydi.

Yemeye devam etti. Duramamasına kızıyordu için için.

Santiago bitirmişti. Şarabını içip elinin tersiyle ağzını sildi. Sonra yerden kuru bir dal parçası aldı, bıçağıyle bir parça yontup, uzun uzun ve özenle dişlerini karıştırmaya koyuldu.

Willi Mohr son balığı da bitirdiği zaman Santiago ağzındaki kürdanı çekip:

«Hangi memlekettensin?» diye sordu.

«Almanya.»

«Hamburg mu?»

«Hayır. Güneydoğudanım aslında. Alman Demokratik Cumhuriyeti... Ama ayrılalı birkaç yıl oluyor.»

«Kötü bir memleket miydi?»

Willi Mohr bir cevap bulmakta güçlük çekti. Bir süre sonra. «Evet... galiba öyleydi,...» dedi. «Ben öyle olduğunu düşünüyordum... o zamanlar... hiç olmazsa... bazı bakımlardan.»

«Orada da açlıktan ölür mü insanlar? Ve daha fazla aylık isteyenleri vururlar mı?»

«Yok, hayır. Açlıktan ölen olmaz.»

«Öyleyse neresi kötüydü?»

«Birtakım eşyayı bulmak zordu örneğin.»

«Ne gibi?»

«Her türlü. Kahve, tütün bazı giyecek eşyası, otomobil, motosiklet. Yabancı malları almak mümkün değildir.»

«Ya iş? O da mı bulunmazdı?»

«Fazlasıyla.»

«Fabrikalar?»

«Kuruluş halindeydi. Savaş bütün ülkeyi yakıp yıkmıştı.»

«Ama fabrikalarda bir şeyler üretiliyordu elbet.»

«Elbet.»

«Parası olan da alabilirdi bu mallardan?»

«Ancak ihtiyacı olanı. Basit şeyler. Onun dışında herşey lüks sayılır ve ihraç edilirdi.»

«Neden?»

«Ekonomiyi geliştirmek için. Bizim paranın diğer ülkelerde değeri çok düşmüştü.»

«Ama yiyecek vardı değil mi?»

«Evet. Herkesin yiyeceği, giyeceği ve yatacak bir yeri vardı. Bir de işi.»

«Öyleyse niye ayrıldın?»

Soru apaçıktı ve Willi Mohr'u beklemedik bir anda yakalayıvermişti. Bir süre vereceği cevap için kelimeler aradı Willi Mohr. Her nedense aynı derecede açık ve kesin bir cevap vermek istiyordu.

«Çok büyük fedakârlıklar isteniyor ve karşılığında çok az şey veriliyordu. Herşey, bütün hayatın, bir sistem kavramı üzerine kuruluydu. Orada otururşan eğer, sistemin yaptığın fedakâr-

lıklara değer olduğuna, öne sürülen fikirlerin doğruluğuna inanmak zorundaydın. Ama inanmadığın takdirde, hiç bir şeyin anlamı yoktu ve dışında da kalamazdın.»

«Komünizm değil mi?»

«Evet.»

«Senin de komünist olman şart mıydı?»

«Evet.»

«Ya olmazsan? Hapis mi, yoksa...»

Uluslararası bir işaret yaptı, başını kaldırıp işaret parmağıyla boynundan boydan boya bir çizgi çizdi.

«Yok, öyle değil. Öyle komünist olman değildi istenen. Kimse zorlamıyordu seni ve istesen bile, öyle hemen parti üyesi olamazdın. Ama o koşullar altında çalışabilmen, yaşayabilmen için inanman gerekiyordu, yürekten inanman.»

Santiago bir süre kımıldamadı, dalgın dalgın kapıya baktı.

«Ben küçükken, savaş sırasında burada da komünistler vardı. Düzenledikleri toplantıları hatırlıyorum. Andres Nin gelmişti buraya ve **puerto**'daki meydanda konuşmuştu. On yaşlarındaydım ben o zamanlar. Ya da onbir. Sonra savaş başladı. İki ağabeyim vardı, ikisi de öldü.»

Willi Mohr başını salladı.

«Kömünizm şimdi yasak burada,» dedi Santiago, bir iki dakika sonra.

«Ve bütün sosyalist hareketlerde, öyle değil mi?»

«Evet,» dedi Santiago.

Soru soran gözlerle Willi Mohr'a baktı. Sonra, «Ben politikayla hiç ilgilenmedim,» dedi, «Ama geçen kış bir şey oldu...»

Willi Mohr yutkundu, gözleri açıldı, bebekleri büyüdü.

Santiago sözünü aniden kesmiş, ayağa kalkmıştı.

Tabağını ayağıyla itti, taş sıranın üzerinde duran sigara paketlerinden birini aldı, mutfaktan dışarı çıktı.

Willi Mohr kirli tabakları topladı bir küme halinde musluğun yanına koydu. Sonra bir **Ideales** yaktı; uzun, derin nefeslerle içmeye koyuldu sigarasını. Bir haftadır tek bir sigara içmemişti.

Kapının önüne çıktığında akşam çökmekteydi. Güneş ufka yaklaşmış, yerde uzun mor gölgeler çizmekteydi. Hava kuru ve sıcaktı, doğuda gökyüzü günbatımının kalın, siyah, karanlık ku-

şağı üzerinde maviden mora bütün tonlarda rengârenk çizgiler çizmekteydi.

Santiago Alemany kamyonetin yanında durmuş inik ön lâstiklerden birini tekmeliyordu.

«Patlak mı?» diye sordu.

«Evet.»

«Böyle durmamalı. Lâstikten hiç hayır kalmaz.»

Willi Mohr omuz silkti.

«Nesi var?»

«Piston contası.»

«O kadar kötü bir şey değil ki.»

«Belki piston kapağı da atmıştır.»

Santiago eğildi, motöre baktı, parmaklarıyla yokladı.

«Sanmam,» dedi sonunda.

Cevap vermedi Willi Mohr.

«Yeniden yürür hale getirmek zor olacak.»

«Evet.»

Santiago kamyonetin çevresinde dolandı, arka sıranın üzerinde duran stepneyi çıkardı. Bir kaç kere yerde döndürdü, sonra delik olup olmadığını anlamak için parmaklarını üzerinde gezdirdi.

«İyi durumda bu lâstik.»

Haklıydı. Dan Pedersen kamyoneti aldığında yedek lâstiği yoktu ve o sıralar Siglinde'le Dan'ın biraz parası olduğundan ucuzcasından bir yedek lâstik satın almışlar ama değiştirmeleri gerekmemişti hiç.

«Bana lâzım,» dedi Santiago. «Bir süredir bir lâstik alsam diye düşünüyordum ama bir türlü uygun düşmedi zaman.»

«Benim değil.»

«Evet, senin sayılmaz aslında.»

Candan bir gülümseme değildi Santiago'nun dudaklarında beliren. Cebinden bir tomar kağıt para çıkarıp arasında üç yüz peseta ayırdı. Willi Mohr uzatılan parayı almak için hiç bir harekette bulunmadı. Kuşkulu gözlerle balık kamyonuna bakmaktaydı.

«Aynı boy,» dedi Santiago.

Paraları kamyonetin direksiyon tablosuna bıraktı, üzerlerine de yerden aldığı küçük bir taşı koydu uçmasınlar diye.

«Hani bu havada da bir şey uçmaz ya.» dedi sonra.

«Çok fazla veriyorsun,» dedi Willi Mohr.

«Aksine,» dedi Santiago, «Böyle bir lâstik 100 duro eder en azından.»

Lâstiği yuvarlayarak Ford'un yanına götürdü.

«İspanyolcayı iyice ilerletmişsin.»

Sırtını evin kapısına dönüp eğildi, kolu çevirdi. Motör hemen çalıştı. Günbatımıydı tam, karanlık çökmek üzereydi.

Santiago arabaya bindi, farları yaktı.

Bir şey söyledi, ama motörün sesinden anlayamadı Willi Mohr.

Arka arka manevra yaparken farlarının ışığı basamaklara oturmuş adamı aydınlattı. Elleri pantalonunun ceplerinde hareketsiz duruyordu.

Motörün sesi duyulmaz olduğunda Willi Mohr içeri girdi ve yastığının altındaki tabancayı eline aldı. Bir süre, elinde silâh, kendi kendine konuşarak durdu orada.

«Ateş edemeyeceğim,» dedi.

Mantıksız, eli kolu bağlı bir umutsuzluktu duyduğu, sanki varoluşunun temelleri o anda çöküvermişti.

Emniyeti açtı, silâh şiltenin altına koydu. Mutfağa gitti, taş sıranın üzerinde sıralanmış duran erzakı görmek için bir kibrit yaktı.

«Canı cehenneme,» dedi.

Kamyonetin yanına gitti sonra, paraları buldu, aldı, katlayıp cebine koydu.

Kapıyı dışardan kapayıp anahtarı cebine attığında, aklını başına devşirip düşünebilecek hale ancak gelmişti. Böyle olmaz. Onu da sonuna dek beklemeliyim, öbüründe olduğu gibi. Bol bol zaman var önümde.

Willi Mohr **Café Central**'e akşam kahvesini içmeye gitti.

6

NOEL'e ondört gün kalmış olmasına rağmen, sıcak havalar

devam ediyordu. Çıplak ayaklarının altında sıcacıktı taş zemin. Saat sekiz buçuktu ve Willi Mohr yeni kalkmıştı yataktan. Üzerinde bumburuşuk pijama pantalonu vardı, saçı başı darmadağındı. Dış kapının kilidini açarken esniyordu. Sıcak, kapının ardında bir duvar gibi yükseliyordu beyaz ve köredici.

Santiago Alemany, kamyonetin şoför mahallinde oturmuş, dirseklerini dizlerine dayamış, şapkasını gözlerine indirmiş can sıkıntısını gidermek için elindeki çomağı yontuyordu. Ayaklarının dibinde madenî bir alet kutusu ve pırıl pırıl, yepyeni bir bakır conta duruyordu.

«Merhaba,» dedi şapkasını arkaya iterek.

Willi Mohr başıyle karşılık verdi. Sonra boğazını temizledi, aldırmaz bir tavırla yere tükürdü.

Şaşkınlıktan dili tutulmuş, acı duyacak kadar duygulanmıştı. Böylesi yatakta yakalanmak - hiç aklına gelmemişti doğrusu, inanmazlıkla çevresine bakındı.

«Arabayı aşağıda bırakmak zorunda kaldım,» dedi Santiago. «Yolun ortasında bir domuz boğazlıyorlardı.»

Elindeki çomağı yere attı, ama bıçakla oynamaya devam etti.

«Noel'e pek bir şey kalmadı,» dedi. «Tıkabasa yemek yemeye hazırlanıyorlar.»

Willi Mohr bıçağa bir göz attı ve içeri girdi. Bu durum hiç de hoşuna gitmemişti. Mutfağa girip çıplak sırtını kapıya dönmek niyetinde değildi. Öte yandan tabancayı alıp yıkanırken yanıbaşına musluğun kenarına koymak da pek olmazdı. Göğsünü kaşıyarak düşündü bir süre. Sonra omuz silkti, pijama pantalonunu çıkarıp yıkanmaya koyuldu.

Tekrar dışarı çıktığında Santiago aletleri çıkarmış, motöre eğilmişti bile.

«Saatler sürer bu iş,» dedi.

Willi Mohr başını salladı. Bütün gün ve belki de ertesi gün boyu uğraşmaları gerekebilirdi kamyoneti çalışır hale getirebilmek için. Ama çalışsa bile kullanmayacaktı nasıl olsa. Anlamsız geldi birden yaptıkları. Tabii ardında başka bir hesap olabilirdi pekâlâ. Belki de Santago kendi hurda Ford'un yerine kamyoneti kullanmaya niyetlenmişti.

«Başlayalım mı?» dedi Santiago.

«Önce yağını boşaltmalı,» dedi Willi Mohr.

Santiago İngiliz anahtarını ona uzattı.

Willi Mohr cıvatayı gevşetmek için sırtüstü yere uzanmadan önce bir an durakladı. Başı ve kolları kamyonetin altında, gövdesinin geri kalan kısmıyle bacaklarının savunmasız dışarıda olduğunun öylesine farkındaydı ki, neredeyse acı duymaktaydı. Cıvata iyice sıkışmıştı, gevşetmek bir hayli zamanını aldı. Sonunda birden boşalan yağ ve paslı su karışımını çakıl taşları arasındaki kuru toprak emiverdi.

Sessiz ve telâşsız çalışıyorlardı. Piston kapağını çıkartıp, kırık contayı ayırdıklarında biraz mola veirp ekmekle salam yediler, sonra barakanın gölgesine oturup birer sigara yaktılar. «Denizci bir arkadaşım var,» dedi. Santiago. «Birkaç kez Hamburg'a gitmiş. Orada bütün bir sokak boyu barlar ve gece kulüpleri var demişti. Kadınlar çırılçıplak dansederlermiş, genelevlerde de çıplak kızlar resmi geçit yaparmış müşterilerin önünde. Bir de tütüncü dükkânlarında çıplak kadın resimleriyle dolu gazeteler, dergiler varmış Hamburg'da. Öyle söyledi.»

«Aşağı yukarı hepsi doğru,» dedi Willi Mohr.

«Son seferinde bir yere gitmiş, bir kadın yirmi beş duro karşılığı bir keçiyle sevişiyormuş herkesin gözü önünde.»

Willi Mohr dudağını sarkıtıp ona bir kez Mısır'da kadınların vitrinlerle çırılçıplak oturup bilmem nerelerinden sigara içerek ne denli marifetli olduklarını gösterdiklerini anlatan Hugo Spohler'i düşündü. Dünya abartma hikâyelerle doluydu ve Allah bilir, Hugo belki de hiç bir zaman Mısır'a gitmemişti.

«Mümkün,» dedi.

«Senin memleketindeki kadınlar nasıldır?»

«Valla, keçilerle sevişmezler.»

Bu konuşma özellikle hoşuna gitmemişti ve susmayı tercih ederdi, ama dönüp Santiago'ya baktığında son sorunun bile büyük bir ciddiyet içinde sorulmuş olduğunu anladı.

«Buraya kıyasla şartlar çok farklı tabii,» dedi. «Kadınlar çeşitli işlerde çalışır, türlü türlü meslekleri vardır. Otobüs şoförlüğü, yapı işçiliği, makinistlik yaparlar söz gelimi. Fabrikalarda, gümrükte çalışanları vardır. Her yerde kısacası. Erkekler kadar eğitim görmüşlerdir ve toplumda farklı bir yerleri vardır. Bu

yüzden de erkeklerle aynı özgürlükleri sahiptirler, dilediklerinde bu özgürlüklerini kullanırlar.

Kamyonetin yanına dönmüşler ve motöre eğilmişlerdi.

«Özgürlük mü?»

«Evet, istedikleri erkekle yatıp kalkmak gibi, istedikleri bir süre için. Hepsi yapmaz bunu, ama yapanlar da vardır aralarında.»

«Peki kimse kınamaz mı bu davranışlarını?»

«Tabii, ama önemsemek zorunda değildirler.»

«Ya genelevler?»

«Yoktur hiç.»

«Ya nasıl yürütülür işler?»

«Oldukça iyi. Böyle bir sorun yoktur ki. Sorunlar başka bir biçim almıştır.»

Contayı yerine geçirirken kısa bir sessizlik oldu. Willi Mohr pistonları denedi, bir hayli boşluk vardı. Bunu yaparken de sormayı düşündüğü birkaç soruyu biçimledi kafasında. Sessizce sıraya koyup tekrarladıktan sonra öbür adamın tekrar motöre eğilip yeni contayı yoklamasına kadar bekledi. Sonra, «Ama burada, İspanya'da, durum oldukça farklı değil mi? Genelevler dışındaki kadınlarla ilişki kurmak bir hayli güç sizin için, öyle değil mi?»

«Evet, kolay değil,» dedi Santiago.

Cevap verirken başını kaldırıp bakmamıştı Willi Mohr'a.

İşine engel olmasın diye şapkasını çıkarmıştı. Willi Mohr onun düzgün siyah saçlarının bitimine, ense köküne dikti gözlerini.

«Ya turistler,» dedi elindeki İngiliz anahtarını avucunda sıkarak, «Arasıra sevişebilmek için yaklaşmaz mısınız onlara?»

Santiago Alemany başını kaldırıp ona baktı, önce gözlerinin içine, sonra İngiliz anahtarını kavramış eline.

«Arasıra,» dedi soğuk bir sesle.

Tekrar eğildi ve işine devam etti. Willi Mohr onun kısa bir an için bir şeyler bekler gibi kaskatı kesildiğini sandı ama emin değildi.

O gün bütün akşamüstü başka hiç bir şey söylediler birbirlerine.

Onarım işi bitmedi. Santiago saatine baktı. Altıydı alet ku-

tusunu toplayıp gitti. Ertesi gün gelip gelmeyeceğini söylememişti.

Willi Mohr bir ikinci kez gafil avlanmak istemiyordu ertesi sabah. Küçük balık kamyonu kapının önünde durduğunda, merdivenlere oturmuş bekliyor buldu onu Santiago.

Öğleyin onarım işi bitti ama motörü yeniden çalıştırabilmek için bir saat kadar daha uğraşmaları gerekti. Eski ve ayakla basılan pompayla lâstikleri şişirmek hayli zaman aldı. Willi Mohr son lâstiğe hava pompalarken Santiago onun arkasında ayakta duruyordu.

«Bizim burada aile bağları çok güçlüdür,» dedi.

«Duydum,» dedi Willi Mohr.

«Eğer aileden birinin başına kötü bir şey gelirse, bunu çok ciddiye alırız.»

«Öyle mi?» dedi Willi Mohr.

Başını kaldırıp arkasında duran adama bakmaya gerek duymadı.

Kısa bir süre sonra Santiago gitmişti. Willi Mohr onun hayli uzun bir süre gelmeyeceğini düşündü.

7

SON iki hafta içinde cereyan eden olaylar Willi Mohr'un aklını karıştırmıştı. Santiago Alemany ile olan ilişkisi hayli garip birtakım olaylar dizisi halinde gelişmiş ve bunların kökenlerini iyice tahlil edememişti Willi Mohr.

Ama gene de er yada geç öldüreceğinden emindi Santiago'yu. Ama ne zaman, nasıl, bilemiyordu.

Bir yıldan beri ilk kez yalnızlığının iyice bilincine varmıştı. Artık beklediği bir şey kalmamıştı, dolayısıyle de hayatı anlamsız ve yapmacık bulmaya başlamıştı.

Yaşayacağı günlerinin sayılı olduğunu biliyordu ama gelecek önceden bilinmediğinden ve belirli bir hedefle sınırlanmış olmadığından, hayat artık bulanık ve itici gelmekteydi Willi Mohr'a.

Santiago gittiğinde, Willi Mohr uzun süredir unuttuğu bir beraberlik isteği duydu tâ içinden. Vücudunu işe koşup yorarak bu konuda düşünmeyi hiç olmazsa ertesi güne kadar erteleyebildi.

Evde hemen hiç yakacak kalmamıştı. Bunu farkeder etmez, büyük bir sevinçle halat parçalarını toplayıp çalı çırpı toplamaya yola koyuldu. Kuru, durgun sıcakta yokuş yukarı yürümek hayli zordu. İki sefer yaptı ve her ikisinde de dağın mümkün olduğunca yükseklerine çıkmaya çalıştı. Döndüğünde hava kararmak üzereydi. Yorgun ve terli olmasına rağmen, kilisenin arkasındaki lokantaya gitti, yemekten sonra **Café Central**'de bir iki saat öldürdü. Yanındaki masada yol yapımında çalışan işçiler oturuyordu. İçki içmiyorlardı ama bir peseta karşılığı kahveciden ödünç aldıkları yağlı iskambillerle kâğıt oynamaktaydılar. Sessizdiler, yoksulluktan, ruhsuzluktan başka bir şey yansıtmıyordu ince, zayıf, güneş yanığı yüzleri.

Willi Mohr geceyarısından biraz sonra Barrio Son Jofre'deki eve döndü. Kapıyı açtı, karanlığa girdi, ardından kapıyı kitlemedi. Çok yorgundu, gaz lâmbasını yakmaya uğraşmadı hiç, bir kibrit çakıp başucundaki mumu tutuşturmakla yetindi. Esnedi, dışarı çıkıp, dişlerini temizlemeyi ve işemeyi düşündü uyumadan önce. Diş fırçasını aldı, mutfaktan bir maşraba su doldurdu kendine. Tam kapıdan çıkarken bir ses duydu. Dışarıda birisi vardı.

Kapıdan bir iki adım ötede, durdu ve dinledi.

Patikadan yukarı çıkarken arkasından gelen biri olmadığına emindi. Her kimse dışarıdaki, merdivenlerde, kapalı kapının hemen ardında hareketsiz durmaktaydı.

Bir elinde diş fırçası ötekinde maşraba vardı. Ne yapması gerektiğine karar veremiyordu bir türlü.

Sonra kumaşın tahtaya sürünmesiyle çıkan bir hışırtı duydu, kapı tokmağının oynadığını gördü.

Willi Mohr kımıldamadan durmuş, sessiz ve yavaş açılan kapıya bakıyordu.

Merdivenlerde, yuvarlak yüzlü, ince bıyıklı bir jandarma duruyordu. Karabinası elindeydi ve aldırmazlıkla içeri bakıyordu.

«Hadi,» dedi, «Gidelim.»

8

'ODA tıpkı eskisi gibiydi.

Dört parça eşya vardı: küçük bir yazı masası, kahverengi bir dosya dolabı, kara bir koltuk ve iki kişilik bir tahta sıra. Ama gene de tıkabasa dolu gibiydi. Penceresi yoktu; yazı masasının arkasındaki duvarda ağır, kara bir çerçeve içinde **Caudillo'nun** bir resmi asılıydı. Portrenin altında, tavanda sarkan yeşil fânusun ampulünün çizdiği dairenin altında bir adam oturmuş, birşeyler yazmaktaydı.

Willi Mohr içeri girer girmez Çavuş Tornilla elindeki kalemi bıraktı, ayağa kalktı.

Özenli bir selâm verdikten sonra elini uzattı ve gülümseyerek, «İşte tekrar karşılaştık,» dedi «Sevindim görüştüğümüze. Sizi bu saatte çağırtmak zorunda kaldığım için özür dilerim.»

Willi Mohr saydam mavi gözlerle uzun uzun baktı karşısındaki adama ve uzatılan eli mekanik bir hareketle sıktı.

Dışarıda, beton zemin üzerinde bir karabina kabzasının yere vurmasıyle çıkan ses yankılanmaktaydı. Birisi nöbetteydi kapının önünde. Belki de Willi Mohr'u buraya getiren küçük, kara bıyıklı, yuvarlak yüzlü jandarmaydı bu, onu yol boyu üç adım ardından izleyen jandarma. Willi Mohr Barrio Son Jofre'deki evden ayrıldıktan sonra hiç görmemişti jandarmayı. Yalnızca çizmeleri altında gıcırdayan mıcırın sesini duymuştu.

Çavuş Tornilla yazı masasının çevresinde dolandı, önüne geldi, sırayı çekip masaya yaklaştırdı biraz.

«Suçlu sandalyesi,» dedi ve özel bir espriyi, ancak aynı gizli cemiyete üye olanların bilebileceği bir espriyi paylaşıyormuş gibi gülümsedi.

Karşılıklı oturdular. Çavuş Tornilla gülümsemeye devam etti. Dirseklerini masaya dayamıştı, yavaş yavaş önce parmak uçlarını sonra da avuçlarını birleştirdi. Birden aklına bir şey gelmiş gibi, ayırdı ellerini, telefonun arkasında bir yerlerden bir paket sigara bulup çıkardı, karşısındaki adama ikram etti.

Willi Mohr bu oyuna bir son vermesi gerektiğini düşünerek

kendi kibritini aradı ama koltuktaki adam ondan önce davranarak çakmağı uzattı.

Çakmağını cebine koymadan, bir süre avucunda tarttı Çavuş Tornilla ve «Evet, o çakmak,» dedi gülümseyerek, «Çok iyi bir kalite. Hiç aksamadı daha. Aslında kullanmamam gerekir. El konulmuş mallardan..»

Tekrar parmak uçlarını birleştirdi ve gülümsedi.

Çavuş Tornilla tam iki buçuk ay önceki o gece olduğu gibiydi. Aynı özür dileyen, dostça gülümseyiş, aynı sigaralar. Aynı sinekkaydı traşlı yanaklar, aynı özenle ütülenmiş üniforma, aynı açıda eğik giyilmiş kasket, ve omuzundaki kayışta aynı parlaklık. Masanın üzerindeki bir çift açık kahverengi eldiven dışında hiç bir değişiklik yoktu. Kâğıtlar, belgeler bile aynıydı.

Willi Mohr ayak ayak üzerine attı ve boş gözlerle masaya bakmaya koyuldu. Sinirli değildi, ama adamın suskunluğundan, sabit bakışlarından tedirgin oluyordu. Uykusu vardı ayrıca, esnememek için zor tutuyordu kendini.

«Niye getirttiniz beni buraya?»

Cevap yok.

Sigarasını bitirdi Willi Mohr ve dikkatle sigara tablasına bastırdı. Dört izmarit vardı tablada.

«Şimdi nerede oturuyorsunuz?» diye sordu Çavuş Tornilla.

«Barrio Son Jofre'de.»

«Ne zamandan beri?»

«Geçen Ağustos'tan bu yana.»

«Evet, öyle. İspanyolcayı bir hayli ilerletmişsiniz. Yakında bir yerli gibi konuşacağınızdan eminim.»

«Teşekkür ederim.»

«Yok, yanlış anlamayın. Lâfın gelişi bu. Ama çok iyi konuşuyorsunuz gerçekten. Hemen anladım. Büyük bir ilerleme var.»

Bir **Bisonte** daha ikram etti. Gene öbür adam kibritine davranmaya vakit bulamadan çakmağı çaktı.

Bir daha sefere ben daha önce davranacağım, diye düşündü Willi Mohr.

«Noel'e bir kaç hafta kaldı,» dedi Çavuş Tornilla. «Ama korkarım burada Noel şenlikleri sizi biraz hayal kırıklığına uğratacak. Sizin memlekettekilere hiç benzemez buradaki kutlama biçimi. Alman Noel'ini iyi hatırlarım. Rusya'da cephedeyken bile,

karakollarda ve koğuşlarda küçük küçük ağaçlar vardı, kırmızı yeşil kâğıtlarla süslenmiş. Hüzünlü şarkılar söylemiştik. Sizin memleketinizin insanlarını iyi tanırım, Noel'in gerektiği gibi kutlanmadığından yakınmışlardı. Onun dışında da bir kez olsun şikâyet ettiklerini duymadım. Savaştan önce Noel'leri nasıl kutladıklarını da anlatmışlardı. Nasıl boncuklar takıp birbirlerinize armağanlar verdiğinizi. Nasıl bir azizi, bir kuklayı süsleyip püslediğinizi. Bir de adı vardı değil mi?»

«Santa Klaus.»

«Ah, evet Santa Klaus. Ama burada bunların hiç birisi yoktur. Bir İspanyol geleneği değil bu. Büyük kentlerde iş adamları benimsemişlerdir ama taşraya, köylük yerlere yayılmadı. Burada Noel'de insanlar baba ocağına giderler ve aileleriyle birlikte her zamankinden biraz daha fazla yerler, belki etli bir paella o kadar. Sonra da bir meyhanede anis içerler. Gözle görülür bir değişiklik yoktu. Ama durun, Noel sırasında İspanyada bulunmuştunuz daha önce, değil mi?»

«Geçen yıl buradaydım.»

«Tabii. Unutuyordum. Bir hayli zamandır bizimlesiniz. Ama pek bir şey görmediniz daha, değil mi?»

«Hayır.»

«Paskalya daha değişiktir. Burada büyük bir şenlik düzenlenir. Yedi gün sürer, çeşitli resmi geçitler, toplantılar yapılır, gerek dinî, gerekse millî. Ama belki paskalya sırasında da bulunmuştunuz daha önce İspanya'da.»

«Hayır.»

«Doğru. Paskalya sırasında burada yoktunuz.»

Willi Mohr'un gözleri kararmaya başladı. Yakında uyuyacağım, diye düşündü. Ama kararmakta olan gözleri değil, ampuldü. Işık titredi, sonra kirli camın ardındaki teller ince kırmızı bir kurdeleye dönüşünceye kadar azaldı. Oda hemen hemen kapkaranlık olmuştu.

Çavuş Tornilla sigara uzattı, çakmağı çaktı.

«Elektrik sorunu halledilemedi daha burada,» dedi, «Makineler eski ve hayli yıpranmış. Kışları sık sık kesilir elektrik. Fırtınalar başlasın, daha da kötüleşir. Modernleştirilmesi gerekir, ama bu halinden şikâyetçi değil kimse. Köyde elektrik oldu-

ğundan gurur bile duyuyorlar. Daha önce de söylediğim gibi iyi, basit insanlardır buralılar.»

Işık tamamen gitti. Ama bir iki dakika sonra geri geldi, biraz titredikten sonra düzeldi.

«İşte oldu. Tekrar birbirimizi görebiliyoruz,» dedi Çavuş Tornilla sevinçli bir sesle.

Kısa bir duraklamadan sonra, ekledi: «Yakında karakol için bir yedek jeneratör edineceğiz. O zaman böyle şeyler olmaz.»

Willi Mohr açıktan açığa, gizlemeye gerek duymadan esnedi. Konuşma çok tatsız tuzsuzdu, yorulmuştu.

Üniformalı adam bir şeyler anlamaya çalışır gibi inceledi onu.

«Karım bu elektrik meselesine çok kızıyor,» dedi. «Elektrikli bir dikiş makinesi var. İki yıl önce kayınvaldem hediye etmişti. Daha önce de anlattığım gibi Huelva'da otururlar. Kayınpederimin bir dükkânı var orada, hayli büyüktür ama şimdi kayınbiraderime devretti. Huelva'ya gittiniz mi hiç? Çok yazık. Güzel yerdir. Dikiş makinesi hayli canını sıkıyor karımın. Badajoz'a atandığımda ve orada oturduğumuz süre boyunca pekâlâ çalışmıştı. Ama burada çalışmıyor. Bazen voltaj çok düşük oluyor, motörü çalıştırmaya gücü yetmiyor, bazen de elektrik kesilmiş oluyor. Kazanlarda bir bozukluk olduğunu söylüyorlar. Çok eskiymiş, arada arıza yaparak bile çalışması hayret edilecek şey diyorlar.»

Willi Mohr gözlerini kıpıştırdı, portreye baktı. **Caudillo** ile koltukta oturan adamın benzerlikleri inanılacak gibi değildi, ama şimdi daha komik geliyordu bu benzerlik Willi Mohr'a.

Karısının dikiş makinesini anlatmak için jandarma yollayıp beni buraya getirtti gece yarısı. Deli bu adam.

Diye düşündü Willi Mohr.

Susmuştu gene Çavuş Tornilla. Gözlerini karşısındaki adamdan ayırmadan, önündeki dosyadan bir kâğıt aldı. «Hakkınızda bir şikâyet var,» dedi.

Canı sıkılmış gibi gülümsedi.

«Amadeo Prunera adlı bir şahıs arazisinden odun çalmakla suçluyor sizi.»

«Odun değil, çalı çırpı.»

«Anlıyorum. Ama bu da yasaktır.»

«Bilmiyordum.»

«Eminim bilmediğinizden. Ama size daha önce de söylemeye çalıştığım gibi burada bir çok şey farklıdır. Size değersiz gelen bir çok şey, sahipleri için önemli olabilir. Bura halkı yoksuldur. Haklarının korunmasını isterler.»

Willi Mohr ne söyleyeceğini bilemedi. Yorgundu ve bu garip suçlama kesin bir şeyler düşünmesini engelliyordu.

«Tabii ciddi bir suç sayılmaz bu ama gene de bir tecavüz söz konusu. Adam şikâyet etmiş. Kendi açısından haklı. En iyisi ona aldığınız çalı çırpı karşılığı bir şey teklif etmek. Çok büyük bir mikdar gerekmeyecektir, hem paranız da var nasıl olsa, değil mi?»

«Evet, biraz.»

«Nereden buldunuz bu parayı?»

Willi Mohr cevap vermedi.

«Santiago Alemany verdi, değil mi?»

Tornilla ancak bir yada iki saniye bekledi cevap vermesi için. Sonra «son konuşmamızda gömleğinizden söz etmiştim,» dedi. «Bugün yine onu giymişsiniz. Ne kadar zamandır sizin bu gömlek?»

«1941'den beri.»

«Nasıl bir gömlek bu?»

«Hitler Gençliği gömleklerinden.»

«O halde savaş sırasında üyeydiniz bu örgüte.»

«Savaştan önce, evet. Herkes üyeydi.»

«Doğru. Başka bir örgüt var mı bağlı bulunduğunuz?»

«Hayır.»

«Ya Doğu Almanya'dayken?»

«Hayır.»

«Führer'i şahsen gördünüz mü hiç?»

«Bir kez.»

«Ne zaman?»

«1940'taydı sanırım.»

«Tarihinden emin değil misiniz?»

«Gördüğümden emin değilim.»

«Biraz açıklar mısınız bu söylediğinizi?»

«Basit. Bir trenle gelmekte olduğunu söylemişlerdi. Biz de ellerimizde bayraklar, çiçekler perona dizilmiştik. Önce asker

ve polis dolu bir tren geldi, sonra sadece iki vagon çeken bir lokomotif. Sanıyorum pencerelerden birindeydi, daha doğrusu bize o olduğunu söylediler. Her şey çok çabuk olup bitti. Şimdi o olup olmadığından emin değilim, ama o zaman gördüğümü sanmıştım.»

«Gördünüz mü ne kadar düzgün konuşuyorsunuz İspanyolcayı? Ama biz başka şeylerden söz ediyoruz şimdi. Paskalya'da burada olmadığınızı söylemiştiniz. Ama Paskalya'dan önce buradaydınız değil mi?»

«Evet.»

«Kasabada mı oturuyordunuz o zaman?»

«Evet.»

«Barrio Son Jofre'deki evde mi?»

«Evet.»

«Ne zaman ayrıldınız?»

«Mart sonu yada Nisan başıydı.»

«Neden ayrıldınız?»

Willi Mohr cevap vermedi.

«Santiago Alemany'yi en son ne zaman gördünüz?»

«Bugün.»

«Ya ondan önce?»

«Dün.»

«Sizi ziyaret etmesini siz mi istemiştiniz?»

«Hayır.»

«Neden geldi o halde?»

«Bilmem.»

«Beraber olduğunuz sürece ne yaptınız?»

«Bir kamyoneti onardık.»

«Bütün beraber olduğunuz sürece mi?»

«Hemen hemen.»

«Size para verdi mi?»

«Evet.»

«Daha önce de vermiş miydi?»

«Bir kez.»

«Neden para verdi size?»

«Bilmem.»

«Bir şey mi satın aldı?»

«Bir anlamda, evet.»

«Ne aldı? Resimlerinizden birini mi?»

«Hayır. Bir lâstik.»

«Ya daha önce? O zaman ne karşılığı vermişti parayı?»

«Hiç bir şey.»

«Çıkardı para verdi size öyle mi?»

«Evet.»

«Arkadaşınız mıdır Santiago Alemany.'»

Cevap vermek istemiyordu ama vermemek için de çaba harcaması gerekiyordu. Direnmek gittikçe güçleşiyordu.

«Kolaylıkla hatırlar mısınız, diyelim, altı ay ya da bir yıl önce cereyan etmiş olayları?»

«Genellikle, evet.»

«Öyleyse, geçmişe dönelim biraz. Bu yılın Ocak, Şubat ve Mart aylarını burada geçirdiniz, değil mi?»

«Evet.»

«Öte yandan, Paskalya sırasında, yani Nisan'da, burada olmadığınız söylemiştiniz. Doğru mu?»

«Evet.»

«İspanya'dan ne zaman ayrıldınız?»

«Mart sonunda ya da Nisan başında.»

«Ne zaman geri döndünüz?»

«Mayıs sonunda»

«Evet, doğru. Nisan'ın ikisinde ayrıldınız, onbeş Mayıs'ta da döndünüz. Bu süre içinde ne yaptınız, sorabilir miyim?»

«Bir teknede tayfa olarak çalıştım.»

«Hangi teknede?»

«Özel bir yatta.»

«Sahibi kimdi?»

«Bir İngiliz.»

«Adını hatırlıyor musunuz?»

«Thorpe.»

«Doğru. Albay Thorpe. Bu Albay Thorpe'la ne zaman tanıştınız?»

«Hemen önce.»

«Neden hemen önce?»

«Tekneyle buradan ayrılmadan.»

«Onunla tanıştığınız günü hatırlıyor musunuz?»

«Mart'ın yirmi dokuzu ya da otuzuydu.»

«O mu geldi size, ya da işi kendi mi teklif etti?»

«Hayır.»

«Öyleyse siz ona başvurdunuz.»

«Evet.»

«Yatında çalışmak üzere, öyle mi?»

«Evet.»

«Korsika'ya gideceğini biliyor muydunuz?

«Hayır.»

«Ama siz denizci değilsiniz.»

«Hayır, değilim.»

«Öyleyse neden bu işi almak istediniz?»

Bu soruyu bekliyordu Willi Mohr ve cevabını da hazırlamıştı. Kısa bir süre bekledikten sonra :

«Yedi ay olmuştu buraya geleli,» dedi. «Bir süre ayrılmak istedim.»

«Ama Albay Thorpe'un nereye gittiğini bilmiyordunuz.»

«Hayır.»

«Başka bir deyimle, onunla nereye olsa gidecektiniz, öyle mi?»

«Evet.»

«Albay Thorpe'la daha önce karşılaşmadığınızı söylediğinize göre, adam aradığını nereden biliyordunuz?»

«Duydum.»

«Nasıl duydunuz?»

«Bir meyhanede.»

«Birisi size böyle bir iş olduğunu haber verdi öyleyse.»

«Bir anlamda, evet.»

«Kimdi bu birisi?»

«Tanımadığım birisi.»

«Ve Albay Thorpe'a başvurdunuz...»

«Evet.»

«O da hemen sizi işe aldı, öyle mi?»

«Hayır.»

«Neden?»

«Kâğıtlarımda eksikler vardı.»

«Evet. Çıkış vizeniz yoktu.»

«Ama önemli değildi bu.»

«Nasıl?»

«İngiliz halletti bu işi.»

«Ne zaman?»

«Ertesi gün.»

«Ondan sonraki gün de ayrıldınız tekneyle, öyle mi?»

«Evet.»

«Yanınızda para var mıydı o zaman?»

«Hayır.»

«Hiç mi?»

«Hemen hemen hiç.»

«Ne kadar vardı?»

«Belki yüz peseta kadar.»

«Sizden başka tayfa var mıydı yatta?»

«Evet.»

«Demek bir kişi daha vardı tayfa olarak?»

«Evet.»

«Kimdi bu?»

«Ramon Alemany.»

«Doğru. Ramon Alemany'nin şimdi nerede olduğunu biliyor musunuz?»

«Hayır.»

«İspanya da mı?»

«Hayır.»

«Size Albay Thorpe'un adam aradığını söyleyen o muydu?»

«Hayır.»

«Öyleyse ağabeyiydi. Santiago Alemany. Santiago sizi Albay Thorpe'un yanına tayfa olarak girmeye teşvik etti, değil mi?»

Willi Mohr'u çok şaşırttı bu soru. Düşünmeden, «Tabii ki hayır,» deyiverdi.

Çavuş Tornilla bir kaç dakika sessiz kaldı. Soruşturma başlayalıberi gözlerini karşısındaki adamdan ayırmamıştı ve yüzündeki ifade ciddiydi.

Willi Mohr bu sabit bakışlardan kaçırdı gözlerini, yere baktı, kafasındaki dağınık düşünceleri derlemeye çalışarak. Masanın altından Çavuş Tornilla'nın ayaklarını gördü. Cilâlı siyah çizmelerinin üzerinde tozdan eser yoktu.

«Yorgun musunuz?»

«Evet.»

«Yazık. Konuşmamızı biraz daha sürdürmeyi çok isterdim. Sizin için bir sakıncası yoksa tabii.»

«Var.»

«Yazık, çok yazık,» dedi Çavuş Tornilla. «Belki içecek bir şey isterdiniz?»

«Evet. Lütfen.»

«Birazdan getirtirim. Eveet, nerede kalmıştık?»

«Sonra Korsika'ya doğru yola çıktık.»

Çavuş Tornilla elini uzattı ve dolaptan bir dosya çıkardı. Uyur gezerlerinkini andıran kendinden emin bir tavırla yapmıştı bunu, gözünü karşısındaki adamdan ayırmadan.

«Hayır,» dedi. «Tabii ki Santiago Alemany değildi size gitmeniz için emir veren.»

Willi Mohr şaşkın şaşkın baktı ona.

«Antonio Millan'dı, değil mi?»

«Bu adı ilk kez duyuyorum.»

«Gerçeği söylemiyorsunuz,» dedi koltuktaki adam üzgün bir sesle. «Bu adı benim ağzımdan duydunuz daha önce.»

«Hatırlamıyorum.»

«Oysa hafızanız hayret edilecek kadar güçlü.»

Çavuş Tornilla dosyayı açtı, içinden, iğneyle birbirine tutturulmuş birkaç sayfa çıkardı. Gözlerini karşısındaki adamdan ayırmadan kâğıtları masanın üzerinden Willi Mohr'a doğru itti ve,

«Okuyun,» dedi, «İyi bir dil çalışması olur sizin için. Ayrıca içindekilerin de ilgilendireceğini sanıyorum.»

Daktiloyla yazılmıştı kâğıtlar ve bir polis raporuna benziyordu. Willi Mohr kâğıtları ışığa doğru kaldırdı, kafasını toplamak ister gibi başını bir iki kez salladı.

«Yüksek sesle okuyun,» dedi Çavuş Tornilla.

Okudu Willi Mohr :

«Eylül'ün onunda Balear eyaletinde Majorka'ya bağlı Puerto de Soller'de yat **Monsoon**'da Albay Thorpe ile yapılan soruşturmaya ait rapordur. Albay Thorpe, kendi ifadesine göre, 1893'de İngiltere'de doğmuş ve dokuz yıl önce emekliye ayrılmıştır. Son dört yıl boyunca İspanya'nın çeşitli Akdeniz limanlarında değişik süreler kalmıştır. Halen anılarını yazmaktadır. Alman uyruk-

lu Wilhem Mohr ile ilişkisinin ne olduğu sorulduğunda şöyle demiştir: İşe aldığım iki tayfadan birinin güvenilir bir kişi olmadığını öğrendiğim günün akşamı, savaş sırasında Bahriyeli olarak görev aldığını söyleyen ve bu işe talip olduğunu belirten bir Alman (Mohr) iş konusunda konuşmak üzere beni görmeye geldi. Bu yolculuğa katılmak için çok istekli görünüyordu, hattâ, bir ara ülkeden acele olarak ayrılmasını gerektiren bir şey olabileceğini düşündüm. Ancak, bunun doğru olmadığı anlaşıldı ve ertesi gün otoritelerden hiç zorlukla karşılaşmadan çıkış vizesi alabildik. Hiç bir tavsiye kâğıdı olmadığı halde onu tutmaya karar verdim. Zira gerek ben, gerekse karım bir an önce yola çıkmak istiyorduk; hava güzeldi, bozmasından korkuyordum. Üstelik bazı nedenlerle kalmayı tasarladığımız süreden çok daha fazla kalmış bulunuyorduk. Adam (Mohr) iki Nisan'dan aynı ayın yirmi dokuzunda Ajaccio'da işten ayrılıncaya kadar yanımda kaldı. Bu süre içinde kendisine verilen görevleri gereği gibi ve sanırım elinden geldiğince iyi yaptı. Denizci olarak teknedeki gündelik yaşantıya hemen hiç katkısı olmadığını söyleyebilirim. Sanırım, bu iş için başvurduğunda yeteneklerini biraz abartarak anlatmıştı. Kötü bir denizciydi ve gelecekte tekneme Alman tayfa almamaya karar verdim. Öbür adamım (Ramon Alemany adlı bir İspanyol) Ajaccio'da bizi bırakıp gidince, Alman tekneden ayrılmak istediğini söyledi. Bu isteğine hayır demem için hiç bir neden yoktu, zaten ben de onu işten çıkarmayı düşünüyordum. Öte yandan, diğer adamımı (Alemany) kaybettiğime üzüldüm, zira çalışkan ve becerikli bir denizciydi. Bu iki adamın birbiriyle ilişkileri konusunda Albay Thorpe yanında çalışanların boş zamanlarını nasıl geçirdikleriyle hiç bir zaman ilgilenmediğini ve adamla (Mohr) teknedeki görevleri dışında hiç bir konuda konuşmadığını belirtmiştir. Ancak, her iki adamın tekneye ilk geldiklerinde birbirlerini iyi tanıdıklarını düşündüğünü belirtmiştir. Bu konuşma sırasında orada bulunan Albay'ın karısı Senaro Clementine Thorpe şöyle ifadede bulunmuştur : İkisi (Mohr ve Alemany) her zaman beraberdiler ve arada birlikte karaya çıkarlardı, bir kere Fransa'da, tekne iki gün demirlediğinde, iki kez de Ajaccio'da birlikte karaya çıktılar. Senora Thorpe Mohr ve Alemany'nin paylaştıkları kabinin temiz ve düzenli olduğunu söylemektedir. Kendisine Mohr'un tekneden ay-

rıldığında nereye gitmeyi tasarladığını bilip bilmediği sorulduğunda, Albay Thorpe hatırladığı kadarıyla Mohr'un bu konuda bir şey söylemediğini belirtmiştir. Mohr'un teknedeki görevi karşılığı aldığı para konusunda ise, Albay Thorpe bu işin yiyecek ve yatacak yer temini ve yolculuk karşılığı yaptığını, dolayısıyle kendisine bir para ödenmediğini söylemiştir.»

Willi Mohr sustu. Boğazı kurumuştu, kafası bomboştu.

Çavuş Tornilla sessiz oturmaya devam ediyordu. Okunanı dinleyip dinlemidiği belli edecek hiç bir iz yoktu yüzünde. Bitince cömert bir gülümseyişle karşısındaki adama baktı ve, «Gerçekten çok iyi okudunuz,» dedi, «Bir dili bu kadar kısa bir süre içinde bu denli iyi öğrenmeniz gerçekten büyük bir başarı.. Ama «J» harfini tam anlamıyla doğru söyleyemiyorsunuz hâlâ. Çok sert çıkıyor. Tekrarlayın : Barrio Son Jofre, J-o-f-r-e . . . J-o . . . J-o. . . J-o-f-r-e . . . »

«Jofre,» dedi Willi Mohr.

«Gördünüz mü? Çok daha iyi.»

Elini uzattı, kâğıtları aldı ve dosyanın içindeki yerlerine yerleştirdi. Sonra dosyayı dolaptaki yerine koydu bakmadan.

«Nasıl, evden memnun musunuz? Anladığıma göre bir hayli onarıma ihtiyacı varmış. Bu mevsimde hiç de doğru değil bu koşullar altında oturmanız. Geceler nemli ve soğuk oluyor. Sizin yaşınızda bile romatizmaya yakalanmak işten değil. Karım sık sık şikâyet eder romatizmadan. Oysa bizim evimizde bu gibi koşullar yok.»

Gülümsedi ve düsünceli bir tavırla ekledi: «Aksine diğer evlere kıyasla çok iyi bir ev bizimki. Kilisenin yakınında, ana cadde üzerinde. Paranız olduğu zaman yemek yediğiniz yerden birkaç ev ilerde.»

«Biraz su içebilir miyim?»

«Birazdan. Paradan söz ediyorduk, değil mi? Yola çıkarken yanınıza para almadığınızı söylemiştiniz. Albay Thorpe'den de almadınız. Oysa buraya geri döndüğünüzde cebinizde altı aylık kira ödeyip üç ay rahatça yaşayabilmeniz için yetecek kadar para vardı. Döviz değiştirmediğinize göre, İspanyol parasıydı üzerinizdeki.»

Çavuş Tornilla'nın midesi guruldadı. Zarzor duyulur bir ses-

ti ama Willi Mohr kesinlikle duydu. Sonunda bir ilerleme kaydettiğinin ifadesiydi sanki bu ses.

«Bakın, bu gibi ufak tefek şeyler oturup da düşününce insanın aklını kurcalıyor. Ama tecrübelerinizle bilirsiniz ki, her şeyin doğal bir açıklanış biçimi vardır. Parayı nereden buldunuz?»

Willi Mohr bir şey söylemedi. Yüzü donuk ve ifadesizdi, duyduğu olağanüstü yorgunluğu yansıtmıyordu.

Koltuktaki adam masadan bir kâğıt parçası aldı, biraz göz gezdirdikten sonra, önemsemez bir tavırla, «Bu yılın yirmi Şubat'ında Albay Thorpe, Ramon Alemany ve Santiago Alemany için çıkış vizesi almak üzere yetkili makamlara başvurdu. Onları **Monsoon** adlı yatında tayfa olarak çalıştırmak istediğini belirtti. Ondört gün sonra Ramon Alemany için bir vize verilmiş ama kardeşinin adına yapılan istek reddedilmişti. Thorpe bu karara itiraz etti ama Mart'ın otuz birinde gerek Albay Thorpe'a, gerekse Santiago Alemany'ye bu kararın bozulamayacağı tebliğ edildi. Aynı akşam siz tekneye gidip aynı işi para istemeden yapabileceğinizi söylediniz. Gerektiği gibi yapabileceğiniz bir iş olmadığını bile bile. Ertesi gün Albay Thorpe ile birlikte bir taksiye binip eyalet merkezine gittiniz ve Albay Thorpe size bir vize temin etmeyi başardı. Siz yabancı olduğunuz ve Albay Thorpe de valiyi şahsen tanıdığı için kolayca oldu bu. Fransa'ya geldiğinizde Ramon Alemany ortadan kayboldu ve siz de hemen ardından tekneden ayrıldınız. Dört hafta sonra İspanya'ya geri döndünüz ve yanınızda para vardı. Daha önceleri Santiago'yla birlikte ya da ona yakın yerlerde sık sık beraber görülürdünüz. Oysa şimdi üç buçuk aydır bir araya gelmiyorsunuz. Sonra Santiago Alemany birden ortaya çıkıp size para veriyor. Aklını karıştırıyor insanın bütün bunlar. Haksız mıyım?»

Kelimeler zorla Willi Mohr'un beynine giriyor, onun uyuyup kalamasını engelliyordu. Yoksa sandalyeden düşmesi işten bile değildi. Birkaç kez gözlerini kırpıştırdı, ama çevresindeki bulanıklık devam ediyordu. Gözlerinin önündeki yüz, tavandan sarkan titrek ışıkta gerçek dışı bir görünüm kazanmaktaydı.

«Lütfen biraz su verin bana,» dedi.

«Yorgunsunuz ve susadınız.»

«Evet.»

«Ama fazla değil. Çok daha kötüsü olabilirdi.»

Çavuş Tornilla ellerini kavuşturmuştu, dirseklerine yaslandı, parmak uçlarını birbirine değdirdi gene.

Yüzündeki gülümseyiş söndü, sert ve ani bir çıkışla, «Santa Margarita'ya gittiniz mi hiç?»

«Evet.»

«Ne zaman?»

«Geçen yıl. Noel'den hemen önce.»

«Ya daha önce?»

«Bir kere.»

«Ne zaman?»

«Ekim ya da Kasım'da, galiba. Sonbahardı.»

«Tarihini hatırlamaya çalışın.»

«Birinci gidişiminin mi, ikincisinin mi?»

«İkisinin de.»

«Bilemiyorum. Noel'den hemen önce, bir de ondan önce, sonbaharda.»

«Olayları tekrar sıralamaya çalışalım. Norveçli arkadaşlarınız o sıralarda ülkeden ayrılmışlardı değil mi?»

«Evet.»

«Ne zaman?»

«Onbeş Aralık'ta.»

«Santa Margarita'ya ondan önce mi gittiniz, sonra mı?»

«İkincisi sonraydı, Noel'den hemen önce.»

Parmaklarıyle saydı.

«Onsekiz Aralık'ta olmalı.»

«Ne yaptınız Santa Margarita'da?»

«Bir kamyonet kiraladım.»

«Doğru. Orada Norveçli arkadaşlarınızın daha önce kiralamış oldukları bir kamyoneti devralmak üzere bir inşaatçıyla konuştunuz. Ama ilk sefer? O da Aralıkta mıydı?»

«Daha önceydi sanırım.»

«Belki de bir ya da iki Aralıkta gittiniz.»

«Hayır. Daha erken bir tarihte olmalı. Kasım, belki de Ekim'de. Yağmur yağıyordu.»

«Yalnız mı gittiniz Santa Margarita'ya?»

«Hayır.»

«Kim vardı yanınızda?»

«Nerveçli arkadaşlarım.»

«Adları neydi arkadaşlarınızın?»

Cevap vermedi Willi Mohr.

«Pedersen'ler değil mi?»

«Evet.»

«Durun bakayım, adları neydi? Ha, evet, Daniel ve Sig... gibi bir şey. Adlarını biliyorsunuz değil mi?»

«Evet!»

«Onlar hakkında konuşur musunuz biraz?»

Çavuş Tornilla büyük bir sükûnet içinde oturarak cevabı bekledi. İfadesi gittikçe değişti, düşünceli bir hal aldı.

«Soyadımı biliyor musunuz?»

«Evet.»

«Ya adımı?»

«Hayır.»

«Ama ben söylemiştim.»

Willi düşündü.

«Evet,» dedi, «Şimdi hatırladım.»

«Lütfen söyler misiniz?»

«José.»

«Ya Norveçli arkadaşlarınız adları neydi?»

Sessizlik.

Willi Mohr portrenin altında oturan adama baktı, donuk ama meydan okurcasına değil.

«Norveçli arkadaşlarınızın öldükleri kanısındasınız, değil mi?»

«Evet.»

«Haklısınız belki de. Her neyse. Onlarla Santa Margarita'ya gittiniz. Orada ne yaptığınızı anlatır mısınız?»

«Oraya kadar kamyonetle gittik, etrafa baktık, geri döndük.»

«Bir maden vardır orada. Ona da baktınız mı?»

«Yakınına gitmedik ama gördüğümü hatırlıyorum uzaktan.»

«Santiago Alemany da sizinle beraber miydi?»

«Hayır.»

«Tarihini kesin olarak hatırlamıyorsunuz ama Kasım'da olduğunu, her halü kârda üç Aralık'tan önce olduğunu sanıyorsunuz. öyle değil mi?»

«Evet.»

«Birkaç dakika için o günlere dönelim şimdi. Aralığın ikisine ve üçüne. O günlerde ne yaptınız?»

«Hiç hatırlamıyorum.»

«Ben yardım edeyim size. İki Aralık akşamı puerto'daydınız. Bir polis devriyesi saat gecenin bir buçuğun da sizi Norveçli arkadaşlarınız ve Alemany kardeşlerle birlikte rıhtımda görmüş. Ne yapıyordunuz orada?»

«Hiç bir şey.»

«Ne yapıyordunuz rıhtımda diyorum size.»

«Denize girmiştik.»

«Saat bir buçukta, öyle mi? Rıhtımın tâ ucundan. Neden köydeki herhangi bir plajdan değil?»

«Mayolarımız yoktu yanımızda.»

«Kadının da mı?»

«Evet.»

«Yasaktır bu gibi davranışlar. Özel bir kanunla yasaklanmıştır. Bunu biliyor muydunuz?»

«Saçma bir kanun.»

«Olabilir. Sizin de cinsel ilişkiniz var mıydı kadınla?»

«Hayır.»

«Ama dört ay kadar bir süre aynı çatı altında yaşadınız onunla. Çekici bir kadın olduğu, üstelik de... kiminle olursa olsun... anladınız ya. Öyle söylerlerdi hakkında. Sizi etkilememiş olması pek inanılır gibi değil. Ona âşık mıydınız?»

Willi Mohr cevap vermedi. Şimdi daha az yorgunluk duyuyordu ama çok tedirgindi ve her ne bahasına olursa olsun öbür adamın bu konuda daha fazla konuşmasını engellemek istiyordu.

«Öğrenmek istediğiniz nedir?» diye sordu.

«Söz gelimi, ertesi gün, üç Aralık'ta neler yaptınız?»

«Yanlış hatırlamıyorsam, o gün puerto'daydık. Evet. Galiba çok sıcaktı gene. Denize girmedik ama bir meyhaneye gidip geç saatlere kadar orada kaldık. Bir çeşit partiydi bu. Şarkı söyleyip içki içtik. Bir hayli içtik... başka... başka bir şey yok, hepsi bu.»

«Alemany kardeşler de orada mıydı?»

«Evet. Santiago Alemany bütün gün bizimleydi. Kardeşi daha sonra geldi, balığa çıkmıştı tekneyle. Evet, hatırlıyorum şimdi. Rıhtımdaydık tekne geldiğinde. Alemany kardeşlerin babası Santiago'yu tersledi bir gün önce balıkları kasabaya götürmediği için. Sonra hep birlikte meyhaneye döndük.»

«Santiago ne cevap verdi?»

«Kesin olarak hatırlamıyorum. Kamyonetin bozuk olduğunu söyledi galiba. Sonra tekrar içmeye başladık, sonra da eve döndük. Kamyoneti ben sürdüm, hatırlıyorum şimdi.»

«Sarhoş olduğunuz halde öyle mi?»

«Evet.»

Çavuş Tornilla gülümsedi. Gene dostça ve iyi niyetli bir ifade belirmişti yüzünde.

«Bu akşam daha şimdiden üç suç işlediğinizi kabul ettiniz. Nereye varacak bunun sonu?»

Ellerini koltuğunun arkasına uzattı ve bir su testisi aldı yerden. Sonra kalktı, masanın önüne geldi - eskisi kadar zarif, eskisi kadar duygusuz. Willi Mohr suyu içti, kendisine verilen sigarayı aldı, uzatılan çakmaktan yaktı. Öbür adam yerine döndü.

«Elektrikler çok zayıf gerçekten,» dedi sönmeye yüz tutan ampule bakarak.

Bir süre sessiz oturup karşısında oturan adama baktıktan sonra :

«Bir aileniz olmalı,» dedi orta parmağıyle masanın üzerinde duran deri çerçeveyi işaret edip, «Aile çok önemlidir bir erkek için. Hayata çok daha değişik bir biçimde bağlar erkeği bir aile. Onca yıllık askerlikten sonra nasıl bir değişiklik olduğunu iyi hatırlyorum. Kendi çocukları olana kadar anlamıyor insan ailenin ne demek olduğunu. Evlenmelisiniz. O zaman yaşamak için iki neden olur, işiniz ve aileniz. Aile işinizin anlamını arttırır. İşiniz gereği onları, çok seyrek görmek zorunda kalsanız bile, benim gibi. Ne için çalıştığınız kesinleşir o zaman, amaçlarınızın, bu amaçlara ulaşmak için yaptığınız işle aynı doğrultuda olduğu kanıtlanır böylece.»

Willi Mohr dinlemiyordu onu. Sönmüş sigarasını parmakları arasında tutuyordu, gözlerini portreye dikmişti. **Caudillo'nun** dudaklarıydı sanki oynayan, geçen seferki gibi. Hoşuna gitmiyordu bu.

«Almanya'da bir nişanlınız vardır belki de,» diye sordu Çavuş Tornilla.

«Hayır.»

«Daha önce de olmadı mı?»

«Evet, belki bir anlamda bir nişanlım oldu. Bir kere.»

«Uzun bir süre önce mi?»

«Savaş sırasında.»

«Savaş sırasında Polonya'daydınız, değil mi?»

«Evet, Gotenhafen'de.»

«Güzel bir yer miydi Gotenhafen?»

«Hayır, pek sayılmaz. Oldukça küçüktür, geniş sokakları küçük, kutu gibi evleri vardı. Bir de kocaman, baştan aşağı asker dolu bir limanı.»

«Ben de bir ya da iki kere bulundum Polonya'da açıkçası. Polonyalıların üzerimde olumlu bir etki bıraktıklarını söyleyemeyeceğim. Düşman, hattâ uzlaşılması imkânsız insanlar gibi geldiler bana. Ruslar gibi.»

«Hakları yok değildi ama. Haksız bir savaştı sürdürülen.»

«Doğru. Ama neden? Çünkü kaybedilmiş bir savaştı onlar için. Burada bile artık bunun tarihsel bir gerçek olduğu kabul ediliyor. Sonucun kaybedenlerin lehine olması daya iyi olacağı kabul edilse bile, savaş kaybedildiği anda haksız bir savaşa döndü. Oysa sonuç pekâlâ tam tersi olabilirdi.»

«Savaştan söz etmeyelim,» dedi Willi Mohr sigarasını tablaya bastırarak.

Çavuş Tornilla masanın üzerindeki sigara paketini ona doğru itti, sonra çakmağı uzattı. Sonra sessiz oturdu ve bekledi.

«Kâbus gibi yerdi Gotenhafen,» dedi Willi Mohr. «Bir yıl kaldım orada. Kırkdördün Şubat'ından Kırkbeşin Ocağına kadar. İkinci Denizaltı öğrenci tümeni. İki binden fazla adam kurşun rengine boyanmış eski lüks bir yolcu gemisini balık istifi doldurulmuştuk. Kar dışında herşey kurşun rengiydi zaten, kar yere indiğinde o da kurşunîleşirdi. Hava her zaman rüzgârlıydı ve savaş şehir boyu kurşunî bir yılan gibi sürüp gidiyordu. Dükkânlar, traktörler, hastane gemiler ve kurşunî savaş gemileri gelip giden, kurşunî hoparlörlerden çığırıp duran kurşunî sesler. Ve her gece insan yattığı yerden gelip bombalayacaklar şimdi, diye düşünürdü dehşet içinde, gemi yan yatacak boğulacaksın. Sonunda oldu da. Beş bin kişi boğuldu. Çoğu kadın ve çocuktu bunların. Ve İkinci Denizaltı Yedek Subay Gemisi mürettebatının yarısı.»

Sustu.

«Nasıl oldu?»

«Ruslar torpilledi gemiyi. Bir Rus denizaltısı.»

«Bu olayla ilgili bir yazı okumuştum. Şehrin boşaltılması sırasındaydı, değil mi?»

«Evet.»

«Büyük bir insafsızlık.»

«Hiç de değil. Savaş budur işte, böyle olması gerekir. Üstelik gece yarısı fırtınanın orta yerinde ne görebilir ki insan? Nasıl seçer çocukları kadınları?»

«Ya size ne oldu?»

«Hiç bir şey. Bana hiç bir şey olmadı. Düşmanla hiç karşılaşmadım, savaş bitene kadar, ondan sonra da düşman filan kalmamıştı, öyle değil mi? Kurallar böyledir. Binlerce kurşunî adam gördüm, kurşunî yüzlü. Onbinlerce adam, ordan ya da burdan gelmiş, sıralanır beklerdi rıhtımda. Kar fırtınaları boyunca. Aralarından ölenler olmuştur herhalde. Arada hava hücumları olurdu. Ama benim bulunduğum yere hiç bomba düşmedi, ben hiç bir şey görmedim. Benim içinde bulunduğum gemi gideceği yere vardı her zaman. O da kurşun rengine boyanmıştı ama daha eskiceydi. Ve boğulmadım da.»

Ne yazık ki, diye düşündü, Willi Mohr. Bir saniye sonra da kendi kendine konuşmakta olduğunu hayretle farketti. Kendimi toplamalayım diye düşündü.

«Ama bir nişanlınız vardı orada?»

«Evet, nişanlı denilebilirse eğer.»

«Adı neydi?»

«Barbara.»

«Alman mıydı?»

«Evet.»

«Gotenhafen'de mi doğmuştu?»

«Oraya gönderilmişti. Kadın Deniz Birliklerindendi.»

«Ne oldu ona?»

«Bilmem.»

«Torpillendikten sonra mı yok oldu?»

«Hangi gemide olduğunu bilmiyordum. Gemilerin çoğu kurtuldu. Askerdik biz. Fazla bir şey bilmezdik.»

«Bir daha karşılaşmadınız mı?»

«Hayır.»

«Aradınız mı onu?»

«Herkes birisini arıyordu. Ama herkesi arayan birisi yoktu.»

«Birbirinizi seviyor muydunuz?»

«Sevişirdik.»

«Bu konuda konuşmak ister miydiniz biraz? Bir sakıncası var mı sizce?»

«Yok, ne münasebet. Ama değmez.»

«Evet, haklısınız belki de,» dedi Çavuş Tornilla.

Bir fotoğraf aldı masanın üzerinden uzattı.

«Bu adamı tanıdınız mı?»

Sıska, sıradan bir İspanyol. Bir yol işçisinin yüzü, biraz daha canlı bir ifade.

«Hayır,» dedi Willi Mohr.

«Demek Ramon Alemany ile birlikte üç hafta kadar birlikte geçirdiniz teknede. Tam on dokuz gün, öyle değil mi?»

«Evet.»

«Şimdi nerede olduğunu biliyor musunuz?»

«Hayır.»

Tek kelimeyle cevap vermeye çalış, dedi Willi Mohr kendi kendine. Seni gene konuşturmasına izin verme.

«Korsika gezinizden söz edelim biraz. Nasıl, hava güzel miydi bari?»

«Yorgunum,» dedi Willi Mohr. «Uyumak istiyorum.»

«Ah, tabii. Bunu daha önceden düşünmeliydim. Burada uyuyabilirsiniz. Ama eve gitmeyi tercih mi edersiniz?»

«Evet.»

«Eve gitmek mi istiyorsunuz?»

«Evet.»

Çavuş Tornilla ayağa kalktı, gülümsedi, elini uzattı.

Willi Mohr sendeledi ayağa kalkarken. Ter içindeydi, gözlerinin önünde her şey dalgalanmaktaydı. Öbür adam, ilk kez koltuktan kalktığı gibiydi tıpkı, yüzyıl önceki o an gibi.

«Sizi bu denli yormak istemezdim,» dedi. «Şimdilik güle güle. Tekrar görüşmek üzere.«

Özür diler gibi ellerini iki yana açtı, gülümseyerek.

Sonra kapıya yürüdü ve büyük bir nezaketle onu uğurladı.

Ertelendi, diye düşündü Willi Mohr avluda bir süre durarak. Doğan günün ışığı gözlerini yaktı.

Kıyıdaki dağların ardından doğmuştu güneş, sırtlar yeni gü-

nün bembeyaz ışığında yıkanıyordu. Gecenin serininden hemen hiç bir şey arta kalmamıştı, sıcak henüz boğucu değildi. Alçak, uzun, sarı taş karakol binası boş ve cansızdı, sessizlik bir örtü gibi serilmişti her şeyin üzerine. Willi Mohr bu kocaman tozlu sessizlikte durakladı bir süre, bodur zeytinlerin ardındaki evler kargaşasına baktı. Dağlardaki kasaba. Bir kaç papaz, bir doktor, polisler ve tabii bir de koyunların ve toprağın hemen hepsinin sahibi olan birisi, sonra basit, fakir ve topluma yeni aileler yaratmak mucizesinin kendilerine tanınmasından fevkâlâde mutlu üç bin kişi yaşardı orada. Çoğu bu mucizeyi yaşamamak için üç yıl dövüşmüştü savaş sırasında.

Uzun bir süredir burada oturuyordu Willi Mohr, sistematik araştırmalar yapmadan ya da aralarına zorla girmeye uğraşmadan çevre hakkında yeterince bilgi edinebilecek kadar uzun bir süre. Şimdi orad durmuş, kasabanın uhanmasını, kalkıp isyan edercesine değil, ölüm ve umutsuzluk ıstırabını belirten bir çığlıkla bağırmasını bekliyordu.

Yorgunluğun ötesindeydi artık, mantık dışı ve saldırganlaşan düşüncelerini denetleyemez olmuştu.

Omuz silkti ve zeytin ağaçlarının arasındaki patika boyunca yürümeğe koyuldu. Yol hâlâ düzgündü ama son aylarda yağan yağmurlar kenarlarda küçük çukurlar kazıp tepecikler biriktirmiş, yolun üzerindeki mıcırı yıkayıp götürmüştü.

Gözlerini ilerideki bir noktaya dikip sakin ve mekanik, büyük adımlarla kasabayı boydan boya geçti. Bir dört yol ağzında durmuş doğuya doğru bakan iki jandarmaya rastladı. Karbinalarının yolun kenarındaki alçak duvara yaslamış, sigara içiyorlardı.

Barrio Son Jofre'deki evin kapısından içeri girdi, kapıyı kapadı ama kilitlemedi. Bu gibi ayrıntıların artık içinde bulunduğu durumu değiştiremeyeceğini ya da etkileyemeyeceğini farketmişti. Toprak çanağa köpek için su koydu, sonra testide kalan suyu dikti, içti. Mutfaktan çıkarken saatine baktı. Neredeyse altı oluyordu. Çok uzun sürmemişti soruşturma, topu topu üç ya da dört saat.

Yıkanmadı, odaya girdi, elbiselerini, ayakkabılarını çıkarmadan sırtüstü şiltenin üzerine uzandı. Hasır şapkasını yüzüne kapadı.

Otuz saniye sonra, birden, beni öldürecekler diye düşündü,

üstelik nedenini açıklamadan ve Santiago Alemany'yi öldürmem için vakit bırakmadan. Ama bu da fazla önemli değildi artık. Uyumak istiyordu sadece.

Uykuya dalmadan hemen önce Barbara Heinemann'ı düşündü.

9

1944'ün Aralık ayında Barbara Heinemann yirmi bir yaşındaydı, Willi Mohr ise ondokuz. Bir yetmiş boyunda, yetmiş kilo ağırlığında, kumral saçlarını ensesine toplamış bir kızdı. Giyimliyken şişman izlemini bırakırdı. Bunun nedeni ayağındaki kaba çoraplarla, üzerine oturmayan üniformasıydı. Gençliği dışında, fiziksel bir güzelliğe sahip olduğu söylenemezdi ama Willi Mohr'la bir aradayken inkâr edilmez bir güzellik taşırdı. Bir keresinde, Willi Mohr bunu kendisine söylediğinde, gardrobun sırları dökülmüş aynasına bakmış, «Gerçekten de öyle. Bunu ben bile farkedebiliyorum,» demişti.

Oda küçük ve haraptı. Üç rulo izola bantla, büyük bir sandık dolusu yedek asker tayini karşılığı kiralayabilmişlerdi ancak.

Barbara ile onaltı kez yatmıştı Willi Mohr ve ondan önce konakladıkları yerlerin çevresinde oluşan seyyar genelevlerdeki birkaç kötü anıdan başka tecrübesi de yoktu bu konuda. Genelevlerin yorgun kadınları sağlık nedenleriyle traş edilirler ve çoğu kez uzun yün donlarından öte soyunmamakta direnirlerdi.

Barbara Willi Mohr'un çırılçıplak gördüğü ilk kadındı ve onun görünümünü bir fotoğraf kadar kesin hatırlıyordu.

Dışarıda kar yağıyordu ve oda yumuşak boz bir ışıkla doluydu. Barbara yataktan biraz ötede, çıplak tahtalar üzerinde sakin ve rahat, başı önüne eğik, kolları iki yanına sarkmış duruyordu. Ayakları biraz ayrıktı birbirinden, sağ topuğunun dizini bükecekmiş gibi yukarı kaldırmış, ağırlığını parmaklarına ve ayağının ön kemiklerine vermişti. İnce uzun değildi bacakları, biçimli de dinleemezdi, ama baldırları güzeldi ve dizinin ardındaki kaslar düzgün yuvarlaklar çizerek aşağı iniyordu. Kalçalarının

geniş ve güven verici olmasına rağmen beli inceydi. Kalçasının bitiminde iki gamze vardı, soldaki biraz daha yukarıda ve bel kemiğinden biraz daha uzaktaydı, diğerine kıyasla. Mantık dışı gibiydi bu farklılık: Kalçalarını, bütün geometrik tanımların ötesinde, düzene aykırı bir çizgiyle belirlemekteydi. Omuzları kalçalarından biraz daha genişti ve koltuk altından beline inen çizgi yumuşak, basit, katıksızdı. Kürek kemikleri yumuşak derinin altında yorgun birer kanat izlenimi bırakıyorlardı. Hemen altlarında gölgeler yumuşak bir çukurla ortaya doğru uzayıp birleşiyor, bel kemiğini izleyerek aşağı iniyorlardı. Kolları gevşek ve rahattı. Ellerini göremiyordu Willi Mohr. Göğüslerini de göremiyordu, ama açık kahve, yuvarlak meme uçları olan küçük göğüslerdi bunlar, biliyordu. Başını öne eğmiş, gözlerini döşemenin üzerinde, hemen önünde, biraz sola doğru bir noktaya dikmişti.

Willi Mohr onu bir kere mi böyle gördüğünü, beraber oldukları zamanlar sık sık böyle mi durduğunu bir türlü hatırlayamıyordu.

Herneyse, onlar için başlangıç noktası buydu. Sonra çabuk ve yumuşak bir hareketle döner, mavi gözleri bekleyiş ve güven dolu, yatağa gelirdi Barbara.

Sonraları onun sağlam yapılı ve dayanıklı ama zengin gıdalarla beslense hemen şişmanlayacak bir bünyeye sahip olduğunu öğrenmişti Willi Mohr. Bir de onu istediği için gözlerinin parladığını. Gerçekten istiyordu Willi Mohr'u. Ama bunun fazla bir önemi yoktu.

Tanıştıklarında bakire falan değildi kuşkusuz, gene de Willi Mohr beraberliklerinin onu değiştirdiğine, cinsel uyanış ve rahatlayışla ilgili eğilimlerinin gittikçe kendisininkilere benzediğine kendini inandırmıştı zamanla. Doğruydu bu yargısı.

Oldukça rahat, düşünebilecekleri her biçimde ve ısrarla sevişirlerdi. Buna kendileri de, hiç olmazsa ilk seferinde, hayli şaşırmışlardı.

Yaşamlarının bu bölümünü çok iyi hatırlıyordu. Ne zaman Barbara'yı düşünse, arkası dönük, başı öne eğik hali gelirdi gözlerinin önüne.

Ya da yüzükoyun, yanakları kurşunî renkli kaba yastığa yaslanmış yatan Barbara. Ya da bacaklarını açmış, daha iyi bir

pozisyon bulabilmek için dirsekleri üzerinde doğrulmaya çalışan Barbara. Willi'nin ağırlığı altında kısıtlanmamış bir çılgınlıkla oradan oray savrulurken bedeni, inler, hıçkırır, dilini alt dudağı üzerinde gezdirirdi. Sonra tekmeler savurur, başını oradan oraya atarak kirli yastığı dişlerdi.

Ya da yan yatmış, sırtı duvara dayalı, başı yatağın kenarında, bacaklarını alabildiğine açmış onu bekler olurdu. Willi Mohr yavaş yavaş ama metodik hareketlerle usanmadan okşardı onu, sadece bir noktada, gerilip boşalıncaya, sonra hıçkırarak, dayanıksız, kendini tümüyle teslim edinceyedek.

En son buluşmalarından birindeydi bu, birbirlerinin en duyarlı sinir uçlarını keşfettilkleri, göçmenlerin rıhtıma yığıldığı ve kar getiren soğuk rüzgârın uzaktan uzağa uğuldadığı bir Ocak akşamıydı.

Başka anıları da vardı, belki öbürleri kadar fotoğraf kesinliğiyde ve dondurulmuşluğunda beynine işlenmiş değil ama gene de biçimlendirip belleğinin bir bölümüne yerleştirdiği başka anılar. Ender hatırlardı gene de, çok hasta ya da çok yorgun olduğu zamanlar ancak.

Ellerinin Willi Mohr'un bedeninde gezinişi söz gelimi, ya da uyanıp başını onun omuzunun güvenli yumuşak ılıklığında buluşu.

Barbara bir bakıma Hugo Spohler'i hatırlatırdı Willi Mohr'a. Anormal koşullar içinde olağanüstü normal davranmak gibi. umutsuz durumlarda basit olumlu çıkış yolları bulmak gibi yetenekleriyle. Çok becerikliydi. Önüne çıkan engellerle başetmeyi çok iyi bilirdi, bir soruna her zaman çözümlenmesi gereken bir şey gözüyle bakardı. Çatı arasındaki odayı bulan o olmuştu, ve eğer harekete geçmemiş olsaydı birlikte yatabilecekleri bir yatak bulmaları kuşkusuz gerçekleşemezdi. Dolabın arkasındaki çatlak çini sobada yakılacak odunu bulan gene o olmuştu. Ve kapıyı kapayıp kancayı takar takmaz soyunmaya başlayan da o olurdu. Prezervatifleri bulan da oydu, sonların kullanmaktan vazgeçmiş bile olsalar.

Willi Mohr'dan biraz ötede, başı öne eğik, gözleri döşemede bir şeye takılı, bir dizi hafifçe bükülü çıplak ayakta duran da oydu. Gözlerinde mutlu bekleyiş ışıklarıyla ona dönmeden önce.

Şehvet düşkünü değildi asla. Aksi halde bu kolay yoldan açıklardı herşeyi, sonra da ayrılmak için iyi bir özür olurdu. Aksine, Willi Mohr'un anlayabildiği kadarıyla normal cinsel tepkiler gösteren, tepeden tırnağa normal bir genç kadındı sadece. Buluşmalarından sonra yorgunluktan biraz solgun olsa ve yürümekte güçlük çekse de, mutlu bir doymuşlukla aydınlanırdı yüzü.

İlk seferinde, ayrıldıklarında, Willi Mohr'un yaptıklarından biraz daha fazlasını biliyordu, ama ikisinin de bildiğinden çok az fazlasını. Willi Mohr emindi bundan.

Ellerini ve dudaklarını, ağzını ve dilini, yumuşaklığını ve bedenini bütün bunların varoluş nedenlerine bağlı bir şey adına kullanmak istemişti. Fazla geç olmadan. Willi'nin istediği de buydu. Ve fazla zamanları yoktu.

Kendi başına bavağı bir şeydi belki bu. Birçokları onlar gibi davranmaktaydı o zamanlar, ellerine geçirebildikleriyle teneke barakalarda, boş marşandiz vagonlarında yetinmek zorundaydılar. Ama bu da son hesapta pek bir şey farkettirmiyordu.

Önceleri, nasıl on altı kez buluşup seviştiklerini düşünürdü. İki üç gün arayla. Birlikte izin almak başlı başına bir sorundu. İlk seferinde pazardı günlerden ve prezervatif kullanmamışlardı. Gün ortasında, hayli aydınlıktı çatı arası, çıplaktılar, Willi Mohr onun üzerine abanmıştı. Ateş kasıklarından vücuduna yayılmaya başladığında, eski bir kararsızlık yapışmıştı yakasına, durmayı geçirmişti kafasından. Ama Barbara hemen farketmiş bunu ve bacaklarını kaldırarak, ona daha da sıkı sokulmuş, sıcak sıvı tohumları tâ içinde duymak istemişti. Ve titremesi duruncaya, gevşeyinceye kadar koyuvermişti onu. Sonra kolları arasında yatmıştı Barbara'nın, eski bir oyuncak ayı ya da bebek gibi. Ondan sonra asla tereddüt etmemişler ve bu Willi Mohr'u çok düşündürmüştü - aradan on yıl geçtikten sonra bile.

Çok az konuşmuşlardı birbirleriyle. Hiç bir zaman geçmişten ya da bir gelecekten söz açılmamıştı.

Mutlu, canlı bir kızdı Barbara. Onun sinirli olduğunu hiç görmemişti Willi Mohr. Sesini yükselttiği de olmamıştı hiç. Yalnız ağlamıştı bir kez, sebepsiz yere.

Königsberg'den geliyordu.

Hemen hemen bütün bildiği buydu Barbara Heinemann hakkında.

Bundan başka hiç bir şey bilmiyordu.

En garip olanı da hayatta olup olmadığını bilmemesiydi.

Şehri boşaltma emri beklenilenden çabuk ve birdenbire gelmişti. Aceleyle ve büyük bir kargaşalık içinde yürütülmüş; emirleri karşı emirler izlemişti hep. Bu aceleden ötürü de hemen hiç bir şey gerektiği gibi yürütülememişti. Denizaltı Okulunun karargâhı olan kurşunî eski yolcu gemisi savaşın en alevli günlerinde torpillenmiş ve üzerinde beş bin kişiyle birlikte batmıştı. Tam olarak kaç kişi bulunduğunu kimse bilmiyordu. Dört yüz kadar kadın denizci vardı gemide ve bunlar geminin en iç bölmelerinde kalıyorlardı. Kızlardan ikisi dışında hepsi ölmüş, geri kalanlar da hidrolik kapılar kapalı olduğundan teneke kutuya hapsedilmiş fareler gibi boğulup gitmişlerdi. Mürettebat listesinde Barbara Heinemann'ın adı yoktu, ama bu güvenilir bir kanıt olmaktan çok uzaktı. Öte yandan, bir komitede özel bir görevi olduğundan başka bir gemide olması pekâlâ mümkündü. Diğer gemilerin çoğu varacakları yere salimen varmışlardı. Willi Mohr'un gemisi bunlardan biriydi. Ancak iki tanesi yolda batmıştı.

Ama gene de çoğu kurtulmuştu.

Ve kıyıda onbinlerce insan kalmıştı.

Çözümü olmayan bir denklemdi bu.

Çözmek için de pek bir çaba göstermemişti Willi Mohr. Önceleri elinde bir imkân yoktu, sonra gerektiği kadar ilgilenmemişti bu konuyla, sonra da... artık çok geç olmuştu.

Kafası bu konuya takıldığı zamanlar, Barbara Heinemann'ı hidrolik kapıların ardında bu koca geminin alt kamaralarından birinde hapsedildmiş olarak düşlemeyi yeğlerdi. Sonra da geminin buz gibi sulara yavaş yavaş dalışını. Bu en inanılır çözüm olmasa bile. Yoksa, son hesapta, en mantıkî çözüm bu muydu?

Bilmiyordu ve zamanla da unuttu. Çoğunu, ama hepsini değil.

Ondan sonra hiç bir şey olmadı Willi Mohr'a. Başka birisi-

ni bulmadı. Arada birileri çıktıysa da karşısında, bu ilişkiler sürekli olmadı. Uzun zamandır bu böyledir diye kabullenmişti. Çevrede bir genelev olduğu zamanlar bazen giderdi, ama çoğunlukla bunu da gereksiz bulurdu.

Her şeye rağmen yıllar yılı onunla beraber olmuştu Barbara Heinemann. Yorgun olduğu zamanlar onun omuzları ve elleri gelirdi gözünün önüne, onu düşlemekten alıkoyamazdı kendini. Ama arada, cinselliği düşündüğü zamanlar, onun fiziksel davranışları gelirdi aklına. Bir de, aşağılık duygusu altında ezildiği zamanlar sığındığı limandı Barbara Helinemann. Kimse, hiç kimse hiç kimseye, Willi Mohr'un ona sahip olduğu gibi sahip olamamıştı.

Hiç olmazsa, bedenen.

Kısa bir süre, belki altı ay kadar, Barbara Heinemann yerini başka bir kadına, sabahın erken saatlerinde çıplak ayak odasına gelen ve onu uykuda sanıp gürültü yapmamaya çalışan bir kadına bırakmıştı. Genellikle sabahlık olurdu sırtında ama onu bir kez çırılçıplak görmüştü Willi Mohr. Deniz fenerinin solgun ışığında vücudu sudan incilerle kaplıydı.

Beraber oldukları sürece kendini dizginlemeyi bilmiş, ama yokolduktan sonra duygularını alabildiğine koyvermişti.

Bir süre önce başı eğik, kolları iki yanına sakmış Barbara Heinemann geri dönmüştü, ve şimdi hiç ayrılmamış gibiydi ondan.

Barbara, Willi Mohr'a uyurken dokunduğunda o bildik tepkiyi göstermediği tek insandı dünya yüzünde. Bir çok kereler, o daha önce uyandığında ya da Willi Mohr yorgunluktan uyuyakaldığında, okşamıştı Willi Mohr'u.

Çocukluğundan beri uyandırılmaktan hoşlanmazdı Willi Mohr, başkalarının ona dokunmasından nefret ederdi. Barrio Son Jofre'deki evde ilk zamanlar hava soğuk olduğunda battaniyenin altına girip uyuyan kediye alışmakta hayli güçlük çekmişti.

10

WİLLİ MOHR omuzunda bir elin ağırlığını duydu ve gözlerini açtı. Elin ağırlığını duyduğunda düşlediğinin ne olduğunu anladı. Kocaman, güneş yanığı, geniş tırnaklı ve üzerinde kırmızı taşlı kaba bir yüzük olan bir eldi bu. Yeşil üniformalı bir adam üzerine eğilmiş yavaşça sarsmaktaydı Willi Mohr'u. Uykulu yüzlü, kır bıyıklı, orta yaşlı jandarmaydı bu. Karabinasını döşemeye yaslamış, sol eliyle tutuyordu. Willi Mohr dehşet içinde itti omuzundaki eli ve kalktı oturdu.

«Kapıyı vurdum ama duymadınız,» dedi adam özür dileyen bir sesle.

Willi Mohr başını salladı, kolundaki saate baktı. Sekizi çeyrek geçiyordu. Açık kapının ardında sabah güneşi parıldamaktaydı. Son soruşturmadan eve döneli iki sat olmuştu.

«Hadi,» dedi jandarma, karabinasına omuzuna vurarak, «Gidelim.»

11

DÖNEMECİ dik patikadan aşağı yürüdüler, ana caddeye gelince sağa saptılar, dörtyol ağzını geçtikten sonra **Avenida Generallissimo Franco** boyunca yürüyüp kahvelerin ve su tulumbasının bulunduğu meydanı geçtiler. Willi Mohr her zamanki gibi çevik adımlarla önde yürümekteydi, kırk bıyıklı jandarma solunda bir adım geriden geliyordu. Çok kısa bir süre ve karmaşık düşler içinde uyumasına rağmen uykulu değildi, kafasında bulanıklık ya da ağırlık duymuyordu; saydam, beyaz güneşin altında çevresindeki ayrıntıları olağanüstü bir berraklıkla görmekte olmasına kendisi de şaşırdı. Bir şey düşündüğü yoktu, hareketleri mekanikleşmişti, tekrar tekrar provasını yaptığı bir oyundu sanki her şey. **Café Central'e** geldiklerinde döndü ve aynı soruyu sordu jandarmaya, jandarma omuz silkti, karabinasını masanın

kenarına yasladı. Vermutlarını içip yollarına devam ettiler. Her şey olması gerektiği gibiydi nedense. Çavuş Tornilla'nın yanına gidecek, aynı penceresiz odada, aynı portrenin karşısında aynı dosya dolabı ve yeşil abajurla birlikte oturacak, çok yorulacak ve susayacak, sonra birden su verecekler, her şey bitecek ve eve dönüp uyuyabilecekti. Onu götürmeye gelenin başkası değil de boz bıyıklı jandarma olması, söz gelimi yuvarlak yüzlünün gönderilmemiş olması da bu sahnenin özelliklerindendi. Bodur zeytin ağaçları arasındaki çakıllı yola gelmeden hemen önce, şişman, soluk, yırtık bir şala bürünmüş bir kadın jandarmanın koluna yapışmıştı. Karısı olmalıydı. Jandarma utanıp sıkılmış, tutuklu adama beklemesini işaret ederek kadının ardından eve girmişti. Programda bu yoktu işte ve sonuç olarak canı sıkıldı Willi Mohr'un. Aldatıldığını düşünerek ayağının ucuyla yeri eşeleyip beklemeye koyuldu. İçeriden kızgın sesler geliyordu. Kirli yüzlü, sarı bir çula sarınmış bir çocuk kapının önüne çıkmış, onu seyrediyordu. Bir süre sonra jandarma geldi, çocuğu kucağına aldı, çıplak kıçına bir iki vurdu sevecenlikle sonra yanağına gürültülü bir öpücük kondurdu. Bu jandarmayı bir parça neşelendirmiş olmalıydı, çünkü, biraz yürüdükten sonra, döndü, «Kadın milleti...» dedi gülümseyerek.

Karakol sessiz ve sakindi, çizgili bayrak durgun havada kımıltısız sarkıyordu. Willi Mohr saatine baktı. Barrio Son Jofre'deki evden çıkalı tam elli beş dakika olmuştu. Jandarma yavaşça soruşturma odasının kapısını vurdu, aralıadı, uzanıp içeri baktı, sonra geri çekildi ve kapıyı kapadı. Avludaki dar tahta sırayı gösterdi Willi Mohr'a, «Bekle,» dedi.

Sonra daha ilerideki bir kapıya yürüdü, açtı ve ardından kayboldu. Willi Mohr dirseklerini dizlerine dayayıp bekledi. Beklemek zor değildi artık onun için, ayrıca buluşma yerine ilk gelen olmak sevindirici bir şeydi. Kendine güveni artıyor, daha baştan durumunu sağlamlaştırıyordu böylece. Beyni biraz daha iyi işler olmuştu şimdi, ama birazdan başlayacak konuşmanın ne yönde gelişeceği konusunda, içinde bulunduğu durum ya da yakın gelecekle ilgili herhangi bir konuda yoğunlaştıramıyordu düşüncelerini. Aklından geçenlere düşünce denilebilirse şayet, karmaşık ve başıbozuk birtakım görüntülerdi düşündüğü. Öne eğilmiş gözlerini beton döşemeye dikmiş, Barrio Son Jofre'deki

evin döş taş döşemesini, sonra da iki gün önce, Santiago Alemany kamyonetin altına yattığında, ondan sadece bir kaç adım geride elinde İngiliz anahtarı duruşunu düşünüyordu. Düşüncelerini bu noktaya kadar geliştirince, geri dönüp aralarında zincirleme bir bağ kurmaya çalıştı. Zincirin bütün halkalarını hatırlamıyordu ama çoğu aklındaydı. Döşemeleri düşündü genel olarak, sonra Gotenhafen'deki barakanın alüminyum teneke levhalarını, çatı katındaki odanın cilâlı tahtalarını, Barbara Heinemann'ın ayaklarını ve pembe topuklarını, bu topuklar avucundayken duyduklarını, sonra başka bir kadını, sol memesi Willi Mohr'un avucunda bir küçük ürkek bir hayvan gibi titreyen kadını, küçükken avucuna aldığı bir kedi yavrusunu, sol gözü kara benekli köpek yavrusunu, sonra öbür köpek yavrusunu, karası çok olanın duvara çarptığında çıkardığı sesi, sonra mavi pantalonlu, siyah gömlekli, önünde çömelmiş, yere tespit edilmiş bir masanın altına kaçmaya çalışan bir adamı düşündü, sonra suya atılan bir şeyin ardından su yüzünde beliren halkaları, sonra Santiago Alemany'nin alnına düşen kıvırcık perçemi ve sonra orada oturup bunları düşünen kendisini. Zincirin gelip dayandığı nokta o denli tedirgin ediciydi ki, birden hastalandığını sandı, yüzüne ateş bastı. Bir şeyden kurtulmak ister gibi silkelendi, çevresinde bakındı. Ama bomboştu çevresi. İçerlerde bir yerde bir telefon iki kez çalmış, sonra susmuştu - Birisi açmış olmalıydı. Çelimsiz bir domuz - karakola ait olmalıydı - homurdana homurdana kapının önünden geçip gitmişti. Kasabanın öte ucundaki askeri kamptan tek tük tüfek sesleri gelmiş, sonra bir eşek anırmış, ardından da bir patlama sesi gelmişti - Yol yapımında atılan dinamitlerden biri olmalıydı bu.

Kır bıyıklı jandarma yeniden avluda göründüğünde aradan tam yarım saat geçmişti. Başında kasketi yoktu, ceketinin düğmelerini çözmüştü. Willi Mohr'u dostça bir tavırla kolundan tutmuş, avluda birkaç adım yürüttükten sonra soruşturma odasının kapısını açarak, yavaşça içeri itmişti.

Willi kapının eşiğinde durdu.

Kapı hemen kapanmıştı. Jandarmanın uzaklaşan ayak seslerini duydu bir süre.

Tepedeki ışık yanıyordu ve yeşil abajurun aydınlığında gri bir sigara dumanı yavaş yavaş yükselmekteydi.

Işığın çizdiği yuvarlak aydınlıkta Çavuş Tornilla oturmuş bir şeyler yazmaktaydı.

Bütün bu süre boyunca oradaydı demek.

Kalemini bıraktı, ayağa kalktı, elini uzattı. Willi Mohr kendisine uzatılan eli duyarsızlıkla sıkarken ona herşeyi anlatabilirsin, bir şey dışında, diye düşündü. Tek bir şey dışında. Tek bir şey dışında.

Çavuş Tornilla sırayı gösterdi, ama önceki bildik tümleçleri tekrarlamadı, üstlemediğini de belirtti, iki kişi arasındaki küçük şakalar fazla tekrarlandıklarından anlamlarını yitirirler demek istemişti.

Üniforması her zamankinden daha düzgündü, ütüsü kusursuzdu, beyaz gömleğinin yakası pırıl pırıldı, en çok bir saat önce traş olmuş olmalıydı. Öbür adam oturana kadar bekledi, sonra koltuğunu öne çekti, masanın ardındaki yerine geçip oturdu, parmaklarını bitiştirip başını salladı ağır ağır.

«Benim öğüdümü tutmalıydınız,» dedi buruk bir gülümsemeyle. «Burada, karakolda kalmalıydınız. Değerli zamanınızdan biraz olsun yararlanırdınız.»

Willi Mohr cevap vermedi.

«Kusura bakmayın ama yıkanıp üstünüzü değişseniz iyi olurdu - Bir de traş olsaydınız. Umarım biraz bir şey yemişsinizdir hiç olmazsa?»

«Gereğinden fazla düşünceli davranıyorsunuz bana karşı.»

«Hiç de değil. Aksine, sizin bu durumda olmanız tamamiyle benim suçum. Durumunuzu daha önce belirtmeliydim size ve burada kalmanız konusunda daha kesin bir tavır takınmalıydım. Niye düşünmedim, bilemiyorum.»

Pişmanlıkla içini çekip somurttu, kaşlarını çattı.

«Ama uyudunuz hiç olmazsa değil mi?»

«Evet.»

«Eh, bu da bir şey.»

Willi Mohr sigara bekliyordu ama ikram eden olmadı.

Telefonun arkasındaki yerinden yeşil **Bisonte** paketinin ucu görünüyordu. O kadar alışmıştı ki kendisine sigara ikram edilmesine, kendi paketinden bir tane yakmayı akıl edene kadar hayli zaman geçti. Bir paket **İdeales** vardı cebinde ama her zamanki gibi kibrit yoktu yanında. Bunu düşündüğünde kibritleri

birkaç saat önce, yatarken, her zamanki gibi başucundaki mumun yanına bıraktığını hatırladı.

«Ateşinizi rica edebilir miyim?»

«Birazdan,» dedi Çavuş Tornilla. Gülümsedi ama çakmağı çıkarmak için hiç bir harekette bulunmadı. Bunun yerine, dudakları arasında sigarayla bekleyen Willi Mohr'a bakmaya devam etti.

Odadaki tek ses ışığın çevresinde uçuşan sineklerin vızıltısıydı.

Bir dakika geçti, belki de iki. Çavuş Tornilla'nın dudaklarındaki gülümseme yavaş yavaş kayboldu ve tekrar ağzını açtığında, sesi kesin ve resmiydi.

«Demek Nisan'ın ikisinde Albay ve Bayan Thorpe ve Ramon Alemany ile birlikte **Monsoon** adlı yatla İspanya'dan ayrıldınız?»

«Evet.»

«Korsika'ya gitmek üzere.»

«Evet.»

«Doğru oraya mı gittiniz?»

«Hayır.»

«Yolda başka bir limana mı uğradınız?»

«Evet.»

«Adı neydi bu limanın?»

«Port Vendres.»

«Doğru. Fransaya bağlı Port Vendres, İspanya sınırının hemen kuzeyi de. Neden gitti bu limana Albay Thorpe?»

«Bazı yedek parçalar alması gerekiyordu, burada bulamadığı.»

«Buradan ayrılmadan bu limana uğrayacağınızı biliyor muydunuz?»

«Hayır.»

«O halde şaşırdınız Albay Thorpe'nin doğrudan Korsika'ya gitmeyişine?»

«Evet.»

«Port Vendres'da karaya çıktınız mı?»

«Evet.»

«Ramon Alemany'yle birlikte mi?»

«Evet.»

«Neden karaya çıktınız?»

«Özel bir nedeni yoktu.»

«Ne yaptınız?»

«Hiç. Bir meyhaneye girdik, sonra biraz dolandık.»

«Limandaki başka teknelerden birine gittiniz mi?»

«Hayır.»

«Kimi görmeye gittiniz oraya?»

«Kimseyi.»

«Karadayken hep beraber miydiniz?»

«Hemen hemen.»

«Ne demek hemen hemen?»

«Meyhanedeyken bir ara Ramon Alemany yanımdan ayrıldı.»

«Ne kadar bir zaman için?»

«Bir saat kadar.»

«Ne yapmaya gitti?»

«Bir kadını görmeye, dedi döndüğünde.»

«Gitmeden önce ne dedi?»

«Hiç bir şey. Kalktı gitti.»

«Doğruyu söylemediğini düşünmeniz için bir neden var mı?»

«Hayır.»

«Kadınlara meraklı mıydı Ramon Alemany?»

Willi Mohr ağzındaki yakılmamış sigarayı çıkardı, parmakları arasında yuvarladı.

«Sorumu duydunuz mu? Ramon Alemany kadınlara meraklı mıydı?»

«Evet.»

«Çok mu?»

«Evet.»

«Nereden biliyorsunuz?»

«Hep kadınlardan söz ederdi.»

«Ya siz? Siz ilgilenmez miydiniz kadınlarla?»

«Aynı şekilde değil.»

«Bir meyhanede cebinizde para olmadan saatlerce nasıl oturdunuz?»

«Bir şişe maden suyu içerek.»

«Bütün yaptığınız buydu demek. Port Vendres'da. Maden suyu içmek, öyle mi?»

«Evet.»

«Pekâlâ. Sonra Korsika'ya gittiniz, öyle mi?»

«Evet.»

«Hava iyi miydi yolculuğunuz boyunca?»

«Gereğinden fazla iyiydi. Esinti olmadığından yedek motörü de çalıştırmak zorunda kaldık. İngilizler çok içerlediler bu duruma.»

«Size içerledikleri gibi mi?»

«Evet, ama bu gerçekten anlamsızdı.»

«Sonra Ajaccio'ya vardınız. Ne kadar kaldınız orada?»

«Ben tekneden ayrıldığımda geleli altı ya da yedi gün olmuştu.»

«Ve bu arada Ramon Alemany ortadan kayboldu.»

«Evet.»

«Tarihini söyleyebilir misiniz?»

«Mayıs'ın yirmi biriydi.»

«Nasıl aklınızda tutabildiniz?»

«Tarihi hatırlıyorum, o kadar.»

«Sormak istediğim şu : Teknede olmadığı yirmi ikisinin sabahı farkedildi. O halde bulunamadığı sabah değil de bir önceki gün yok olduğunu nasıl söyleyebildiniz?»

Willi Mohr elindeki sigarayı parmakları arasında ezdi. Hiç bir şey söylemeden, boş, meydan okuyan bir tavırla masanın ardında oturan adama baktı.

«Plânlarını biliyordunuz tabii?»

«Hayır.»

Soruşturmanın bu noktaya gelip dayanmasına o kadar uzun bir süreden beri hazırlamaktaydı ki kendini, Çavuş Tornilla'nın bir sonraki sorusu gerilimi doruğuna eriştirmek bir yana, havayı yumuşattı.

«Teknede size iyi muamele edilmediği kanısında mısınız?»

«Yok, hayır.»

«Yemekler iyi miydi?»

«Fena değildi.»

«Nerede yatıyordunuz?»

«Baş altında.»

«Ramon Alemany'yle birlikte, öyle mi?»

«Evet.»

«Nasıldı baş altındaki yeriniz?»

«Küçük üçgen bir yerdi güvertenin altında. İki yatakla bir masa vardı.»

«Oldukça dar bir yerdi herhalde?»

«Evet.»

«Yataklar karşılıklı mıydı?»

Willi Mohr durakladı.

«Evet,» dedi sonra.

«Emin misiniz?»

«Evet.»

«Garip,» dedi Çavuş Tornilla.

Uzandı, dolaptan bir dosya aldı, açtı, bir kâğıdı Willi Mohr'a doğru itti.

«Buyrun,» dedi, «Yüksek sesle okuyun.»

Sağ üst köşesinde sıra numarası olan başka bir kâğıttı bu. Daktiloyla yazılmıştı. Willi Mohr boğazını temizledi ve okudu :

«Verilen emir üzerine bugün İngiliz uyruklu Albay Archibald Thorpe'a ait ve 15 Ağustos'tan beri burada demirli bulunan **Monsoon** adlı teknede bazı incelemeler yaptım. Tayfanın (iki kişi) barındığı yer ön güvertenin altında. Döşeme üçgen biçiminde sekiz metrekare bir yer, içinden doksan santime altmış santim sabit bir masa ve iki tabure var. Yataklar (iki adet) başaltına doğru ve teknenin sol tarafında üstü üste duruyor. Giriş çıkış için tavandaki kapak kullanılıyor. Kapağın hemen altında yatakların başucundan otuz santim kadar ötede yere tespit edilmiş bir merdiven var (Ayakucuna doğru daralıyor). Dışarı çıkmak için üsteki ranzanın başucundan atlamak gerekiyor. Tayfalardan hangisinin hangi ranzayı kullandığı konusunda Albay Thorpe hiç bir fikri olmadığını, kabine ancak içeri seslenmek üzere yaklaştığını, içeri hiç girmediğini söylüyor. Öte yandan karısı Senora Clementine Thorpe, Mohr (Alman) adlı adamın üstte, Alemany (İspanyol) adlı adamın ise altta yattığından emin olduğunu belirtmiştir. Tayfaların yokluğunda içeri girip kabini kontrol ettiğini belirtiyor. Ayrıca Mohr ve Alemany'nin yattıkları yeri temiz ve tertipli tuttuklarını belirtiyor. Polis raporu, Puerto de Soller, Majorca, Baleares, 15 Eylül, İmza Juan, soyadını okuyamadım.»

«Önemli değil,» dedi Çavuş Tornilla.

Elini uzattı, kâğıdı geri aldı ve dosyadaki yerine koydu.

«Bunu yazan adam belki de denizcilikten sizin kadar bile anlamayan biri olmalı,» dedi şakacı bir sesle.

Dostça gülümsedi ve parmaklarını bitiştirip ayırdı bir süre daha.

«Ama ne söylediğini anlayabildinize göre o kadar önemli değil bu, öyle değil mi?»

Willi Mohr cevap vermedi, zaten soru kendi kendini cevaplayan bir tonda söylenmişti. Söylediği ilk açık yalanın ne sonuç verebileceğini düşünmeye çalıştı.

Üniformalı adam gülümsemeye devam etti.

«Hanginiz temizlerdi kabini? Siz mi?»

«Evet.»

«Ramon Alemany'nin ardından da temizlediniz, kaybolduktan sonra.»

«Evet.»

Yorgunluğu geri gelmekteydi. Cevap vermemeliydim, diye düşündü Willi Mohr.

Çavuş Tornilla **Bisontes** paketini aldı, masanın kenarına vurarak birkaç sigarayı yarısına kadar dışarı çıkarttı ve nezaketle ikram etti karşısındaki adama. Sonra cebinden çakmağını çıkartıp yaktı.

«**Siesta**'dan önce sigara içmek kötü bir alışkanlık,» dedi. «Ben de bazen yaparım, özellikle zor bir işim olduğu zamanlar. Daha önce de söylediğim gibi, evliliğin çok yararı dokunuyor insana. Bir aileniz olmalıydı.»

Elindeki çakmakla oynadı bir süre, sonra sigarasından uzun ve derin nefesler çekmekte olan Willi Mohr'a gülümsedi.

«Demek ki,» diye özetledi, «Ramon Alemany'nin nereye gittiğini ya da tekneden nasıl ayrıldığını bilmiyorsunuz. Baş altındaki kabinden ayrıldığını, beraberinde bütün eşyalarını götürdüğünü de farketmediniz, ama yirmi iki Mayıs sabahı değil de yirmi bir akşamı tekneden ayrıldığını biliyorsunuz. Kullandığı bot, ancak iki gün sonra limanın açıklarında başıboş dolanırken bulundu. Botun nasıl olup da oraya gittiğini de bilmediğinizden eminim.»

Willi Mohr sigarasını içmeye devam etti.

«Öte yandan, Ramon Alemany'nin İspanya'ya dönmediğin-

den ve halen burada olmadığından da eminsiniz. Bunu bir kez belirttiniz ifadenizde.»

Dosyayı açtı bir kâğıt çıkardı ama bu kez Willi Mohr'a uzatmadı. Daktiloyla yazılmış sayfaya ilgisizce göz gezdirdi.

«Bu sizin Ajaccio'da Fransız jandarmasına verdiğiniz ifade. Nisan'ın yirmi dördünde,» dedi. «Herhalde tekrar okumanız gerekmeyecek kadar iyi hatırlıyorsunuzdur söylediklerinizi. Özet olarak yirmi ikisinin sabahı uyandığınızda Ramon Alemany'nin bütün eşyasını alıp gitmiş olduğunu gördüğünüzü söylemişsiniz. Teknede bot olmadığından Albay Thorpe ile karısı o akşam dönene kadar da bundan kimsenin haberi olmamış tabii. Sahi, Albay'la karısı nereye gitmişlerdi o akşam?»

«Bir arkadaşlarına. Maretti'ydi sanırım adı.»

«Evet, Mazetti, Yarbay Mazetti. Hafızanız harikulâde. Kısacası, Ramon Alemany'nin niye kaçtığını ve nereye gittiğini bilmiyorsunuz. İlgilendirmiyor da sizi anlaşılan.»

Çakmağını telâşla cebine koydu, bir an önce başka bir konuya geçmek için acele eder gibi. Tekrar konuştuğunda sesindeki şakacı ton kaybolmuştu gene.

«Nisan'ın yirmi ikisi dışında beni ilgilendiren iki tarih daha var. Birincisi, bir gün öncesi, yani yirmi Nisan, ikincisi de iki hafta sonrası, yani beş Mayıs. Gelin birlikte bu günleri hatırlamaya çalışalım. Önce yirmi bir Nisan'ı ele alalım. Ramon Alemany'nin ortadan kaybolduğunu anladığınız günden bir öncesi. Ne yaptınızdı o gün?»

Willi Mohr yorgunluğunu ve kafasındaki karmaşık düşünceleri silip atmak ister gibi, elinin tersini yüzünden geçirdi. Önemli bir yere gelmişlerdi, çok dikkatli olması gerektiğini biliyordu.

«Demirleyeli üç gün olmuştu sanırım,» dedi.

«Evet. Ajaccio'ya ayın onsekizinde gelmiştiniz. İlk kez ne zaman karaya çıktınız?»

«Demirlediğimizin ertesi günü.»

«Ramon Alemany ile birlikte mi?»

«Evet.»

«Yirmi birinde ne oldu o halde?»

«Sabahleyin botla İngilizi ve karısını kıyıya götürdüm. Mazetti'lere gidiyorlardı.»

«Geceyi onlarda geçireceklerini biliyor muydunuz?»

«Evet.»

«Daha önce bu kadar uzun süre ayrıldıkları oldu mu tekneden?»

«Hayır. İlk kez ayrılıyorlardı bir gece geçirmek üzere.»

«Albay'la karısı teknede olmadıklarına göre, birisinin teknede kalması doğru olmaz mıydı?»

«Evet. Birinin teknede bekleyip Albay'la karısı dönmek istediklerinde onları gidip alması gerekiyordu. Dalgakıranın içinde bir şamandıraya bağlıydık. İngiliz tekneye dönmek istediğinde rıhtımdan düdük çalardı.»

«O halde siz ya da Ramon Alemany'nin teknede kalması kararlaştırılmıştı.»

«Evet.»

«Oysa Albay Thorpe'un yeterince uzaklaştığından emin olur olmaz birlikte ayrıldınız tekneden.»

«Evet.»

«Ve yatı bekçisiz bıraktınız?»

«Evet.»

«Pek sorumlu bir davranış değil bu ama.»

«Evet.»

Belki de her ikinizin de birlikte yapmanız gereken acele bir işiniz vardı?».

«Hayır.»

«Karaya çıkmak sizin fikriniz miydi?»

«Hayır.»

«Öyleyse teklif Ramon Alemany'den geldi.»

«Evet.»

«Neden gittiniz onunla? Teknede kalabilirdiniz pekâlâ.»

Willi Mohr cevap vermedi bir süre, **Caudillo**'nun portresine baktı, sonra, «Onun yalnız gitmesini istemiyordum,» dedi.

Tehlikeli ama doğru bir cevaptı bu.

Çavuş Tornilla'nın bundan sonraki sorusu, ya bu cevabı izlemesi gereken mantık çizgisini farketmediğini ya da daha sonra kullanmak üzere sakladığını gösteriyordu. «Ve karaya çıktınız,» dedi, «Sonra ne oldu?»

«Bir süre gezinip etrafa baktık.»

«Ne kadar bir süre?»

«Bütün öğleden sonra.»

«Ve olağanüstü hiç bir şey olmadı?»

Willi Mohr tekrar portreye baktı. Fotoğraf fazlasıyla rötuşluydu ve generalin yumurta biçimi kafasının arkasına belli belirsiz bir hale çizilmişti. Çerçevenin altında, pirinç bir plâka üzerine bazı yazılar vardı. Zaman kazanmak için yazıyı hecelemeye koyuldu Willi Mohr.

General Franco, al frente del movimiento bajo cuya espada, invencible se cubren de gloria los Ejécitos nacionales, el general Franco, al frente del movimiento salvador, vindica ante el mundo entero, con una emocion de admiracion y respeto universales. el nombre sagrado de nuesta querida Espana, Caudillo de Espana por la gracia de Dios.

Bu patırtılı sözlerin ne demek olduğunu anlamıştı ama hemen yol yapımında çalışan işçiler, Santa Margarita yolu üzerindeki Asturias'lılar ve ellerinde şırıngaları sırtlarında kara cübbeleriyle rahibeler geldi gözlerinin önüne. Sonra odadaki sessizliğin farkına vardı, gözlerini aşağı indirip Çavuş Tornilla'ya baktı. Kıpırdamadan oturuyordu Çavuş Tornilla. Gözlerini karşısındaki adamın gözlerine dikmiş parmaklarını bitiştirmiş, cevap bekliyordu.

«Ramon Alemany içerdi,» dedi Willi Mohr.

«Çok mu?»

«Evet.»

«Sarhoş mu oldu?»

«Evet.»

«Genellikle sarhoş olur muydu?»

«Bu yolculuk sırasındaki ilk sarhoşluğuydu.»

«Tadsızlık mı çıkardı?»

«Polis geldi.»

«Niye?»

«Çok sarhoştu, meyhanedeki kadınlara sarkıntılık etmeye kalktı.»

«Polis tutukladı mı onu?»

«Hayır, ama bizi rıhtıma götürdüler ve onu tekneye götür-

memi söylediler.»

«Siz de içkili miydiniz?»

«Hayır.»

«Neden?»

«Çok ender içerim.»

«Ama **puerto**'da bir akşam sarhoş olduğunuzu kendiniz söylemiştiniz bana, öyle değil mi?»

«Çok önceleriydi o.»

«Doğru. Çok önceleriydi.»

Çavuş Tornilla uzun uzun ve düşünceli bakışlarla süzdü onu. Sonra masanın üzerinde duran kâğıtlardan birini aldı eline.

«İyi oldu, sizi tekrar yüksek sesle okumaktan kurtardı bu.»

Yumuşak bir gülümseme belirdi Çavuş Tornilla'nın yüzünde ve gözlerini elindeki kâğıtın üzerinde dolaştırdı. Sonra Willi Mohr'a baktı ve onun sormadığı bir soruyu cevaplar gibi, «Gene Senora Thorpe çıktı karşımıza,» dedi. «Bildiklerini anlatmaktan büyük zevk alıyor olmalı bu hanım. Majorka'daki meslekdaşıma kendiliğinden gidip anlatmış bunu. Olayı, siz ayrıldıktan sonra Ajaccio'da haber almış ve çok sinirlenmiş, zira **Monsoon**'da çalışanların her zaman terbiyeli davranmalarını istermiş. Sizin iyi karakterli olduğunuzu da ayrıca belirtmek gereğini duymuş. Meslektaşımın kayıtlarına göre, Alman aklı başında ve kusursuz davranırdı ama öbür adam domuz gibi pis ve terbiyesizdi, demiş.»

Kâğıdı dosyaya yerleştirdi ve ekledi : «Bu kez temizlikten söz etmemiş nedense.»

Bu espri her zamanki gibi dekor değiştirileceğini belirliyordu. Tornilla oturduğu yerde doğruldu, ellerini masanın üzerine koydu.

«Bir sonraki gün geçelim,» dedi, «yani beş Mayıs'a. O günü nasıl geçirdiniz?»

Willi Mohr tehlikenin yaklaşmakta olduğunu sezip nefesini tutmuştu. Şimdi rahatlayarak bir soluk aldı.

«Bilmem,» dedi.

«Hatırlamaya çalışın.»

«Nerde olduğumu bile hatırlamıyorum.»

«Ajaccio'daydınız.»

«Mümkün.»

«Korsika'daki son gününüzdü.»
«Ah, evet.»
«Adadan neyle ayrıldınız?»
«Gemiyle.»
«Nereye gittiniz?»
«Marsilya'ya.»
«Bileti nasıl aldınız?»
«Satın aldım.»
«Yattan ayrıldıktan sonra Ajaccio'da on gün kaldınız. Öyle değil mi?»
«Evet.»
«Nerede oturdunuz?»
«Bir pansiyonda.»
«Bu on gün boyunca ne yaptınız?»
«Hiç.»
«Pansiyondan dışarı çıkmadınız mı hiç?»
«Pek ender.»
«Kimi bekliyordunuz?»
«Kimseyi.»
«Pansiyonun parasını ödediniz mi?»
«Evet.»
«Ya bilet paranızı?»
«Evet.»
«Marsilya'da İspanyol konsolosluğuna gittiniz mi?»
«Evet.»
«Neden?»
«Giriş vizesi almak için.»
«Pul parasını da ödediniz?»
«Evet.»
«Sonra buraya geldiniz?»
«Evet.»
«Yol paranızı da kendiniz ödediniz?»
«Evet.»
«Kendi hesabınızı kendiniz mi görürsünüz hep?»
«Param olduğu sürece, evet.»
«Konsoloslukta Fransız parasıyla ödediniz pulların bedelini.»
«Hayır.»

«İspanya'ya tekrar geldiğinizde sınırda deklare etmediğin halde üzerinizde para vardı, değil mi?»

«Evet.»

«Kimden aldınız bu parayı?»

Willi Mohr bu soruyu cevaplandırmadı. Masanın altındaki parlak, kara çizmelere dikmişti gözlerini ve inatla sorunun tekrarlanmasını ya da yeni bir soru sorulmasını bekliyordu. Saniyeler sıralandı, uzun sessiz bir dakika oldular sonunda. Sonra bir ikinci, bir üçüncü dakika geçti. Ama zaman kavramı bulanmış olmalıydı Willi'nin dakikalar bu denli çabuk geçmezdi. Saatine baktı. Onikiye on vardı. Yelkovanın minik, titrek adımlarla ilerleyişini seyretti bir süre. Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on.

Ürperdi birden, saymaya nereden başladığını kaybetmişti, yeniden başlaması gerekecekti. Çavuş Tornilla oturduğu yerden kımıldamamış, elleri masanın üzerinde ona bakıyordu. Ama bakışı bulanıktı, tombul yanaklı, kara kaşlı dingin yüzünde hiç bir ifade yoktu.

Felç geldi, konuşamıyor, diye düşündü Willi Mohr kendi kendine. Bir saniye sonra da, eğer bu bir şakaysa ve onun dikkatini dağıtmak için yapılıyorsa, olmadı diye düşündü. O da gözlerini karşısındaki kahverengi gözlere dikip bakmayı denedi ama bir oyunu bir iki saniyeden fazla sürdüremedi.

Ayak ayak üstüne atıp, portreye bakmayı yeğledi sonra tekrar pirinç lehvayı hecelemeye koyuldu - Sonunda boğazını temizleyip, «Portrenin altında yazılanların anlamı ne?» diye sordu.

Çavuş Tornilla ne kımıldadı, ne de konuştu.

Willi Mohr oturuş biçimini rahat bulmadı, gene değiştirdi. Kendini koyvermek, başka bir şey düşünmek istiyordu. söz gelimi kediyi ya da köpeği. Ama bu da bir işe yaramadı. Rahatlamak değildi istediği, konuşmak, dinlemek hiç olmazsa kımıldamak istiyordu.

Dinledi. Sessizlikten başka bir şey duymadı. Üniformalı adamdan tek bir ses çıkmıyordu. Sineklerin vızıltısı bile durmuştu. Başını kaldırıp tavana baktığında ışığın çevresinde sadece iki sineğin dolandığını gördü. Aralarındaki mesafe hiç değişmiyordu ve abajurun çevresinde ürkütücü, sessiz ve son-

suz bir kovalamaca sürüp gitmekteydi.

Elini cebine soktu, sigaralarını çıkardı, paketi masanın kenarına koydu ve bir süre elindeki yakılmamış sigarayı dudaklarının hemen önünde tutatak bekledi. Sonunda, sakin ve terbiyeli bir sesle : «Ateşinizi rica edebilir miyim?» dedi.

Sessizlik.

Bir kaç dakika sonra Willi Mohr sigarayı dudaklarının arasından alıp dikkatle paketin içine geri koydu. Sonra bekledi. Öbür adamla göz göze gelmek için bir çaba göstermedi, onun ellerine dikti gözlerini. Bir yerlerde insanın başka birinin sürekli bakışları altında ellerini kıpırdatmadan duramayacağını okumuştu.

Çavuş Tornilla'nın ellerinde en küçük bir hareket yoktu, parmakları kısa ve biraz tombuldu, hemen hiç güneş yüzü görmemiş gibiydiler, ama tırnakları düzgün ve bakımlıydı.

Willi Mohr sağ elini kaldırdı, ensesini kaşıdı. Bu farkında olmadan yaptığı hareket sinirlendirdi onu. Tekrar ensesi kaşındığında kendine hakim oldu ve elinin ensesine gitmesini engelledi.

Bir süre sonra sağ bacağı uyuşmaya başladığından yeniden oturuşunu değiştirmesi gerekti. Nasıl olsa hareket etmekteyim diye düşündü, başını, ensesini ve kürek kemiklerinin arasını kaşıdı. Büyük bir yanlışlık yapmaktaydı, kafes ardında bir maymun gibi davranmıştı. Kaşınmanın da hiç bir işe yaramadığını gördü, üstelik kaşıntı gittikçe artıyor, bedeninin her bir yanına dağılıyordu.

Sessizliği düşündü bir süre. Esnekliğine rağmen, çok küçük ve yoğun bir sessizlikti bu başlangıcından beri, ama uzadıkça daha tizleşiyor, frekansı sıklaşıyordu. Kuşkusuz bir kırılma noktası olmalıydı ama bu noktanın zaman açısından nereye düştüğünü bilmiyordu ve Çavuş Tornilla'nın da bilmediğinden emindi. Ama bir zaman ağzını açıp konuşmağa başlayacaktı Çavuş Tornilla. O zaman cevap verecekti Willi Mohr ve tam bir cevap olacaktı bu. Sonra her şey bitecekti. Ama önce sessizliğin kırılma noktasına varması gerekiyordu. Belki de çok kalmamıştı buna. İçinde bir şeyin yükseldiğini, sıkıştığını, patlamaya hazırlandığını duydu. Aylar önce bu baskının varlığını

duymuştu ama hiç bir zaman bu denli güçlü olmamıştı.

Garip olanı uyumak istemeyişiydi. Hiç de garip değildi bu aslında. Önemli an gelmek üzereydi.

Gene de çıkış yolları aramaya, imkânları zorlamaya devam etti kafasında.

Üç yol vardı. Ya masanın ardındaki adam artık direnemeyip düşüp bayılacak, ya odaya birisi girecek ya da telefon çalacaktı.

Belki de elektrikler kesilirdi. Ama bu önemli bir değişiklik yaratmazdı.

Tornilla'nın düşüp bayılması gerçek dışı bir ihtimaldi, odaya birinin girmesi de hayli küçük bir ihtimaldi. Geriye bir tek telefon kalıyordu. Şimdiye kadar telefonun çaldığını hiç duymamıştı aslında, ama şimdiye kadar gündüz vakti bu odada bulunmamıştı hiç. Basmakalıp sözler dünyasına biraz daha daldı ve her şeyin bir başlangıcı vardır, diye düşündü.

Bir saat kadar bir süre bütün düşüncelerini telefon üzerinde yoğunlaştırdı. Sonra yavaş yavaş içinden, dudaklarını oynatmadan bine kadar saymaya karar verdi ve eğer bine geldiğinde telefon çalmamış olursa...

Düşüncesi orada kopuyordu.

Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi...

...beşyüzdoksan sekiz, beşyüzdoksan dokuz, altıyüz, altıyüz bir...

Willi Mohr bayıldı ve yere düştü. Taş zeminin üzerinde gözleri kapalı, başı arkaya kaymış, dizleri bükülü yan yatıyordu.

Çavuş Tornilla öne eğildi, dirseklerini masaya dayadı. Omuzlarını ve bacaklarını sonra da parmaklarını oynattı. Esnedi, bir sigara çıkardı yeşil paketten, yaktı. Sigarasını içerken bir yandan da sakallarının uzayıp uzamadığını anlamak ister gibi elini yanağında gezdiriyordu. Gözlerini dümdüz ileriye dikmişti ama hiç bir şey görmüyormuş gibi bakmaktaydı.

Sigara üç santim kadar kaldığında dikkatle tablaya bastırarak söndürdü. Sonra tekrar esnedi, masanın çekmecesini çekti, bir tüp **Simpatinas** çıkardı. Şişeden iki küçük beyaz tablet çıkardı cam tübün arkasına vurarak, bir süre baktı avucundaki lâçlar,a sonra uzandı, koltuğunun arkasında duran toprak testiyi aldı, bir yudum suyla yuttu avucundakileri.

Ayağa kalktı, masanın çevresinde dolanarak geldi. Testi hâlâ elindeydi.

Willi Mohr gözlerini açtı. Yüzü ıslaktı, burnunun hemen önünde bir çift parlak, siyah çizme gördü.

Çavuş Tornilla elinde testi dimdik ayakta duruyordu, çok yükseklerde bir yerden ona bakıyor gibi geldi Willi Mohr'a.

Kalkmak üzere davrandığında ve dirseğini yere dayayıp başını doğrulttuğunda Willi Mohr, Çavuş Tornilla toprak testiyi sıranın üzerine bıraktı, masanın öbür yanındaki yerine geçti.

«Kalkın, oturun,» dedi.

Willi Mohr bu emri yerine getirdi. Sıraya oturdu, testiyi aldı, dudaklarına götürdü. Kocaman yudumlarla uzun uzun su içti.

Çavuş Tornilla masanın ardında eski pozisyonunu almış, ona bakmaktaydı. Bir süre sonra, «Eee, söyleyin bakalım bütün o paraları nerden buldunuz?»

Başı hâlâ dönmekte olmasına rağmen, Willi Mohr'un kendine güveni geri gelmişti. Telefon çalmamıştı anlaşılan ve beklenmedik başka bir şey de olmamıştı: Kimse sessizliği bozmamıştı. Saatine bir göz attı. İkiyi çeyrek geçiyordu. Demek ki sessizlik iki saatten fazla sürmüştü. Şimdiki başlıyalıysa bir dakika kadar olmuştu.

«Ramon Alemany'den.»

«Demekki size en az yirmi bin peseta verdi. Bayağı yüklü bir mikdar bu doğrusu.»

«Hayır, vermedi, çaldım.»

Cevabı koltukta oturan adamı şaşırtmıştı nedense. Gene de vakit geçirmeden sordu: «Ramon Alemany gibi fakir bir balıkçının üzerinde bu kadar para bulmak şaşırtmadı mı sizi?»

«Şaşırttı,» dedi Willi Mohr.

Çavuş Tornilla gülümsedi elini cebine soktu.

«Ateş istemiştiniz», dedi. «Buyurun.»

Willi Mohr sarı renkli fakir sigaralarından birini çıkardı, içmeye koyuldu.

«Almancam portrenin altındaki yazıyı tam anlamıyle çevirmek için yeterli değil, ama gene de bir deneyeceğim Bakalım, aşağı yukarı şöyle yazıyor :

«Yenilmez önderimiz, Ulusal Ordumuzu boyun eğmez kılıcının zaferiyle taçlandıran, Kurtuluş hareketinin başına geçip sev-

gili İspanyamızı ve onun kutsal adını, evrensel bir saygı ve hayranlık uyandıracak biçimde, bütün dünya karşısında savunan ve doğruluğunu ispat eden, Tanrının inayetiyle İspanyamıza önder olmuş General Franco... Kabaca böyle diyor.»

«Teşekkür ederim.»

«Ne yazık ki size kelimeleri tam anlamıyla aktaran bir çeviri yapmadım. Güzelliği kayboluyor. Diliniz güçlü bir dildir ama şiirselliği ve yüceliği yok. Anlamını değilse bile özünü aktarabilmiş olduğunu umarım. Bu sözler yazıldığında gerçekti, halen de çoğu gerçekliğini korumaktadır. Burada ve bizler için tabii. Ama siz bunu anlayacak kadar uzun süre yaşamadınız aramızda.»

Willi Mohr yorgun bir şaşkınlıkla bakıyordu ona.

«Her kelime yüzeysel anlamında kabul edilmemeli tabii, İncilde olduğu gibi,» dedi Çavuş Tornilla.

Willi Mohr'un çene kasları gerildi. Yıllardır ilk kez katılıncaya kadar gülesi gelmişti. Zor tuttu kendini.

Tornilla ne düşündüğünü anlamak için ister gibi baktı ona. Sonra bir uyur gezerin kendinden emin tavrıyla önündeki kâğıtlardan birini eline aldı.

«Özel dosyanızda bir ayrıntı eksik,» dedi.

«Öyle mi?»

«Hangi dinden olduğunuz kaydedilmemiş.»

«Doğru.»

«Anladığım kadarıyla katolik değilsiniz?»

«Doğru.»

«Öyleyse protestan?»

«Hayır.»

«Hangi dinden olduğunuzu sorabilir miyim?»

«Hiç birinden.»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Çok açık değil mi? Doğduğumda alelusul bir protestan kilisesinde vaftiz edilmişim, ama yedi yıl önce ayrıldım. Ayrıldığımı ispat etmek için bir belge bile verdiler.»

«Doğu Almanya'da oturduğunuz zaman? Mecbur muydunuz?»

«Yoooo. Bildiğim kadarıyla herkes istediği tanrıya tapabilirdi, ister Buda'ya, ister Allah'a, isterse şimsek tanrısına. Benim oda arkadaşım bir kolunda parti bandı, öbür kolunda bir katolik işareti taşırdı.»

«Ya siz? Siz Tanrı'ya inanır mısınız?»

«Bilmem.»

«Bilmem de ne demek?»

«Gayet açık. Bu soru ilgilendirmiyor beni. Bence bir tanrının ya da binlerce tanrının olması ya da hiç bir tanrı olmaması bir şey değiştirmez. Hiç olmazsa, hayatta olduğunuz sürece.»

«Ya birden ölürseniz?»

«Dilerim birden ölürüm.»

«Hiç bir hazırlığınız olmadan ve şerefli bir biçimde gömülmeden, öyle mi?»

«Babam yedi yıl önce öldü, ama maalesef birdenbire değil. Dostlarından biri, onu iyi tanıyan birisi yönetti cenaze törenini. Demiryollarında bekçiydi adam. Bir rahibin ondan daha iyi yönetebileceğine inanmıyorum.»

Çavuş Tornilla bir sigara ikram etti ve yaktı.

«Çok mu mutsuzsunuz?»

«Hayır.»

Willi Mohr portreye baktı ve omuzlarını silkti.

«Hiç olmazsa, mutsuzluğumun nedeni bu değil.»

«Demek Gotenhafen'den Flensburg'a gittiniz?»

Tornilla konuya birdenbire, hiç bir giriş yapmadan dalıvermişti ve Willi Mohr'un kendini toparlayıp cevap verebilmesi otuz saniye aldı.

«Evet, Kiel üzerinden.»

«Orada ne kadar kaldınız?»

«Savaşın sonuna kadar.»

«Eğitiminize devam ettiniz»

«Evet, Torpido okulunda. İngilizler geldiği sabah ders dinliyorduk.»

«Harika.»

«Öyle mi dersiniz?»

«Sonra?»

«Eve döndüm.»

«Thüringen'e mi?»

«Evet. Amerikalılar boşaltmışlardı orayı döndüğümde. Berlin'in bir bölümüne karşılık.»

«Oraya ne yoldan gittiniz?»

«Hannover'in güneyinde bir yerden bir marşandiz trenine

bindirdiler bizi. Çok yavaş gidiyordu tren. Vagonların üstü açıktı. Yolun son kısmını da yürüyerek.»

«Doğduğunuz yeri çok değişmiş mi buldunuz?»

«Hayır. Ruslar meydanın ortasına koskoca ahşap bir yapı dikmişlerdi. Gördüğümde bir çeşit idam sehpası sandım, ama askerlere yemek saatini haber veren bir gongmuş meğer.»

«Ya eviniz? Yıkılmış mıydı?»

«Hayır, sapasağlam duruyordu. Kasaba savaş hattının dışındaydı ve hemen hiç hava akımına uğramamıştı.»

«Ana babanız hayatta mıydılar döndüğümüzde?»

«Evet, ama babam hayli hastaydı, bir daha da toparlanamadı.»

«Çok mu çektiniz?»

«İlk kış yiyecek kıtlığı oldu, ama zamanla durum düzeldi.»

«Komünist partisine üye oldunuz mu?»

«Hayır. Politikayla ilgilenmediğini söylemiştim daha önce.»

«Evet. Söylemiştiniz. İş bulabildiniz mi?»

«Evet, Jena'da bir dekorasyon firmasında afiş boyuyordum.»

«Ne kadar çalıştınız orada?»

«Beş yıl.»

«Neden ayrıldınız?»

«Patronla çekiştik.»

«Neden?»

«Benim işi sabote ettiğimi ve devlete karşı olduğumu iddia etti. Polise bile şikâyet etti beni.»

«Kömünist miydi?»

«Aksine. Ve birinin bunu farketmesinden çekiniyordu.»

«Anlaşmazlığınız nasıl oldu?»

«Garip bir işti zaten. Adam aptalın tekiydi, üstelik te korkaktı, Başkan adı Pieck'ti, Jena'da bir konuşma yapacaktı ve bize üzerinde portresi olan büyük bir pano ısmarlandı. Bir kontrplağın üzerine taş basması resmini yapıştırdım ama bütün tahtayı kaplamadığından çevresine çizgiler çizdim, bir hale ya da güneş ışınlarına benzediğini düşünüyordum yaptığımın, bence pek fena da olmamıştı. Patron yoktu o sıra ve panoyu asılmadan önce göremedi. Yumuşak bir fırça kullanmıştım ve her çizginin ucunda bir nokta vardı. Patron bunların namluya benzediğine ve hepimi-

zin Sibirya'ya sürüleceğine karar verdi. Kafasında Sibirya'ya gitmişti bile. Onun için de koştu gitti polise ihbar etti beni.»

«Polis ne yaptı?»

«Güldü.»

«Ya siz?»

«Gitmeye karar verdim.»

«Neden?»

«İnsanların ister doğru olsun, ister yanlış, bu denli korkup herkesin içinde kendilerini enayi yerine koydurttukları bir ülkede daha fazla kalmak istemediğimden. İşler de iyi değildi zaten. İngiliz kesiminde daha fazla para kazanabilirim diye düşündüm.»

«Kazanmadınız mı?»

«İş bulabildiğim sürece kazandım. Ama parayı harcamak da daha kolaydı orada. Harcamazsanız her şey daha da anlamsızlaşıyordu.»

«Nerde çalıştınız?»

«Gezginci bir buz revüsünde iş buldum. Bir çeşit sirkti bu, bütün yıl dolaşırdık. Almanya'da, Fransa'da, Lüksemburg'da.»

«Ne iş yaptınız?»

«Kamyon şoförlüğü. Çadırın kurulmasına, sökülmesine, sıraların yerleştirip toplanmasına yardım ederdim. Özelliği olmayan bir iş yani, ağır işçilik.»

«Ama para kazandınız?»

«Pek fazla değil. Ama hemen hiç masrafım olmuyordu. Bu yüzden de aylıklarımı biriktirebildim.»

«Özel bir nedenle mi para biriktiriyordunuz?»

«Buraya gelip resim yapmak için.»

«Sanatçı olmayı mı düşlemiştiniz?»

«Hayır.»

«Ama resim yapmak istiyordunuz?»

«Hayır. Aslında hiç bir şey istemiyordum.»

«Şimdi resim yapıyor musunuz?»

«Hayır.»

«Neden buradasınız öyleyse?»

Willi Mohr başını kaldırdı ve gözleri masanın öte yanındaki dost, ısrarlı bakışlarla karşılaştı.

«Ben de artık bilemiyorum nedenini.»

«İnsan bir şeye inanmak, bir şeyi istemek zorundadır,» dedi

Çavuş Tornilla başını iki yana sallayarak.

«Herhalde,» dedi Willi Mohr.

Uzun süre donuk bakışlarla Çavuş Tornilla'ya baktı kaldı. Onun kendisine ıstırap vermek, işkence etmek istediğini düşünmüyordu artık. Soruşturmanın bir an önce bitmesini de dilemez olmuştu. Aksine garip bir beraberlik duygusu yaşıyordu bu odada ve bu korkunç, gülümseyen, hiç terlemeyen, kendini sürekli denetleyen adamla. Çok yorgundu, kafası karmakarışıktı. Birden konuşmaya başladı.

«Bir şeylere inanmak, bir şeyler istemek aptallık bence. Ama insan bazen böylelerine gıpta ediyor ister istemez. Orada, Jena'da bir kız tanımıştım. Parti üyesiydi. Traktörlerle ilgili bir dergide editördü. Bize afiş ısmarlardı arada. Onunla konuşurdum, sık sık buluşurduk. Hayat doluydu, çeşitli şeylerden söz ederdi, her konuda bir fikri vardı. Gülünecek şey aslında...»

«Sizin... şey... sevgiliniz miydi?»

«Hayır, o çeşit şeylere gelince utanırdı. Dokunursanız eğer, aklı karışır daha hızlı konuşmaya başlardı. Çoğunlukla kollektif tarım ya da üretimi artırma konularda konuşurdu. Bir yere varmadı bu ilişki. Bir kez, bir şeyler olur gibi oldu ama elbisesini çıkardıktan sonra durdu. Ter içinde kalmıştı. Kaçıp saklanmak istiyor gibiydi. Ne yapacağımı bilemedim, güldüm bu haline. O da ağlamaya başladı. Ama çok hevesliydi aslında. Batı Almanya'dan dergiler getirtir, elbiselere, iç çamaşırı ilânlarına bakardı. Böyle giysileri olmasını istediğini anlatırdı sonra da. Ben gitmeye karar verdikten sonraydı bunlar ve ona dilerse bu naylon çoraplara bluzlara sahip olabileceğini söyledim. Bütün iş Berlin'e kadar gidip sınırı geçmekten ibaretti. Ama o bizim çok daha önemli bir görevimiz olduğunu, zamanla bütün bunlara kavuşabileceğimizi söyledi. Bekleyebilirim dedi. Neden Almanca konuşuyoruz biz?»

«Yorgunsunuz, ondan,» dedi Çavuş Tornilla.

Bir süre sessiz kaldı Willi Mohr, sonra kendi kendine konuşur gibi, «Şu son günlerde ne düşünüyorum biliyor musunuz?» dedi, «Gidip onu bulmalı diyorum kendi kendime. Ama bunun için de artık çok geç. Belki benden daha aklı başında birini bulmuştur. Onun gibi birisi bulunabilir gene de, ama gene de çoğu faklıdır. Eğer buradan kurtulabilirsem tabii.»

«Çok doğru, eğer buradan kurtulabilirseniz,» dedi Çavuş Tornilla.

Kafasını salladı, bir **Bisonte** daha ikram etti.

«İyice raydan çıkmış bir haliniz var.»

Sigarayı yaktıktan sonra bir süre elinde çakmak oturdu, çakmağın alevini seyretti, sonra üfledi ve havadan sudan söz eder gibi, «Bana henüz anlatmadığınız bir iki şey var. Artık açıklasanız iyi olur sanırım,» dedi.

Willi Mohr inatla başını salladı.

«Hayır,» dedi.

Tornilla kederle gülümseyerek önündeki dosyalardan birini açtı.

«Yoldan çıkarılanlar hiç olmazsa bazen suçsuzdurlar,» dedi, «Ama gene de onarılmaz zararlara sebep olurlar ve genellikle en büyük zarara uğrayan da kendileri olur. Asıl suçlu, diğerlerini yoldan çıkaran, halkı aklıselim dışı, sağduyusuna ve gerçek isteklerine aykırı hareketler yapmaya kışkırtandır. Size birkaç örnekle bunu açıklamak istiyorum. Bir yıl önce Santa Margarita'daki madende olanları ele alalım. Herhalde duymuşsunuzdur, ama sonucun ne olduğunu ayrıntılarıyle bilmediğinizi sanıyorum.»

Kalın bir rapor vardı önünde, sayfalarını gelişigüzel çeviriyordu.

«Sayılarla ifade etmek istiyorum da,» dedi, «Evet. işte burada, On kişi öldürülmüş : Üç mühendis kalabalık tarafından linç edilerek; bir jandarma, bir **Policia Armada** mensubu ve beş asker düzeni sağlamaya çalışırlarken görev başında öldürülmüşler. Jandarma ve askerlerden üçü bu kasabadandı. Jandarma arkasında dul bir kadınla üç yetim bıraktı. Askerlerin hepsi gençti ve biri ailesinin tek çocuğuydu. Zarar ziyan bir milyon pesetayı aştı. Bütün bunların ne uğruna yapıldığını söyleyebilir misiniz bana?»

Sustu, sırada oturan adama baktı.

«Bir hiç uğruna, tabii. Ya suçlu kim? Bunları kışkırtan ve basit, cahil yaratıkların, silâhın ne zaman kullanılması gerektiğini bilmeyen insanların eline silâh teslim edenlerin. Daha önce bizim birkaç kişi dışında iyi insanlar olduğumuzu söylemiştim size. Ama bir kaç kişi de olsalar ortadan kaldırılmaları gerekir. Ayrıca yabancı kışkırtıcılar da var tabii, gösterdiğimiz

misafirperverliği kötüye kullanan. Asıl suçlular bunlar işte.»

Willi Mohr elindeki izmariti sigara tablasına bastırdı ve öbür adamın söylediklerini anlamaya zorladı kendini. Santa Margarita'daki olaylar hakkında hiç bir şey duymamıştı, ama eline bir ipucu geçirdiğinin farkına vardı birden. Gene de bununla nereye gidebileceğini, nasıl kurtulacağını bilemiyordu henüz.

«Bütün bunlar ben buraya atanmadan önce olmuş,» dedi Çavuş Tornilla, «Ama siz o zamanlar burada bulunduğunuza göre ilgilendirir, diye düşündüm. Bir kış gecesi, olmuş bu olay, üç Aralık'ta, sizin o Norveçli kadınla çırılçıplak denize girip gönül eğlendirdiğiniz gece, aklında kaldığına göre.»

Raporu dosyaya geri koydu.

«Bundan böyle grev olmayacak,» dedi. «Grevlerin kanundışı olduğunu biliyorsunuz herhalde.»

«Evet.»

«Grevler kanun dışıdır çünkü bir anlamları yoktur, zarar vermekten başka işe yaramazlar. Cehalet belirtisidir hepsi, 1936'dan önceki karanlık yıllarda grevlerin ardı arkası kesilmezdi. Ülke yoksuldu, düzenin sağlanması imkânsızdı, büyük bir kargaşa içindeydik. Yabancılar suç işlemeye teşvik edici fikirlerle zehirlemişti bizi.»

Dosyayı kenara itti ve ekledi : «Ama bunların hiç birinin tekrarlanmasına izin verilmeyecek.»

Saatlerdenberi ilk kez kapının koyu kahverengi tahtaları ardından bir ses duyulur gibi oldu. Avlunun beton zemini üzerinde çivili çizmelerin, karabina dipçiklerinin çıkardığı sesti bu. Sonra kısa, sert birkaç söz, bir iki emir. Bir çeşit tören olmalıydı.

Soruşturma odasında da yeni bir ses, düzenli gıcırtılı bir ses duyuldu.

Koltuktaki adam saatini kuruyordu. Sol kolundaydı saat, geniş altın bir kayışı vardı Willi Mohr, Onun saate baktığını hiç görmedim, diye düşündü.

«Nöbet değiştiriyorlar,» dedi Çavuş Tornilla, «Siesta bitti demek. Bugün pek uyuyamadık, değil mi? Neyse canım, başka zaman telâfi ederiz.»

Saate bakmaksızın gömleğinin yenini çekti, düzeltti. Büyük

ve sağlam bir saatti, kronometresi ve otomatik ayarı vardı. Avluda nöbet tutan jandarmanın ayak seslerini dinledi bir süre, sonra başka bir şey düşünüyormuş gibi, «Yatta beraber olduğunuz haftalar boyunca Ramon Alemany'yi yakından tanıma fırsatınız olmuştur sanırım. Onu sever miydiniz?»

«Hayır.»

«Nasıl bir insandı?»

«Oldukça ilkel.»

«Düşünceleriniz anlatmaya çalıştıklarımla aynı çizgide. Ben onunla tanışmak şerefine nail olamadım.»

«Öyle mi?»

«Bir kayıp değil bu herhalde. Bedenen güçlüydü, değil mi?»

«Oldukça.»

«Bilmem, belki benim elimdeki belgelerde bu özelliği biraz kabartılmış. Ama ağabeyi farklı bir insan. Öyle değil mi?»

«Evet.»

«Evet, bana da öyle anlatıldı. Ama onunla da tanışmadım daha.»

Bu bir soru değildi, bu yüzden ve Willi Mohr'un cevaplandırması gerekmedi. Çok sevindi birden, kendisine bir ödül verilmiş, karşılıksız beklenmeksizin bir iyilik yapılmıştı sanki.

«İnsan öldürdünüz değil mi?»

Çavuş Tornilla yüzünde hüzünlü bir ifadeyle gülümsüyordu. Ellerini iki yana açmıştı.

«Kaçınılmaz olarak,» dedi Willi Mohr. «Dokuz yıl askerlik yaptım. Ama daha sonra da... Askerlik o zamanlar şimdi olduğu gibi değildi.»

«Ne hissediyorsunuz?»

«İyiyim, teşekkür ederim. Fazla yorgunluk hissetmiyorum. Konuşmamız hoşuma gidiyor.»

«İnsan öldürmüş ve daha öldürecek biri olarak ne hissediyorsunuz demek istemiştim.»

«Bence, savaş sırasında ya da savaş benzeri durumlarda olağan bir şeydir insan öldürmek. Bu gibi durumlar olduktan sonra uzun uzadıya tahlil edilmez. Yapılmadan önce ise tamamen teknik açıdan ele alınır.»

«Teşekkür ederim. Bu konuda soru sormam sizi tedirgin etmedi ya?»

«Yoo, hayır.»

«Eğer ben... yani söz gelimi... soruşturmanızı üzerime alsam...»

«Ne soruşturması?»

Beraber oldukları saatler boyunca ilk kez gerçekten şaşkın bir ifade belirdi Çavuş Tornilla'nin yüzünde. Masanın üzerindekilere baktı. Kâğıtları arasında bir şeyler arandı.

«Unuttunuz galiba,» dedi, «Adamın odunları, Amadeo Prunero.»

«Evet,» dedi Willi Mohr.

Çavuş Tornilla ayağa kalktı, masanın ön tarafına geldi.

«Gerçekten ilginç ve verimli bir konuşma oldu bu,» dedi. «Ümid ederim sizi fazla yormadım.»

Gülümsedi, Willi Mohr'un ayağa kalkmasına yardım etmek için elini uzattı.

«Ayrıca ümit ederim bana söylemek istemediğiniz o ayrıntılar konusunda tekrar ısrar edecek olursam beni kınamazsınız. Eğer yakın bir gelecekte fikir değiştirirseniz, beni görmeye gelin, bekleyeceğim. Tabii başka bir nedenle de dilediğiniz zaman gelebilirsiniz buraya.»

Willi Mohr'u kapıya kadar geçirdi. Eli tokmağın üzerindeyken birden durdu, «Aksi halde,» dedi. «Belki bir daha karşılaşmayız. Resimlerinizi görmek imkânı bulamadığım için çok üzgünüm.» Kapıyı açtı, elini Willi Mohr'a uzattı. Sağlam, kuru, yürekten elini sıktı. Willi Mohr avlunun gölgesinden ağır puslu ikindi güneşine çıktı.

Karakoldan elli metre kadar uzaklaştığında durdu, elinde tuttuğu şapkasını giydi. Arkasına dönüp karakola baktı. Beyaz toz bulutu içinde uzun, yayvan, sarı bir yapı.

Gözlerinin önünde siyah beyaz çizgiler oynaşıyordu, ama gene de kapıda duran Çavuş Tornilla'yı seçebildi.

Özenli yeşil üniforması içinde, bayrağın altında, bacaklarını iki yana açmış, duruyordu. Sigarası ağzındaydı, sağ elinin avucunu beyaz bir mendile siliyordu.

«Bir daha sefere konuşturacak beni,» dedi Willi Mohr kendi kendine. İpeksi yeşil zeytin dalları arasında yürürken, çok bekletmese bari, diye düşündü.

ALTINCI BÖLÜM

1

ONDÖRT Aralık gecesi yağmur başladı. Önce tek tük iri damlalardı düşen, sonra, şafağa doğru, kapılardan, pencerelerden aşağı bir duvar gibi akmaya başladı sular. Tepedeki kasabada yaşayanlar uyanıp rahmete dua ettiler.

Sürekli, durmak bilmeyen bir yağmurdu bu, kurşunî tekdüzeliği içinde uyuşturucu bir şey vardı. Sonra günün ilk saatlerinin serinliği yerini yaban bir soğuğa bıraktı taş duvarlara işleyen, evlerin içine kadar sızan. Yağmura karşı savunmak imkânsızdı. Dumanı, bacalardan içeri geri tepiyor, ocaklardaki ateşi söndürüyordu. Başlangıçta kuru toprak hırsla içti suları ama bir süre sonra o da cıvık çamura dönüştü.

Yağmurun üçüncü günü temelleri kayan üç bina çöktü. Bunlardan birinde birkaç kişi çöküntünün, kalasların ve keskin sarı taşların altında ezilip kaldı. Bu kazadan sonra bir çokları evlerine ahşap direkler ve kalaslarla destek yapmaya giriştiler ama tahta bulmak zordu ve yağmurdan en çok zarar gören yerlerde insanlar evlerinde yatmaktan vazgeçip çuvallardan ve paslı çelik çubuklardan yaptıkları barakalara taşındılar.

Şimdi beş gün olmuş ve yağmur daha durmamıştı.

Barrio Son Jofre'deki evin temeli kaya üzerine kuruluydu ve özellikle tehlikeli bir durum yoktu, ancak beyaz badanalı duvarlarda boz renkli lekeler belirmiş, evin içindeki her şey ince bir ıslaklık tabakasıyla kaplanmıştı.

Willi Mohr basamaklara oturmuş, kapının eşiğinde çömelmiş yatan kediyi seyretmekteydi. Başı omuzları arasındaydı, kuyruğunu dimdik havaya dikmiş duruyordu. Kızışmıştı ama dışarıdaki yağmur böyle bir içgüdüsünü bile engelleyecek güçteydi. Arasıra boğuk ve iniltili bir sesle miyavlıyor, basamaklarda oturan adama sitemli gözlerle bakıyordu.

Willi Mohr kendi kendine gülüp başını salladı.

On dakika önce de aynı hareketi yapmıştı. Üstelik o zaman daha da garip bir nedenle. Uyurken şiltenin altındaki tabanca rahatsız ettiğinden silâhı uyku tulumuna koymuş, koyarken de, tetiğe yakın iki kızılımsı pas lekesi görmüştü. Demek ki pas, namlu boyunca yayılmış olmalıydı ve o ayna benzeri dehşet koridorunun ıslanmış olduğunu düşünmek bir garip neşelendirmişti Willi'i.

Silâhı nasıl olsa bir tek kere ve kısa bir süre için kullanacağını, namludaki paslanmanın kısa menzilde atış yaparken fazla etkisi olmayacağını söyleyerek avuttu kendini.

Aynı anda yakında Santiago Alemany'yi öldüreceği geldi aklına. Esintisiz havada sarkmış duran sarılı kırmızılı bayrağın altında Çavuş Tornilla'yı son görüşünden beri ilk kez düşünmekteydi bunu. Son günlerde olanlarla o denli doluydu ki kafası, olacakları düşünmeye pek vakti olmamıştı.

Kedi sonunda kararını verdi, çömeldi ve fırladı kapıdan dışarı, kurşunî yağmura attı kendini.

Willi Mohr ürperdi. Pantalonu bumburuşuktu, gömleği ıslaklıktan sırtına yapışıyordu. Bir değişim kuru çamaşırı olsun istedi, oysa bunun erişmeyeceği bir lüks olduğunu biliyordu. Gömleğini çıkardı sıktı, ama ancak bir yada iki damla su aktı gömlekten ve bunlar da ıslak zemin üzerinde hiç bir iz bırakmadan kayboldular. Gömleği biraz kurur umuduyla merdivenin tahta trabzanına serdi. Sonra kalktı, uyku tulumundan bir havlu çıkardı. Kuru olmasa bile temizdi havlu. Mutfağa gitti, ayağındaki sandalları, pantalonu ve uzun iç donunu çıkardı. Taş zemin üzerinde çırılçıplak, kaba havluyla, bacaklarından başlayarak, baldırlarını, karnını, göğsünü, sırtını ovaladı. Bedeni biraz ısındığında, nemli giyecekleri yeniden sırtına geçirdi, ince buruşuk plâstik yağmurluğunu omuzlarını atıp yağmura çıktı.

Köpek büyük bir sadakat gösterisiyle suları şapırdadarak

peşisıra geldi. Birkaç dakika sonra hayvanın siyah tüyleri bir fok balığının parlak, düzgün postuna benzedi.

«Neden evde kalmadın?» dedi Willi Mohr ayağıyla hayvanı dürterek.

Sonra düşündü : Günün bu saatinde ne yapmaktayım ben?

Saat ancak onikiydi ve Willi Mohr bu kadar erken kasabaya gitmezdi hiç. Ama yağmurda evde kapalı kalmak ona yalnızlığını her zamankinden çok hissettirmişti. İçindeki gittikçe artan telâşı hareket ederek biraz olsun yatıştırabilmekteydi.

Willi Mohr. insan görmek, konuşmalarını dinlemek istiyordu. İnsanlarla bir arada olmak için dayanılmaz bir istek duymaktaydı kısacası.

Bu istek, yağmur başlamadan bir gün önce uyanmıştı içinde ve hâlâ sürüp gitmekteydi. Çavuş Tornilla'yla karakolda geçirdiği on sekiz saatten sonra kendinde başgösteren bir değişikliği farkındaydı.

Ama bunu itiraf etmek istemiyordu.

Dört yol ağzına vardığında iki jandarmayla karşılaştı. **Ave. nida Generalissimo Franco**'da iki tane daha. Uzun, başlıklı, koyu yeşil muşambadan yağmurlukları içinde yabancı varlıklara benziyorlardı ama bu yağmurlar ülkesine bir anlamda en çok yakışan da onlardı. Onun farkında değilmiş gibi davranmalarına rağmen rapor verirken kendisinden söz edeceklerinden emindi Willi Mohr.

Meydanı boydan boya geçerken ıslak pantalonu baldırlarına yapışıyor, sırılsıklam şapkasından oluk oluk sular akıyordu. Suların boynundan, ensesinden aşağı süzüldüğünü duyuyordu.

Café Cental'in önünde tentesi kapalı kurşunî bir jiple, küçük siyah bir Renault duruyordu. Renault, bir süre önce Fransız patentiyle Valladolid'de imaline başlanan tiptendi. Bunlar pek ahım şahım olmamalarına rağmen çok pahalı arabalardı ve ilk seri devlet görevlilerine ayrılmıştı. Özel araba satın alabilecek parası olanlar genellikle bir yolunu bulup yabancı araba satın alıyorlardı.

Araba boştu. Jipin içinde ise **Policia Armada**'ya mensup iki jandarma, ellerinde sigara, filozofça yağmuru gözlemekteydiler.

Kahvede bir düzine kadar adam vardı.

Kapının kenarında iki jandarma oturmuş toto kuponlarını

doldurmaktaydılar. Yağmurluklarını asmışlar, karabinalarını masanın arkasındaki duvara yaslanmışlardı. Buruşuk bir **Vanguardia** gazetesinin spor sayfasını mermer masanın üzerine yaymışlar, arada bir eğilip, çatık kaşlarla gazetenin tahmin kolonlarını incelemekteydiler.

Tezgâhın başında iki yabancı kahve içmekteydi. Biri ufak tefek, zayıf ve dazlak kafalıydı. Daha uzun boylu ve daha genç olan öbürü ise, yandan ayrılmış kara saçları, çenesindeki gamzesi ve yumuşak kahverengi gözleriyle neredeyse yakışıklı sayılabilirdi. Yabancı oldukları her hallerinden belliydi ama kılık kıyafetleri sıradandı; bir iş gezisine çıkmış iki tüccar, balık kabzımalı ya da gezginci oyuncu olabilirlerdi pekâlâ. İyi cins sayılabilecek üst başları, plâstik kolalı manşetleri ve çıkarıp takılabilir cinsten yakaları olan gömlekleri ve morumsu, çizgili kumaştan elbiselerine bakılırsa, en azından Santa Margarita'dan ama daha büyük ihtimalle il merkezinden geliyor olmalıydılar. Dazlak olanı siyah yağmurluğunu tezgâhı çevreleyen pirinç tutamağın üzerine atmıştı; ötekinin sırtında dayanıksız, kötü, kumlu bir yağmurluk vardı.

Willi Mohr meydandaki siyah özel arabanın bu iki yabancıya ait olması gerektiğine karar verdi.

Kahvedeki diğerleri yol yapımında çalışan işçilerdi. Odanın ortasındaki kocaman mangalın çevresine bağdaş kurup oturmuşlardı. Hiç biri konuşmuyordu; yüzlerindeki ifade donuk ve ciddiydi.

Willi Mohr yağmurluğuyla şapkasını asıp tezgâha yürüdü. Bir konyak, bir de sütlü kahve ısmarladı. Kahveci omuzlarını silkip ısmarlananı getirmeye gitti. Kahveci aynı zamanda Willi Mohr'un ev sahibiydi ve Barrio Son Jofre'deki evin üst katında duran kocaman gıcırtılı yatak da ona aitti. Ayrıca, son altı ay içinde kiracısı zor durumda kaldıkça ona yardım etmişti. Bunlar hep bir garanti karşılığı yapmışsa da, adamın bu garantiler olmasa da aynı iyi niyeti göstereceğini biliyordu Willi Mohr. Yol yapımında çalışan işçilerin buraya gelmelerinin nedeni, ısınabilecekleri başka bir yer olmaması, bir de birkaç kuruş karşılığı ödünç aldıkları kağıtlarla oyun oynayabilmeleriydi. Bu kahve hemen her zaman kalabalık olurdu ama sahibinin iyi para kazandığı söylenemezdi, çünkü yol işçilerinin tümü bütün

bir yıl boyunca **puerto**'daki Jacinto'nun meyhanesinde İskandinavların bir gecede bıraktıkları kadar bile para bırakmazlardı.

Kahveci hemen hiç bir zaman söze karışmazdı. Fazla konuşkan bir adam değildi zaten. Belki de Gerone ilinin kuzeyinde, uzak bir yöreden gelme bir Katalan olduğundandı bu.

Willi Mohr duvardaki yerli film ve boğa güreşi afişleri arasında sıkışmış kalmış, her yerde hazır ve nazır **Caudillo**'nun ve **José Antonio Primo de Rivera**'nın fotoğraflarına daldı bir süre.

Bugün de kahveci ağzına açıp tek bir söz etmemişti. Kahveyle konyağı Willi'nin önüne koyarken gözlerini başka yöne çevirmiş, sonra da bardakları kurulamaya koyulmuştu.

Willi Mohr biraz ısınmak umuduyla kahveyi çabuk çabuk ve büyük yudumlarla içti.

Dışarda jipin motörü çalıştı ve meydandan uzaklaştığı duyuldu. Az sonra alabildiğine yağan yağmur motorün sesini boğdu.

Bir başka yol işçisi girdi içeri. Sırılsıklamdı ve üstündekiler sökük döküktü. Mangalın çevresindekiler sessizce yer açtılar yeni gelene.

Tezgâhtaki iki adam yavaş sesle aralarında konuşmaktaydılar. Willi Mohr'un duyabildiği kadarıyla konuşmanın konusu nerede ve ne zaman yemek yiyecekleriydi. Kahvenin yanısıra renksiz bir içkiyi yudumlamakta olan dazlak kafalısı, bardağını boşaltttı ve eliyle ileri itti.

«Bir tane daha,» dedi.

Kahveci hiç bir şey söylemeden raftan bir şişe aldı bardağı doldurdu.

«Çok iyi cinsmiş,» dedi dazlak kafalı adam.

«Her zamankinden,» dedi kahveci.

«Sigara var mı?»

«Evet **İdeales**.»

«Başka?»

«Başka yok.»

«**İdeales** olmaz. Bir puro ver bana.»

«Purom yok.»

Willi Mohr bir yandan konyağını yudumluyor, bir yandan da bu konuşmayı dinliyordu. Sıradan bir konuşmaydı aslında

ama her nedense Çavuş Tornilla'yı ve içinde dört parça eşya olan yeşil abajurlu odayı hatırlattı ona.

«Bir deneyin bunu,» dedi dazlak adam Willi Mohr'a dönerek. «Tam bu havanın içkisi. Köylüler sabahları tarlaya gitmeden önce içerler.»

Willi Mohr bir çift lâf edecek birini bulmak, insan sesi duymak için evden çıkmıştı. Oysa şimdi onunla konuşan biri olduğu halde, canı cevap vermek istemedi.

«**Cazalla**», dedi adam. «Gerçek bir İspanyol içkisi. Çok iyi gelir.»

«Karaciğere iyi gelmez ama,» dedi yağmurluklu yakışıklı olanı, kahvesinden bir yudum alarak.

«İnsan hiç bir şeyde aşırıya kaçmamalı,» dedi dazlak kafalısı, filozofça.

Sonra kadehini kaldırdı ve gülerek.

«Sıhhat, servet ve de dölünüze bereket,» dedi.

«Sağlığınıza,» dedi Willi Mohr.

«Üzerinizdeki boya lekelerine bakılırsa, yabancı olmalısınız. İngiliz misiniz?»

«Hayır, Alman.»

«Burada mı oturuyorsunuz?»

«Evet.»

Tezgâhın öbür yanındaki kahveciyle göz göze geldi Willi Mohr. Çok kısa bir an için, tek bir kelime söylemeksizin, tek bir işaret yapmaksızın baktı ona kahveci.

«İnanılmayacak kadar durgun bir yer burası,» dedi dazlak olanı. «Neyse ki biz kalıcı değiliz.»

Bir konuşmaya girişmek fikrinden caymışa benziyordu, gözlerini ileri dikmiş, içkisini yudumlamaktaydı.

Adamın aşırı meraklılığı ve çok konuşması Willi Mohr'un sinirine dokundu. Ya tüccar ya da bilmedin küçük birer devlet memuruydu bu iki yabancı.

Dazlak olanı bir türlü susmuyordu.

«Dışarısı soğuk. Yağmur da iliklerine işliyor insanın,» dedi parmaklarını çıtırdatarak. «Biraz ısınmalı..»

Mangala doğru yürüdü ama yaklaşamadı, çünkü mangalın çevresinde yer yoktu; ona yer açmak için davranan da olmadı.

«Yoksa ateşe şeref misafirleri mi yaklaşabiliyor ancak,» de-

di yakışıklı olanı alaycı bir sesle.

«Açılın da bey yaklaşsın biraz,» diye seslendi kahveci.

Yol işçileri açıldılar.

«Sağolun, arkadaşlar,» dedi dazlak olanı candan bir sesle. Yere çömeldi, ellerini kömür ateşine doğru uzattı.

Kimse cevap vermedi.

Uzun boylusu oturduğu yerden tezgâhın arkasına doğru seslendi; «İşsiz mi bu adamlar?»

«İşyerlerini sel bastı,» dedi kahveci. «Haftalıklarını da alamadılar.»

Bir süre sonra dazlak olanı geri döndü, parayı ödedi, yağmurluğunu tezgâhtan aldı.

«Alâ,» dedi sonra, belli bir nedeni olmadan, «Yine görüşürüz, arkadaşlar.»

Yabancılar kapıya doğru yürüdüler, ama dışarı çıkmadılar, kapının eşiğinde durup yemeği nerede yiyeceklerini konuşmaya daldılar yine.

Kahveci kendiliğinden raftan bir şişe aldı ve Willi Mohr'un bardağını doldurdu. Sonra bir başka bardak kurulayarak kendine de aynı içkiden doldurdu.

«Bey haklıydı,» dedi. **«Cazalla** tam bu havanın içkisidir.»

«Şerefe,» dedi ekledi sonra. Bardağını kaldırdı.

Sert, anasonlu içki Willi Mohr'un boğazını yaktı, midesine bir ateş topu gibi oturdu. Soğuk, ıslak elbiselerinin tenine değişini duydu Willi Mohr ve elinde olmadan ürperdi. Dışardan gelen hava ağır, nemli ve soğuktu.

«Biraz ısınsana,» dedi kahveci.

Willi Mohr mangala yaklaştı, oturanlar derhal davranıp yer açtılar. O da öbürleri gibi bağdaş kurup oturdu, ellerini ateşe uzattı. Hepsi duyarsız bir sessizlik içinde oturmuş, gözlerini sönmekte olan korların ışıltısına dikmişlerdi. Yalnızca Willi Mohr'un sağında oturan ufak-tefek dişsiz uzun yüzlü adam kıpırdandı ve onu dirseğiyle hafifçe dürttü. Öbürlerinden pek bir farkı yoktu, olsa olsa gözleri biraz daha canlı, biraz daha zeki bakışlıydı.

Kapının önündeki adamlar sonunda bir karara varmış olacaklar ki, arkalarından birbirine vuran kepenklerin ve kapanan otomobil kapılarının sesi duyuldu. Motör üç kez tekledikten son-

ra çalıştı ve gittiler.

«Gitti orospu çocukları,» dedi dişsiz adam.

Öbürleri kımıldamadan oturmaya devam ettiler. Aralarından bir tek Willi Mohr başını kaldırıp soru soran gözlerle sessizliği bozan adama baktı.

«**Policia Secreta,** gizli polis,» dedi adam nefret dolu bir sesle. «Bu domuzları ne zaman nerede görsem tanırım, isterse rahibe kılığına girmiş olsunlar.»

«Hiç olmazsa, çoğunu» diye ekledi sonra yere tükürerek.

«Yavaş ol,» dedi tam karşısında oturan adam.

Zarzor seçilir bir hareketle toto dolduran jandarmaları gösterdi.

«Yok canım, onlar vız gelir,» dedi dişsiz adam. «Buralıdır hepsi ve görev başında olmadıkları sürece sağır kesilir mübarekler. Ne ki onlar? Sıradan köylüler ya da bizim gibi işçiler hepsi. Ölmemek için allahın belâsı bir iş yapıyorlar, o kadar. Ama o domuzlar... duydun mu... sigara var mı... aaa, yanlız **Ideales** mi? olmaaaaz... bana bir puro öyleyse...»

Çevresine bakındı bir şeyler aranır gibi, sonra kahveciye seslendi, «Hey Juan, sigara var sende değil mi? Ya baksalardı tezgâhın altına...»

Durdu, sinirli sinirli dudağını kemirdi.

Kahveci uzun bir süre baktı ona, sonra elini vermut fıçısının musluğuna götürdü, iki bardak vermut doldurdu, bardakları bir tepsiye yerleştirip kapının kenarındaki masaya taşıdı. Jandarmaların ikisi de gözlerini önlerindeki kâğıtlardan kaldırmadılar ama biri elini uzattı, bakmadan bardağı aldı ve bir dikişte bitirdi.

Kahveci tezgâha yöneldi, sonra Willi Mohr'un arkasına geldi, yavaş bir sesle ve elindeki tepsiyi bacağına vurarak,

«Doğru,» dedi. «Kaçak kahve ve yabancı sigara arıyorlar.»

Willi Mohr'un sağındaki adam alt dudağını ısırdı, dişsiz damaklarıyla ve hırçın bir sesle, «Hadi ordan,» dedi, «Bizlerden birinin peşindeler ya da başka bir zavallının. Bilirim onları...»

«Sakin ol,» dedi Willi Mohr'un solunda oturan adam.

İri damarlı elleri olan, üzerindeki tulum iyice yıpranmış, kara saçlı bir adamdı bu.

«Aman dikkat, aman sakin ol,» dedi dişsiz adam gırtlaktan çıkan bir fısıltıyla. «Bizler kadar sakin, bizler kadar dikkatli bir

başka kul yoktur şu dünyada. Bir de karşılığına bakın. Günde onbeş peseta, üstelik hava kötü olunca para yok, o allahın belâsı tepede manevraya çıktıklarında iş yok. Evde bir kadınla üç çocuk açlıktan ölürken ben burada sakin olacağım, dikkatli olacağım, öyle mi? Ve de günde üç duro için şükredeceğim ha? Birini tanımıştım, allahın cezası lüks bir otelde çalışırmış, çevrede su çekilecek bir kuyu bile yokmuş, uzaklarda bir yerden kamyonla gelirmiş su. Otelde kalanlar içtikleri her bardak suya dört duro öderlermiş, hem de yabancı değil bunlar, bizler gibi İspanyol... duydunuz mu... İspanyol...»

Sustu, biraz sırtını kamburlaştırdı. Belki de kimsenin onu dinlemediğini düşündüğünden susmuştu.

Eskisi gibi sessiz ve kıpırtısızdı şimdi yine hepsi.

Bu hikâyeyi çok dinlemiş olmalıydılar. Ayrıca, konuşmanın kapının yanında oturanların duyamayacağı kadar alçak sesle yapılması rahatlatmıştı onları. Aralarından bir ikisi mangala biraz daha yaklaştı. Ateş geçmeye başlamıştı. Bir süre sonra, tulumlu adam Willi Mohr'a döndü, «Çocuğun var mı?» diye sordu birdenbire.

Garip bir lehçesi vardı. Söyledikleri anlaşılsın diye tane tane ve yavaş konuşmaya dikkat ediyordu.

Willi Mohr hayır anlamında başını salladı.

«Benim iki tane,» dedi adam, «Oğlan dokuz, kız beş yaşında.»

«Buradalar mı?»

«Yok. Çok uzaklarda. Bilbao'da. Ben de oralıyım, Bask ana yurdum.»

Sessizlik. Sonra adam iki parmağını havaya kaldırıp :

«Oğlum, iki yıldır okula gidiyor,» dedi. «Okuma yazma öğrendi. Bakın. Karım gönderdi. İlk yazı defteri.»

Elini tulumundan içeri soktu ve katlanmış, sayfaları çevrilmekten aşınmış sarı kapaklı bir defter çıkardı.

«Bakmak ister miydiniz?»

Willi Mohr başını evet anlamında sallayarak defteri eline aldı.

«Ben okuma yazma bilmem,» dedi adam ciddi bir sesle. «Ama oğlum öğrendi bile. Daha dokuzunda. Yazdıklarını okuyabilmek, iyi yazıp yazmadığını anlamak isterdim.»

Willi Mohr ince defteri açmadan önce elinde tarttı bir süre.

«Neden bir şeyler yapmıyorsun?» dedi sonra, birdenbire ve neredeyse farkında olmadan.

«Çalışıyorum,» dedi adam şaşkınlıkla. «Çalışıyorum ve kazandığım parayı eve gönderiyorum.»

Kısa bir sessizlikten sonra, «Tabii zarfı başkasının yazması gerek,» diye ekledi.

«Onu demek istemedim,» dedi Willi Mohr yavaşça.

«Yok, ne demek istediğinizi anladım. Öbüründen söz ediyorsunuz. Ama o geçti gitti. Bir işe yaramadı. Onlarla... savaşmak zorunda kalınca... Bir yıl sürdü hazırlığımız. Herkes bütün dünya yardımınıza koşacak diyordu ama ben tek kul görmedim yardıma gelen. Özgürlüğümüzü kazanacaktık ama sayıca azdık. Silâhımız, tüfeğimiz, hattâ bir iki eski tankımız bile vardı. Ama ... o ... o ... onların koca koca uçakları, bombaları, tankları vardı. Yıllar geçti üstünden, 1937 Mart'ıydı, ve elimizde tüfeklerimizden başka bir şey yoktu, dağlardaki geçitleri tutmuştuk. Her gün yağmur gibi yağdırırlardı bombaları üzerimize. Termit, diyorlar galiba o çeşit bombaya, çevremizdeki herşey yanar kül olurdu. Mayıs, Haziran, bu böyle sürdü gitti. Karşı saldırıya geçmemiz için emir geldi, bir tepeyi geri alacaktık, aldık da... ama daha fazla uçak, daha fazla bombayla yeniden üzerimize saldılar. Urquiola Geçiti... Olduğum yerin adı. Daha sonra, bizler sayıca azalınca, Bilbao'yu ele geçirdiler, sonumuz geldi böylece. Daha fazla konuşmak istemiyorum.»

Tulumlu adam bir süre sessiz oturdu. Sonra kaba bir gülüşle, «Okuma yazma öğrenmemiş olmam o kadar da garip değil,» dedi. «Fırsat olmadı. Ama onu yaşamış bizlerden bir ikincisini beklememeli, insan bir kere kalkar böyle bir şeye. Açlıktan gebersen, ya da adım başında orospu çocuklarından biriyle burun buruna desen bile yapılmaz ikinci kez.»

Demek ki, öğretmen, öğrencisini öldürmeden görevini başarıyla yerine getirmişti. Willi Mohr bu konuyu açtığına, üstelik sürdürdüğüne pişman oldu. Karşısındaki adamı anmak istemediği şeyleri düşünmeye zorladığı için kendinden utandı. Gözlerini indirdi, elindek sarı kapaklı deftere baktı.

«Oğlum yazdı,» dedi Basklı. «İsterseniz, okuyabilirsiniz.»

Willi defterin sayfalarını karıştırdı. Üç kompozisyon vardı içinde. Üçünün de bir çocuğun elinden çıkmış oldukları belli, çocukça bir dikkatte yazılmış. Birincisi Francisco Franco Baha-

monde, ikincisi José Antonio Primo de Rivera, üçüncüsü de İsa üzerine. Her kompozisyonun yanına konuyla ilgili bir de resim yapılmış. Çocuklar dilerlerse bu resimleri aynı konudaki kitaptan kopye çekebiliyorlarmış. En başarılısı birincisiydi, çünkü bütün çarpıklığına rağmen Generalin yumurta biçimindeki kafası, yüksek alnı, dalgalı saçları ve küçük üçgen bıyığı açıkça çizilmişti. Büyük bir ihtimalle bu resimle Çavuş Tornilla'nın odasındaki portrenin orijinali aynıydı.

Willi Mohr bir iki saniye için gözlerini kapadı, sonra defterin rasgele bir sayfasını açıp okumaya başladı.

«Genç José Antonio Primo de Rivera olgun bir erkekten çok daha yürekliydi ve hayatını anavatanı, anavatanının yüceliği ve sürekliliği uğruna harcadı. Vahşi düşman sürüleri karşısında verilen yüce, haklı kurtuluş davasında, bu asil, genç Falanjist...

Defteri kapattı, sahibine geri verdi

«Çok güzel,» dedi. «Çok iyi yazılmış.»

«Daha henüz dokuz yaşında,» dedi yırtık tulumlu adam.

Defteri tulumunun içine yerleştirmeden yumuşak ve sevecen bakışlarıyla okşadı.

Willi Mohr doğruldu, tezgâha yürüdü ve borcunu ödedi. Pantalonunun cebinde bir kaç duro daha kalmıştı. Bir süre acaba Basklıya birkaç şişe şarap ısmanlasam mı diye düşündü. Sonra ısmarlamamaya karar verdi. Anlamsız bir hareket, hemen hemen bir hakaret olurdu bu. Şapkasını ve plâstik yağmurluğunu giydi, kahveden çıktı. Korları sönmekte olan mangalın çevresindeki adamlar anayurtları üzerine duygulu, hüzünlü sarkılar söylemeye başlamışlardı. Kelimeleri anlamakta zorluk çekiyordu Willi Mohr, bir tek nakarat sökebilmişti :

No somos de aqui - Samos de Bilbao...

Biz buralı değiliz - Bilbao'luyuz...

Jandarmalar bir ara sessizce kalkıp gitmiş olmalıydılar, ama Wolli Mohr kapıdan çıkarken, içeri girmekte olan diğer iki jandarmaya yol vermek için kenara çekildi. Jandarmalar muşambalarının başlığını geri atınca birini tanıdı. Onu Barrio Son Jofre'deki evden iki kez almaya gelen, orta yaşlı, kır bıyıklı jandarmaydı bu. Çok yorgun görünüyordu, gözleri şiş şiş ve kanlıydı, ama gene de Willi Mohr'u tanıdı, gülümsedi ve başını sallayarak dışarısını, yağmuru gösterdi.

«Çok fena.»

Dışarda hava eskisi gibiydi. Yağmur oluk oluk boşanıyordu. Köpek ayaklarının çevresinde dolandı. **Café Central**'e gireliberi onu unutmuştu Willi Mohr. Masalardan birinin altına girip oturmuş olmalıydı hayvan.

Geri döndüğünde her zamankinden daha ıslanmış olacaktı ama aldırmıyordu.

Yolda iki çocukla bir kamyona rasladı. Çocuklar yarı çıplak, sarı çamurlu sularda bağırıp çağrışarak oynuyorlardı. **Avenida** boyunda yürürken hızla giden mazotlu ordu kamyonu ise o kadar yakınından geçti ki, körüğünün rüzgârdan havalanan uçlarından akan sular Willi'nin kolundan aşağı boşanıverdi.

Dört yol ağzında jandarma yoktu.

Barrio Son Jofre'ye doğru kıvrılarak çıkan patikanın yarısında köpek havlamaya başladı ve koşarak öne geçti. Evin önünde biri onu bekliyor olmalıydı.

Balık arabası kamyonetin yanına park edilmişti. Santiago şoför mahallinde oturmuş, yağmura bakıyordu. Başındaki geniş kenarlı denizci şapkasına, sırtındaki kısa muşamba cekete rağmen sırıl sıklam haldeydi; çünkü eski Ford'un kapıları yoktu, ön camı da kırılmıştı. Yakında kırılmış olmalıydı cam, zira, madeni çerçeveyle ahşap doğrama arasında cam kırıkları duruyordu daha. Santiago ceketinin düğmelerini çözmüş, sağ elinde büyük bir bıçak oturmaktaydı. Telâşlı ve sinirli bir hali vardı, döşemedeki yeni çentilmiş parçalara bakılırsa, hayli bir zamandır ıslak bir tahtayı yontuyor olmalıydı.

Willi Mohr'u görür görmez aşağı atladı. «Bir saattir seni bekliyorum,» dedi.

«Kahvedeydim. Gelseydin ya.»

«Yok. Orada karşılaşmak istemedim seninle.»

Willi Mohk basamaklarda durdu, eli bıçaklı ziyaretçisine kararsızlıkla baktı.

«Aç kapıyı. Daha fazla beklemek istemiyorum,» dedi Santiago sabırsızlıkla.

Willi Mohr omuzlarını silkti, elindeki anahtarı deliğe sokmak üzere ona arkasını döndü.

Şimdi bıçağı kaldırıp sırtıma saplayacak, ama artık hiç bir şeye aldırmıyorum, diye düşündü.

2

KAPI gıcırdayan menteşeleri üzerinde dönerek açıldığında hiç bir şey olmamıştı. Willi Mohr kenara çekilip geçmesi için Santiago'ya yol verdi. Santiago bıçağını deri kılıfına yerleştirdi ve eşiği geçerken kılıfın düğmesini ilikledi.

Onun ardından odaya girmeden önce Willi Mohr, bir kez daha dönüp tepeleme yüklü eski Ford'a baktı. Üzerlerine bir muşamba örtülmüş ve dikkatle bağlanmış balık kutularıydı bunlar.

«Ön cama ne oldu?» diye sordu.

«Ateş ettiler,» dedi Santiago.

«Jandarmalar mı?»

«Yok. **Policia Armada.** Bir jipe binmiş iki sersem. İsteseler geri dönüp bana yetişebilirlerdi halbuki.»

«Niye ateş ettiler?»

«Dur işareti verdikleri halde durmadım. Aslında, onları görmedim bile.»

Sesi gergin ve sabırsızdı; tamamen raslantısal, sözü edilmeye bile değmez gibi söz etmekteydi bu olaydan.

Willi Mohr başka bir şey söylemedi ama ayağındaki sandalları çıkardı, şapkasını ve plâstik yağmurluğunu kapının üzerindeki çiviye astı. Sonra basamaklara oturdu ve paçalarını kıvırmadan önce sularını sıktı.

Santiago odada bir aşağı bir yukarı dolanmaktaydı, tedirgin bir hali vardı. Cebinde bir şeyler arandı, tütün herhalde sonra bir kaç kez kararsız ve kıpırtılı gözlerle basamaklarda oturan adama baktı.

«Orada, uyku tulumunda bir kaç sigara var,» dedi Willi Mohr başını kaldırıp bakmadan.

Santiago bir **Ideales** aldı ve yaktı. Elleri titriyordu, kendine gelmeyi bekler gibi uzun süre ayakta yağmuru seyretti.

Sonunda, «Bu kasabada, bu ülkede olup bitenler hoşuna gidiyor mu?» diye sordu.

«Pek değil,» dedi Willi Mohr.

«Senden bir şey yapmanı isteyecektim.»

«Öyle mi?»

Santiago ani bir dönüşle, elindeki yarı içilmiş sigarayı dışarı, yağmura fırlattı.

«O arabada ne var görüyor musun?»

«Evet. Balık.»

«Balık, evet. Garip bir balık, öbürlerine pek benzemeyen bir cins.»

Willi Mohr cevap vermedi. Pantalonunun paçalarıyla uğraşıyordu hâlâ.

«Görmek ister misin benim balığımı?» dedi Santiago alaycı bir sesle.

«İsterim ya.»

Santiago güldü; zorlama, garip bir gülüştü bu. Sonra dışarı çıktı, balık kamyonunun yanına giderek, bağları çözdü, muşambanın bir köşesini kaldırdı. Gün ortası ve kamyonla arasındaki mesafe fazla fazla iki metre olmasına rağmen Willi Mohr onun ne yaptığını seçemiyordu. Yağmur öylesine yoğundu ki, her şey bulanıyor, daha dikkatli bakmak istedikçe daha da bulanıyordu.

Santiago balık kutularından birini aldı, eşiğin hemen yanına, yere bıraktı. Sonra gitti, bir ikinci kutu aldı, onu da birincinin yanına, basamakların başına koydu.

Willi Mohr kımıldamadan oturmuş, balıklara bakıyordu.

«Bunlar ne, bilir misin?» dedi Santiago birinci kutuyu tekmeleyerek.

«Mürekkep balığı, Kalamar.»

«Doğru. **Pulpo**. En kötü cinsi. Pek yenilecek balığa benzemiyor, değil mi?»

«Öyle.»

«Öyle ya. On saat kaynatsan gene lâstik gibi kalırlar. Ya bunlar?»

«Sardalya.»

«Sardalya bile değil. **Alacha,** sardalyanın en yenmezi. Tekneye çekmek zahmetine değmez. Ama iyice yoksullar hiçten iyidir diye yerler onları da. Tuzlayıp küplere bastırırlar.»

«Öyle mi?»

Santiago kapının üzerindeki anahtarı aldı, kapıyı kapadı ve içeriden kilitledi.

«Elini sok da kutunun dibini yokla bir.»

Willi Mohr eğildi elini kutunun kenarından içeri soktu. Hiç de iştah açıcı bir görünüşleri olmayan kalamarlar soğuk ve kaygandı, sarkık kolları arasında öbek öbek, pelteleşmiş sarımsı ifrazatlar vardı.

«Yok, orada değil. Ortalarda.»

Willi Mohr duyduğu tiksintiyi belli etmek istemiyordu. Omuzlarını silkti ve elini soğuk, yapışkan kayganlığa daldırdı yine. Sonra başını kaldırdı ve loş ışıkta karşısında ıslak muşambasıyla ayakta duran Santiago'ya baktı.

«Lâf olsun diye karıştır demedim sana bu pisliği,» dedi Santiago. «Bu gene iyilerinden. Öbür kutular daha da beter. **Alacha** bildiğim balıklar içinde en keskin yüzgeçleri olandır. Dört kutu da kasap artığı var kamyonda, işkembe, çürümüş domuz barsağı. İki kutu da deniz kestanesi. Eldivensiz ellersen onları elin delik deşik olur, eldivenlerle eline aldığındaysa, eldivenden hayır kalmaz.»

Diz çöktü, iki elini birleştirip kepçe gibi kullanarak kalamarları öbür kutuya aktarmaya başladı. Yarısından çoğunu çıkarttıktan ve geri kalanı da kenarlara doğru ittikten sonra, Willi Mohr kutunun çok derin ve sağlam yapılmış olduğunu gördü.

Alt tahtalarının üzerindeki kalamar pelteleri ve kopuk kollar arasında, paçavralara sarılmış bir makineli tüfek yatıyordu. Işığın iyi olmamasına rağmen, Willi Mohr tüfeğin yeşil renkli ağır bir yağla sıvanmış olduğunu gördü.

Uzun bir süre ikisi de bir şey söylemediler. Santiago birden Willi Mohr kadar sakinleşmiş, düzenli solumaya başlamıştı. Çömeldiği yerde dirsekleri baldırlarına dayalı, kirli elleri dizleri arasından sarmış kıpırtısız durmaktaydı.

«Bunlardan daha dört tane var, altı tane de otomatik tabanca. Orada, kamyonda. En altında da üçyüz şerit mermiyle iki düzine el bombası.»

«Nerden geldi bütün bunlar?»

«Denizden.»

Dışarda yağmur dinmek bilmiyordu.

«Bizim tekneyle değil. Eskiden, iki kişiyken kullanabiliyorduk bizim tekneyi. Babam duysa, deli olur hırsından. Yaşıtları gibi o da boyun eğmenin doğru olduğu kanısında. Bitmişler artık, zamanında bütün güçlerini tüketmişler.»

«Öyleyse kim karaya çıkartıyor bunları?»

«Başka birisi. Kimse bir şey bilmiyor bu konuda. O, ben... Ve bir de sen.»

Kısa bir süre sustuktan sonra ekledi.

«İşler çatallaştı. Yardım istemeye geldim. Senden.»

Gene sessizlik. Oturup yağmuru dinlemeye devam ettiler. Sonra Willi Mohr parmaklarını basamaklara sildi ve, «Ya reddedersem,» dedi.

Kedi kapıdaki delikten içeri süzüldü, sırılsıklam ve perişan. Burnundan gözüne kadar uzun kanlı bir çizik uzuyordu. Santiago Alemany bıçağını çıkardı, **alacha**'ların olduğu kutuyu karıştırdı sonra kurşun rengi balıkların arasında bir tane kırmızı ve yassı balık buldu, kuyruğundan çekip çıkardı, kedinin önüne attı.

«O zaman öldürürüm seni,» dedi

«Öldürebilirsen,» dedi Willi Mohr.

«Öldürebilirsem, evet.»

Kedi balığı kokladı, ön ayaklarından biriyle tutup yan çevirdi, karnını dişledi.

«Neden çatallaştı işler?»

«Bir şeyler oluyor bugün. Büyük bir şey dönüyor. Kokusunu aldım. **Puerto**'dan buraya yolu iki yerde kesmişler, bir de jipteki sersemler...»

«Ne oldu?»

«Önce durdurdular beni, kamyonu aradılar, muşambayı kaldırıp üstteki kutuları bile karıştırdılar. Oysa o kutulara hiç bir şey koymam. Sonra bütün bu pislikleri, bir de kasap artıklarını filân görünce koyverdiler. Buralıydı hepsi, onlar tehlikeli değildirler. O kadar çok durdurdular ki beni bu günlerde, alıştım artık. Bir keresinde bütün kutuları indirip balıkları teker teker yok kenarına dizmiştim. Pro... pro... nasıl diyorlar?»

«Provokasyon.»

«Evet, öyle yaptım işte. O zamandan beri biraz gevşetmişlerdi. İkinci devriye durdurmadı hiç. Aralarında bir çeşit haberleşme sistemi var. Ama sonra **Policia Armada**'nın adamları çıktı karşıma. Jipi ağaçların altına bir yere saklamışlardı, ne arabayı gördüm, ne de dur işaretini. Birden bir silâh sesi geldi arkadan ve mermi ön camı deldi geçti. Ama ellerini balığa bulaştırmak istemediler, yağmurda fazla kalmak niyetinde de de-

ğilerdi. Ateş eden biraz utanmış gibiydi üstelik. Kurşun sekti gibilerden bir lâf etti.»

Santiago Alemany kalktı, sigaraları aldı, geri döndü.

«Daha ileri gitmeye cesaret edemedim.» dedi. «Dağların öbür yanında, ana yolda daha da sıkıdır aramalar. Ama bu gece değilse yarın sabah gevşeteceklerdir. Her zaman böyle olur.»

Aynı kibritle iki sigara yaktı, birini Willi Mohr'a verdi. Sonra ayağıyla yerdeki kutuları dürterek, «Bunların bu gece, en geç yarın sabah yerine varması gerek,» dedi.

Sustu, sigarasından bir nefes çektikten sonra ekledi, «..öyle dediler.»

«Kim?»

«Çok soru soruyorsun.»

«Antonio Millan mı?»

Santiago irkildi. Kaba bir sesle, «Ne biliyorsun onun hakkında?» diye sordu.

«Hiç bir şey. Yalnızca adını duydum.»

«Nerde duydun?»

«Karakolda.»

«Seni sorguya mı çektiler? Bilsem, gelmezdim.»

Biraz duraladı, sonra düşünceli, düşenceli, «Ama,» dedi «gidecek başka yerim de yoktu. Sen ve ben...»

Sustu.

Willi Mohr bu sözlerin kendini şaşırtmamasına ve konuşmanın çok doğal ve mantıkî bir biçim alışına hiç hayret etmedi. Bir soru daha sordu.

«Niye yapıyorsun bütün bunları? Para için mi?»

«Hayır, artık değil. Zaten verdikleri karşılığa değmez. Önceleri para için yapardım, ama sonra, bir yıl kadar oluyor, geçen sonbaharda bir şey oldu. Santa Margarita'daki ayaklanmadan söz edildiğini duydun mu hiç?»

«Evet, biraz.»

«Kırk elli kişiyi öldürdüler orada. Cephaneleri ve el bombaları tükenmişti. Neden biliyor musun?»

«Hayır.»

«Cephaneyle el bombalarını ben götürecektim. Götürmedim. Hem de çok önemli olduğunu söyledikleri halde, götüreceğime söz verdiğim halde, parasını ödemiş oldukları halde gö-

türmedim. Onun yerine ne yaptık biliyor musun? Denize girmeye gittim, seninle ve....»

Birden durdu ve sağ elini yumruk yapıp sol avucuna indirdi.

«O insanlar gene de döğüştüler. Ellerinde cephane olmadan döğüştüler. Bunun bir anlamı olmalı. Bu kez de önemli olduğunu söylediler ve bunları zamanında yetiştireceğim onlara. Ne bahasına olursa olsun. Kimse durduramaz beni.»

Solukları sıklaşmıştı, sesinde düşmanca bir ifade belirdi.

«Sen bile,» dedi.

«Bu işle benim uzak yakın hiç bir ilişkim olmadığını biliyorsun herhalde,» dedi Willi Mohr. Buz gibi bir nezaket vardı sesinin tonuna.

Santiago'nun sesindeki değişiklik hoşuna gitmemişti, zaten duygusallık belirtilerinden her zaman tedirgin olurdu. Bir kaç saniye sonra, «Ne yapmayı düşünüyorsun?» diye sordu.

«Malı burada bırakıp, bu gece ya da yarın, takviye devriyeleri geri çektiklerinde gelip almayı. Bu akşamüstü her zamanki gibi balığı götürürüm kasabaya. Arabada balıkçılara teslim edilecek dört kutu var zaten.

«Silâhlarla cephaneyi ne yapacaksın?»

«Dışardaki barakaya ya da burada evin içinde bir yere saklamayı düşündüm.»

«Evin arkasında bir çöp yığını var. Orası daha iyi.»

«Seni gözlediklerine göre, her yer aynı derecede tehlikeli.»

«Çöpleri kaldırmak hiç birinin aklına gelmez. Bol bol teneke parçaları ve daha bir sürü döküntü var üstlerini örtmeye. Barakada da saman var.»

«Haklısın galiba,» dedi Santiago. «Ben artık gideyim. **Siesta** neredeyse bitmek üzere.»

Willi Mohr sökülmüş makineliyi elledi.

«İyi mal,» dedi. «Kimin için bunlar?»

«Bilmem. Bunlarla ihtiyacı olan birisi için.»

Santiago çabuk çabuk kalamarları geri doldurdu. Dış kapıyı açtı. Dışarda yağmur kalın canlı bir perde gibi inmekteydi yukardan aşağı.

«Bu hava kurtardı bizi,» dedi. «Yüz metreden ilerisini gör-

mek imkânsız. Biri gelecek olursa, arabam bozuldu, senin kamyoneti ödünç almaya geldim, yüklüyorum. «Tamam mı?»

«Tamam.»

Santiago keskin yüzgeçli sardalya benzeri balıklarla yüklü kutuyu kaldırdı.

«Yardım edecek misin?»

Willi Mohr basamaklardan kalktı, plâstik yağmurluğunu omuzlarına attı, kalamar kutusunu yerden kaldırdı. Sonra kutuyu koltuğunun altına alıp çıplak ayak Santiago'nun peşisıra evin arka tarafına geçti.

Sekiz balık kutusuyla, mühürlü şarjör ve el bombası kutularını eski Ford'dan çöp yığınına taşımak işini onbeş dakikada bitirdiler ve bu arada ne yaptıklarını sormaya gelen de olmadı. Kutuları parçalanmış kamış bir parmaklık ve barakadaki çürük samanlarla örttükten sonra Santiago kamyonda geri kalanları bağladı ve gözlerini elindeki işten ayırmadan, «Bu akşam ya da gece gelirim,» dedi.

Sonra küçük kamyonu omuzlayarak ileri itti, hareket edince de şoför mahaline atladı, direksiyonu kavradı. Araba patikaya varmadan yağmurun altında görünmez oldu, motörünü çalıştırmışsa da Willi yağmurdan sesini duyamazdı.

Willi Mohr dış basamaklarda durdu ve çıplak ayaklarını yıkansın diye yağmura uzattı. Sonra balık pulları ve çöpler bulaşmış elerini de aynı şekilde temizledi.

Orada öylece dururken, duvardan büyükçe bir taş parçası kopup çamurlu balçık olmuş toprağa düştü. Yağmurun arasından uzaktan uzağa bir silâh sesi duyar gibi oldu, ama emin değildi.

3

WİLLİ MOHR ne öğleden sonra ne de akşamüstü Barrio Son Jofre'deki evden dışarı çıkmadı. Bir iki kez gidip bir şeyler yemek geçti aklından, ama hemen ardından kalamarların bacaklarını ve kasap artıklarını düşündü, iştahı kapanıverdi.

Üstü başı sırsıklamdı, evdeki her şey nemliydi ama gene de rahatsızlık duymadı ve üşümedi hiç.

Silâh kaçakçılığı hikâyesini pek önemsediği yoktu. Çöplükteki malları bulmayacaklarından da emindi ama gene de içinde uzaktan uzağa heyecan kıpırtıları uyanmakta, gelecek olayları merakla beklemeye benzer duygular gelişmekteydi. Bir şeyler olacaktı, biliyordu, ama ne olacaktı, bilemiyordu.

Bütün ikindi vaktini üst kata çıkan merdivenin basamaklarına oturup düşünmekle geçirdi. Bir saatten uzun bir süre pasaportunun yapraklarını çevirdi. Çeşitli vizelere baktı uzun uzun, sonra birden pasaportunun bir daha nerede, ne zaman, ve hangi nedenle damgalanacağını merak etti.

Karmakarışık ve gelişigüzeldi kafasındaki düşünceler. Günün olayları, edindiği yeni bilgiler ve ipuçlarıyla zenginleşmişti ama bunları sınıflandırmak ya da sıraya koymak yeteneğinden yoksundu. Önceden tanımlayıp kesin bir biçim verdiği düzene uymuyordu hiçbiri. Kurduğu denklem işlemez olmuştu, oysa işlemesi gerekirdi. Bunun sonucu olarak da, hayat artık basit olmaktan çıkmış, önüne bir sorunlar dizisi çıkmıştı.

Öyle geldi ki Willi Mohr'a yaşama isteği eğer yeniden uyanmaktaysa, çok biçimsiz bir zaman seçmişti bunun için.

Hava kararıktan sonra bile basamaklarda oturup önündeki bilmecenin parçalarının artık yerleştirilemeyecek kadar çoğaldığını düşünmeye devam etti Willi Mohr. Sonra dinlemeye koyuldu. Yağmur aynı tekdüze sesle sürüp gitmekteydi ama biraz daha kulak kabartınca bazı ayrıntılar dikkatini çekti. Bazen yeniden güç toplamak istercesine yavaşlıyor, sonra alabildiğine boşanıyordu. Sanki canlıydı ve soluk almaktaydı yağmurda.

Saat dokuzda kapıyı kapadı, kemerini çözdü, gömleğini pantalonundan dışarı çıkarttı, gitti, şiltenin üzerine uzandı, ve nemden şişmiş, kasap kâğıdına dönmüş battaniyeyi üzerine çekti.

Willi Mohr uyumadan önce tanıdığı kadınları düşündü : Barbara Heinemann'ı, üst kattaki Norveçli kadın, ve gariptir, traktör dergisindeki kız. O kızı çıplak olarak hiç görmemişti ve tek bir kez, elleri yanağından boynuna, oradan da gömleğinin altına kaydığında, kızarmış, terlemiş ve konuşmaya devam etmişti. Kızın ince ve çelimsiz köprücük kemiğini ve balıkçı yakalı kazağın altındaki göğsünü hatırladı. Ürkmüş bir hayvan gibi avucunda

titreyen, küçük yumuşak, sıcak bir meme. Bütün bu süre boyunca kız başı önünde, çabuk çabuk konuşmaya devam etmişti. Üretimden söz ediyordu galiba.

Balık kamyonunun sesiyle uyandı. Saat birdi ve yağmur yağıyordu eskisi gibi. Santiago parlayan ıslak muşambasıyla içeri girdi. Şapkasını çıkardı: «Bütün çevre polis ve askerden geçilmez halde. Buraya gelirken iki dere durdurttular beni. Hele son seferinde kamyonun motörünü sökeceklerdi nerdeyse,» dedi.

Bir sigara çıkardı, gaz lâmbasının üzerine tutup yaktı.

«Malın yarın **siesta**'dan önce yerine varması gerek. Eylem ertelenecek herhalde, ama konuştuğum adam vazgeçemeyeceklerini söyledi. Onlar da kokusunu almış olmalılar. Bütün arabaları çevirip, sıkı bir arama yapacak kadar adamı yok gene de.»

«Ne eylemi?» dedi Willi Mohr.

«Grev. Santa Margarita'nın yukarılarında dört yüz fabrika işçisi yarın öğleden sonra grev yapacaklar. O zamandan önce malın ellerine geçmesi gerekiyor.»

«Acaba şiddetten başka yol yok mu diye düşünüyorum,» dedi Willi Mohr.

«Hayır.»

Santiago çömeldiği yerden kalktı, Sigarasını taş zeminde söndürdü.

«Silâhları bir an önce buradan uzaklaştırmak gerek,» dedi, «İyi bir yer değil burası onları gizlemek için.»

«Şimdi mi deneyeceksin gitmeyi? Bu gece mi?»

«Hayır. Yarın sabah, gün ışıdıktan sonra. Daha iyi olur. Ama malları şimdiden daha emin bir yere taşıyacağım. **Puerto**' ya giden yolun yakınında bir yere. Bu sabah o jip yüzünden oraya götürememiştim.»

«Ya devriyeler?»

«Daha sonra ya da şafakta çekerler onları.»

«Burada bıraksan daha iyi olmaz mı? Çöp yığını iyi bir yer bence.»

«Kasabadan ayrılırken orada yağmur durmuştu. Burada da durur birazdan. Belki bu gece, belki sabaha karşı. O zaman da bu ev ve arkasındaki çöp yağını dağlardan bakıldığından hemen göze çarpar. Dağlar gözcü dolu. Bu işi bilirim ben. Az ter dök-

medik biz bu işte. Eskiden kahveyle sigaraydı. Her zaman kaçak bir şeyler olur, kendimi bildim bileli. Rahip onlardandır, bir keresinde bana kolay yakalanamayacak kadar zeki olduğumu söylemişti. Babama sorarsan beş para etmem. Oysa ben olmasam çevredeki balıkçılar gibi sürünürdü şimdi o da. Hem de savaş boyunca döğüşmüş, **L'bertad**'da görevliymiş, büyük bir zafer kazandığımız Cabo Pablos'da bile bulunmuş. Gene de onlara karşı tek söz söyletmez. Bütün iddiası, eğer insan bir kez yenik düşerse, bir daha baş kaldıramazmış. Onun gibi bir çokları da böyle düşünüyor.»

«O kadar da aykırı bir düşünce değil.»

«Evet, olmayabilir. Benim hakkımdaki yargısı da doğru aslında. Beş para etmem gerçekten.»

Santiago derin bir nefes çekti sigarasından. Cebinden bir demet tütün çıkardı, sonra bıçağını kılıfından sıyırarak bir parça kesti.

«İyi bıçak,» dedi Willi Mohr.

«Bütün aletlerim iyidir benim,» dedi Santiago ve yüksek sesle güldü.

Willi Mohr ona baktığında gözlerinin parıldadığını ve canlı baktığını gördü. Güneş yanığı yüzü gergin ve pırıltılıydı, yüzündeki ıslaklık yağmur değil ter damlalarıydı.

«Malı yükleyim gideyim,» dedi Santiago, «Eyvallah.»

«Yardım edeyim.»

«Gereği yok. Seni ilgilendiren bir mesele değil.»

«Olmasa da ederim.»

Evin arkasına dolandılar. Sular toprağı yıkadığından kaya parçaları yüzeye çıkmıştı, bunlara takılmamak için dikkatle yavaş yavaş ilerlediler. Yağmur daha da hızlanmış gibiydi, gürüldeyerek boşanıyor, tükenmeden önce bütün gücünü göstermek istiyordu sanki.

Karanlık ve yağmur yüzünden taşıma işi hayli zaman aldı. Ellerinden geldiğince çabuk davranmalarına rağmen kutuları kamyona yüklemek kırk dakika sürdü. Bir keresinde Santiago tökezledi ve duvara doğru düştü. Kutu elinden kaydı ve iki otomatik tabancanın parçaları domuz barsaklarıyla birlikte çamura bulandı. Dizini bir taşa çarpmıştı düşerken. Willi Mohr o tiksindirici karışımı gerisin geri kutuya dolduruken Santiago duva-

ra dayanmış, muşamba ceketiyle siper ettiği gaz lâmbasını tuttuyordu.

Kutuları balık kamyonuna taşıyıp, üzerine muşambayı örttüler ve sıkıca bağladılar. Sonra eve girip kapıyı arkalarından kilitlediler. Sıkı çalışmış, çok yorulmuşlardı. İkisi de terden ve yağmurdan sırılsıklamdı. Kolları bacakları çamur içinde kalmış; pislik gömleklerinden, pantalonlarından içeri işlemişti.

Santiago kapının yanındaki duvara sırtını verdi. Derin bir nefes aldı ve soluyarak, düzensiz bir sesle, «Allah vere de dört yol ağzında devriye olmasa,» dedi. «O zaman motörü çalıştırmadan ve farları yakmadan yokuş aşağı koyuverirdim arabayı.»

Willi Mohr başıyla onayladı.

Kısa bir sessizlikten sonra ekledi. «Tamam. Hadi davranalım.»

«Evet,» dedi Santiago.

Evde çıt çıkmıyordu. Dışarıda yağmur bir önsezi gibi bütün gücüyle bir şeyler haber vermeye çabalıyordu sanki. Santiago, nemden kurşunî bir renk almış beyaz badanalı duvara yaslanmış duruyordu hâlâ. Willi Mohr odanın ortasında, bacakları iki yana açık, kolları sarkmış bekliyordu. İkisi de kımıldamamıştı yerlerinden.

«Kardeşim nerde?» dedi Santiago Alemany.

«Öldü.»

«Biliyorum. Nerede şimdi?»

«Denizin dibinde.»

«Nasıl öldü.»

«Ben öldürdüm.»

Kedi kapıdaki delikten içeri girdi. Sıska, sırılsıklam ve yüzü gözü kan içindeydi. Bir o adama, bir öbürünü baktı, sonra miyavladı.

«Dan Pedersen'i kim öldürdü?» dedi Willi Mohr.

«Kardeşim.»

«Ya Siglinde'i?»

«Ben».

«Nasıl?»

«Bıçakla. Arkadan.»

İkisi de hareketsiz duruyorlardı. Kedi aralarında oturmuş yalanıyordu.

«Bana inanmaya zorlamak istemem seni,» dedi Santiago Alemany, «ama istemiyorduk böyle bir şey yapmayı, hiç olmazsa başında istemiyorduk. Ama bir kere olduktan sonra yapabileceğimiz tek şeydi. Ramon istemedi. Aslında... gerekliydi yapmamız kaçınılmazdı.»

Willi Mohr son sözleri aklında tutmaya karar verdi kendi kendine. **Una cosa forzada.** İyi bir deyimdi.

«Kendimizi mazur göstermek için söylemiyorum bunu,» dedi Santiago. «Planlı değildi sadece, ama birdenbire olabileceğini de biliyordum. Hayatta onu istediğim kadar hiç bir şey istemedim. Bana güvenmiş ikiyüz ikişiyi aldattım, sırf onu çıplak denize girerken görebilmek için. Ondan sonra da ne yaptığımı bilmez oldum. Ama her şey kendiliğinden oldu, senin Ramon'u öldürmen için aynı şeyi söyleyemeyeceğim.»

«Hayır,» dedi Willi Mohr.

«Planlıydı. Pusu kurup bekledin.»

«Evet. Özellikle sonuna doğru. Her dakika. Yirmi gün boyunca her dakika. Çok geç farketti.»

«Kafası karışıktı zaten. Özellikle son altı ay boyunca.»

Konuşma çok sakin bir tonda sürüp gitmekteydi. İkisi de kımıldamamıştı yerlerinden.

«Üzerindeki parayı da aldın,» dedi Santiago, başka bir şey düşünür gibi, dalgın bir sesle.

«Bir kısmını.»

«Ama onun değildi o para. Birisine vermesi gerekiyordu. Onu Korsika'da bekleyecek birisine.»

«Bilmiyordum. Bilsem, almazdım.»

«Yanlıştı,» dedi Santiago. «Son altı aydır o insanlardan başka hiç bir şey düşünemez oldum. Adam öldürmekte çok becerekli değilimdir.»

«Ben de.»

Birbirlerine baktılar sessiz ve boş.

«Geç oluyor, davransak,» dedi Santiago Alemany.

Eli kapı tokmağındayken durdu, döndü ve, «Ne yapacaksın şimdi?» diye sordu.

«Eve gideceğim.»

«Memleketine mi?»

«Evet.»

Santiago kapıyı açtı ve dışarı çıktı. Willi Mohr ardından onu izledi. Öbür adam kamyona tırmanıp direksiyona geçtiğinde Willi Mohr arabaya bir omuz verip yokuş aşağı itti. Araba yumuşak meyilden aşağı yavaşça yuvarlandı gitti. Sonra dönemeçli yokuşu Santiago'nun ışıklarını yakmadan çıkmış olduğunu düşündü ve hayret etti birden. Ana yola kadar inmişti. Arabanın çamurluğuna «geçebilirsin» anlamında iki kez vurdu: Dört yol ağzında devriye yoktu. Her iki tarafa doğru üç metre kadar yürümüş, ne kimseye rastlamış ne de bir ses isitmişti. Sonra kenara çekildi, ayağını bir taşa dayayıp beklemeye koyuldu. Birkaç saniye sonra balık arabası yavaşça süzülüp geçti yanından. Cıvataların gıcırtısını, lâstiklerin çamurda çıkarttıkları sesi duyuyordu ama görebildiği zor seçilir bir karaltı oldu karanlıkta, gelen, yanından geçen ve giden.

Barrio Son Jofre'ye doğru geri yürürken, karanlıkta bütün duyma ve görme duyularını yitirdiğini sandı. Yağmurda oraya buraya çarpıyor, ayağı tökezliyordu. Doğal, içgüdüsel, tepki gösterme yeteneği birden bırakıp gitmişti sanki onu. Bıyıkları kesilmiş bir kedi kadar tedirgindi. Ama düşünüyor ve tekrar tekrar aynı soruyu soruyordu kendine. Konuşmayı yarıda kesip, uyku tulumundan tabancayı alsaydın, ya da Santiago bıçağını çekseydi, ne olurdu?

4

WİLLİ odaya döndüğünde yağ lâmbası hâlâ yanmaktaydı. Zemin ıslak ve çamurluydu. Kedi şiltenin üzerine çıkıp battaniyenin kıvrımları arasına yerleşmiş, çevresinde kocaman, kara, ıslak bir leke oluşmuştu.

Yağmurluğunu çıkardığında ayaklarının ve bacaklarının çamur içinde, kollarının dirseklerine kadar kasap artığına ve balığa batmış olduğunu gördü. Koku berbattı. Bir öğürtü yükseldi içinden. Kirli giyeceklerinin, resimlerinin durduğu yere gitti, onları kenara geçip yerde atılmış duran yırtık uyku tulumunu eline aldı.

Birkaç kez silkeledikten sonra, şiltenin üzerine koydu, üzerindekileri çıkardı, sandallarını eline alıp dışarı çıktı, yağmurda uzun süre durdu, suların bedenini yıkadığından emin olunca da, elindeki sandallarını ayağına geçirip içeri döndü, şilteye oturdu, uyku tulumuyla kurulandı. Kaba dokulu kumaş derisinin üzerinde kırmızı lekeler bırakıyordu. Sonra kapıyı kilitledi, ıslak kediyi kenara itti, battaniyenin altına girip uzandı. Lâmbayı söndürmeden önce bir sigara içti ve saatine baktı saat üçü çeyrek geçiyordu.

Sinirli ve tedirgindi, hiç uykusu yoktu. Santiago Alemany'ye son söylediği sözün doğru olduğunu biliyordu. Eğer buradan kurtulabilirse, eve gidecekti doğruca, Dornburg'a ya da Jena'ya, belki de Berlin'e. Aslında pek önemli değildi neresi olduğu. Ama Dornburg, en iyisiydi galiba. Anası da çok yaşlı sayılmazdı; hayatta olmalıydı henüz. Ne yapmak istediğini pek iyi bilmiyordu ama, anası sevinsin diye değildi eve gitmek istemesi. Ayrıca Santiago Alemany'yi öldürmeyeceğini de biliyordu artık ve olağanüstü bir sebep olmadığı takdirde burada kalmasının bir anlamı yoktu.

Ne olabilirdi ki? Ne demişti Tornilla, kapıda ayrılırlarken?

Aksi halde, belki de bir daha hiç karşılaşmayız.

Gidebilirdi şu halde.

Willi Mohr düşünmeye devam etti. Uyuyamayacaktı besbelli. Hava aydınlanınca da kalkıp toplanması gerekiyordu. Defterini yırtacak, tabancayı atacaktı, çantasında bulunursa tadsızlık çıkartabilirlerdi. Evin arkasındaki çöp yığınına atabilirdi kolayca. Sonra eşyalarını toplayıp kamyonete koyacak ve il merkezine gidecekti. Öğlene varırdı oraya ve ilk işi çıkış vizesi için başvurmak olacaktı. Parasının olmayışı çok önemli bir sorun değildi. Sonunda Federal Alman Cumhuriyeti ona yardım etmeye mecbur kalırdı nasıl olsa. Bütün bunlar önemsiz, kafa yormaya değmez ayrıntılardı. Hele buradan, bu evden, bu dağlardan, bu taş sokaklardan, o yüzlerden kurtulsundu bir kere... İlk kez dağlardaki kasabayı bir ölüm tuzağı olarak gördü. Burada geçirdiği bir yıl, elini kolunu bağlayan, uzun bir hastalıktı sanki.

Ve gene ilk kez **puerto**'da rıhtımda oturup beklediği günün

anısından, Ramon'la birlikte baş altındaki kabinde geçirdiği son dakikaların anısından kurtuldu.

Kimseyi öldürmek istemiyordu, yaşamak istiyordu.

Tek yolu var bunun diye düşündü. Geçti hepsi, geçmişte kaldı, artık benimle ilgili değil hiç biri.

Onunla ilgili değildi hiç biri artık.

Willi Mohr karanlık odada kendi kendine fısıldadı: «Benimle ilgili bir şey değil artık.»

Şimdi birkaç saat uyurum, diye düşündü, ortalık ağırınca kalkarım.

Ve : Belki de yağmur durur o zamana kadar.

Birisi kapıya vurdu, hızlı değil ama, ısrarla ve acele acele.

«Geliyorum,» diye seslendi Willi Mohr.

Yine vuruldu kapı. Her kimse dışardaki, anlaşılan yağmurun gürültüsünden içeriden gelen sesi duymamıştı.

Kibritleri araştırdı Willi Mohr. Islaktılar, bir tanesini yakıp lambayı tutuşturana kadar on kibrit harcadı. Battaniyeye sarındı, ayağına sandallarını geçirdi ve kapıya gitti.

Karşısında Santiago Alemany'yi göreceğinden emindi kapıyı açarken, ama koyu yeşil muşambasına iyice sarındığından yüzü ve elleri seçilmeyen, kukuletalı bir adam duruyordu kapıda.

Jandarma hiç bir şey söylemeden eşikten içeri girdi. Willi Mohr kahkahalarla gülmemek için zor tuttu kendini. Adamın ortasında taşlar arasından birdenbire bitmiş bir mantara ya da bir güldürü gazetesinden fırlamış bir Merihliye benziyordu. Başarılı bir karnaval kuklası da olabilirdi pekâlâ.

Yeşil bir kol pelerinin altından uzanıp kukuletayı geri itti, altından parlak kasket göründü. Aynı anda muşambanın bir kenarından otomatik bir tabancanın namlusu bir an için parladı, sonra kayboldu.

Willi Mohr adamı ilk defa görüyordu. Oldukça genç, dolgun yanaklı, kızıl saçlıydı, keskin ve soğuk bir sesle konuşuyordu.

«Siz Willi Mohr'sunuz değil mi?»

«Evet.»

«Sizi karakola götürmeye geldim.»

Willi Mohr başını salladı.

«Giyinin lütfen. Acele.»

Willi Mohr yine başını salladı ve ıslak giyeceklerini üzerine geçirdi. Muşambalı adam durduğu yerden odayı incelemekteydi bu arada.

Kapının önüne çıktıkları ve Willi Mohr kapıyı kilitlediği zaman adam elini uzatıp anahtarı aldı.

«Lütfen onu bana verir misiniz? Soldan yürüyün. Ben arkanızdan geliyorum.»

Gerçekten de yağmur eskisine kıyasla hafiflemişti, ama hava daha ağarmamıştı. Kasabayı boylu boyunca geçtikleri halde tek bir ışık görmedi Willi Mohr. Duyduğu tek ses arkasındaki adamının arasıra verdiği direktiflerdi. Doğru ileri. Burada sola dönün. Dikkat edin, basamaklar var önünüzde. Biraz daha hızlı.

Sokak ışıkları sönüktü. Elektrik arıza yapmış olmalıydı gene. Ne memleket, diye düşündü Willi Mohr.

Tornilla'yla yapacağı görüşme onu endişelendirmiyordu. Artık adama ve davranış biçimlerine iyice alıştığını düşündü ve bir süre için soruşturma odasının Barrio Son Jofre'deki evden daha rahat olduğunu bile geçirdi aklından. Belki hücreye tıkarlardı gene, ilk seferinde olduğu gibi. Ama bunu da pek önemsemiyordu Willi Mohr. Konuşacaklarına gelince, geçen seferki konuşmayı çok iyi hatırlıyor ve bu kez ne söylemesi gerektiğini de çok iyi biliyordu. Belki odada bir mangal bile olurdu bu sefer. Bu düşünce Willi Mohr'u sevindirdi, adımlarını açtı. Jandarma bir iki kez acele etmesini söylediğine göre Tornilla yeşil lâmbanın altında oturmuş onu bekliyor olmalıydı. Onunla karşılaşmak Willi Mohr'u tedirgin etmediğine göre, adamı gereğinden fazla bekletmenin anlamı yoktu. Hem Willi Mohr'un ortalık ışıdığında yapacağı bazı işler vardı, onun için soruşturmanın fazla uzamaması doğru olurdu.

Willi Mohr bu günün dağlardaki kasabada geçireceği son gün olduğunu biliyordu. Aynı zamanda bu gün uzun süreden beri bir şeyler bekleyerek geleceğe umutlu döndüğü ilk gündü.

Zeytin ağaçları arasındaki patikaya gelmişlerdi bile.

«Biraz daha sağa, lütfen,» dedi jandarma karabinasının kabzasıyla Willi Mohr'u arkadan dürterek, «Neredeyse geldik.»

Karakol binasında tek bir ışık yoktu.

Avluya girdiler. Willi Mohr arkasında bir çift çizmenin be-

ton zemin üzerinde çıkardığı sesi duydu. Beş saniye sonra jandarma bir kapıyı açtı ve Willi Mohr'u içeriye itti.

5

ODA büyük ve çıplaktı. Duvarlar beyaz badalanıydı, zemin betondu, tavanda gözleri kör edici parlaklıkta bir gaz lâmbası asılıydı. Odada dört kişi vardı ve bunlardan hiçbiri Çavuş Tornilla değildi.

Willi Mohr çevresine bakındı, soğuk, keskin ışıkta hayretle gözlerini kırpıştırdı. Odada hiç bir fazlalık yoktu. Orta yerde duran uzun, sağlam, tahta masasının üzerinde oraya buraya saçılmış kâğıtlar arasında bir Amerikan malı daktilo duruyordu. Masanın çevresinde altı tahta iskemle vardı, odanın uzak duvarındaki pencerenin kara renkli storu çekilmişti. Bir köşede duran demir sobadan çevreye is ve duman yayılmaktaydı. Başka da bir şey yoktu odada.

Masanın bir ucunda ceketinin düğmeleri çözük, yenleri altın sırmalı, uzun boylu bir subay oturmaktaydı. Geniş sırma kordonla bezenmiş parlak kasketini masanın üzerine koymuştu. Yanında da kemeri, tabancasının kılıfı ve meşin omuzluğu duruyordu. Willi Mohr onu daha önce görmüştü. İsmini bile hatırladı. Yüzbaşı Pujol.

Yüzbaşının yanında, masaya dayanmış duran, bir gün önce **Cafe Central**'de kahve içen kısa boylu dazlak adamdı. Ceketini iskemlesinin arkalığına asmıştı. Mavi çizgili gömleğinin yenlerine lâstik geçirilmişti sarı kol düğmeleri vardı. Çenesi gamzeli, düzgün saçlı yakışıklı genç de biraz ilerisindeydi. Ceketini çıkarmamış ama gömleğinin yakasını açmış ve kollarını iskemlenin arkalığına geçirip rahatça arkaya yaslanmıştı. İskemlesinde ileri geri sallanıyordu. Yumuşak bakışlı kahverengi gözlerinde kayıtsızlık ve can sıkıntısı okunuyordu.

Odadaki dördüncü adam yeşil üniformalı, kahverengi yayakkabılı bir jandarmaydı. Masanın üzerine eğilmiş bütün dikkatiyle gaz lambasının alevini ayarlamaya koyulmuştu.

Dazlak kafalı adam yeni gelene ilgilenmeyen bir bakış fırlattı ve, «Üzerini aradın mı?» diye sordu donuk bir sesle.

«Hayır,» dedi yağmurluklu jandarma. Willi Mohr'un ardından odaya girmişti, hâlâ arkasında duruyordu.

«Ne bekliyorsun öyleyse, arasana be adam!»

Jandarma Willi Mohr'un şapkasını ve plâstik yağmurluğunu çıkardı, ceplerini, pantalonunu boydan boya yokladı. Sonunda, «Hiç bir şey yok,» dedi.

«İyi,» dedi dazlak adam, «Gidebilirsin.»

Sonra masa başında oturan subaya döndü ve kapı açıldığında kesilmiş olması gereken sözünü bıraktığı yerden alıp sürdürdü.

«Jeneratöre adam gönderdim diyordunuz. Ne dediler?»

«Hattı onarıyorlarmış. Bir de buhar borusu patlamış.»

«Ya telefon?»

«Bilmem. Bir şey demediler,» dedi Yüzbaşı Pujol,

Alnında boncuk boncuk terler vardı, yorgun ve sinirli görünüyordu.

«Hep böyle midir işler burada?» dedi ceketini çıkarmış adam şikayetçi bir sesle. «Sekiz saattir ışıklar kesik, beş saattir de telefonlar. Soba tütüyor. Karakol binası nasıl ayakta kalmış şimdiye kadar, doğrusu şaştım.»

Yüzbaşı Pujol karşılık vermedi.

«Demek üç aydır sorguya çektiğiniz adam bu, öyle mi?»

«Willi Mohr,» dedi Yüzbaşı Pujol,

«Evet, siz ve uzmanlarınız. Jandarma köylülere gözdağı vermek için yeterli ama bunun gibiler için değil. Alınmayın, bu sizin işiniz değil zaten. Sizin şu uzman nerelerde sahi?»

«Bilmem.»

«Siz onun üstü değil misiniz?»

«Evet, resmen öyle.»

Dazlak kafalı adam içini çekip arkasına yaslandı.

«Nasıl gidiyor? Oldu mu?»

Yeşil üniformalı jandarma lâmbayla oynamayı bırakmıştı, can kulağıyla konuşulanları dinlemekteydi.

«Evet, evet, oldu,» dedi acele acele. «Şimdi yanar.»

«E, yaksan bari,» dedi yakışıklısı dostça bir sesle.

Jandarma bir süre ceplerini karıştırdı. Sonunda kibritleri

buldu ama yakması da bir hayli zaman aldı. Lambayı pompaladı, yaktı, birden çiğ bir ışık yayıldı odaya.

«Başka yok mu?» dedi iskemledeki adam.

Jandarma lâmbayı bir iki kez daha pompaladıktan sonra durdu. Işık artmıştı.

«Fazla pompalamaya gelmez. Patlar sonra.»

«Onu biz getirdik. İyi cins bir lambadır,» dedi dazlak adam. «Ama bu kadar yeter sanırım. Şimdi şapkasını geçirip asıver tavana.»

Jandarma bir süre vidalarla oynadıktan sonra şapkayı aşağı indirmeyi başardı. Bir iskemleye çıkarak tavandan sarkan çengele geçirdi lâmbayı.

«O tarafa değil sersem,» dedi çizgili gömlekli adam.

Lamba sonunda istenilen yere yerleştirildi. Çiğ ışık masanın önünde kesin bir yuvarlağın içine düşmekteydi yalnızca.

«Getirin şu dökümtüyü önümüze de bir an önce bitirelim işi.»

Jandarma kapıya gitti. Willi Mohr'u kolundan çekerek masanın önüne getirdi. Işık öylesine kuvvetliydi ki, Willi Mohr, adamların yüzünü göremiyor, sadece seslerini duyabiliyordu. El yordamıyla bir iskemle buldu ve oturdu.

«Sana otur diyen olmadı. Kalk ayağa!»

İki sivilden genç olanıydı konuşan.

Willi Mohr ayağa kalktı.

«İfadesini mi alıyoruz?»

Yeşil üniformalı jandarma konuşmuştu.

«Hayır, itirafını baştan sona yazacağız birazdan.»

Dazlak kafalı konuşmuştu.

Willi Mohr buz gibi soğuk, taş gibi sert bir öfkenin yavaş yavaş içine dolmakta olduğunu duydu. Sakin ve bir kristal keskinliğinde düşünmesini sağlıyordu bu öfke. «Ne biçim oyun bu?» dedi, «Nedir, Amerikan ganster filmi mi çeviriyorsunuz burada?»

«Sana bir şey sorulmadıkça kapa çeneni.»

«Beni derhal evime geri götürün ve rahat bırakın. Ben yabancı uyruklu bir vatandaşım ve sizi ilgililere şikâyet edeceğim. Bana bir şey sormak istiyorsanız ilkönce en yakın Alman konsolosluğuna başvurmanız gerekir. Zaten daha kim olduğunuzu bile bilmiyorum.»

«Bu beyler Güvenlik Teşkilâtından,» dedi Yüzbaşı Pujol.

Willi Mohr çiğ ışıktan biraz olsun sakınabilmek için yere bakmaktaydı. Birinin güldüğünü duydu, sivillerden genç olanıydı galiba. Sonra çizgili gömleklinin sesi duyuldu.

«Durum böyle. Size daha başından foyanızın meydana çıktığını söyleyelim de iş fazla uzamasın. Arkadaşlarınız her şeyi itiraf ettiler ve sizi ele verdiler. Şimdi size düşen tek şey ayınını yapmak»

«Benim arkadaşım yok.»

Willi Mohr'un gözleri ışığa alışamıyordu bir türlü, çevresindekilerden hiç birini seçemiyordu. Ama masanın öbür ucundaki sesler, bir soru ve bildiri yağmuru gibi, birbiri ardına, sert ve madeni, yağmaktaydı. **Policia Secreta**'dan olan iki adam çabuk ve rahat konuşmaktaydılar ama dikkatli ve hesaplı. Sivri sözlerin, kötü tehditlerin çoğu gencinden gelmekteydi.

«Doğu Almanya'dan gönderilmiş bir ajan provokatörsün sen.»

«Öyle mi?»

«Silâhları nereye sakladın?»

«Bilmem.»

«Bilmezlik numarasından vazgeç, senin için kötü olur sonra.»

«Öyle mi?»

«Ne kadardır İspanya'dasın?»

«Bilmem.»

«Antonio Millan nerde?»

«Bilmem.»

«Son kez seni ciddi olmaya ve sorulara karşılık vermeye davet ediyoruz.»

«Öyle mi?»

«Moskova'da mı eğittiler seni?»

«Bilmem.»

«Mallar ne zaman Santa Ponsa'ya gönderildi?»

«Bilmem.»

«Sevk işinin başında kim var?»

«Bilmem.»

«Bütün meseleyi açığa çıkardığımızı ve bize karşı koymakla kendi durumunu daha da kötüleştirdiğini anlamadın mı daha?»

«Hayır.»

«Antonio Millan'la Baltazar Rodriquez yakalandı, Santa Margarita'daki merkez basıldı ve dağıtıldı. Bütün örgütünüz yıkıldı. Devam edeyim mi?»

«Buyrun.»

Willi Mohr hafifçe gülümsedi. Sakindi ve kendisine işkence edenleri göremediği halde, ne durumda olduklarını çok iyi anlamıştı. Hiç bir şey bilmiyorlardı, hele kendisi hakkında tek bir kanıt yoktu ellerinde, sözlerinin hemen hepsi yalan ya da yakıştırmaydı.

Soru ve suçlama yağmuru devam etti, onun için hiç bir anlamı olmayan tarihlerden, rakamlardan söz edildi. Verdiği karşılıkları her seferinde değiştiriyordu: Hayır, Öyle mi, Bilmem, tabii.

Bu ne kadar sürdü bilemiyordu Willi Mohr, ama aldırmıyordu da.

Sonra sorular yavaş yavaş daha uzaklara, daha ilgisiz konulara yöneldi.

«Ruslar'ın anneni Sibirya'ya gönderdiklerini biliyor musun?»

«Tabii.»

«Yaptığın bu fedakârlığın boşuna olduğunu ve itiraf edenedek soruşturmayı sürdüreceğimizi biliyor musun?»

«Hayır.»

«Dün gece kaçak silâh teslim aldığını biliyoruz.»

«Öyle mi?»

«Nereye sakladın onları?»

«Bilmem.»

«Ayrıca senin ve gizlice İspanya'dan kaçan arkadaşlarının Komünist partisi üyesi olduğunu da biliyoruz.»

«Öyle mi?»

«Senin için yaktırdığımız gece lâmbasını beğenmedin mi yoksa?»

«Hayır.»

«Işıkta öyle durmak hoşuna gidiyor mu?»

«Tabii.»

«Susadın mı?»

«Bilmem.»

«Biraz aklını başına toplayıncaya dek tek bir damla su vermeyeceğiz ve orada öyle duracaksın.»

«Öyle mi?»

«İçgüdüsel olarak hayatını kurtarmak isteyeceğini düşündüğümüzden sana çok güzel bir teklif yapacağız.»

«Öyle mi?»

«Eğer bize herşeyi anlatırsan, seni sınır dışı etmekle yetineceğiz ve başka hiç bir ceza vermeyeceğiz. Güzel bir teklif değil mi bu?»

«Tabii.»

«Bize güvenebilirsin. Biz sözümüzde dururuz, insan eti yiyicilerden de değiliz. Yüzbaşı da tanığımız olacak. Habul mü?»

«Bilmem.»

«On dakikaya kadar itiraf etmezsen, ben şahsen bazı sorular soracağım ki, hiç de hoşuna gitmeyecek.»

«Öyle mi?»

«Silâhlar nerede?»

«Bilmem.»

«Villanueva'daki arkadaşların tutuklandı ve itiraf ettiler.»

«Öyle mi?»

«Artık koruman gereken kimse kalmadı çünkü seni koruyan kimse yok. Kaçakçılar malı Villanueva'da karaya çıkardılar. Bunu biliyoruz. Onun için itiraf edebilirsin.»

«Bilmem.»

«Sekiz dakikan kaldı. İki dakika önce söylediklerimi hatırlıyor musun?»

«Hayır.»

Tavandaki lâmba büyük bir gürültüyle patladı ve gömlek havadaki oksijenle temas edince kızgın bir hayvan gibi tıslayarak yandı. Lâmbanın camının sıcaktan beyaza kesmiş parçaları Willi Mohr'un yüzüne çarptı.

Lambanın içindeki basınç bir hayli yüksek olmalıydı, gazın alevleri bir süre odada gürültüyle yandı. Sonra lâmba söndü ve Willi Mohr sönen lâmbaya gülümseyerek baktı.

«İyi malmış,» dedi.

«Kes sesini,» dedi düzgün saçlı genç kızgın bir sesle.

O da ceketini çıkarmış ve masanın kenarına ilişmişti. Dazla kafalısı yakasını açmış, iskemlesine yaslanmıştı, sarı bir kalemi çiğneyerek hayret dolu gözlerle lambaya bakmaktaydı.

Yüzbaşı Pujol eskisi gibi, ayak yak üstüne atmış, ceketinin

önü açık oturmaktaydı. Yeşil üniformalı yazıcı olmalıydı, jandarma duvara yaslanmış duruyordu. Dudaklarının arasında bir sigara, yüzünde bön bir ifade vardı.

Willi Mohr sakindi, herşeyi apaçık görebiliyordu ve olağanüstü iyi hissediyordu kendini. Gözlerinin önünde parlak, beyaz noktacıklar uçuşuyordu ama çevresindekileri yeniden seçebilmekteydi artık ve kendinden emindi. Hiç bir şey bilmiyorlardı, yanlış ağaca havlayan köpeklere benziyorlardı.

Sessizliği bozan Yüzbaşı Pujol oldu.

«Sağduyunuza sesleniyorum,» diye başladı, «Ben bu bölgenin polis müdürüyüm bildiğiniz gibi! sizden bütün bildiklerinizi anlatmanızı rica ediyorum. Bunu kanunun ve hükümetin temsilcisi olarak istemekteyim sizden, ama aynı zamanda şerefli bir insan olarakda. Aptal rolü oynamayı bırakın artık. Bildiğiniz bir şey varsa, anlatın bize. Size bir İspanyol askeri olarak insanca ve dürüst muamele göreceğinize söz veriyorum. Eğer bu beyler sizin en sonunda cezanızın sınır dışı edilmek olacağını söylüyorlarsa, bir tanık ve garanti olarak sözlerinde duracaklarına sizi temin ederim.»

Dazlak kafalısı geğirdi. Şaşkınlığı geçmiş gibiydi, bir sigara çıkarmak için cebine davrandı.

Willi Mohr sakin sakin baktı Yüzbaşı Pujol'a ve söyleyeceklerini kafasında dikkatle kararlaştırdıktan sonra konuştu.

İspanyolcasının yetersiz olacağını düşünüp, «Almanca ya da İngilizce biliyor musunuz?» diye sordu önce.

«Evet. İngilizce.»

«İyi. Size bütün bildiklerimi anlatacağım. Yani hiç bir şey. Büyük bir yanlış yapıyorsunuz, benim yaptığımı sandığınız ve beni yapmakla suçladığınız her konuda masumum. Hiç bir partinin üyesi olmadığıma emin olabilirsiniz. Hayatımda asla Komünist olmadım ve beni buraya kimse göndermedi. Buraya bir turist olarak geldim ve ne silâh kaçakçılığı yaptım ne de herhangi bir propaganda eylemine katıldım. Bütün söyleyeceklerim bu kadar. Aptal rolü oynamayacağım, sizin deyiminizle, ama konsolosumla görüşmeden önce sorularınızın hiç birine karşılık vermeyeceğim de. Şimdi serbest bırakılmamı istiyorum.»

Yüzbaşı Pujol ötekilere döndü ve yavaş yavaş, dikkatle çe-

virdi Wilil Mohr'un sözlerini. Görünüşe göre hiç bir etkisi olmamıştı bunun.

Willi Mohr yeniden soğuk bir öfke dalgasının içinde kabardığını duydu, beyni daha bir iyi düşünür oldu, kendine güveni arttı.

«Bir daha ağzımı açmamak üzere susmadan önce bir iki şey daha söylemek istiyorum,» dedi. «Ve bunlar sizi kişisel olarak ilgilendirir. Bu.. bu.. dinsizlere alet olduktan sonra şereften, askerlik söz etmemeniz gerekir. Dinsiz denir İspanyolca da böylesine değil mi? Gördüğüm kadarıyla siz bir maşadan, çürük ve zavallı bir rejimin kuklası olmaktan başka bir şey değilsiniz. Üstelik de korkaksınız. Başka söyleyecek bir sözüm yok.»

Yüzbaşı Pujol kıpkırmızı kesildi, elmacık kemikleri üzerindeki deri gerildi. Parmaklarına hâkim olmakta güçlük çekiyordu. Omuzluğuyle oynadı. Sonra dudağını ısırarak meşin kemeri eline aldı, üçe katladı, ayağa kalktı.

«Hemen özür dileyin,» dedi.

Willi Mohr karşılık vermedi.

«Duydunuz mu? Şu anda benden özür dilemenizi emrediyorum size.»

Güvenlik teşkilâtından iki adam dikkatle onu izlemekteydiler. Bir adım attı ve Willi Mohr'dan bir kol boyu kadar uzakta durdu.

«Özür dileyin.»

Willi Mohr boş gözlerle ona baktı. Cesaret edemezsin diye düşündü, soğukkanlılıkla. Karşısındaki adamın yüzü hâlâ kıpkırmızıydı ama gözlerinde neredeyse çocukça bir ifade vardı, kararsız ve yalvaran.

«Özür dileyin,» dedi yeniden.

Bir emir değil bir ricaydı bu, Willi Mohr karşılık vermedi.

Yüzbaşı Pujol kolunu kaldırdı ve meşin kemeri var gücüyle Willi Mohr'un yüzüne indirdi.

Kemer elmacık kemiğine, sol gözünün hemen altına indi, ağır demir tokası burnuna çarptı ve kırılan kemiğin sesi beyninin tâ içinde çınladı. Willi Mohr elinde olmadan bir adım geriledi. Çok fazla acı duymamıştı ama burun deliklerinin birden tıkandığını, sonra fışkıran kanın ağzına dolduğunu, çenesinden aşağı aktığını duydu. Başı dönüyordu, görüşü bulanmıştı ama gene de yüzbaşının şaşkınlık ve kararsızlık dolu yüz ifadesini seçebiliyordu. Ay-

rıca dazlag kafalı adamın elindeki sigarın ucunu ısırıp tükürdüğünü de görmüştü bu arada.

«Formundasın, yüzbaşım,» dedi saçları yandan ayrılmış genç adam. Masanın kenarından yere atladı ve ceketinin cebinden bir çift eldiven çıkardı.

«Bunu aylar önce yapmanız gerekirdi,» dedi masanın çevresinde dolanarak.

Eldivenlerini giydi, parmaklarını dikkatle düzeltti, yerleştirdi.

«Hadi bakalım,» dedi ve vurdu.

İyi bir yumruktu, sert, çabuk ve hedefini bulan. Kaburga kemiklerinin hemen bitimine, kalça kemiğiyle göbeğin arasındaki boşluğa indirilmişti.

Willi Mohr yere düşmedi ama nefessiz kaldı, sonra inledi.

«Nasıl?» dedi saçı yandan ayrılmış adam ve hayret edilecek bir isabetle bir daha aynı noktaya vurdu.

Willi Mohr yüksek sesle inledi bu kez ve gözlerinin önündeki her şey bulandı, renklerini yitirdi.

«Onbeş saniyen var, sonra yeniden başlayacağız.»

«Vicente'yi bilmezsin sen,» dedi dazlak kafalı adam. «Başladı mı kolay kolay durmaz.»

«Gerekli mi bu?» diye sordu Yüzbaşı Pujol.

«Kim başladı?» dedi Vicente, «Böylesi hiç olmazsa yerleri pisletmez.»

Yine vurdu. Üçüncü kez aynı noktaya. Willi Mohr iki büklüm olup yere düştü, kollarını karnına bastırarak büzüldü.

«Nasıl?» dedi Vicente, ona doğru eğilerek, «Gene onbeş saniye izin verdik sana, ama bir daha seferki daha da kötü olacak.»

Eldivenlerini çıkardı, masanın öbür yanına geçti, aldırmaz bir tavırla saatine baktı, sonra yerde yatan adamın bacakları arasına, ayakkabısının ucu tam can alacak noktaya gelecek gibi bir tekme attı.

Acı dayanılmaz, olağanüstü, gerçekten can alıcıydı. Willi Mohr tiz bir ses çıkardı, sonra uludu, dizlerini karnına toplayıp öbür yana döndü yuvarlanarak. Bu kendini koruma hareketi tamamen içgüdüsel olarak yapılmış bir şeydi. Bir saniye sonra sırtüstü döndü, gözleri yarı kapalı, bacakları iki yana açık kolları sarkmış olarak kaldı.

«Allahın cezası,» dedi Vicente ve diz kapağının hemen altına hafif bir tekme attı.

Hiç bir tepki göstermedi Willi Mohr.

Ama baygın değildi, canı acımıyordu, artık ona acı verebilecek hiç bir organı olmadığı duygusuna kapılmıştı. Çevresindekileri duyabiliyordu gene de. Odadaki adamlar aralarında konuşmaktaydılar.

«Devam etmeye değmez,» dedi Vicente.

«Boşuna zaman harcıyoruz,» dedi dazlak kafalı adam. «Bu davanın raporları nerde?»

Daha sonra :

«Nedir bunlar? Doktora tezi mi nedir bütün bunlar? Nerde bu raporları hazırlayan?»

«Bilmiyorum,» dedi Yüzbaşı Pujol.

«Santiago Alemany kim? Bu davanın ele alınış biçimi tamamen yanlış. Bu dinsiz üzerine yeterince delil yok mu? Boşuna mı zaman harcıyoruz burada?»

«Davayı Çavuş Tornilla üzerine almıştı...»

«O kadarını anladık. Bari sonuna kadar götürseydi. Telefonlar bozuk mu hâlâ? Telgrafhane açık mı?»

«Sabah yedide açılır.»

«Harika. Belki eyaletin yarısı isyan halinde şu anda ve biz burada eli kolu bağlı oturuyoruz böyle. Burada hiç bir şey olmaz. Sizin elektrik şebekenize razı olan adamlar silâh kaçırmaya kalkışmazlar. Herşeyin ters gitmesi doğal bir olay olmalı burada.»

Daha sonra:

«Yağmur dindi.»

«Buraya geleliberi duyduğum ilk olumlu söz. Bu işi size ve Çavuşa bırakıyoruz. Başka bir çözüm yolu göremiyorum.»

«Hava ağırlıyor.»

«Dikkat edin de bu süprüntü sizin elinizde ölmesin. Biraz tuhaf kaçar. Beni bir daha buraya gönderirlerse istifayı basarım.»

«Hay Allah, ölü değil ya?»

Sonra sessizlik.

Willi Mohr ölmemişti. Uyuyordu.

6

KENDİNE geldiğinde odada bir tek yeşil üniformalı yazıcı kalmıştı.

Konuştular.

«Biraz sildim yaralarınızı, üzerine de oksijenli bez koydum. Doktora götüreceğim şimdi.»

«Gereği yok.»

«Yüzbaşım öyle söyledi. Emir.»

«Gereği yok.»

«Dur, yardım edeyim. İşte oldu. Bak gördün mü, iki ayağının üzerinde durabiliyorsun pekâlâ. Hem burnun da kanamıyor artık.»

«Saat kaç?»

«Sekizi biraz geçiyor, istersen...»

«Hayır dedim ya. Gereği yok.»

«Telefon edeyim gelsin istersin. Elektrikler daha gelmedi ama telefon çalışıyor.»

«Bırak, zahmet etme. Gerekirse ben kendim giderim doktora.»

«Yürümekte güçlük çekiyorsun.»

«Birazdan düzelir. Çavuş Tornilla nerde?»

«Bilmem. Odasındadır belki. Yoksa da yakında gelir.»

Willi Mohr odadan çıktı, koridor boyunca yavaş yavaş ilerlerken birden elektrikler geldi.

Tornilla'nın kapısı kilitliydi ve vurduğunda içerden ses gelmedi. Avluyu geçti, kapının karşısındaki tahta sıraya oturdu.

Willi Mohr dikkatle yüzündeki bandı elledi. Pamuk ve plaster parçalarından ibaret amatörce bir sargıydı bu. Burnu tıkalıydı ama çok fazla acımıyor, hafiften zonkluyordu sadece. Kasıklarındaki yanma ise gerçekten dayanılır gibi değildi, vücudunun alt yarısında hemen hiç derman kalmamıştı. Kaburgalarının bitiminde, karın boşluğundaki ağrı kasıklarındaki ağrıya kıyasla daha hafifti ama gene de nefes alıp verirken kendini duyurmaktaydı iyice.

Bereli vücudunu tahta sıra üzerinde biraz daha rahat eder umuduyle yeniden oynattı. Tek bir düşünce yoktu kafasında. Yalnızca beklemekteydi.

Dışarda yağmur dinmişti, görebildiği üçgen gökyüzü parçası bulutlu ve kurşunî renkliydi.

Yüzbaşı Pujol içeri girdiğinde Willi Mohr belki yarım saatir tahta sıranın üzerinde oturmaktaydı.

Önce sıranın üzerinde ki adamı görmezden gelip yürüyüp geçmeye kararlı bir hali vardı, ama sonra durakladı, geri döndü.

«Doktora gittin mi?»

«Hayır.»

«Ne oturuyorsun burada?»

«Çavuş Tornilla'yı bekliyorum.»

«Neden?»

«Onunla konuşacaklarım var.»

«Ne zaman gelir bilmiyorum. İstersen benimle konuş.»

«Olsun. Beklerim.»

«Nasıl istersen.»

Gitmek için davrandı, sonra tekrar durdu ve kararsız bir sesle, «Bilmem söylemem gerekir mi... bu gece... olanlar için özür dilemek isterim... ama kabul edin ki kabahat sizindi...»

Durdu. Willi Mohr hiç bir karşılık vermedi. Yüzbaşı Pujol söyleyecek başka bir şey bulamadığından öksürdü, yürüdü gitti.

Bir saat kadar sonra Çavuş Tornilla sundurmanın altında bisikletinden indi. Avlunun sonuna kadar iterek götürdü, bıraktı bisikleti, cebindeki deri bir mahfazadan bir avuç anahtar çıkardı ve odasının anahtarını bulup kapıyı açtı.

«Merhaba,» dedi tahta sırada oturan adama. «Hiç de iyi görünmüyorsunuz. Yazık doğrusu.»

Eşiği atlamadan önce uzanıp kapının iç tarafından bir ayakkabı fırçası aldı, dikkatle çizmesine bulaşmış çamuru fırçaladı. Zaten bunun dışında her zamanki gibi kusursuzdu kılık kıyafeti, pırıl pırıl, ütülü, temiz, yeni traş olmuş.

«Beni mi bekliyordunuz?» dedi. «Umarım fazla bekletmedim.»

«Sizinle konuşmak istiyorum.»

«Tabii. Lütfen içeri buyurun.»

Kapıyı açtı, yana çekildi, Willi Mohr topallayarak onun önü sıra odaya girdi.

«Şuraya bakın, bizim teknisyenler yine bir mucize yarattılar,» dedi Tornilla elektrik düğmesini çevirirken.

Willi Mohr karşısındakinin söylemesini beklemeden sıraya oturdu. Öbür adam da masanın çevresinde dolandı, koltuğunun üzerinde serili keçi postunu düzeltti ve oturdu. Telefonunun arkasında bir yere baktı ve başını salladı. Sonra masanın çekmecelerinden birini açtı, yüzüne canlı bir ifade geldi. Açılmamış bir paket **Bisontes** aldı, kâğıt bıçağıyla açtı, masanın kenarına vurarak bir iki sigaranın ucunu paketin kenarından biraz dışarı çıkarttı. Sıranın üzerinde oturan adama sigara sundu.

Willi Mohr başını salladı.

«Sizinle konuşmak istiyorum,» diye yineledi.

«Tabii. İşim başından aşkın ama sizinle konuşacak vakti her zaman için bulup çıkarırım. Beklettiğim için gerçekten üzgünüm ama inanın ben de çok dolu ve zor bir gece geçirdim.»

Willi Mohr'a endişeli gözlerle baktı ve acele açele ekledi :

«Tabii sizinle kıyaslanacak kadar önemli değil gene de. Başınız iyice dertte galiba. Dediğim gibi, umudederim fazla bekletmedim. Saat yedi sularında bir ara uğramıştım karakola ama o sıra sizi göremedim etrafta.»

Sustu.

Willi Mohr hafifçe başını salladı, boğazını temizlemek için öksürdü, Tornilla işaret parmağını kaldırarak daha başlamadan kesti sözünü.

«Acele etmeyin, lütfen. Dilediğiniz kadar zaman ayırabilirim sizin için.»

Dinlemeye hazırlanıyormuş gibi yerine yerleşti.

«Sizden bir şey sakladığımı söylemiştiniz,» diye söze başladı Willi Mohr. «Haklıydınız. Ramon Alemany Ajaccio da tekneden kaçmadı, ben öldürdüm onu. Bir kaza sonucu da değil, önceden plânlanmış bir cinayetti bu. Sonra üzerinde para olduğunu gördüm ve onu da çaldım. Yaklaşık olarak otuz bin peseta.»

Odaya sessizlik çöktü. Bir dakika kadar sonra Çavuş Tornilla, «Bir kaç soru sorabilir miyim? Sözgelimi, onu niye öldürdünüz diye sorsam?»

«Burya ilk geldiğimde beraber oturduğumuz Norveçliyi, Dan Pedersen'i öldürdüğünü ve karısı Siglinde'in de ırzına geçtiğini düşünüyordum. Aslında ispat edemezdim bunu, ama olayda yerine oturmayan bir kaç küçük ayrıntı vardı ve sonunda bu yargımın doğruluğundan emin oldum. Öç almak istiyordum. Ramon

Alemany'yi ve ağabeyi Santiago'yu aylarca adım adım izledim. O İngiliz'in yatında çalışmak için müracaat etmem de aynı nedenleydi. Sonra fırsat kollamaya başladım. Bir an olsun gözümün önünden ayrılmasına izin vermedim. Pusuya yatmıştım ve zamanla o da bunun farkına vardı. Gittikçe daha fazla korkmaya başladı. Bedenen güçlüydü ama yürekli değildi.»

Yine sessizlik. Tornilla'nın bir yolunu bulup yardım etmek imkânları araştırır gibi bir hali vardı. Sonunda, «Ne zaman cereyan etti bu olay?» diye sordu yumuşak bir sesle.

«Yirmi bir Nisan gecesi. Fransız polisi bizi rıhtımda gördüğünde. Çok içmişti, çünkü korkuyordu. Korktuğunu biliyordum. Korkudan delirmek üzereydi. Bir saat kadar sonra, başaltındaki kabine döndüğümüzde, biraz ayılır gibi oldu ama bu da sanırım korktuğu içindi. Onun suçunu bildiğimi anlattım. Sonra bile bile sırtımı döndüm. Ama tetikteydim. Onun başlamasını istiyordum. Kendi ölümüne kendi yol açsın istiyordum. Onu ancak böyle öldürebileceğimi anlamıştım. Beklediğim oldu da. Ama gene de zor işti öldürmek. Arkamı döner dönmez bıçağını çıkardı, aldım elinden. Sonra onu ellerimle boğmaya çalıştım bir süre. Durmadan korkuyla bağırıyordu. Berbat bir şeydi. Benden güçlüydü ama, avantaj bendeydi. Fizikman ondan daha iyi durumdaydım. Yere düştü, sürünmeye, yalvarmaya başladı; ağlıyor, insanları, tanrıları, azizleri yardıma çağırıyor, dualar okuyordu. Bir yandan suçunu itiraf ediyor, bir yandan ben masumum diye bağırıyordu. Kaçmaya çalıştı ama saklanabileceği bir yer yoktu. Kendinden geçmesi bir hayli zaman aldı. Başını bir kaç kez elimden geldiğince hızlı zemine çarptım. Belki daha ölmemişti o sıra, bilmiyorum. Eşyasını topladım, denizci torbasına doldurdum, torbanın içine bir kaç tane de büyükçe taş koydum. Bu arada parayı buldum ve bir kısmını aldım. Sonra biraz ileride duran terkedilmiş bir sandala kadar gittim yatın botuyla, demir alıp yedekte tekneye kadar getirdim. Cesedi sandala taşıdım, demirin zinciriyle tekrar tekrar sardım, sonra körfezden dışarı botla açıldım. Oralarda suyun derin olduğunu biliyordum. Cesedi ve denizci torbasını atıp geri döndüm. Botu bilhassa yatın kıçına bağlamayıp başıboş bıraktım. Sonra etrafı toplayıp yattım. Bugüne dek bu olayı unutamadım. İşte böyle, beni tutuklamadan önce yazılı ifade istiyorsanız eğer, yazdırın imzalayayım.»

Tornilla yerinden davrandı ama Willi Mohr sözünü sürdürdü: «Durun bir dakika. Söylemek istediğim iki şey daha var. Buraya Santiago Alemany'yi öldürmek için geri döndüm. Yakalanmadan önce onu da öldürmek istiyordum. Yapabileceğimden kesinlikle emindim, ama bir türlü olmadı, yapamadım. Oysa elime birkaç kez fırsat geçti. İspanya'ya dönerken kaçak olarak getirdiğim tabanca hâlâ yanımda.»

«Şimdi nerede tabanca?» diye sordu Çavuş Tornilla.

«Evde, Barrio Son Jofre'deki evde. Uyku tulumumun içinde.»

Birisi kapıya vurdu, Willi Mohr'un o zamana kadar hiç görmediği bir jandarma elinde bir telgrafla içeri girdi. Tornilla telgrafı açtı okudu, kaşlarını çattı. Sonra tekrar Willi Mohr'a baktı ve gülümsedi.

«İş,» dedi. «Gene karışmış her şey. Telefonlar da bozuk hâlâ. Devam edin.»

«Söylemek istediğim bir şey daha var. Benden kuşkulanmanızın nedenini biliyorum. O zamanlar hiç bir şeyden haberim yoktu. Hiç bir politik eyleme katılmadım, silâh kaçakçılığı da yapmadım. Hemen hiç bir şey bilmiyorum bu konuda. Santa Margarita'da olup bitenler hakkında anlattıklarınız dışında hiç bir şey bilmiyordum. Bu olay hakkında tek bir söz duymamıştım. Bu sözlerimin doğruluğundan emin olabilirsiniz. Hiç bir yere kaçak silâh taşımadım ya da benzeri kanun dışı bir faaliyetim olmadı.»

Çavuş Tornilla'nın yüzünde çok ciddi bir ifade belirdi ve o bildik jestlerinden birini yaptı: Parmak uçlarını bitiştirdi.

«Sze inanıyorum,» dedi.

«Size hemen her zaman doğruyu söyledim. Yalnızca iki konuda susmayı tercih ettim. Birincisi Ramon Alemany'yi öldürdüğüm, ikincisi de ağabeyini de öldürmeyi tasarladığımdı. Bütün bunları şimdi size anlatışımın nedenini de bilemiyorum. Bana bu gece burada kötü muamele edildiği için değil, bundan emin olabilirsiniz. Hiç olmazsa bu nedenle söylemediğimden ben eminim.»

Yine sessizlik.

Birden telefon çaldı acı acı. Tiz bir çığlıktı bu.

«Şuna bakın,» dedi Tornilla, «Dün akşamdan beri bozuk, izin verirseniz.»

Telefonu açtı. Yüzündeki ifade kendisine verilen bir bilgiyi

dinlemekte olduğu sanısını uyandırıyordu. Birkaç kez kafasını salladı ama bir iki evet hayır dışında hiç bir şey söylemedi.

Sadece bir tek kez: «Bir iki saate kadar görüşürüz,» dedi.

Telefonu kapattıktan sonra önündeki bir kâğıda bir iki not aldı. Sonra, «Kusura bakmayın,» dedi. «Sizin geleceğinizden haberim olmadığı için bir iki işi bir arada yürütmem gerekiyor.»

Willi Mohr bir süre sessiz oturdu. Solukları düzensizdi ama burnu tıkalı olduğundandı, biliyordu.

«Başka bir şey yok galiba,» dedi sonunda.

Bir süre sonra, «Bugün buradan ayrılacaktım aslında, gitmeye karar vermiştim,» dedi.

Tornilla başını yana eğdi, kaşlarını kaldırdı yüzüne şaşkın bir ifade geldi.

«Öyle mi? İspanya'dan ayrılacak mıydınız yani?»

«Evet.»

«Burası hoşunuza gitmiyor mu artık?»

«Hayır. Ne kadar çok kalırsam o kadar az sevebileceğimi anladım. Benim anladığım kadarıyla durum dayanılır gibi değil. Nefretle karşılıyorum olup bitenleri.»

«Nereye gitmeyi düşünüyordunuz?»

«Önce il merkezine, sonra da eve.»

«Batı'ya mı?»

«Hayır, Doğu'ya.»

«Orada ne yapacaksınız?»

«Çalışacağım.»

Uzunca bir süre sustular ikisi de. Koltuktaki adam gözlerini ziyaretçisinden ayırmıyordu. Sonunda, «Benim bu konuda ne yapmamı istiyorsunuz?» diye sordu.

Willi Mohr şaşkınlıkla çevresine bakındı.

«Tutuklayın beni,» dedi. «Başka ne bekleyebilirim ki.» Omuzlarını silkti.

«Neden?»

«Adam öldürmek suçundan.»

Çavuş Tornilla paketten bir sigara aldı, yaktı. İçine çektiği dumanları yavaş yavaş üfleyerek arkalarından baktı bir süre. Dumanlar yeşil lâmbanın ışığından içeri süzülerek kayboldular.

«Başka bir ülkede işlediğiniz bir cinayetten ötürü sizi tutuklamaya hakkım yok aslında. Ceset bulunmuş değil ve kim-

se de Ramon Alemany'nin öldürüldüğü iddiasını öne sürmedi henüz. Siz hariç, tabii. **Corpus delicti** deyimini bilirsiniz herhalde. Bundan başka, eğer ifadeniz doğru bile olsa, kendinizi savunmak için öldürmüş olduğunuz öne sürülebilir pekâlâ. Mahkemede olayın tek tanığı olarak bunu kabul ettirebilirsiniz.»

«Ama onu öldürdüm sonunda.»

«Bunu ben bile anladım, sonunda,» dedi Çavuş Tornilla.

«Öylesi gerekiyordu. Polise gidemezdim. Elimde delil yoktu ve sizin dilinizi öğrenmemiştim daha.»

«Anlıyorum.»

«Ama ne yapacaksınız şimdi?»

«Hiç bir şey. Ne yapabilirim ki?»

«Yani gidebilir miyim?»

«Tabii.»

«İstersem bugün buradan ayrılabilirim, öyle mi?»

«Ben sizi durduramam. Ayrılmadan önce bir suç işlemezseniz tabii. Amadeo Prunera'ya olan borcunuzu ödediniz mi? Hani şu çalı çırpı meselesi?»

«Hayır.»

«Ödeyin o halde.»

«Tabanca hâlâ bende.»

Çavuş Tornilla onun bilmediği bir şey bilirmiş gibi gülümsedi. Çekmecelerinden birini açtı ve Walther tabancayı çıkarıp masanın üzerine koydu. Willi Mohr tabancasını kabzasındaki pas lekelerinden tanıdı. Tetiğin kenarına bir sicimle bir karton parçası bağlanmıştı.

«Bazı nedenlerle evinizde bu sabah arama yaptık. Adamlarım uyku tulumunun içinde buldular bunu, söylemiş olduğunuz gibi. Buraya getirecekleri başka bir şey de olmadığını belirttiler.»

Tabancaya işaret edip, gücenik bir sesle, «İyi bakmamışsınız silâhınıza,» dedi. «Neyse, nasıl olsa geri verecek değiliz. Bu davada size verilen ceza el konulan mallarını kaybetmekten ibaret olacak. Ama el konulduğuna dair bir belge verebiliriz isterseniz. Yarın evinize göndertirim.»

«Öyleyse gidebilirim?»

«Tabii.»

«Bir daha dönmemek üzere?»

«Tabii.»

«Size inanıyorum.»

«Mümkün olduğu kadar çabuk gideceğim. Belki de bugün.»

Çavuş Tornilla ayağa kalktı.

«Tabii, her ne kadar bunun pek yerinde bir karar olmadığını düşünüyorsam da, dilediğinizi yapmakta serbestsiniz,» dedi.

Willi Mohr'un koluna girdi ve kapıya doğru yürüdüler, kapıyı açtı, elini uzattı.

«İyi şanslar,» dedi.

Willi Mohr kapının eşiğinde durdu.

«Gerçekten gidiyorum,» dedi «Öbürünü... şey... öldürmek istemiyorum artık.»

Tornilla dışarıya baktı. Avluda iki jandarma bisikletlerine yedek cephane yüklemekteydiler. «O konuda da inanıyorum size,» dedi, «Hem zaten geç kaldınız, isteseniz bile artık çok geç. Santiago Alemany bu sabah saat altıda çeşitli suçlardan sanık olarak **puerto**'da tutuklandı. Kaçmaya çalışırken de yara aldı. Oldukça ağır, korkarım. Bir hayli uzaktaki bir askerî hastaneye götürüldü. Duyduğum kadarıyla doktorlar durumunun pek iyi olmadığını söylemişler. Birkaç saat oluyor ben bunu duyalı, onun için belki de artık... neyse, aslında pek bir şey bilmiyorum bu konuda...»

Telefon çaldı, Tornilla özür dileyen bir gülümseyişle içeri girdi, kapıyı kapattı.

7

WİLLİ MOHR, yavaş yavaş ve zorlukla zeytin ağaçları arasındaki patikada ilerledi. Kır bıyıklı jandarmanın oturduğu arnavut kaldırımı döşeli dar sokaktan geçti, **Café Central**'e bir kez olsun göz atmadan meydanı aştı, kurşunî evlerin duvarları dibinden, düzgün cadde boyunca yürüdü. Bu yollardan son kez geçtiğini biliyordu.

Yol boyunca bir kaç basit cülmeyi kendi kendine tekrarlamaktaydı: Artık uğraşmayacağım bütün bunlarla. Her şey bitti. Hepsi öldü. Bana vız gelir. Yaşamak istiyorum. Artık yaşayabilirim.

Tornilla açıkça söylememiş bile olsa, Santiago'nun karnından kurşunlandığını ve yarayı aldıktan sonra üç ya da dört saat kadar ölmediğini biliyordu.

Kasabadan geçerken herhangi bir kimse ya da bir şey dikkatini çekmedi özellikle. Barrio Son Jofre'ye çıkan patikanın başına geldiğinde durdu ve yabancı gelen bir sesin ne olduğunu anlamaya çalıştı. Bir süre sonra bunun dağlardan aşağı inen sularının çıkardığı sesler olduğunu anladı.

Evin kapısı kapalıydı, anahtar kapının üzerinde duruyordu. İçeri girdi, çevresine bakındı, her şey bıraktığı gibiydi; ancak taş zemin üzerinde birkaç çamurlu ayak izi vardı, o kadar.

Sonra tekrar dışarı çıktı. Kamyonet eski yerinde duruyordu. Yedi aydır kullanılmamıştı kamyonet, ama motörü onarıp tekrar çalıştırdıklarından bu yana topu topu bir hafta geçmişti, dolayısıyla çalışması gerekirdi şimdi de. Depoda da onu il merkezine götürmeye elverecek kadar benzin vardı.

Bir uçak kasabanın üzerinden hayli alçak uçarak, geçti, sonra dağlara doğru yükseldi. Kurşunî renkte askerî bir uçaktı bu, ne cins olduğunu bilmiyordu ama çok eski bir model olduğu muhakkaktı. Kasabanın üzerinden bir uçak geçtiğini ilk kez görüyordu. Bir kez daha çevresindeki hayatın ilkelliğinin farkına vardı.

Bakındı; ayaklarının arasında dolanan köpek, ya da patikanın başlangıcındaki evlerin gölgesine sığınmış küçük bir çocuk, sonra önce doğudan, denizin üzerinde bulutların arasından sıyrılıp ortaya çıkmaya başlamış güneş. Köpeği ne yapacaktı? Başıboş mu bırakacaktı? Yoksa ona bakacak birini bulmalı mıydı? Öyleyse kimi?

Başlıbaşına bir sorundu bu ve odaya dönüp gelişigüzel atılmış eşyalarını yavaş yavaş toplarken bir yandan da köpeği düşünüyordu.

Zemindeki güneş lekesinin üzerine koyu bir gölge düştüğünde mutfaktaydı. Kapı ısrarla ve kararlı vurulmaktaydı.

Ufak tefek yuvarlak yüzlü jandarma girişteki basamaklarda duruyordu.

Hayır, diye düşündü Willi Mohr, olamaz. Hayır, olamaz.

Jandarma elini cebine soktu, üzerinde resmî bir damga olan sarı bir zarf çıkardı.

«Çavuş Tornilla gönderdi,» dedi ve selâm verdi.

Willi Mohr zarfı açıp içinden tabancasına el konulduğuna dair makbuzu çıkarıncaya kadar jandarma gitmişti bile.

Makbuzun sol üst köşesinde Tornilla'nın özenli, okunaklı el yazısıyla yazılmış bir pusula ilişikti:

Amadeo Prunera'yı unutmadınız, değil mi?

Willi Mohr yüzündeki sargıların gerildiğini duydu. Gülümsediği için olmalıydı. Gülümsüyordu, çünkü bir yıldan uzun bir süredir ilk kez korkmuştu.

Tekrar odadaki eşyaları toplamaya döndü, biraz daha düzenli, ve çabuktu şimdi hareketleri. Köpek geldi gene aklına. Yüksek sesle, «Olmazsa yanıma alırım,» dedi kendi kendine.

Kapıda bir hışırtı duyuldu. Willi Mohr döndü. Patikanın başındaki evlerin gölgesinde gördüğü küçük çocuk, bir ayağı eşikte, her an kaçmaya hazır içeriye bakıyordu.

«Alman mister siz misiniz?»

Willi Mohr başını salladı.

«Emin misiniz?»

«Evet kesinlikle.»

Çocuk içeri doğru yabancı eve giren bir kedi gibi ürkek ve tetikte iki adım attı. Sonra sıkıca kapalı tuttuğu sağ elini ileri uzattı, avucunu açtı. Kirli avucunda bumburuşuk bir kâğıt parçası duruyordu.

Willi Mohr hiç bir şey anlamamıştı ve uzanıp kâğıdı almayı akıl edinceye kadar bir kaç saniye geçti. Eski bir zarftan yırtılmış bir kâğıttı bu, üzerine titrek bir elyazısıyla ve kurşun kalemle bir şeyler karalanmıştı.

Dörtyol ağzından 500 metre içeride sağdaki yol solda ikinci çiftliğin birinci girişi. Terkedilmiş. Büyük evde merdivenlerin altından al. S. Margarita'da Fontane'nin garajına götür. Girişteki kereste yüklü kahverengi Dodge. Garajın içinde olacak muhakkak üçten önce.

Son cümlenin altında eğri büğrü bir çizgi vardı. Sonra çok zor okunur bir yazıyla beş kelime daha zorlukla karalanmıştı :

Şimdi yakalandım. Para benzin gönderiyorum.

Willi Mohr kâğıdı bir kez daha okudu. Beyni yavaş ve tutuk

işlemekteydi. Sonra uzunca bir süre çocuğa baktıktan sonra, «Bunu kim verdi?» diye sorabildi.

«Santiago, mister.»

«Kimseye gösterdin mi?»

«Hayır, mister.»

«Kendin okudun mu?»

«Okumam yazmam yoktur, mister.»

«Buraya nasıl geldin?»

«Koşarak, ama önce yaklaşmaya korktum.»

«Santiago nerede?»

«Bilmiyorum, mister. Balıkçı kulübesine gitti koşarak, sonra da bir silâh patladı. Jandarmalar da vardı.»

Çocuk onbir yaşlarındaydı. Üstü başı yırtık ve kirliydi, koyu renk yüzünde, akan ter açık renk çizgiler çizmekteydi. Elini gömleğinin içine soktu ve bir tomar para çıkardı.

«Hepsi bu, mister.»

Yüzer pesetalıktı paralar. Willi Mohr teşekkür etti, sonra tomarın içinden iki banknot çekip çocuğa verdi. Çocuğun ağzı şaşkınlıktan açılıp kaldı.

«Gidebilirsin,» dedi Willi Mohr, «Ama kimseye bir şey söylemeyeceğine söz ver önce.»

«Söz, mister,» dedi çocuk kapıya doğru gerileyerek.

«Yok, dur, bekle bir dakika.»

Willi Mohr iki yüz pesetalık banknot daha ayırdı tomardan. Bir kesekâğıdı parçasına sarıp üzerine basamaklarda duran kırmızı bir boya kalemiyle «Amedoeo Prunera'ya Alman'dan. Çalı çırpı karşılığı olarak,» diye yazdı.

«Bunu da al,» dedi çocuğa, «Git kimsenin göremeyeceği bir yerde ben kamyonete binip gidinceye kadar bekle. Sonra iki saat daha bekle ve kalk git Amedeo Prunera adındaki adamı bul, ona ver.»

«Saatim yok, mister.»

«Kilisenin çanına kulak ver, Üç kere çaldıktan sonra gidebilirsin. Anladın mı?»

«Evet, mister.»

Çocuk geri geri giderek kapıdan çıktı ve kayboldu.

Willi Mohr basamaklara oturdu, açık kapıdan dışarılara baktı. Daha yeni yeni bulutların arasından sıyrılan güneşte binler-

ce sinek bulut halinde uçuşmaktaydı. Yirmi dakika kımıldamadan oturduğu yerde kaldı.

Saatine baktı. Biri çeyrek geçiyordu.

Kalktı, süpürgeyi aldı, kamyonetin içini temizlemeye gitti. Sonra eşyalarını evden dışarı taşıdı, fazla bir şeyi yoktu, on dakika içinde giyeceklerini, boya takımını ve resimlerini oturulacak yerlerin altına yerleştirmişti bile. Cebine sadece iki şey koydu, pasaportunu ve not defterini.

Sonra basamaklardaki yerine döndü oturdu, Santiago'nun yazdığı notu çıkardı, on kez üstüste okudu. Kalktı mutfağa gitti, kâğıdı yırttı ve parçaları ocağa attı, cebinden defterini çıkardı, sayfalarını teker teker yırttı, onları da bir küme halinde ocağa koydu kibriti çaktı kağıtlarıtutuşturdu ve kara taşların üzerinde beyaz bir kül tepeciğinden başka bir şey kalmayıncaya dek başında durdu.

Willi Mohr Barrio Son Jofre'deki evden dışarı çıktı. Kapıyı kilitledi, anahtarı kapının üzerinde bıraktı, köpeği ensesinden tutup kamyonetin arka tarafına koydu. Sonra radyatörün önüne geçti, eğildi, kolu çevirdi.

Bir kez daha çevresine bakındı, tam o sırada evin köşesini dönmekte olan kediye elini kaldırdı.

«Eyvallah,» dedi Willi Mohr.

Kamyonete bindi ve yol verdi.

Dört yol ağzında iki jandarma vardı. Karabinaları sırtlarında sigara içip konuşuyorlardı. Birisi, hem dur hem de selâm anlamına gelebilecek hafif bir hareketle kolunu kaldırdı.

Willi Mohr frene bastı. Jandarmalardan biri bezgin bir tavırla eşyalara göz gezdirdi, battaniyenin bir ucunu kaldırıp altına baktı, sonra kolunu gelişigüzel giyeceklerin, resimlerin arasına sokup şöyle bir yokladı. Bu arada öbürü arabanın çevresinde dolanıp Willi Mohr'un yanına gelmişti. «Taşınıyor musun?» diye bağırdı.

«Evet, ama birazdan döneceğim. Puerto'ya kadar gidip köpeği bırakacağım.»

«Zordur köpeklerle uğraşmak,» diye bağırdı jandarma. «İsterseniz vurayım onu.»

Güldü, el salladı. Willi Mohr sürdü gitti.

Yan sokak dar ve dönemeçliydi, kamyonet alabildiğine yalpa-

lıyordu. Çatalın hemen ilerisinde ilk terkedilmiş çiftliği gördü. İkincisi beş altı yüz metre kadar daha ilerdeydi. Willi Mohr taşlı avluya gelince kamyoneti durdurdu.

Yer iyi seçilmişti. Bodur ağaçlı tepelerin arasında olduğundan kolay erişilmez bir yerdi. Çevredeki teraslanmış eski tarlalarla bahçeler de görülmesini engelliyordu. Sarı taşlardan yapılmıştı ve hemen hemen yıkılmak üzereydi. Kuyunun çıkrığı dümdüz gökyüzüne dikilmişti, uğruna harcanılmış boş bir davanın anısına dikilmiş bir mezar taşını andırıyordu.

Evin içinde hava boğucu ve sıcaktı. Yağmurdan sonra yerde diz boyu çamur birikmişti ve içerdeki ağır kokuyla vızıldaşan binlerce sinek kutuların hâlâ bırakıldıkları yerde, merdivenin altında olduğunu belirtiyordu.

Willi Mohr kutuları teker teker çıkardı, boşalttı. İçlerindeki silâhları kamyonete taşıdı, balıklarla kasap artıklarını küme halinde yığılmış olarak orada bıraktı. Domuz işkembelerinin içine kımıl kımıl solucanlar dolmuştu.

Yükü dilediği gibi yüklemesi yarım saat kadar aldı. Silâhları, el bombalarını ve cephane sandıklarını tek tük eşyasının altına oldukça güzel istiflemeyi başardı sonunda. Otomatik tabanca'lardan biri dışarda kaldı yalnız. Onu da araya sıkıştırmayı göze alamamıştı. Atmak üzere kuyuya doğru yürürken Çekoslavak malı silâhın üzerindeki yazıyı sökmeye çalıştı.

Attı, kamyonete döndü. Köpeği yere indirip bıraktı, kolu çevirdi. İlk dönemeci dönerken daha, köpek çoktan arkalarda kalmıştı.

Dörtyol ağzındaki jandarmalar hâlâ oradaydılar. Yanlarından geçerken aldırmazlıkla selâmlayıp gülümsediler.

Willi Mohr ana yola çıkmıştı. Gaz pedalına sonuna kadar basıp kamyoneti yılan gibi kıvrılıp giden yolun ilk dönemecine doğru yokuş yukarı sürdü. Çok yukarılarda, masmavi göğün üzerine bir siluet gibi çizili dağ geçidini görebiliyordu.

Kamyonet, homurdanıp zıngırdayarak yavaş yavaş yoluna devam etmekteydi.

Heyecan göğsünde bir yumru olmuştu, ister istemez soluğunu tutuyor, direksiyona doğru eğiliyordu.

Günün bu saatinde çevrede başka bir noktaya da nöbetçi koymaları çok küçük bir ihtimaldi, olsa olsa geçidin öte yanında

bir ikinci kez çevirirlerdi kamyoneti. Geçitten sonrası yokuş aşağıydı ve bir kez bölgeden çıktıktan sonra yabancı bir turist olmaklığından yararlanırdı kolaylıkla.

Yeniden sakinleşti dört yol ağzındaki jandarmaları hatırladı. Köpek yola çıkınca gülecekler, tâ **puerto**'dan oraya koşarak geldiğini düşüneceklerdi. Allah vere de vurmasalar hayvanı, diye düşündü.

Dönemeçlerin yarısı bitmişti bile. Geçit tam önünde uzanıyordu. Kendini mantıklı ve işe yarar bir makinenin öteki parçalarla uyum içinde çalışan bir parçası olarak görüyordu. Eski motör takırdayıp titremekteydi ama Willi Mohr kamyonetin oyunbozanlık etmeyeceğini, onu yarı yolda bırakmayacağını biliyordu.

Bulutlar aralanmış, güneş çıkmış, hava ısınmıştı. Güneş ışınlarının omuzlarını, sırtını ısıttığını duyuyordu. Önündeki dönemeci geçti, sonra bir ikincisini, sonra bir üçüncüsünü. Yavaş ilerliyordu ama yokuşun bitimine pek bir şey kalmamıştı.

Her dönemeçte bisikletli jandarmalarla bu kadar yüksekler-de karşılaşmak ihtimali azalıyordu. Birden, ona daha önceden yakıştırdıkları ve işlemekle suçladıkları bir suçu şu anda işlemekte olduğunu düşündü.

Geçide girmeden hemen önce hurda demir yüklü bir eşek arabası yanından geçti.

Son dönemeci kıvrıldı. Tepeye varmıştı.

Geçitte kimse yoktu.

Kontağı kapadı, kamyoneti koyverdi yokuş aşağı, sonra frene bastı, alçak taş duvarın yanına gelince durdu.

Geçidin öte yanında yol değişiyordu. Yılankavi kıvrımlarla uzanıyor, geniş bir kavisle dağın eteği boyunca aşağı doğru kıvrılıp gidiyordu. Buradan bir sonraki bölgenin sınırına kadar, birkaç kilometrelik yol rahatça görülüyordu. Ve yol bomboştu, tek bir insan ya da araç yoktu üzerinde.

Ama gene de orada durup bir süre motörün soğurken çıkardığı madenî tıkırdıyı dinledi. Eşek arabasını süren yaşlı eskicinin ona yetişip geçmesini bekledi. Yaşlı adamın öne eğik başı eşeğin adımlarına uygun olarak sallanmaktaydı.

«Merhaba,» dedi yaşlı adam.

«Merhaba,» dedi Willi Mohr,

Eşek arabasını, ilerideki bir nokta haline gelip yola doğru uzanan bir kayanın ardında kaybolana dek izledi.

Aynı hızla yoluna devam etmiş ve kimse de durdurmamıştı onu. Yolu açıktı demek Willi Mohr'un.

Willi Mohr ayağını frenden çekti, kamyoneti koyverdi yeniden yokuş aşağı. Kamyonet, önce yavaş yavaş, sonra gittikçe hızlanarak yürüyüp gitti. Willi Mohr gülümsedi, yüzündeki sargının gerildiğini duydu. İçinde bulunduğu durum hoşuna gidiyordu, ayağını iyiden iyiye çekti frenden. Yolun hemen hemen yarısı yağmurla dağdan yuvarlanmış taş ve kaya parçalarıyla doluydu. Ama kamyoneti iyi kullanırdı Willi Mohr ve kolaylıkla hemen hepsini atlamayı başardı.

Arabanın hızı iyice artmıştı şimdi; ilk dönemeç göründüğünde yeniden frene bastı. Fren bir an için tutar gibi oldu ama boşalıverdi birden ve pedal hiç bir direniş göstermeden sonuna dek dayandı. Freni tutmuyordu kamyonetin.

Ziyanı yok, diye düşünmeye çalıştı, motörü işletip, vitesle frenlerim.

Dönemeci alır almaz bir jandarmanın yola fırladığını ve 30 metre kadar ileride dur işareti yaptığını gördü. Yolun kenarında iki jandarma daha durmaktaydı. Bodur çalıların arkasında yatan bisikletlerini de gördü.

Bir seçim hakkı tanımıyordu durum ona. Yoluna devam etti. Jandarmanın ancak kendini yolun kenarına atacak kadar zamanı olmuştu Willi Mohr geçti gitti. Arkasından silâh sesi gelmedi.

Korkmuyordu. Onları atlatmıştı. Gene de jandarmanın işaretini gördüğü halde durmamıştı. Her şeye rağmen kurtulma ihtimali olduğunu düşünüyordu. Sürüp gidebilirdi, ya da bir yolunu bulup atlatabilirdi onları. Bir yerden geri dönebilirdi. Silâhları gizleyecek bir yer bulabilir, onları indirir, geri döner, sonra gelip alabilirdi. Ya da...

Jandarmanın yolu tuttuğu noktadan iki yüz elli metre kadar aşağıda, dağın yamacına yaslanmış bir bisiklet gördü. Dağın biraz daha yukarılarında orta yaşlı, uykulu yüzlü, kırk bıyıklı jandarma duruyordu. Yavaş yavaş nişan aldı, altı milimetrelik bir ordu karabinasıyla kırk metre mesafeden Willi Mohr'a ateş etti ve vurdu.

Kurşun önden geldi, göğüs kemiğini parçaladı, belkemiğini iki santim kadar sola çarpıttı. Willi Mohr direksiyonu alabildiğine sola kırdığında ölmüştü. Kamyonet alçak taş duvarı aştı, yan döndü.

Hava uzun yağmurdan sonra temiz ve açık olduğundan Çavuş Tornilla silâh sesini duydu. İki kilometre kadar ilerde ve nehir kıyı yolundaki **puerto**'ya giden yolla ana yolu birleştiren dörtyol ağzındaydı.

Saatine baktı, dolma kaleminin kapağını açtı, saati bir kâğıt parçasına kaydetti, katladı, cebine koydu.

«Üçe yirmi sekiz var,» dedi kendi kendine.

Biraz sonra da durgun havada dimdik yukarı yükselen bir duman görüldü dağın tepesinden.

«Tamam,» dedi Tornilla. «Bu da bitti. Ama daha kötüleyecek durum. İyiden iyiye yalnız kalmaya başladık.»

Yakınında duran jandarma emri duyamamıştı.

Selâm durup, «Duymadım,» dedi.

«Ne? Yok, yok bir şey. Hadi gel gidelim.»

8

BİR KAÇ AY sonra Hugo Spohler ile Çavuş Tornilla **Café Central**'ın tentesi altındaki masalardan birinde oturmuş, yemekten önce birer kadeh içmekteydiler.

Hugo Spohler Nisanın onbeşinde **puerto**'ya gelmiş, bir gün sonra da posta arabasıyla Willi Mohr'un eşyalarını toplamak üzere kasabaya çıkmıştı. Polis, eşyaları tahta bir kutuya doldurmuş, kutuyu da karakolun arka bahçesindeki barakaya koymuştu. Çavuş Tornilla Hugo'yla birlikte barakaya kadar gidip kutunun üzerindeki mührün sökülmesine nezaret etmişti. Sıcak bir gündü, teneke barakanın içinde hava dayanılmaz boğuculuktaydı ve Tornilla ayağında deri çizmeler, sırtında kolalı yakalı beyaz bir gömlek ve ütülü üniforması olmasına rağmen havanın boğuculuğunu farketti.

«Hepsi bu olmalı,» dedi. «Bir de tabancası vardı. Sonra da

köpekle kedi. Tabancaya el koymak zorunda kaldık. Köpeği polis vurdu ama kediyi yakalayamadılar. Herhalde etraflardadır hâlâ, eğer Basklılar yakalayıp yemedilerse şimdiye kadar.»

«Kırkdörtte Rusya'da kediler iyi cins bir çerez sayılırdı,» dedi Hugo Spohler.

«Evet, öyle.»

«Yoksa siz de orada mıydınız?»

«Mavi Tümen. Üçüncü Tugay.»

«SS. Beşinci Panzer Alayı.»

Hugo Spohler kutunun içindekileri yere boşaltmış, bazılarını ayırmaktaydı.

«Bunların çoğu atılabilir,» dedi. «Aslında resimlerden başka değerli bir şey yok aralarında. Ama bir buçuk yıldan beri burada olduğu düşünülürse fazla resim de yapmamış.»

«Kazadan önceki son aylarda gittikçe daha bunalımlı bir hali vardı,» dedi Çavuş Tornilla.

«Onu tanır mıydınız?»

«Evet, bir kaç sefer karşılaşmıştık.»

«Zaten yaşamaktan pek hoşlanmazdı. Hiç bir zaman hayattan fazla zevk almamıştı.»

Resimleri beton zeminin üzerine yaydı ve beğeniyle teker teker baktı hepsine.

«Beni ilgilendiriyor bu resimler,» dedi Çavuş Tornilla, «Birkaç kere gelip resimlerine bakacağımdan söz etmiştim ama bir türlü olmadı.»

«İsterseniz birini alın.»

«Ciddi mi bu teklifiniz?»

«Tabii. Dilediğinizi alın.»

«Şu evler ve kaktüsler olanı çok beğendim. Çok gerçekçi. Çok iyi bir resim.»

«Evet, çok yetenekliydi. Lütfen, buyrun alın onu.»

«Ama bir şartla. Ben ve karımla yemek yemeği kabul ederseniz.»

«Çok teşekkür ederim. Memnun olurum.»

Daha sonra **Café Central**'de otururlarken, Çavuş Tornilla yanında dürülü duran resme işaret edip, «Buradan giderken beraberimde götüreceğim tek hatıra olacak bu,» dedi. «Onun için iki kere sevinçliyim.»

«Taşınıyor musunuz?»

«Evet, birkaç haftaya kadar. Asturias'a. Özel bir daireye bağlıyım ben ve bizler sık sık değişik yerlere atanılırız. Aileniz olunca bazı güçlükler çıkıyor tabii. Benim iki oğlum var, biri on iki, öbürü dokuz yaşında. Birazdan tanışacaksınız zaten.»

«Benim de iki çocuğum var, üç yaşında bir oğlan ve on iki aylık bir kız. Aile gibisi yok.»

«Çok haklısınız. Ben de tamamen aynı fikirdeyim.»

«Bir şey sormak istiyorum. O kutuda bulunacağımı sandığım bir şey vardı. Bir çeşit günlük. Bana bir günlük tutacağına dair söz vermişti.»

«Bu konuda, üzgünüm, size bir yardımım dokunamayacak. Eşyaları arasında böyle bir şeye rastlamadık. Belki de üzerindeydi. Kazada kamyonet ters döndü, içindeki her şeyle birlikte bir uçurumdan aşağı yuvarlandı, sonra da ateş aldı. Yanına inebildiğimizde ceset neredeyse tamamen yanmıştı.»

Yemek çok güzeldi, sonra da birkaç kadeh **Jaime Primero** içmek üzere evin arkasındaki gölgeli avluya geçtiler. Çavuş Tornilla üniformasının ceketini çıkarmıştı. Ayağında da terlikler vardı. Karısı ve çocukları çekilmişler ve iki erkek rahat hasır koltuklara gömülüp yedikleri yemeği hazmetmeye koyulmuşlardı.

«Mavi Tümen,» dedi Hugo Spohler, «Çok mükemmel bir birlikti. Savaş morali yüksek, iyi taktiklerle bezenmiş bir kumanda. Cephenin bütün kesimlerinde aynı çeşit birinci sınıf askerler olsaydı, sonuç kuşkusuz bambaşka olurdu.»

«Doğru. Cephe gerisindeki yedek kuvvetlerden hiç bir destek görmedik. Özellikle İtalyanlardan. Disiplinsizdiler, subayları bile savaşmak istemiyordu. Ateş açıldığında adamlarına hakim olamazlar; herkes oraya buraya kaçışır, sonunda panik zor engellenirdi hep. Bunu, daha buradayken, İç Savaş sırasında farketmiştik.»

«Onlar kadar kötü başkaları da vardı. Bizim sağımızdaki Romen alayı meselâ. Kumandanları berbattı; askerin durumu ise daha kötüydü. Subayları pırıl pırıl çizmeleriyle inanmazsınız hep 20-25 fersah geriden izlerlerdi askeri. Karşı saldırı başladığında bir de baktık tek bir kul kalmamış Romenlerden. Bolşevikler yarıp geçtiler bizim cepheyi. Bir saatten kısa bir süre

içinde on kilometrelik bir cep açmışlardı bile. Bütün trajedi de bu ya zaten. İşe yaramaz müttefikler yüzünden yenilmek.»

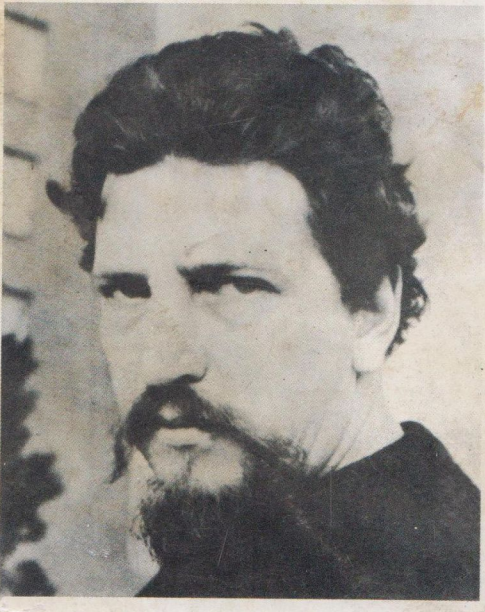
«Haklısınız, savaş kaybedilmeyebilirdi. Kış boyu cephede dayanabilseydik, yaz saldırısında belkemiklerine güzel bir darbe indirirdik kolayca. Ve her şey çok başka olurdu. Ama her üç kesimden birinde, ya İtalyanlardan, ya Macarlardan ya da Romenlerden oluşmuş bir ileri hattı aynı sağlamlıkta uzun süre tutmak gerçekten zor işti.»

«Tabii bazı stratejik yanlışlar da yapıldı bu arada. Eğer Führer'in üç yerine tek bir ileri hatla saldırıya geçme fikri Genel Kurmay'da geri çevrilmemiş olsaydı, o sonbahar Moskova'yı ele geçirmiştik bile.»

Bu konuda daha bir saat kadar konuştular.

Çağdaş İskandinav yazarlarının en önemlilerinden olan PETER WAHLOO, 1926'da İsveç'te doğmuş, 1950'lerde İspanya'ya gidenedek gazetecilik yapmıştır. 1956'da, bazı faaliyetleri yüzünden İspanya'dan sınır dışı edilince, birkaç yıl çeşitli ülkelerde kaldıktan sonra İskandinavya'ya dönmüştür. İlk romanı Görev (The Assignment) 1959'da yayınlanmıştır. Diğer romanları arasında en önemlileri Otuz Birinci Katta Cinayet, Çelik Yay ve Generaller'dir. Eserlerinde uluslararası ve siyasal sorunları ele alır, diktatörlüğün kökenlerini inceler.

Terorist rejim ve çeşitli baskılar altında yaşayan İspanyanın küçük bir balıkçı köyünde Norveçli genç bir karı koca öldürülür. Bu olay, o günedek çevresinde olanları izlemekle yetinmiş, gözlemciliği eylemciliğe yeğ tutmuş olan, romanın kahramanı Willi Mohr'u harekete geçirir. Son yılların en heyecanlı, en alışılmadık romanlarından biri olan KAMYONET'te, psikolojik gerilimlerle sosyal olayların, politik bunalımlarla cinsel şiddetin arasındaki yakın ilişki ustalıkla değerlendirilmektedir. Bir "cinayet romanı" kurgusu içinde bireylerle diktatorya rejimi arasındaki bağları inceleyen PETER WAHLOO'yu, eleştirmenler Kafka, Orwell ve Dürrenmatt'la kıyaslamaktadırlar.

KAPAK BASKISI : KAĞIT VE BASIM İŞLERİ KAPAK : YURDAER ALTINTAŞ

15 LİRA